॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ದೀಘನಿಕಾಯೋ

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಪಾಳಿ

೧. ಪಾಥಿಕಸುತ್ತಂ

ಸುನಕ್ಖತ್ತವತ್ಥು

೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಮಲ್ಲೇಸು ವಿಹರತಿ ಅನುಪಿಯಂ ನಾಮ [ಅನುಪ್ಪಿಯಂ ನಾಮ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮಲ್ಲಾನಂ ನಿಗಮೋ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅನುಪಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ – ‘‘ಅತಿಪ್ಪಗೋ ಖೋ ತಾವ ಅನುಪಿಯಾಯಂ [ಅನುಪಿಯಂ (ಕ॰)] ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಯೇನ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಆರಾಮೋ, ಯೇನ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ’’ನ್ತಿ।

೨. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಯೇನ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಆರಾಮೋ, ಯೇನ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘‘ಏತು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ। ಸ್ವಾಗತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ। ಚಿರಸ್ಸಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯಮಕಾಸಿ ಯದಿದಂ ಇಧಾಗಮನಾಯ। ನಿಸೀದತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಇದಮಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತ’’ನ್ತಿ। ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋಪಿ ಖೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅಞ್ಞತರಂ ನೀಚಂ ಆಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘‘ಪುರಿಮಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ದಿವಸಾನಿ ಪುರಿಮತರಾನಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೋ ದಾನಿ ಮಯಾ, ಭಗ್ಗವ, ಭಗವಾ। ನ ದಾನಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಮೀ’ತಿ। ಕಚ್ಚೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ತಥೇವ, ಯಥಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಅವಚಾ’’ತಿ? ‘‘ತಥೇವ ಖೋ ಏತಂ, ಭಗ್ಗವ, ಯಥಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಅವಚ’’।

೩. ಪುರಿಮಾನಿ, ಭಗ್ಗವ, ದಿವಸಾನಿ ಪುರಿಮತರಾನಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮಿ ದಾನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ। ನ ದಾನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ। ‘ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ – ‘ಅಪಿ ನು ತಾಹಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಏವಂ ಅವಚಂ, ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹೀ’ತಿ? ‘ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ’। ‘ತ್ವಂ ವಾ ಪನ ಮಂ ಏವಂ ಅವಚ – ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ? ‘ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ’। ‘ಇತಿ ಕಿರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ನೇವಾಹಂ ತಂ ವದಾಮಿ – ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹೀತಿ। ನಪಿ ಕಿರ ಮಂ ತ್ವಂ ವದೇಸಿ – ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸಿ? ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ [ಯಾವ ಚ (ಕ॰)] ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ’ನ್ತಿ।

೪. 'ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತೀ'ತಿ। 'ಅಪಿ ನು ತಾಹಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಏವಂ ಅವಚಂ - ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ? 'ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ'। 'ತ್ವಂ ವಾ ಪನ ಮಂ ಏವಂ ಅವಚ - ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಗವಾ ಮೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ? 'ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ'। 'ಇತಿ ಕಿರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ನೇವಾಹಂ ತಂ ವದಾಮಿ - ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ; ನಪಿ ಕಿರ ಮಂ ತ್ವಂ ವದೇಸಿ - ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಗವಾ ಮೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ, ಮೋಘಪುರಿಸ , ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸಿ? ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಕತೇ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಅಕತೇ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ'ತಿ? 'ಕತೇ ವಾ, ಭನ್ತೇ, ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಅಕತೇ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ'ತಿ। 'ಇತಿ ಕಿರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಕತೇ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ, ಅಕತೇ ವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ। ತತ್ರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಕಿಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ'ನ್ತಿ।

೫. 'ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ'ತಿ [ಪಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ (ಪೀ॰)]? 'ಅಪಿ ನು ತಾಹಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಏವಂ ಅವಚಂ - ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ? 'ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ'। 'ತ್ವಂ ವಾ ಪನ ಮಂ ಏವಂ ಅವಚ - ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಗವಾ ಮೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸತೀ'ತಿ? 'ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ'। 'ಇತಿ ಕಿರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ನೇವಾಹಂ ತಂ ವದಾಮಿ - ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಾಹಿ, ಅಹಂ ತೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ನಪಿ ಕಿರ ಮಂ ತ್ವಂ ವದೇಸಿ - ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಗವಾ ಮೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಕೋ ಸನ್ತೋ ಕಂ ಪಚ್ಚಾಚಿಕ್ಖಸಿ? ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ'ತಿ? 'ಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ, ಭನ್ತೇ, ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ'ತಿ। 'ಇತಿ ಕಿರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ವಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ। ತತ್ರ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಕಿಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧಂ'।

೬. 'ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಮ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ - ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾತಿ। ಇತಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಮಮ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ।

'ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ - ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ।

'ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ - ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ,

ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ, ಏಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ। ಇತಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ।

‘ಆರೋಚಯಾಮಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಪಟಿವೇದಯಾಮಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ। ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ವತ್ತಾರೋ, ನೋ ವಿಸಹಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತುಂ, ಸೋ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತೋತಿ। ಇತಿ ಖೋ ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ’ತಿ।

ಏವಂ ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಪಕ್ಕಮೇವ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಯಥಾ ತಂ ಆಪಾಯಿಕೋ ನೇರಯಿಕೋ।

ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯವತ್ಥು

೭. “ಏಕಮಿದಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸಮಯಂ ಥೂಲೂಸು [ಬುಮೂಸು (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ವಿಹರಾಮಿ ಉತ್ತರಕಾ ನಾಮ ಥೂಲೂನಂ ನಿಗಮೋ। ಅಥ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸುನಕ್ಖತ್ತೇನ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನ ಉತ್ತರಕಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿಂ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ಕುಕ್ಕುರವತಿಕೋ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ [ಚತುಕುಣ್ಡಿಕೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಚತುಕೋಣ್ಡಿಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದತಿ, ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜತಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಂ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕಂ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದನ್ತಂ ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಸಾಧುರೂಪೋ ವತ, ಭೋ, ಅಯಂ [ಅರಹಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಸಮಣೋ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದತಿ, ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜತೀ’ತಿ।

“ಅಥ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ – ‘ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಸಮಣೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ [ಮೋಘಪುರಿಸ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸಸೀ’ತಿ! ‘ಕಿಂ ಪನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ – ‘ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಸಮಣೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ [ಮೋಘಪುರಿಸ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸಸೀ’ತಿ? ‘ನನು ತೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಇಮಂ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಂ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕಂ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದನ್ತಂ ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾನ ಏತದಹೋಸಿ – ಸಾಧುರೂಪೋ ವತ, ಭೋ, ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಚತುಕ್ಕುಣ್ಡಿಕೋ ಛಮಾನಿಕಿಣ್ಣಂ ಭಕ್ಖಸಂ ಮುಖೇನೇವ ಖಾದತಿ, ಮುಖೇನೇವ ಭುಞ್ಜತೀ’ತಿ? ‘ಏವಂ, ಭನ್ತೇ। ಕಿಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯತೀ’ತಿ? ‘ನ ಖೋ ಅಹಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯಾಮಿ। ಅಪಿ ಚ, ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಂ ಪಜಹ। ಮಾ ತೇ ಅಹೋಸಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಯಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಞ್ಞಸಿ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ – ಸಾಧುರೂಪೋ ಅಯಂ ಸಮಣೋತಿ [ಮಞ್ಞಸಿ “ಅಚೇಲೋ ಕೋರಖತ್ತಿಯೋ ಸಾಧುರೂಪೋ ಅರಹಂ ಸಮಣೋತಿ” (ಸ್ಯಾ॰)]। ಸೋ ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸಂ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಙ್ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಕಾಲಙ್ಕತೋ [ಕಾಲಕತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಚ ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಾ [ಕಾಲಕಞ್ಜಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ನಾಮ ಅಸುರಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನೋ ಅಸುರಕಾಯೋ, ತತ್ರ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಕಾಲಙ್ಕತಞ್ಚ ನಂ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಬಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಚ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ – ಜಾನಾಸಿ, ಆವುಸೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯ [ಅಚೇಲ ಕೋರಖತ್ತಿಯ (ಕಂ॰)], ಅತ್ತನೋ ಗತಿನ್ತಿ? ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ತೇ ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ

ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ - ಜಾನಾಮಿ, ಆವುಸೋ ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅತ್ತನೋ ಗತಿಂ; ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ ನಾಮ ಅಸುರಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನೋ ಅಸುರಕಾಯೋ, ತತ್ರಾಮ್ಹಿ ಉಪಪನ್ನೋ'ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಏತದವೋಚ - 'ಬ್ಯಾಕತೋ ಖೋಸಿ, ಆವುಸೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ - ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸಂ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಙ್ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಚ ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ ನಾಮ ಅಸುರಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನೋ ಅಸುರಕಾಯೋ , ತತ್ರ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಕಾಲಙ್ಕತಞ್ಚ ನಂ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಬಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ। ಯೇನ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯ, ಮತ್ತಂ ಮತ್ತಞ್ಚ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ಮತ್ತಂ ಮತ್ತಞ್ಚ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವೇಯ್ಯಾಸಿ। ಯಥಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾ ಅಸ್ಸ ವಚನ'ನ್ತಿ।

೮. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯ ಸತ್ತರತ್ತಿನ್ದಿವಾನಿ ಗಣೇಸಿ, ಯಥಾ ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಸದ್ದಹಮಾನೋ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ಸತ್ತಮಂ ದಿವಸಂ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಚ ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ ನಾಮ ಅಸುರಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನೋ ಅಸುರಕಾಯೋ, ತತ್ರ ಉಪಪಜ್ಜಿ। ಕಾಲಙ್ಕತಞ್ಚ ನಂ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಬಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡೇಸುಂ।

೯. "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ - 'ಅಚೇಲೋ ಕಿರ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ಅಲಸಕೇನ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಬಕೇ ಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡಿತೋ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಬೀರಣತ್ಥಮ್ಬಕಂ ಸುಸಾನಂ, ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಣಿನಾ ಆಕೋಟೇಸಿ - 'ಜಾನಾಸಿ, ಆವುಸೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯ, ಅತ್ತನೋ ಗತಿ'ನ್ತಿ? ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯೋ ಪಾಣಿನಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪರಿಪುಞ್ಛನ್ತೋ ವುಟ್ಠಾಸಿ। 'ಜಾನಾಮಿ, ಆವುಸೋ ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅತ್ತನೋ ಗತಿಂ। ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ ನಾಮ ಅಸುರಾ ಸಬ್ಬನಿಹೀನೋ ಅಸುರಕಾಯೋ, ತತ್ರಾಮ್ಹಿ ಉಪಪನ್ನೋ'ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಉತ್ತಾನೋ ಪಪತಿ [ಪರಿಪತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।

೧೦. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ , ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ - 'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯಥೇವ ತೇ ಅಹಂ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿಂ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ'ತಿ? 'ಯಥೇವ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಚೇಲಂ ಕೋರಕ್ಖತ್ತಿಯಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ'ತಿ। 'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ವಾ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅಕತಂ ವಾತಿ? 'ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ನೋ ಅಕತ'ನ್ತಿ। 'ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ ಮಂ ತ್ವಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಂ ಏವಂ ವದೇಸಿ - ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ। ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ'ನ್ತಿ। "ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಪಕ್ಕಮೇವ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಯಥಾ ತಂ ಆಪಾಯಿಕೋ ನೇರಯಿಕೋ।

ಅಚೇಲಕಳಾರಮಟ್ಟಕವತ್ಥು

೧೧. "ಏಕಮಿದಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸಮಯಂ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರಾಮಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಟಿವಸತಿ ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚೇವ ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ। ತಸ್ಸ ಸತ್ತವತಪದಾನಿ [ಸತ್ತವತ್ತಪದಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಸಮತ್ತಾನಿ ಸಮಾದಿನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ - 'ಯಾವಜೀವಂ ಅಚೇಲಕೋ ಅಸ್ಸಂ, ನ

ವತ್ಥಂ ಪರಿದಹೇಯ್ಯಂ, ಯಾವಜೀವಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಸ್ಸಂ, ನ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಂ, ಯಾವಜೀವಂ ಸುರಾಮಂಸೇನೇವ ಯಾಪೇಯ್ಯಂ, ನ ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಂ। ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ವೇಸಾಲಿಂ ಉದೇನಂ ನಾಮ ಚೇತಿಯಂ, ತಂ ನಾತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ವೇಸಾಲಿಂ ಗೋತಮಕಂ ನಾಮ ಚೇತಿಯಂ, ತಂ ನಾತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ವೇಸಾಲಿಂ ಸತ್ತಮ್ಬಂ ನಾಮ ಚೇತಿಯಂ, ತಂ ನಾತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ, ಉತ್ತರೇನ ವೇಸಾಲಿಂ ಬಹುಪುತ್ತಂ ನಾಮ [ಬಹುಪುತ್ತಕಂ ನಾಮ (ಸ್ಯಾ॰)] ಚೇತಿಯಂ ತಂ ನಾತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ವತಪದಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚೇವ ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ।

೧೨. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸಿ। ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತೋ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಸ್ಸ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಸಾಧುರೂಪಂ ವತ ಭೋ ಅರಹನ್ತಂ ಸಮಣಂ ಆಸಾದಿಮ್ಹಸೇ [ಅಸಾದಿಯಿಮ್ಹಸೇ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಮಾ ವತ ನೋ ಅಹೋಸಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ'ತಿ।

೧೩. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ - 'ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಸಮಣೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸಸೀ'ತಿ! 'ಕಿಂ ಪನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ - ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಸಮಣೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸಸೀ'ತಿ? 'ನನು ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅಚೇಲಂ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ನ ಸಮ್ಪಾಯಾಸಿ। ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತೋ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸಾಧುರೂಪಂ ವತ, ಭೋ, ಅರಹನ್ತಂ ಸಮಣಂ ಆಸಾದಿಮ್ಹಸೇ। ಮಾ ವತ ನೋ ಅಹೋಸಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ'ತಿ। 'ಏವಂ, ಭನ್ತೇ। ಕಿಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯತೀ'ತಿ? 'ನ ಖೋ ಅಹಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯಾಮಿ, ಅಪಿ ಚ ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಂ ಪಜಹ। ಮಾ ತೇ ಅಹೋಸಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಯಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಮಞ್ಞಸಿ ಅಚೇಲಂ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕಂ - ಸಾಧುರೂಪೋ ಅಯಂ [ಅರಹಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮಣೋತಿ, ಸೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಪರಿಹಿತೋ ಸಾನುಚಾರಿಕೋ ವಿಚರನ್ತೋ ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಬಾನೇವ ವೇಸಾಲಿಯಾನಿ ಚೇತಿಯಾನಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಸಾ ನಿಹೀನೋ [ಯಸಾನಿಕಿಣ್ಣೋ (ಕ॰)] ಕಾಲಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ।

"'ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಪರಿಹಿತೋ ಸಾನುಚಾರಿಕೋ ವಿಚರನ್ತೋ ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಬಾನೇವ ವೇಸಾಲಿಯಾನಿ ಚೇತಿಯಾನಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಸಾ ನಿಹೀನೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

೧೪. "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ - 'ಅಚೇಲೋ ಕಿರ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕೋ ಪರಿಹಿತೋ ಸಾನುಚಾರಿಕೋ ವಿಚರನ್ತೋ ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಬ್ಬಾನೇವ ವೇಸಾಲಿಯಾನಿ ಚೇತಿಯಾನಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಸಾ ನಿಹೀನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ - 'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯಥೇವ ತೇ ಅಹಂ ಅಚೇಲಂ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿಂ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ'ತಿ? 'ಯಥೇವ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಚೇಲಂ ಕಳಾರಮಟ್ಟಕಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ'ತಿ। 'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ವಾ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕತಂ ವಾ'ತಿ? 'ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ

ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ನೋ ಅಕತ'ನ್ತಿ। 'ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ ಮಂ ತ್ವಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಂ ಏವಂ ವದೇಸಿ - ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತೀ"ತಿ। ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ'ನ್ತಿ। "ಏವ'ಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಪಕ್ಕಮೇವ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಯಥಾ ತಂ ಆಪಾಯಿಕೋ ನೇರಯಿಕೋ।

ಅಚೇಲಪಾಥಿಕಪುತ್ತವತ್ಥು

೧೫. "ಏಕಮಿದಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸಮಯಂ ತತ್ಥೇವ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರಾಮಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ [ಪಾಟಿಕಪುತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಟಿವಸತಿ ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚೇವ ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ। ಸೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ - 'ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಞಾಣವಾದೋ। ಞಾಣವಾದೋ ಖೋ ಪನ ಞಾಣವಾದೇನ ಅರಹತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಹಮ್ಪಿ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। ತೇ ತತ್ಥ ಉಭೋಪಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। ಏಕಂ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ದ್ವಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ದ್ವೇ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಚತ್ತಾರಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ । ಚತ್ತಾರಿ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಟ್ಠಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಇತಿ ಯಾವತಕಂ ಯಾವತಕಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ।

೧೬. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಂ ಏತದವೋಚ - 'ಅಚೇಲೋ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಟಿವಸತಿ ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚೇವ ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ। ಸೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ - ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಞಾಣವಾದೋ। ಞಾಣವಾದೋ ಖೋ ಪನ ಞಾಣವಾದೇನ ಅರಹತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಹಮ್ಪಿ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। ತೇ ತತ್ಥ ಉಭೋಪಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। ಏಕಂ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ದ್ವಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ದ್ವೇ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಚತ್ತಾರಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಟ್ಠಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಇತಿ ಯಾವತಕಂ ಯಾವತಕಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

"ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ - 'ಅಭಬ್ಬೋ ಖೋ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

೧೭. 'ರಕ್ಖತೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ವಾಚಂ, ರಕ್ಖತೇತಂ ಸುಗತೋ ವಾಚ'ನ್ತಿ। 'ಕಿಂ ಪನ ಮಂ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಏವಂ ವದೇಸಿ - ರಕ್ಖತೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ವಾಚಂ, ರಕ್ಖತೇತಂ ಸುಗತೋ ವಾಚ'ನ್ತಿ? 'ಭಗವತಾ ಚಸ್ಸ, ಭನ್ತೇ, ಏಸಾ ವಾಚಾ ಏಕಂಸೇನ ಓಧಾರಿತಾ [ಓವಾದಿತಾ (ಕ॰)] - ಅಭಬ್ಬೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ

ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ। ಅಚೇಲೋ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತದಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮುಸಾ'ತಿ।

೧೮. 'ಅಪಿ ನು, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ದ್ವಯಗಾಮಿನೀ'ತಿ? 'ಕಿಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತೋ - ಅಭಬ್ಬೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ?

'ಉದಾಹು , ದೇವತಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ - ಅಭಬ್ಬೋ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ?

೧೯. 'ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತೋ ಚೇವ ಮೇ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ , ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಅಭಬ್ಬೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

'ದೇವತಾಪಿ ಮೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ - ಅಭಬ್ಬೋ , ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

'ಅಜಿತೋಪಿ ನಾಮ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಸೇನಾಪತಿ ಅಧುನಾ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ತಾವತಿಂಸಕಾಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ। ಸೋಪಿ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾರೋಚೇಸಿ - ಅಲಜ್ಜೀ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ; ಮುಸಾವಾದೀ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ। ಮಮ್ಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ - ಅಜಿತೋ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಸೇನಾಪತಿ ಮಹಾನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನೋತಿ। ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ; ತಾವತಿಂಸಕಾಯಮ್ಹಿ ಉಪಪನ್ನೋ। ಅಲಜ್ಜೀ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ; ಮುಸಾವಾದೀ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ; ಅಭಬ್ಬೋ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

'ಇತಿ ಖೋ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತೋ ಚೇವ ಮೇ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಅಭಬ್ಬೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ

ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ। ದೇವತಾಪಿ ಮೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ - ಅಭಬ್ಬೋ, ಭನ್ತೇ , ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

'ಸೋ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ। ಯಸ್ಸದಾನಿ ತ್ವಂ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಇಚ್ಛಸಿ, ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಹೀ'ತಿ।

ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾ

೧೦. "ಅಥ ಖ್ವಾಹಂ [ಅಥ ಖೋ ಸ್ವಾಹಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಭಗ್ಗವ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವೇಸಾಲಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿಂ। ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ತರಮಾನರೂಪೋ ವೇಸಾಲಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇ ಲಿಚ್ಛವೀ ಏತದವೋಚ - 'ಏಸಾವುಸೋ, ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ। ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ, ಸಾಧುರೂಪಾನಂ ಸಮಣಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ । ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಸಾಧುರೂಪಾನಂ ಕಿರ, ಭೋ, ಸಮಣಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ; ಹನ್ದ ವತ, ಭೋ, ಗಚ್ಛಾಮಾ'ತಿ। ಯೇನ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ [ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯೇ [ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಏತದವೋಚ - 'ಏಸಾವುಸೋ, ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಯೇನ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ। ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ, ಸಾಧುರೂಪಾನಂ ಸಮಣಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಂ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಸಾಧುರೂಪಾನಂ ಕಿರ, ಭೋ, ಸಮಣಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ; ಹನ್ದ ವತ, ಭೋ, ಗಚ್ಛಾಮಾ'ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೇನ ಅಚೇಲಸ್ಸ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಸ್ಸ ಆರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ಸಾ ಏಸಾ, ಭಗ್ಗವ, ಪರಿಸಾ ಮಹಾ ಹೋತಿ [ಪರಿಸಾ ಹೋತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಅನೇಕಸತಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ।

೧೧. "ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ - 'ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಕಿರ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಮಯ್ಹಂ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ'ತಿ। ಸುತ್ವಾನಸ್ಸ ಭಯಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಲೋಮಹಂಸೋ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಭೀತೋ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತೋ ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

“ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸಾ ಪರಿಸಾ - ‘ಅಚೇಲೋ ಕಿರ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಭೀತೋ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತೋ ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕನ್ತೋ’ತಿ [ತೇನುಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)]। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸಾ ಪರಿಸಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಪುರಿಸಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ -

‘ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಭೋ ಪುರಿಸ, ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏವಂ ವದೇಹಿ - ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ, ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ; ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಞಾಣವಾದೋ। ಞಾಣವಾದೋ ಖೋ ಪನ ಞಾಣವಾದೇನ ಅರಹತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಅಹಮ್ಪಿ ಉಪಡ್ಢಪಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ। ತೇ ತತ್ಥ ಉಭೋಪಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। ಏಕಂ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ದ್ವಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ದ್ವೇ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಚತ್ತಾರಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ , ಅಟ್ಠಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಇತಿ ಯಾವತಕಂ ಯಾವತಕಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮಸ್ಸೇವ [ಅಭಿಕ್ಕಮಯೇವ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಖೋ; ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಉಪಡ್ಢಪಥಂ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ’ತಿ।

೨೨. “ಏವಂ, ಭೋತಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ - ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ; ಅಹಮ್ಪಿ ಞಾಣವಾದೋ। ಞಾಣವಾದೋ ಖೋ ಪನ ಞಾಣವಾದೇನ ಅರಹತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ…ಪೇ॰… ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಸ್ಸೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಉಪಡ್ಢಪಥಂ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ’ತಿ।

“ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ [ಸಂಸಬ್ಬತಿ (ಕ॰)], ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುಂ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಭಗ್ಗವ, ಪುರಿಸೋ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಕಿಂ ಸು ನಾಮ ತೇ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಪಾವಳಾ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪೀಠಕಸ್ಮಿಂ ಅಲ್ಲೀನಾ, ಪೀಠಕಂ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪಾವಳಾಸು ಅಲ್ಲೀನಂ? ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪಸಿ, ನ ಸಕ್ಕೋಸಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ , ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುಂ।

೨೩. “ಯದಾ ಖೋ ಸೋ, ಭಗ್ಗವ, ಪುರಿಸೋ ಅಞ್ಞಾಸಿ - ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ ಅಯಂ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ। ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಅಥ ತಂ ಪರಿಸಂ

ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏವಮಾರೋಚೇಸಿ – ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ, ಭೋ [ಪರಾಭೂತರೂಪೋ ಭೋ ಅಯಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰), ಪರಾಭೂತರೂಪೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ। ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚಂ – ‘ಅಭಬ್ಬೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ‘ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

೧೪. “ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಅಞ್ಞತರೋ ಲಿಚ್ಛವಿಮಹಾಮತ್ತೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚ – ‘ತೇನ ಹಿ, ಭೋ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಆಗಮೇಥ, ಯಾವಾಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ [ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛಾಮಿ (?)]। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಹಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆನೇತು’ನ್ತಿ।

“ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಭಗ್ಗವ, ಲಿಚ್ಛವಿಮಹಾಮತ್ತೋ ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ತೇ ಸೇಯ್ಯೋ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ – ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ…ಪೇ॰… ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಸ್ಸೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಉಪಡ್ಢಪಥಂ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ – ಅಭಬ್ಬೋ ಖೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕಮನೇನೇವ ತೇ ಜಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಾಜಯ’ನ್ತಿ।

“ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುಂ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಭಗ್ಗವ, ಲಿಚ್ಛವಿಮಹಾಮತ್ತೋ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಕಿಂ ಸು ನಾಮ ತೇ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಪಾವಳಾ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪೀಠಕಸ್ಮಿಂ ಅಲ್ಲೀನಾ, ಪೀಠಕಂ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪಾವಳಾಸು ಅಲ್ಲೀನಂ ? ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪಸಿ, ನ ಸಕ್ಕೋಸಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ । ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುಂ।

೧೫. “ಯದಾ ಖೋ ಸೋ, ಭಗ್ಗವ, ಲಿಚ್ಛವಿಮಹಾಮತ್ತೋ ಅಞ್ಞಾಸಿ – ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ ಅಯಂ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಅಥ ತಂ ಪರಿಸಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏವಮಾರೋಚೇಸಿ – ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ, ಭೋ [ಪರಾಭೂತರೂಪೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಪರಾಭೂತರೂಪೋ ಅಯಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ

ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚಂ – ‘ಅಭಬ್ಬೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಪಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಏವಮಸ್ಸ – ಮಯಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ವರತ್ತಾಹಿ [ಯಾಹಿ ವರತ್ತಾಹಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗೋಯುಗೇಹಿ ಆವಿಞ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾತಿ [ಆವಿಞ್ಜೇಯ್ಯಾಮಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰), ಆವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾಮಾತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ತಾ ವರತ್ತಾ ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವಾ। ಅಭಬ್ಬೋ ಪನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ’ತಿ।

೧೬. “ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚ – ‘ತೇನ ಹಿ, ಭೋ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಆಗಮೇಥ, ಯಾವಾಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ; ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಹಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆನೇತು’”ನ್ತಿ।

“ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಯೇನ ತಿನ್ದುಕಖಾಣುಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ಯೇನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ತೇ ಸೇಯ್ಯೋ। ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಲಿಚ್ಛವೀ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ ಗಹಪತಿನೇಚಯಿಕಾ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ – ಸಮಣೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಞಾಣವಾದೋ…ಪೇ॰… ತದ್ದಿಗುಣಂ ತದ್ದಿಗುಣಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಸ್ಸೇವ, ಖೋ ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಉಪಡ್ಢಪಥಂ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆರಾಮೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಾ – ಅಭಬ್ಬೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಪಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಏವಮಸ್ಸ – ಮಯಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ವರತ್ತಾಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗೋಯುಗೇಹಿ ಆವಿಞ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾತಿ। ತಾ ವರತ್ತಾ ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವಾ। ಅಭಬ್ಬೋ ಪನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ। ಅಭಿಕ್ಕಮಾವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಅಭಿಕ್ಕಮನೇನೇವ ತೇ ಜಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಾಜಯ’ನ್ತಿ।

“ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಗ್ಗವ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ’ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುಂ। ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಕಿಂ ಸು ನಾಮ ತೇ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಪಾವಳಾ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪೀಠಕಸ್ಮಿಂ ಅಲ್ಲೀನಾ, ಪೀಠಕಂ ಸು ನಾಮ ತೇ ಪಾವಳಾಸು ಅಲ್ಲೀನಂ? ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪಸಿ, ನ ಸಕ್ಕೋಸಿ ಆಸನಾಪಿ

ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ “ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತುನ್ತಿ।

೨೭. “ಯದಾ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಅಞ್ಞಾಸಿ - ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ ಅಯಂ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ‘ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು’ನ್ತಿ, ಅಥ ನಂ ಏತದವೋಚ -

‘ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸೀಹಸ್ಸ ಮಿಗರಞ್ಞೋ ಏತದಹೋಸಿ - ಯಂನೂನಾಹಂ ಅಞ್ಞತರಂ ವನಸಣ್ಡಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಂ। ತತ್ರಾಸಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯಂ, ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಜಮ್ಭೇಯ್ಯಂ, ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಯ್ಯಂ, ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದೇಯ್ಯಂ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ವರಂ ವರಂ ಮಿಗಸಂಘೇ [ಮಿಗಸಂಘಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವಧಿತ್ವಾ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಭಕ್ಖಯಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಆಸಯಂ ಅಜ್ಝುಪೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ।

‘ಅಥ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸೋ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಅಞ್ಞತರಂ ವನಸಣ್ಡಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತತ್ರಾಸಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಜಮ್ಭಿ, ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಸಿ, ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸೋ ವರಂ ವರಂ ಮಿಗಸಙ್ಘೇ ವಧಿತ್ವಾ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಭಕ್ಖಯಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಆಸಯಂ ಅಜ್ಝುಪೇಸಿ।

೨೮. ‘ತಸ್ಸೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸೀಹಸ್ಸ ಮಿಗರಞ್ಞೋ ವಿಘಾಸಸಂವಡ್ಢೋ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ [ಜರಸಿಗಾಲೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ದಿತ್ತೋ ಚೇವ ಬಲವಾ ಚ। ಅಥ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಸ್ಸ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - ಕೋ ಚಾಹಂ, ಕೋ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ। ಯಂನೂನಾಹಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞತರಂ ವನಸಣ್ಡಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಂ। ತತ್ರಾಸಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯಂ, ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಜಮ್ಭೇಯ್ಯಂ, ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಯ್ಯಂ, ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದೇಯ್ಯಂ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ವರಂ ವರಂ ಮಿಗಸಙ್ಘೇ ವಧಿತ್ವಾ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಮುದುಮಂಸಾನಿ ಭಕ್ಖಯಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಆಸಯಂ ಅಜ್ಝುಪೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ।

‘ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ವನಸಣ್ಡಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತತ್ರಾಸಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಆಸಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಜಮ್ಭಿ, ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಸಿ, ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂಯೇವ ಅನದಿ ಭೇರಣ್ಡಕಂಯೇವ [ಭೇದಣ್ಡಕಂಯೇವ (ಕ॰)] ಅನದಿ, ಕೇ ಚ ಛವೇ ಸಿಙ್ಗಾಲೇ, ಕೇ ಪನ ಸೀಹನಾದೇತಿ [ಸೀಹನಾದೇ (?)]।

‘ಏವಮೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸುಗತಾಪದಾನೇಸು ಜೀವಮಾನೋ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ತಥಾಗತೇ ಅರಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸಿ। ಕೇ ಚ ಛವೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೇ, ಕಾ ಚ ತಥಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಸಾದನಾ’ತಿ।

೨೯. “ಯತೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಇಮಿನಾ ಓಪಮ್ಮೇನ ನೇವ ಅಸಕ್ಖಿ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ಚಾವೇತುಂ। ಅಥ ನಂ ಏತದವೋಚ -

‘ಸೀಹೋತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮೇಕ್ಖಿಯಾನ,
ಅಮಞ್ಞಿ ಕೋತ್ಥು ಮಿಗರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ।
ತಥೇವ [ತಮೇವ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಅನದಿ,
ಕೇ ಚ ಛವೇ ಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಕೇ ಪನ ಸೀಹನಾದೇ’ತಿ॥

‘ಏವಮೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸುಗತಾಪದಾನೇಸು ಜೀವಮಾನೋ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ತಥಾಗತೇ ಅರಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸಿ। ಕೇ ಚ ಛವೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೇ, ಕಾ ಚ ತಥಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಸಾದನಾ’ತಿ।

೩೦. “ಯತೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಇಮಿನಾಪಿ ಓಪಮ್ಮೇನ ನೇವ ಅಸಕ್ಖಿ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ಚಾವೇತುಂ। ಅಥ ನಂ ಏತದವೋಚ -

‘ಅಞ್ಞಂ ಅನುಚಙ್ಕಮನಂ, ಅತ್ತಾನಂ ವಿಘಾಸೇ ಸಮೇಕ್ಖಿಯ।
ಯಾವ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಕೋತ್ಥು ತಾವ ಬ್ಯಗ್ಘೋತಿ ಮಞ್ಞತಿ॥

ತಥೇವ ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಅನದಿ।
ಕೇ ಚ ಛವೇ ಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಕೇ ಪನ ಸೀಹನಾದೇ’ತಿ॥

‘ಏವಮೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸುಗತಾಪದಾನೇಸು ಜೀವಮಾನೋ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ತಥಾಗತೇ ಅರಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸಿ। ಕೇ ಚ ಛವೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೇ, ಕಾ ಚ ತಥಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಸಾದನಾ’ತಿ।

೩೧. “ಯತೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಇಮಿನಾಪಿ ಓಪಮ್ಮೇನ ನೇವ ಅಸಕ್ಖಿ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ಚಾವೇತುಂ। ಅಥ ನಂ ಏತದವೋಚ -

‘ಭುತ್ವಾನ ಭೇಕೇ [ಭಿಙ್ಗೇ (ಕ॰)] ಖಲಮೂಸಿಕಾಯೋ,
ಕಟಸೀಸು ಖಿತ್ತಾನಿ ಚ ಕೋಣಪಾನಿ [ಕೂಣಪಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰)]।
ಮಹಾವನೇ ಸುಞ್ಞವನೇ ವಿವಡ್ಢೋ,
ಅಮಞ್ಞಿ ಕೋತ್ಥು ಮಿಗರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ॥

ತಥೇವ ಸೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಅನದಿ।
ಕೇ ಚ ಛವೇ ಸಿಙ್ಗಾಲೇ ಕೇ ಪನ ಸೀಹನಾದೇ’ತಿ॥

‘ಏವಮೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತ, ಸುಗತಾಪದಾನೇಸು ಜೀವಮಾನೋ ಸುಗತಾತಿರಿತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ತಥಾಗತೇ ಅರಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸಿ। ಕೇ ಚ ಛವೇ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೇ, ಕಾ ಚ ತಥಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಸಾದನಾ’ತಿ।

೩೨. “ಯತೋ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಜಾಲಿಯೋ ದಾರುಪತ್ತಿಕನ್ತೇವಾಸೀ ಇಮಿನಾಪಿ ಓಪಮ್ಮೇನ ನೇವ ಅಸಕ್ಖಿ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ಚಾವೇತುಂ। ಅಥ ತಂ ಪರಿಸಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏವಮಾರೋಚೇಸಿ - ‘ಪರಾಭೂತರೂಪೋ, ಭೋ,

ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋ, ಆಯಾಮಿ ಆವುಸೋತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಂಸಪ್ಪತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಆಸನಾಪಿ ವುಟ್ಠಾತು'ನ್ತಿ।

೨೨. "ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚಂ – 'ಅಭಬ್ಬೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯ। ಸಚೇಪಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ ಏವಮಸ್ಸ – ಮಯಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ವರತ್ತಾಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಾಗೇಹಿ [ಗೋಯುಗೇಹಿ (ಸಬ್ಬತ್ಥ) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ] ಆವಿಞ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾತಿ । ತಾ ವರತ್ತಾ ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ವಾ। ಅಭಬ್ಬೋ ಪನ ಅಚೇಲೋ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಆಗನ್ತುಂ। ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ – ಅಹಂ ತಂ ವಾಚಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ'ತಿ।

೨೪. "ಅಥ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ತಂ ಪರಿಸಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿಂ ಸಮಾದಪೇಸಿಂ ಸಮುತ್ತೇಜೇಸಿಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸಿಂ, ತಂ ಪರಿಸಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಮಹಾಬನ್ಧನಾ ಮೋಕ್ಖಂ ಕರಿತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಿ ಮಹಾವಿದುಗ್ಗಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತತಾಲಂ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ತತಾಲಮ್ಪಿ ಅಚ್ಚಿಂ [ಅಗ್ಗಿಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಪಜ್ಜಲಿತ್ವಾ ಧೂಮಾಯಿತ್ವಾ [ಧೂಪಾಯಿತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿಂ।

೨೫. "ಅಥ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚಂ – 'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯಥೇವ ತೇ ಅಹಂ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿಂ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ'ತಿ? 'ಯಥೇವ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಚೇಲಂ ಪಾಥಿಕಪುತ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ತಥೇವ ತಂ ವಿಪಾಕಂ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ'ತಿ।

'ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ವಾ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅಕತಂ ವಾ'ತಿ? 'ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ನೋ ಅಕತ'ನ್ತಿ। 'ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ ಮಂ ತ್ವಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಂ ಏವಂ ವದೇಸಿ – ನ ಹಿ ಪನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ। ಪಸ್ಸ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಅಪರದ್ಧಂ'ತಿ।

"ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗ್ಗವ, ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ ಲಿಚ್ಛವಿಪುತ್ತೋ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಪಕ್ಕಮೇವ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಯಥಾ ತಂ ಆಪಾಯಿಕೋ ನೇರಯಿಕೋ।

ಅಗ್ಗಞ್ಞಪಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾ

೨೬. "ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪಜಾನಾಮಿ। ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ ["ತಞ್ಚಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಇದಂ ಸ್ಯಾಪೋತ್ಥಕೇನತ್ಥಿ], ತತೋ ಚ ಉತ್ತರಿತರಂ ಪಜಾನಾಮಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಂ [ಪಜಾನನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾಸಂವಣ್ಣನಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ] ನ ಪರಾಮಸಾಮಿ, ಅಪರಾಮಸತೋ ಚ ಮೇ ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ನಿಬ್ಬುತಿ ವಿದಿತಾ, ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ।

೩೭. “ಸನ್ತಿ, ಭಗ್ಗವ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇಸ್ಸರಕುತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಇಸ್ಸರಕುತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ’ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ, ‘ಆಮೋ’ತಿ [ಆಮಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಕಥಂವಿಹಿತಕಂ ಪನ [ಕಥಂ ವಿಹಿತಕಂನೋ ಪನ (ಕ॰)] ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಇಸ್ಸರಕುತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ’ತಿ? ತೇ ಮಯಾ ಪುಟ್ಠಾ ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತಿ, ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತಾ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಸಾಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋಮಿ –

೩೮. ‘ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಸಂವಟ್ಟತಿ। ಸಂವಟ್ಟಮಾನೇ ಲೋಕೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸತ್ತಾ ಆಭಸ್ಸರಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ಮನೋಮಯಾ ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

‘ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟತಿ। ವಿವಟ್ಟಮಾನೇ ಲೋಕೇ ಸುಞ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ಅಥ ಖೋ [ಅಥ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಆಯುಕ್ಖಯಾ ವಾ ಪುಞ್ಞಕ್ಖಯಾ ವಾ ಆಭಸ್ಸರಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಸುಞ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ । ಸೋ ತತ್ಥ ಹೋತಿ ಮನೋಮಯೋ ಪೀತಿಭಕ್ಖೋ ಸಯಂಪಭೋ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಸುಭಟ್ಠಾಯೀ, ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ।

‘ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಏಕಕಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ನಿವುಸಿತತ್ತಾ ಅನಭಿರತಿ ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ – ಅಹೋ ವತ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ। ಅಥ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಆಯುಕ್ಖಯಾ ವಾ ಪುಞ್ಞಕ್ಖಯಾ ವಾ ಆಭಸ್ಸರಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಸಹಬ್ಯತಂ। ತೇಪಿ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ಮನೋಮಯಾ ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋ, ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

೩೯. ‘ತತ್ರಾವುಸೋ, ಯೋ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಪಠಮಂ ಉಪಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – ಅಹಮಸ್ಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತೀ ಇಸ್ಸರೋ ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾ ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾ [ಸಞ್ಜಿತಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸಜ್ಜಿತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನಂ, ಮಯಾ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಮಮಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಏತದಹೋಸಿ – ಅಹೋ ವತ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ; ಇತಿ ಮಮ ಚ ಮನೋಪಣಿಧಿ। ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತಾತಿ।

‘ಯೇಪಿ ತೇ ಸತ್ತಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಪನ್ನಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಏವಂ ಹೋತಿ – ಅಯಂ ಖೋ ಭವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತೀ ಇಸ್ಸರೋ ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾ ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾ ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನಂ; ಇಮಿನಾ ಮಯಂ ಭೋತಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮಞ್ಹಿ ಮಯಂ ಅದ್ದಸಾಮ ಇಧ ಪಠಮಂ ಉಪಪನ್ನಂ; ಮಯಂ ಪನಾಮ್ಹ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಪನ್ನಾತಿ।

೪೦. ‘ತತ್ರಾವುಸೋ , ಯೋ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಪಠಮಂ ಉಪಪನ್ನೋ, ಸೋ ದೀಘಾಯುಕತರೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣವನ್ತತರೋ ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖತರೋ ಚ। ಯೇ ಪನ ತೇ ಸತ್ತಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಪನ್ನಾ, ತೇ ಅಪ್ಪಾಯುಕತರಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣತರಾ ಚ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖತರಾ ಚ।

‘ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ। ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ

ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ ಪಧಾನಮನ್ವಾಯ ಅನುಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಮನ್ವಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ; ತತೋ ಪರಂ ನಾನುಸ್ಸರತಿ।

'ಸೋ ಏವಮಾಹ - ಯೋ ಖೋ ಸೋ ಭವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತೀ ಇಸ್ಸರೋ ಕತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಾತಾ ಸೇಟ್ಠೋ ಸಜಿತಾ ವಸೀ ಪಿತಾ ಭೂತಭಬ್ಯಾನಂ, ಯೇನ ಮಯಂ ಭೋತಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ। ಸೋ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ [ಸಸ್ಸತೋ ದೀಘಾಯುಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ಠಸ್ಸತಿ। ಯೇ ಪನ ಮಯಂ ಅಹುಮ್ಹಾ ತೇನ ಭೋತಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ನಿಮ್ಮಿತಾ, ತೇ ಮಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ [ಅದ್ಧುವಾ ಅಸಸ್ಸತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ ಚವನಧಮ್ಮಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತಾ'ತಿ। ಏವಂವಿಹಿತಕಂ ನೋ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಇಸ್ಸರಕುತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುತ್ತಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾತಿ। 'ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು - ಏವಂ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋ ಗೋತಮ, ಸುತಂ, ಯಥೇವಾಯಸ್ಮಾ ಗೋತಮೋ ಆಹಾ'ತಿ। "ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪಜಾನಾಮಿ। ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ, ತತೋ ಚ ಉತ್ತರಿತರಂ ಪಜಾನಾಮಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಂ ನ ಪರಾಮಸಾಮಿ, ಅಪರಾಮಸತೋ ಚ ಮೇ ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ನಿಬ್ಬುತಿ ವಿದಿತಾ। ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

೪೧. "ಸನ್ತಿ, ಭಗ್ಗವ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ - 'ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ 'ಆಮೋ'ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ - 'ಕಥಂವಿಹಿತಕಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಮಯಾ ಪುಟ್ಠಾ ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತಿ, ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತಾ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಾಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋಮಿ -

೪೨. 'ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ನಾಮ ದೇವಾ। ತೇ ಅತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾ [ಹಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾ (ಕ॰)] ವಿಹರನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾನಂ ವಿಹರತಂ ಸತಿ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ, ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಮೋಸಾ [ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಮೋಸಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ತೇ ದೇವಾ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವನ್ತಿ।

'ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ ಪಧಾನಮನ್ವಾಯ ಅನುಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಮನ್ವಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ; ತತೋ ಪರಂ ನಾನುಸ್ಸರತಿ।

'ಸೋ ಏವಮಾಹ - ಯೇ ಖೋ ತೇ ಭೋನ್ತೋ ದೇವಾ ನ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ತೇ ನ ಅತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ತೇಸಂ ನಾತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾನಂ ವಿಹರತಂ ಸತಿ ನ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ, ಸತಿಯಾ ಅಸಮ್ಮೋಸಾ ತೇ ದೇವಾ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ನ ಚವನ್ತಿ, ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ಠಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಮಯಂ ಅಹುಮ್ಹಾ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ತೇ ಮಯಂ ಅತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾ ವಿಹರಿಮ್ಹಾ, ತೇಸಂ ನೋ ಅತಿವೇಲಂ ಹಸ್ಸಖಿಡ್ಡಾರತಿಧಮ್ಮಸಮಾಪನ್ನಾನಂ ವಿಹರತಂ ಸತಿ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ, ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಮೋಸಾ ಏವಂ [ಸಮ್ಮೋಸಾ ಏವ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಸಮ್ಮೋಸಾ ತೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಮಯಂ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚುತಾ, ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ ಚವನಧಮ್ಮಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತಾತಿ। ಏವಂವಿಹಿತಕಂ ನೋ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ। 'ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು - ಏವಂ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋ ಗೋತಮ,

ಸುತಂ, ಯಥೇವಾಯಸ್ಮಾ ಗೋತಮೋ ಆಹಾ'ತಿ। "ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪಜಾನಾಮಿ…ಪೇ॰… ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

೪೩. "ಸನ್ತಿ, ಭಗ್ಗವ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮನೋಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಮನೋಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ 'ಆಮೋ'ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಕಥಂವಿಹಿತಕಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಮನೋಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಮಯಾ ಪುಟ್ಠಾ ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತಿ, ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತಾ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಸಾಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋಮಿ –

೪೪. 'ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ನಾಮ ದೇವಾ। ತೇ ಅತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ತೇ ಅತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪದೂಸೇನ್ತಿ। ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾ। ತೇ ದೇವಾ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವನ್ತಿ।

'ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ। ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ ಪಧಾನಮನ್ವಾಯ ಅನುಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಮನ್ವಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನಾನುಸ್ಸರತಿ।

'ಸೋ ಏವಮಾಹ – ಯೇ ಖೋ ತೇ ಭೋನ್ತೋ ದೇವಾ ನ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ತೇ ನಾತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ತೇ ನಾತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ನಪ್ಪದೂಸೇನ್ತಿ। ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಅಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ ಅಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾ। ತೇ ದೇವಾ ತಮ್ಹಾ [ಅಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾ ತಮ್ಹಾ (ಕ॰)] ಕಾಯಾ ನ ಚವನ್ತಿ, ನಿಚ್ಚಾ ಧುವಾ ಸಸ್ಸತಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ಠಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಮಯಂ ಅಹುಮ್ಹಾ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ, ತೇ ಮಯಂ ಅತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿಮ್ಹಾ। ತೇ ಮಯಂ ಅತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪದೂಸಿಮ್ಹಾ [ಪದೋಸಿಯಿಮ್ಹಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಪದೂಸಯಿಮ್ಹಾ (?)]। ತೇ ಮಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾ। ಏವಂ ಮಯಂ [ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾಏವ ಮಯಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾ (ಕ॰)] ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚುತಾ, ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ ಚವನಧಮ್ಮಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತಾತಿ। ಏವಂವಿಹಿತಕಂ ನೋ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಮನೋಪದೋಸಿಕಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ। 'ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು – ಏವಂ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋ ಗೋತಮ, ಸುತಂ, ಯಥೇವಾಯಸ್ಮಾ ಗೋತಮೋ ಆಹಾ'ತಿ। "ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪಜಾನಾಮಿ…ಪೇ॰… ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

೪೫. "ಸನ್ತಿ, ಭಗ್ಗವ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ 'ಆಮೋ'ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಕಥಂವಿಹಿತಕಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ'ತಿ? ತೇ ಮಯಾ ಪುಟ್ಠಾ ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತಿ, ಅಸಮ್ಪಾಯನ್ತಾ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಸಾಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋಮಿ –

೪೬. 'ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ನಾಮ ದೇವಾ। ಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದಾ ಚ ಪನ ತೇ ದೇವಾ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವನ್ತಿ।

‘ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಜ್ಜತಿ। ಯಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ। ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ ಪಧಾನಮನ್ವಾಯ ಅನುಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಮನ್ವಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ತಂ [ಇದಂ ಪದಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತೇ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ (ಪೀ॰ ಕ॰)] ಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನಾನುಸ್ಸರತಿ।

‘ಸೋ ಏವಮಾಹ - ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಹಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ನಾಹೋಸಿಂ, ಸೋಮ್ಹಿ ಏತರಹಿ ಅಹುತ್ವಾ ಸನ್ತತಾಯ [ಸತ್ತಕಾಯ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸತ್ತಾಯ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಪರಿಣತೋತಿ। ಏವಂವಿಹಿತಕಂ ನೋ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಆಚರಿಯಕಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇಥಾ’ತಿ? ‘ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು - ಏವಂ ಖೋ ನೋ, ಆವುಸೋ ಗೋತಮ, ಸುತಂ ಯಥೇವಾಯಸ್ಮಾ ಗೋತಮೋ ಆಹಾ’ತಿ। “ಅಗ್ಗಞ್ಞಞ್ಚಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಪಜಾನಾಮಿ ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ, ತತೋ ಚ ಉತ್ತರಿತರಂ ಪಜಾನಾಮಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಂ ನ ಪರಾಮಸಾಮಿ, ಅಪರಾಮಸತೋ ಚ ಮೇ ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ನಿಬ್ಬುತಿ ವಿದಿತಾ। ಯದಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ ನೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

೪೭. “ಏವಂವಾದಿಂ ಖೋ ಮಂ, ಭಗ್ಗವ, ಏವಮಕ್ಖಾಯಿಂ ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಸತಾ ತುಚ್ಛಾ ಮುಸಾ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಿ - ‘ವಿಪರೀತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಭಿಕ್ಖವೋ ಚ। ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹ - ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಸುಭನ್ತ್ವೇವ [ಅಸುಭನ್ತೇವ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಜಾನಾತೀ’ತಿ [ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ಏವಂ ವದಾಮಿ - ‘ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಸುಭನ್ತ್ವೇವ ಪಜಾನಾತೀ’ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಗ್ಗವ, ವದಾಮಿ - ‘ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಸುಭನ್ತ್ವೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಜಾನಾತೀ’ತಿ।

“ತೇ ಚ, ಭನ್ತೇ, ವಿಪರೀತಾ, ಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ವಿಪರೀತತೋ ದಹನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖವೋ ಚ। ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಿ। ಪಹೋತಿ ಮೇ ಭಗವಾ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ, ಯಥಾ ಅಹಂ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ।

೪೮. “ದುಕ್ಕರಂ ಖೋ ಏತಂ, ಭಗ್ಗವ, ತಯಾ ಅಞ್ಞದಿಟ್ಠಿಕೇನ ಅಞ್ಞಖನ್ತಿಕೇನ ಅಞ್ಞರುಚಿಕೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಯೋಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಚರಿಯಕೇನ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿತುಂ। ಇಙ್ಘ ತ್ವಂ, ಭಗ್ಗವ, ಯೋ ಚ ತೇ ಅಯಂ ಮಯಿ ಪಸಾದೋ, ತಮೇವ ತ್ವಂ ಸಾಧುಕಮನುರಕ್ಖಾ”ತಿ। “ಸಚೇ ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಮಯಾ ದುಕ್ಕರಂ ಅಞ್ಞದಿಟ್ಠಿಕೇನ ಅಞ್ಞಖನ್ತಿಕೇನ ಅಞ್ಞರುಚಿಕೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಯೋಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಚರಿಯಕೇನ ಸುಭಂ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿತುಂ। ಯೋ ಚ ಮೇ ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಿ ಪಸಾದೋ, ತಮೇವಾಹಂ ಸಾಧುಕಮನುರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನೋ ಭಗ್ಗವಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದೀತಿ।

ಪಾಥಿಕಸುತ್ತಂ [ಪಾಟಿಕಸುತ್ತನ್ತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಿಟ್ಠಿತಂ ಪಠಮಂ।

೨. ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತಂ

ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಬ್ಬಾಜಕವತ್ಥು

೪೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ ಪಟಿವಸತಿ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಂಸಮತ್ತೇಹಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸತೇಹಿ। ಅಥ ಖೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸ [ದಿವಾದಿವಸ್ಸೇವ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ। ಅಥ ಖೋ ಸನ್ಧಾನಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – "ಅಕಾಲೋ ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ। ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋ ಭಗವಾ। ಮನೋಭಾವನೀಯಾನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಸಮಯೋ ದಸ್ಸನಾಯ। ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಾ ಮನೋಭಾವನೀಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಯೇನ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ಯೇನ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

೫೦. ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ಉನ್ನಾದಿನಿಯಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾಯ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿಯಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥಂ ಮಹಾಮತ್ತಕಥಂ ಸೇನಾಕಥಂ ಭಯಕಥಂ ಯುದ್ಧಕಥಂ ಅನ್ನಕಥಂ ಪಾನಕಥಂ ವತ್ಥಕಥಂ ಸಯನಕಥಂ ಮಾಲಾಕಥಂ ಗನ್ಧಕಥಂ ಞಾತಿಕಥಂ ಯಾನಕಥಂ ಗಾಮಕಥಂ ನಿಗಮಕಥಂ ನಗರಕಥಂ ಜನಪದಕಥಂ ಇತ್ಥಿಕಥಂ ಸೂರಕಥಂ ವಿಸಿಖಾಕಥಂ ಕುಮ್ಭಟ್ಠಾನಕಥಂ ಪುಬ್ಬಪೇತಕಥಂ ನಾನತ್ತಕಥಂ ಲೋಕಕ್ಖಾಯಿಕಂ ಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಂ ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ ಇತಿ ವಾ।

೫೧. ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸನ್ಧಾನಂ ಗಹಪತಿಂ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾ ಸಕಂ ಪರಿಸಂ ಸಣ್ಠಾಪೇಸಿ – "ಅಪ್ಪಸದ್ದಾ ಭೋನ್ತೋ ಹೋನ್ತು, ಮಾ ಭೋನ್ತೋ ಸದ್ದಮಕತ್ಥ। ಅಯಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕೋ ಆಗಚ್ಛತಿ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ। ಯಾವತಾ ಖೋ ಪನ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ರಾಜಗಹೇ ಪಟಿವಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ। ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮಾ ಖೋ ಪನೇತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅಪ್ಪಸದ್ದವಿನೀತಾ , ಅಪ್ಪಸದ್ದಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದಿನೋ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಂ ಪರಿಸಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ।

೫೨. ಅಥ ಖೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ – "ಅಞ್ಞಥಾ ಖೋ ಇಮೇ ಭೋನ್ತೋ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಉನ್ನಾದಿನೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ರಾಜಕಥಂ...ಪೇ॰... ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ ಇತಿ ವಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಖೋ [ಚ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಪನ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನೀ"ತಿ।

೫೩. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸನ್ಧಾನಂ ಗಹಪತಿಂ ಏತದವೋಚ – "ಯಗ್ಘೇ ಗಹಪತಿ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಕೇನ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪತಿ, ಕೇನ ಸಾಕಚ್ಛಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಕೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ? ಸುಞ್ಞಾಗಾರಹತಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಅಪರಿಸಾವಚರೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನಾಲಂ ಸಲ್ಲಾಪಾಯ। ಸೋ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ [ಅನ್ತಪನ್ತಾನೇವ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗೋಕಾಣಾ ಪರಿಯನ್ತಚಾರಿನೀ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ।

ಏವಮೇವ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಹತಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ; ಅಪರಿಸಾವಚರೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ; ನಾಲಂ ಸಲ್ಲಾಪಾಯ। ಸೋ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ। ಇಙ್ಘ, ಗಹಪತಿ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏಕಪಞ್ಹೇನೇವ ನಂ ಸಂಸಾದೇಯ್ಯಾಮ [ಸಂಹರೇಯ್ಯಾಮ (ಕ॰)], ತುಚ್ಛಕುಮ್ಭೀವ ನಂ ಮಞ್ಞೇ ಓರೋಧೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ।

೫೪. ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ವಿಸುದ್ಧಾಯ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯ ಸನ್ಧಾನಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ನಿಗ್ರೋಧೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಇಮಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಾ ಪಬ್ಬತಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಯೇನ ಸುಮಾಗಧಾಯ ತೀರೇ ಮೋರನಿವಾಪೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸುಮಾಗಧಾಯ ತೀರೇ ಮೋರನಿವಾಪೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಸುಮಾಗಧಾಯ ತೀರೇ ಮೋರನಿವಾಪೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾನ ಸಕಂ ಪರಿಸಂ ಸಣ್ಠಾಪೇಸಿ - "ಅಪ್ಪಸದ್ದಾ ಭೋನ್ತೋ ಹೋನ್ತು, ಮಾ ಭೋನ್ತೋ ಸದ್ದಮಕತ್ಥ, ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸುಮಾಗಧಾಯ ತೀರೇ ಮೋರನಿವಾಪೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮತಿ। ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮೋ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ, ಅಪ್ಪಸದ್ದಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಂ ಪರಿಸಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಇಮಂ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ - 'ಕೋ ನಾಮ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವಕೇ ವಿನೇತಿ, ಯೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ'ನ್ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ।

ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾವಾದೋ

೫೫. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಥ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಏತು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಗತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ। ಚಿರಸ್ಸಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯಮಕಾಸಿ ಯದಿದಂ ಇಧಾಗಮನಾಯ। ನಿಸೀದತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಇದಮಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿ। ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। ನಿಗ್ರೋಧೋಪಿ ಖೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅಞ್ಞತರಂ ನೀಚಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ, ಕಾ ಚ ಪನ ವೋ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ವಿಪ್ಪಕತಾ"ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ, "ಇಧ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅದ್ದಸಾಮ ಭಗವನ್ತಂ ಸುಮಾಗಧಾಯ ತೀರೇ ಮೋರನಿವಾಪೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ, ದಿಸ್ವಾನ ಏವಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ - 'ಸಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಇಮಂ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ - ಕೋ ನಾಮ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವಕೇ ವಿನೇತಿ, ಯೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ'ನ್ತಿ? ಅಯಂ ಖೋ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಅನ್ತರಾಕಥಾ ವಿಪ್ಪಕತಾ; ಅಥ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ।

೫೬. "ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋ ಏತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಯಾ ಅಞ್ಞದಿಟ್ಠಿಕೇನ ಅಞ್ಞಖನ್ತಿಕೇನ ಅಞ್ಞರುಚಿಕೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಯೋಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಚರಿಯಕೇನ, ಯೇನಾಹಂ ಸಾವಕೇ ವಿನೇಮಿ , ಯೇನ ಮಯಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಇಙ್ಘ ತ್ವಂ ಮಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಸಕೇ ಆಚರಿಯಕೇ ಅಧಿಜೇಗುಚ್ಛೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛ - 'ಕಥಂ ಸನ್ತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ'ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಉನ್ನಾದಿನೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅಹೇಸುಂ - "ಅಚ್ಛರಿಯಂ ವತ ಭೋ, ಅಬ್ಭುತಂ ವತ ಭೋ, ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಮಹಿದ್ಧಿಕತಾ ಮಹಾನುಭಾವತಾ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಸಕವಾದಂ ಠಪೇಸ್ಸತಿ, ಪರವಾದೇನ ಪವಾರೇಸ್ಸತೀ"ತಿ।

೫೭. ಅಥ ಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇ ಅಪ್ಪಸದ್ದೇ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಮಯಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾವಾದಾ [ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಂಸಾರೋದಾ (ಕ॰)] ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಸಾರಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಅಲ್ಲೀನಾ

ವಿಹರಾಮ । ಕಥಂ ಸನ್ತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ"ತಿ?

"ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಚೇಲಕೋ ಹೋತಿ ಮುತ್ತಾಚಾರೋ, ಹತ್ಥಾಪಲೇಖನೋ [ಹತ್ಥಾವಲೇಖನೋ (ಸ್ಯಾ॰)], ನ ಏಹಿಭದ್ದನ್ತಿಕೋ, ನ ತಿಟ್ಠಭದ್ದನ್ತಿಕೋ, ನಾಭಿಹಟಂ , ನ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ, ನ ನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಸೋ ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಕಳೋಪಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಏಳಕಮನ್ತರಂ, ನ ದಣ್ಡಮನ್ತರಂ, ನ ಮುಸಲಮನ್ತರಂ, ನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾನಂ, ನ ಗಬ್ಭಿನಿಯಾ, ನ ಪಾಯಮಾನಾಯ, ನ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾಯ, ನ ಸಙ್ಕಿತ್ತೀಸು, ನ ಯತ್ಥ ಸಾ ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಯತ್ಥ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಚಾರಿನೀ, ನ ಮಚ್ಛಂ, ನ ಮಂಸಂ, ನ ಸುರಂ, ನ ಮೇರಯಂ, ನ ಥುಸೋದಕಂ ಪಿವತಿ, ಸೋ ಏಕಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಏಕಾಲೋಪಿಕೋ, ದ್ವಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ದ್ವಾಲೋಪಿಕೋ, ಸತ್ತಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸತ್ತಾಲೋಪಿಕೋ, ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದತ್ತಿಯಾ ಯಾಪೇತಿ, ದ್ವೀಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ, ಸತ್ತಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ; ಏಕಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ದ್ವೀಹಿಕಮ್ಪಿ [ದ್ವಾಹಿಕಂಪಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ಸತ್ತಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಅದ್ಧಮಾಸಿಕಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯಭತ್ತಭೋಜನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಸಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಸಾಮಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ನೀವಾರಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ದದ್ದುಲಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಹಟಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಕಣಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಆಚಾಮಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಪಿಞ್ಞಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ತಿಣಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಗೋಮಯಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ; ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರೋ ಯಾಪೇತಿ ಪವತ್ತಫಲಭೋಜೀ। ಸೋ ಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ , ಮಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಛವದುಸ್ಸಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಪಂಸುಕೂಲಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ತಿರೀಟಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಅಜಿನಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಅಜಿನಕ್ಖಿಪಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕುಸಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ವಾಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಫಲಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ವಾಳಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಉಲೂಕಪಕ್ಖಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ , ಉಬ್ಭಟ್ಠಕೋಪಿ [ಉಭಟ್ಠಕೋಪಿ (ಸ್ಯಾ॰), ಉಬ್ಭಟ್ಠಿಕೋಪಿ (ಕ॰)] ಹೋತಿ ಆಸನಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಉಕ್ಕುಟಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋ, ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಫಲಕಸೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಥಣ್ಡಿಲಸೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕಪಸ್ಸಯಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ರಜೋಜಲ್ಲಧರೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕೋ, ವೇಕಟಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ವಿಕಟಭೋಜನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಅಪಾನಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಅಪಾನಕತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ, ಸಾಯತತಿಯಕಮ್ಪಿ ಉದಕೋರೋಹನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ ವಾ"ತಿ? "ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ"ತಿ। "ಏವಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅನೇಕವಿಹಿತೇ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ವದಾಮೀ"ತಿ।

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ

೫೮. "ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಏವಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅನೇಕವಿಹಿತೇ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ವದತೀ"ತಿ? "ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಮಜ್ಜತಿ ಮುಚ್ಛತಿ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ [ಮದಮಾಪಜ್ಜತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಮಜ್ಜತಿ ಮುಚ್ಛತಿ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

೫೯. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಮಜ್ಜತಿ ಮುಚ್ಛತಿ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ಮಜ್ಜತಿ ಮುಚ್ಛತಿ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

೬೦. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಭೋಜನೇಸು ವೋದಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ – ‘ಇದಂ ಮೇ ಖಮತಿ, ಇದಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ’ತಿ। ಸೋ ಯಞ್ಚ [ಯಂ ಹಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಖ್ವಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ತಂ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಪಜಹತಿ। ಯಂ ಪನಸ್ಸ ಖಮತಿ, ತಂ ಗಧಿತೋ [ಗಥಿತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಮುಚ್ಛಿತೋ ಅಜ್ಝೋಪನ್ನೋ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ಅನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನಿಕನ್ತಿಹೇತು – ‘ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಂ ರಾಜಾನೋ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗಹಪತಿಕಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

೬೧. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಅಪಸಾದೇತಾ [ಅಪಸಾರೇತಾ (ಕ॰)] ಹೋತಿ – ‘ಕಿಂ ಪನಾಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾಜೀವೋ [ಬಹುಲಾಜೀವೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸಬ್ಬಂ ಸಂಭಕ್ಖೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಮೂಲಬೀಜಂ ಖನ್ಧಬೀಜಂ ಫಳುಬೀಜಂ ಅಗ್ಗಬೀಜಂ ಬೀಜಬೀಜಮೇವ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕಂ ದನ್ತಕೂಟಂ, ಸಮಣಪ್ಪವಾದೇನಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಪಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಕುಲೇಸು ಸಕ್ಕರಿಯಮಾನಂ ಗರುಕರಿಯಮಾನಂ ಮಾನಿಯಮಾನಂ ಪೂಜಿಯಮಾನಂ। ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – ‘ಇಮಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಮ್ಬಹುಲಾಜೀವಂ ಕುಲೇಸು ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ। ಮಂ ಪನ ತಪಸ್ಸಿಂ ಲೂಖಾಜೀವಿಂ ಕುಲೇಸು ನ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ನ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ ನ ಮಾನೇನ್ತಿ ನ ಪೂಜೇನ್ತೀ’ತಿ, ಇತಿ ಸೋ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಂ ಕುಲೇಸು ಉಪ್ಪಾದೇತಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

೬೨. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಆಪಾಥಕನಿಸಾದೀ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅತ್ತಾನಂ ಅದಸ್ಸಯಮಾನೋ ಕುಲೇಸು ಚರತಿ - ‘ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ ತಪಸ್ಮಿಂ ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ ತಪಸ್ಮಿ’ನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸೇವತಿ। ಸೋ ‘ಖಮತಿ ತೇ ಇದ’ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅಕ್ಖಮಮಾನಂ ಆಹ - ‘ಖಮತೀ’ತಿ। ಖಮಮಾನಂ ಆಹ - ‘ನಕ್ಖಮತೀ’ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಂಯೇವ ಪರಿಯಾಯಂ ಅನುಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನಾನುಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

೬೩. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಮಕ್ಖೀ ಹೋತಿ ಪಳಾಸೀ [ಪಲಾಸೀ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] …ಪೇ॰… ಇಸ್ಸುಕೀ ಹೋತಿ ಮಚ್ಛರೀ… ಸಠೋ ಹೋತಿ ಮಾಯಾವೀ… ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಅತಿಮಾನೀ… ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಿಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾನಂ ವಸಂ ಗತೋ… ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ… ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸಿನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಯದಿಮೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ [ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ (?)] ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ವಾ ಅನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ವಾ”ತಿ? “ಅದ್ಧಾ ಖೋ ಇಮೇ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ [ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ (?)] ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ [ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಹೋತಿ (ಕ॰)], ನೋ ಅನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ತಪಸ್ಸೀ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಇಮೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಸ್ಸ; ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನಾ”ತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಪಪಟಿಕಪ್ಪತ್ತಕಥಾ

೬೪. “ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ನ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ನ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ನ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ನ ಮಜ್ಜತಿ ನ ಮುಚ್ಛತಿ ನ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

೨೫. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ನ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ ನ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ನ ಅತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸೋ ತೇನ ತಪಸಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ತೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನ ನ ಮಜ್ಜತಿ ನ ಮುಚ್ಛತಿ ನ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

೨೬. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಭೋಜನೇಸು ನ ವೋದಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ – ‘ಇದಂ ಮೇ ಖಮತಿ, ಇದಂ ಮೇ ನಕ್ಖಮತೀ’ತಿ। ಸೋ ಯಞ್ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ತಂ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಪಜಹತಿ। ಯಂ ಪನಸ್ಸ ಖಮತಿ , ತಂ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ತಪಂ ಸಮಾದಿಯತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನಿಕನ್ತಿಹೇತು – ‘ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಂ ರಾಜಾನೋ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗಹಪತಿಕಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

೨೭. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ನಾಪಸಾದೇತಾ ಹೋತಿ – ‘ಕಿಂ ಪನಾಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾಜೀವೋ ಸಬ್ಬಂ ಸಂಭಕ್ಖೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಮೂಲಬೀಜಂ ಖನ್ಧಬೀಜಂ ಫಳುಬೀಜಂ ಅಗ್ಗಬೀಜಂ ಬೀಜಬೀಜಮೇವ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕಂ ದನ್ತಕೂಟಂ, ಸಮಣಪ್ಪವಾದೇನಾ’ತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಪಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಕುಲೇಸು ಸಕ್ಕರಿಯಮಾನಂ ಗರು ಕರಿಯಮಾನಂ ಮಾನಿಯಮಾನಂ ಪೂಜಿಯಮಾನಂ। ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ – ‘ಇಮಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸಮ್ಬಹುಲಾಜೀವಂ ಕುಲೇಸು ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ ಪೂಜೇನ್ತಿ। ಮಂ ಪನ ತಪಸ್ಸಿಂ ಲೂಖಾಜೀವಿಂ ಕುಲೇಸು ನ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಿ ನ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತಿ ನ ಮಾನೇನ್ತಿ ನ ಪೂಜೇನ್ತೀ’ತಿ, ಇತಿ ಸೋ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಂ ಕುಲೇಸು ನುಪ್ಪಾದೇತಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

೨೮. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ಆಪಾಥಕನಿಸಾದೀ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ಅತ್ತಾನಂ ಅದಸ್ಸಯಮಾನೋ ಕುಲೇಸು ಚರತಿ – ‘ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ ತಪಸ್ಮಿಂ, ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ ತಪಸ್ಮಿ’ನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ಕಞ್ಚಿದೇವ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸೇವತಿ, ಸೋ – ‘ಖಮತಿ ತೇ ಇದ’ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅಕ್ಖಮಮಾನಂ ಆಹ – ‘ನಕ್ಖಮತೀ’ತಿ। ಖಮಮಾನಂ ಆಹ – ‘ಖಮತೀ’ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ನ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ…

ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಂಯೇವ ಪರಿಯಾಯಂ ಅನುಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅನುಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

೬೯. “ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಕ್ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಅನುಪನಾಹೀ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಕ್ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಅನುಪನಾಹೀ ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಅಮಕ್ಖೀ ಹೋತಿ ಅಪಳಾಸೀ…ಪೇ॰… ಅನಿಸ್ಸುಕೀ ಹೋತಿ ಅಮಚ್ಛರೀ… ಅಸಠೋ ಹೋತಿ ಅಮಾಯಾವೀ… ಅತ್ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಅನತಿಮಾನೀ… ನ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ನ ಪಾಪಿಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾನಂ ವಸಂ ಗತೋ… ನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ನ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ… ನ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ನ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ಸುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ। ಯಮ್ಪಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ನ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ಸುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ। ಏವಂ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ”ತಿ? “ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ”ತಿ। “ನ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏತ್ತಾವತಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ; ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಪಪಟಿಕಪ್ಪತ್ತಾ [ಪಪ್ಪಟಿಕಪತ್ತಾ (ಕ॰)] ಹೋತೀ”ತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧತಚಪ್ಪತ್ತಕಥಾ

೭೦. “ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ? ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತು, ಸಾರಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತೂ”ತಿ। “ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ನ ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತೇತಿ [ಅತಿಪಾಪೇತಿ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)], ನ ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತಯತಿ, ನ ಪಾಣಮತಿಪಾತಯತೋ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ । ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಾಪೇತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತೋ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ನ ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣಾಪೇತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣತೋ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ನ ಭಾವಿತಮಾಸೀಸತಿ [ನ ಭಾವಿತಮಾಸಿಂ ಸತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ನ ಭಾವಿತಮಾಸೀಸಾಪೇತಿ, ನ ಭಾವಿತಮಾಸೀಸತೋ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ।

“ಯತೋ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ, ಅದುಂ ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ ತಪಸ್ಸಿತಾಯ। ಸೋ ಅಭಿಹರತಿ ನೋ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಸೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಪಬ್ಬತಂ ಕನ್ದರಂ ಗಿರಿಗುಹಂ ಸುಸಾನಂ ವನಪತ್ಥಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಂ। ಸೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇ ಪಹಾಯ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ। ಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪದೋಸಂ ಪಹಾಯ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ, ಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ। ಥಿನಮಿದ್ಧಂ [ಥೀನಮಿದ್ಧಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಹಾಯ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ ವಿಹರತಿ ಆಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಥಿನಮಿದ್ಧಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ।

ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹಾಯ ಅನುದ್ಧತೋ ವಿಹರತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ವಿಹರತಿ ಅಕಥಂಕಥೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ।

೭೦. "ಸೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ। ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ"ತಿ? "ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ"ತಿ। "ನ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏತ್ತಾವತಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ; ಅಪಿ ಚ ಖೋ ತಚಪ್ಪತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಫೇಗ್ಗುಪ್ಪತ್ತಕಥಾ

೭೧. "ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ? ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತು, ಸಾರಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತೂ"ತಿ। "ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಯತೋ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ, ಅದುಂ ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ ತಪಸ್ಸಿತಾಯ। ಸೋ ಅಭಿಹರತಿ ನೋ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಸೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ - 'ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ, ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ'ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ"ತಿ? "ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ"ತಿ। "ನ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏತ್ತಾವತಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ; ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಫೇಗ್ಗುಪ್ಪತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಪರಿಸುದ್ಧಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಸಾರಪ್ಪತ್ತಕಥಾ

೭೩. “ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ? ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಯ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತು, ಸಾರಞ್ಞೇವ ಪಾಪೇತೂ”ತಿ। “ಇಧ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಯತೋ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪಸ್ಸೀ ಚಾತುಯಾಮಸಂವರಸಂವುತೋ ಹೋತಿ, ಅದುಂ ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ ತಪಸ್ಸಿತಾಯ। ಸೋ ಅಭಿಹರತಿ ನೋ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಸೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ...ಪೇ॰... ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ, ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ - ‘ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾ’ತಿ। ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ, ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಯದಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ವಾ”ತಿ? “ಅದ್ಧಾ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ ನೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚಾ”ತಿ।

೭೪. “ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಚ। ಇತಿ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ [ಇತಿ ನಿಗ್ರೋಧ (ಸ್ಯಾ॰)], ಯಂ ಮಂ ತ್ವಂ ಅವಚಾಸಿ - ‘ಕೋ ನಾಮ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವಕೇ ವಿನೇತಿ, ಯೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ’ನ್ತಿ। ಇತಿ ಖೋ ತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಠಾನಂ ಉತ್ತರಿತರಞ್ಚ ಪಣೀತತರಞ್ಚ, ಯೇನಾಹಂ ಸಾವಕೇ ವಿನೇಮಿ, ಯೇನ ಮಯಾ ಸಾವಕಾ ವಿನೀತಾ ಅಸ್ಸಾಸಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ”ನ್ತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಉನ್ನಾದಿನೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅಹೇಸುಂ - “ಏತ್ಥ ಮಯಂ ಅನಸ್ಸಾಮ ಸಾಚರಿಯಕಾ, ನ ಮಯಂ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಉತ್ತರಿತರಂ ಪಜಾನಾಮಾ”ತಿ।

ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಪಜ್ಝಾಯನಂ

೭೫. ಯದಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಸನ್ಧಾನೋ ಗಹಪತಿ - “ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಖೋ ದಾನಿಮೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತಿ, ಸೋತಂ ಓದಹನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಾಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀ”ತಿ। ಅಥ [ಅಥ ನಂ (ಕ॰)] ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ - “ಇತಿ ಖೋ, ಭನ್ತೇ ನಿಗ್ರೋಧ, ಯಂ ಮಂ ತ್ವಂ ಅವಚಾಸಿ - ‘ಯಗ್ಘೇ, ಗಹಪತಿ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಕೇನ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸದ್ಧಿಂ ಸಲ್ಲಪತಿ, ಕೇನ ಸಾಕಚ್ಛಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಕೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸುಞ್ಞಾಗಾರಹತಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ, ಅಪರಿಸಾವಚರೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನಾಲಂ ಸಲ್ಲಾಪಾಯ, ಸೋ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ;

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗೋಕಾಣಾ ಪರಿಯನ್ತಚಾರಿನೀ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ। ಏವಮೇವ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಹತಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ, ಅಪರಿಸಾವಚರೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನಾಲಂ ಸಲ್ಲಾಪಾಯ; ಸೋ ಅನ್ತಮನ್ತಾನೇವ ಸೇವತಿ; ಇಙ್ಘ, ಗಹಪತಿ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಇಮಂ ಪರಿಸಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏಕಪಞ್ಹೇನೇವ ನಂ ಸಂಸಾದೇಯ್ಯಾಮ, ತುಚ್ಛಕುಮ್ಭೀವ ನಂ ಮಞ್ಞೇ ಓರೋಧೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ। ಅಯಂ ಖೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇಧಾನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಅಪರಿಸಾವಚರಂ ಪನ ನಂ ಕರೋಥ, ಗೋಕಾಣಂ ಪರಿಯನ್ತಚಾರಿನಿಂ ಕರೋಥ, ಏಕಪಞ್ಹೇನೇವ ನಂ ಸಂಸಾದೇಥ, ತುಚ್ಛಕುಮ್ಭೀವ ನಂ ಓರೋಧೇಥಾ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

೭೯. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ಮಙ್ಕುಭೂತಂ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧಂ ಅಧೋಮುಖಂ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ - "ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಭಾಸಿತಾ ತೇ ಏಸಾ ವಾಚಾ"ತಿ? "ಸಚ್ಚಂ , ಭನ್ತೇ, ಭಾಸಿತಾ ಮೇ ಏಸಾ ವಾಚಾ, ಯಥಾಬಾಲೇನ ಯಥಾಮೂಳ್ಹೇನ ಯಥಾಅಕುಸಲೇನಾ"ತಿ। "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ನಿಗ್ರೋಧ। ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಸುತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ವುಡ್ಢಾನಂ ಮಹಲ್ಲಕಾನಂ ಆಚರಿಯಪಾಚರಿಯಾನಂ ಭಾಸಮಾನಾನಂ - 'ಯೇ ತೇ ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಏವಂ ಸು ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಸಂಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಉನ್ನಾದಿನೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥಂ...ಪೇ॰... ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ ಇತಿ ವಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತ್ವಂ ಏತರಹಿ ಸಾಚರಿಯಕೋ। ಉದಾಹು, ಏವಂ ಸು ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಂ ಏತರಹೀ'ತಿ।

"ಸುತಂ ಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ವುಡ್ಢಾನಂ ಮಹಲ್ಲಕಾನಂ ಆಚರಿಯಪಾಚರಿಯಾನಂ ಭಾಸಮಾನಾನಂ - 'ಯೇ ತೇ ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ , ನ ಏವಂ ಸು [ನಾಸ್ಸು (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಸಂಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಉನ್ನಾದಿನೋ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥಂ...ಪೇ॰... ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ ಇತಿ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಂ ಏತರಹಿ ಸಾಚರಿಯಕೋ। ಏವಂ ಸು ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭಗವಾ ಏತರಹೀ'"ತಿ।

"ತಸ್ಸ ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧ, ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಸತೋ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ನ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಬೋಧಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ದನ್ತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ದಮಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸನ್ತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಮಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಸೋ ಭಗವಾ ತರಣಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ'"ತಿ?

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ

೭೭. ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ ಯಥಾಮೂಳ್ಹಂ ಯಥಾಅಕುಸಲಂ, ಯ್ವಾಹಂ ಏವಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅವಚಾಸಿಂ। ತಸ್ಸ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಆಯತಿಂ ಸಂವರಾಯಾ"ತಿ। "ತಗ್ಘ ತ್ವಂ [ತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ನಿಗ್ರೋಧ, ಅಚ್ಚಯೋ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ ಯಥಾಮೂಳ್ಹಂ ಯಥಾಅಕುಸಲಂ, ಯೋ ಮಂ ತ್ವಂ ಏವಂ ಅವಚಾಸಿ। ಯತೋ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋಸಿ, ತಂ ತೇ ಮಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ। ವುದ್ಧಿ ಹೇಸಾ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಅರಿಯಸ್ಸ

ವಿನಯೇ, ಯೋ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಂ ವದಾಮಿ -

'ಏತು ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಅಸಠೋ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ, ಅಹಮನುಸಾಸಾಮಿ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ [ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ (?)] ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ। ತಿಟ್ಠನ್ತು, ನಿಗ್ರೋಧ, ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ। ಏತು ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಅಸಠೋ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ, ಅಹಮನುಸಾಸಾಮಿ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ ಛ ವಸ್ಸಾನಿ। ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಾನಿ... ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಾನಿ... ತೀಣಿ ವಸ್ಸಾನಿ... ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ... ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ। ತಿಟ್ಠತು, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏಕಂ ವಸ್ಸಂ। ಏತು ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಅಸಠೋ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ ಅಹಮನುಸಾಸಾಮಿ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತ ಮಾಸಾನಿ। ತಿಟ್ಠನ್ತು, ನಿಗ್ರೋಧ, ಸತ್ತ ಮಾಸಾನಿ... ಛ ಮಾಸಾನಿ... ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾನಿ ... ಚತ್ತಾರಿ ಮಾಸಾನಿ... ತೀಣಿ ಮಾಸಾನಿ... ದ್ವೇ ಮಾಸಾನಿ... ಏಕಂ ಮಾಸಂ... ಅಡ್ಢಮಾಸಂ। ತಿಟ್ಠತು, ನಿಗ್ರೋಧ, ಅಡ್ಢಮಾಸೋ। ಏತು ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ಅಸಠೋ ಅಮಾಯಾವೀ ಉಜುಜಾತಿಕೋ, ಅಹಮನುಸಾಸಾಮಿ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತಾಹಂ'।

ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಪಜ್ಝಾಯನಂ

೭೮. "ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಮ್ಯತಾ ನೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹಾ'ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯೋ ಏವ ವೋ [ತೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಆಚರಿಯೋ, ಸೋ ಏವ ವೋ ಆಚರಿಯೋ ಹೋತು। ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಮಸ್ಸ - 'ಉದ್ದೇಸಾ ನೋ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹಾ'ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ , ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯೋ ಏವ ವೋ ಉದ್ದೇಸೋ ಸೋ ಏವ ವೋ ಉದ್ದೇಸೋ ಹೋತು। ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಮಸ್ಸ - 'ಆಜೀವಾ ನೋ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹಾ'ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯೋ ಏವ ವೋ ಆಜೀವೋ, ಸೋ ಏವ ವೋ ಆಜೀವೋ ಹೋತು। ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಮಸ್ಸ - 'ಯೇ ನೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ, ತೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಕಾಮೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹಾ'ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಕುಸಲಾ ಚೇವ ವೋ ತೇ ಧಮ್ಮಾ [ವೋಧಮ್ಮಾ (ಕ॰), ತೇ ಧಮ್ಮಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಹೋನ್ತು ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ। ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ ತೇ , ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಮಸ್ಸ - 'ಯೇ ನೋ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ, ತೇಹಿ ವಿವೇಚೇತುಕಾಮೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹಾ'ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕುಸಲಾ ಚೇವ ವೋ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತು ಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ। ಇತಿ ಖ್ವಾಹಂ, ನಿಗ್ರೋಧ, ನೇವ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಮ್ಯತಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ನಪಿ ಉದ್ದೇಸಾ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ನಪಿ ಆಜೀವಾ ಚಾವೇತುಕಾಮೋ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ನಪಿ ಯೇ ವೋ ಧಮ್ಮಾ [ನಪಿ ಯೇ ಖೋ ಧಮ್ಮಾ (ಸೀ॰), ನಪಿ ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ (ಸ್ಯಾ॰), ನಪಿ ಯೇ ಚ ವೋ ಧಮ್ಮಾ (ಕ॰)] ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ, ತೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಕಾಮೋ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ನಪಿ ಯೇ ವೋ ಧಮ್ಮಾ [ನಪಿ ಯೇ ಖೋ ಧಮ್ಮಾ (ಸೀ॰), ನಪಿ ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ (ಸ್ಯಾ॰), ನಪಿ ಯೇ ಚ ವೋ ಧಮ್ಮಾ (ಕ॰)] ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಾಚರಿಯಕಾನಂ,

ತೇಹಿ ವಿವೇಚೇತುಕಾಮೋ ಏವಂ ವದಾಮಿ। ಸನ್ತಿ ಚ ಖೋ, ನಿಗ್ರೋಧ, ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ [ಪೋನೋಭವಿಕಾ (ಕ॰)] ಸದರಾ [ಸದ್ದರಾ (ಪೀ॰ ಕ॰), ಸದರಥಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ, ಯೇಸಾಹಂ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ಯಥಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ವೋ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವೋದಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಞ್ಞಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಞ್ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾ''ತಿ।

೭೯. ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಮಙ್ಕುಭೂತಾ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧಾ ಅಧೋಮುಖಾ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಾ ನಿಸೀದಿಂಸು ಯಥಾ ತಂ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ - ''ಸಬ್ಬೇ ಪಿಮೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಫುಟ್ಠಾ ಪಾಪಿಮತಾ। ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಏಕಸ್ಸಪಿ ನ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ - 'ಹನ್ದ ಮಯಂ ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥಮ್ಪಿ ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಾಮ, ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ ಸತ್ತಾಹೋ'''ತಿ? ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಉದುಮ್ಬರಿಕಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಸಿ [ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)]। ಸನ್ಧಾನೋ ಪನ ಗಹಪತಿ ತಾವದೇವ ರಾಜಗಹಂ ಪಾವಿಸೀತಿ।

ಉದುಮ್ಬರಿಕಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ದುತಿಯಂ।

३. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತಂ

ಅತ್ತದೀಪಸರಣತಾ

೮೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರತಿ ಮಾತುಲಾಯಂ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ। "ಭದ್ದನ್ತೇ"ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ಅತ್ತದೀಪಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥ ಅತ್ತಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ, ಧಮ್ಮದೀಪಾ ಧಮ್ಮಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ। ಕಥಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತದೀಪೋ ವಿಹರತಿ ಅತ್ತಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ, ಧಮ್ಮದೀಪೋ ಧಮ್ಮಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ...ಪೇ॰... ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತದೀಪೋ ವಿಹರತಿ ಅತ್ತಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ, ಧಮ್ಮದೀಪೋ ಧಮ್ಮಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ।

"ಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರಥ ಸಕೇ ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ। ಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರತಂ ಸಕೇ ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ ನ ಲಚ್ಛತಿ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ, ನ ಲಚ್ಛತಿ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ [ಆರಮಣಂ (?)]। ಕುಸಲಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತಿ।

ದಳ್ಹನೇಮಿಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ

೮೧. "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ [ಚಕ್ಕವತ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಅಹೇಸುಂ ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚಕ್ಕರತನಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಮಣಿರತನಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮಂ। ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ [ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸಿ।

೮೨. "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞತರಂ ಪುರಿಸಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - 'ಯದಾ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸಿ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ, ಅಥ ಮೇ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ'ತಿ। 'ಏವಂ, ದೇವಾ'ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ದಳ್ಹನೇಮಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ, ದಿಸ್ವಾನ ಯೇನ ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ದಳ್ಹನೇಮಿಂ ಏತದವೋಚ - 'ಯಗ್ಘೇ, ದೇವ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಿಬ್ಬಂ ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತ'ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಕುಮಾರಂ ಆಮನ್ತಾಪೇತ್ವಾ [ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಏತದವೋಚ - 'ದಿಬ್ಬಂ ಕಿರ ಮೇ, ತಾತ ಕುಮಾರ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ। ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತಂ - ಯಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕತಿ ಠಾನಾ ಚವತಿ, ನ ದಾನಿ ತೇನ ರಞ್ಞಾ ಚಿರಂ ಜೀವಿತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ। ಭುತ್ತಾ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಮಾನುಸಕಾ ಕಾಮಾ, ಸಮಯೋ ದಾನಿ ಮೇ ದಿಬ್ಬೇ ಕಾಮೇ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ। ಏಹಿ ತ್ವಂ, ತಾತ ಕುಮಾರ, ಇಮಂ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜ। ಅಹಂ ಪನ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ।

೮೩. “ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹನೇಮಿ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಕುಮಾರಂ ಸಾಧುಕಂ ರಜ್ಜೇ ಸಮನುಸಾಸಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸತ್ತಾಹಪಬ್ಬಜಿತೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಿಸಿಮ್ಹಿ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿ।

“ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಯೇನ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ [ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಯಗ್ಘೇ, ದೇವ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತರಹಿತ’ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ದಿಬ್ಬೇ ಚಕ್ಕರತನೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಅನತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ, ಅನತ್ತಮನತಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇಸಿ। ಸೋ ಯೇನ ರಾಜಿಸಿ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಿಸಿಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಯಗ್ಘೇ, ದೇವ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತರಹಿತ’ನ್ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಿಸಿ ರಾಜಾನಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ, ತಾತ, ದಿಬ್ಬೇ ಚಕ್ಕರತನೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಅನತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ, ಮಾ ಅನತ್ತಮನತಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇಸಿ, ನ ಹಿ ತೇ, ತಾತ, ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪೇತ್ತಿಕಂ ದಾಯಜ್ಜಂ। ಇಙ್ಘ ತ್ವಂ, ತಾತ, ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಾಹಿ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ತೇ ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಸೀಸಂನ್ಹಾತಸ್ಸ [ಸೀಸಂ ನಹಾತಸ್ಸ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸೀಸನ್ಹಾತಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಂ ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರ’ನ್ತಿ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಅರಿಯವತ್ತಂ

೮೪. “‘ಕತಮಂ ಪನ ತಂ, ದೇವ, ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತ’ನ್ತಿ ? ‘ತೇನ ಹಿ ತ್ವಂ, ತಾತ, ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ [ಗರುಕರೋನ್ತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಧಮ್ಮಂ ಮಾನೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಪೂಜೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಸ್ಸು ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ ಬಲಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಖತ್ತಿಯೇಸು ಅನುಯನ್ತೇಸು [ಅನುಯುತ್ತೇಸು (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು। ಮಾ ಚ ತೇ, ತಾತ, ವಿಜಿತೇ ಅಧಮ್ಮಕಾರೋ ಪವತ್ತಿತ್ಥ। ಯೇ ಚ ತೇ, ತಾತ, ವಿಜಿತೇ ಅಧನಾ ಅಸ್ಸು, ತೇಸಞ್ಚ ಧನಮನುಪ್ಪದೇಯ್ಯಾಸಿ [ಧನಮನುಪ್ಪದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)]। ಯೇ ಚ ತೇ, ತಾತ, ವಿಜಿತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮದಪ್ಪಮಾದಾ ಪಟಿವಿರತಾ ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚೇ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಏಕಮತ್ತಾನಂ ದಮೇನ್ತಿ, ಏಕಮತ್ತಾನಂ ಸಮೇನ್ತಿ, ಏಕಮತ್ತಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತಿ, ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸಿ - “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಅಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಸಾವಜ್ಜಂ, ಕಿಂ ಅನವಜ್ಜಂ, ಕಿಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ಮೇ ಕರೀಯಮಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಸ್ಸ, ಕಿಂ ವಾ ಪನ ಮೇ ಕರೀಯಮಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಅಸ್ಸಾ”ತಿ? ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ ಯಂ ಅಕುಸಲಂ ತಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ಯಂ ಕುಸಲಂ ತಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾಸಿ। ಇದಂ ಖೋ, ತಾತ, ತಂ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತ’ನ್ತಿ।

ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವೋ

೮೫. “‘ಏವಂ, ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ರಾಜಿಸಿಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ [ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ (ಕ॰)] ವತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಸೀಸಂನ್ಹಾತಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಸಹಸ್ಸಾರಂ ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ। ದಿಸ್ವಾನ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - ‘ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತಂ - ಯಸ್ಸ

ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಸೀಸಂನ್ಹಾತಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಂ ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ , ಸೋ ಹೋತಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ'ತಿ। ಅಸ್ಸಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ।

"ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಏಕಂಸಂ ಉತರಾಸಙ್ಗಂ ಕರಿತ್ವಾ ವಾಮೇನ ಹತ್ಥೇನ ಭಿಙ್ಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿ - 'ಪವತ್ತತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನಂ, ಅಭಿವಿಜಿನಾತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನ'ನ್ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತಿ, ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವಾಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಏಹಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ [ಸಾಗತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಅನುಸಾಸ, ಮಹಾರಾಜಾ'ತಿ। ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಏವಮಾಹ - 'ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ, ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾ ನ ಚರಿತಬ್ಬಾ, ಮುಸಾ ನ ಭಾಸಿತಬ್ಬಾ, ಮಜ್ಜಂ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ, ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಅನುಯನ್ತಾ [ಅನುಯುತ್ತಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅಹೇಸುಂ।

೮೬. "ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ [ಅಜ್ಝೋಗಹೇತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತಿ...ಪೇ॰... ದಕ್ಖಿಣಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತಿ, ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವಾಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಏಹಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಅನುಸಾಸ, ಮಹಾರಾಜಾ'ತಿ। ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಏವಮಾಹ - 'ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ, ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾ ನ ಚರಿತಬ್ಬಾ, ಮುಸಾ ನ ಭಾಸಿತಬ್ಬಾ, ಮಜ್ಜಂ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ, ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಅನುಯನ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

೮೭. "ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತಿ, ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವಾಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಏಹಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ , ಸಕಂ ತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಅನುಸಾಸ, ಮಹಾರಾಜಾ'ತಿ। ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಏವಮಾಹ - 'ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ, ಅದಿನ್ನಂ ನಾದಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾ ನ ಚರಿತಬ್ಬಾ, ಮುಸಾ ನ ಭಾಸಿತಬ್ಬಾ, ಮಜ್ಜಂ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ, ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಟಿರಾಜಾನೋ, ತೇ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಅನುಯನ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

"ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ತಮೇವ ರಾಜಧಾನಿಂ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಅನ್ತೇಪುರದ್ವಾರೇ ಅತ್ಥಕರಣಪಮುಖೇ [ಅಡ್ಡಕರಣಪಮುಖೇ (ಕ॰)] ಅಕ್ಖಾಹತಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಅನ್ತೇಪುರಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಂ।

ದುತಿಯಾದಿಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಥಾ

೮೮. "ದುತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ°… ತತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ… ಚತುತ್ಥೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ… ಪಞ್ಚಮೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ… ಛಟ್ಠೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ… ಸತ್ತಮೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞತರಂ ಪುರಿಸಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – 'ಯದಾ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸಿ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ, ಅಥ ಮೇ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ'ತಿ। 'ಏವಂ, ದೇವಾ'ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಬಹೂನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತಂ। ದಿಸ್ವಾನ ಯೇನ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಏತದವೋಚ – 'ಯಗ್ಘೇ , ದೇವ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಿಬ್ಬಂ ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಠಾನಾ ಚುತ'ನ್ತಿ?

೮೯. "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಕುಮಾರಂ ಆಮನ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚ – 'ದಿಬ್ಬಂ ಕಿರ ಮೇ, ತಾತ ಕುಮಾರ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ, ಠಾನಾ ಚುತಂ, ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತಂ – ಯಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓಸಕ್ಕತಿ, ಠಾನಾ ಚವತಿ, ನ ದಾನಿ ತೇನ ರಞ್ಞಾ ಚಿರಂ ಜೀವಿತಬ್ಬಂ ಹೋತೀತಿ। ಭುತ್ತಾ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಮಾನುಸಕಾ ಕಾಮಾ, ಸಮಯೋ ದಾನಿ ಮೇ ದಿಬ್ಬೇ ಕಾಮೇ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ, ಏಹಿ ತ್ವಂ, ತಾತ ಕುಮಾರ, ಇಮಂ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜ । ಅಹಂ ಪನ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಂ ಕುಮಾರಂ ಸಾಧುಕಂ ರಜ್ಜೇ ಸಮನುಸಾಸಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿ। ಸತ್ತಾಹಪಬ್ಬಜಿತೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಿಸಿಮ್ಹಿ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿ।

೯೦. "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಯೇನ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – 'ಯಗ್ಘೇ, ದೇವ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತರಹಿತ'ನ್ತಿ? ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ದಿಬ್ಬೇ ಚಕ್ಕರತನೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಅನತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ಅನತ್ತಮನತಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇಸಿ; ನೋ ಚ ಖೋ ರಾಜಿಸಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ಸಮತೇನೇವ ಸುದಂ ಜನಪದಂ ಪಸಾಸತಿ। ತಸ್ಸ ಸಮತೇನ ಜನಪದಂ ಪಸಾಸತೋ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಜನಪದಾ ನ ಪಬ್ಬನ್ತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಪುಬ್ಬಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ।

"ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಮನ್ತಸ್ಸಾಜೀವಿನೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ – 'ನ ಖೋ ತೇ, ದೇವ, ಸಮತೇನ (ಸುದಂ) ಜನಪದಂ ಪಸಾಸತೋ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಜನಪದಾ ಪಬ್ಬನ್ತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಪುಬ್ಬಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಅರಿಯೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ। ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಖೋ ತೇ, ದೇವ, ವಿಜಿತೇ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಮನ್ತಸ್ಸಾಜೀವಿನೋ ಮಯಞ್ಚೇವ ಅಞ್ಞೇ ಚ [ಅಞ್ಞೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ (ಕ॰)] ಯೇ ಮಯಂ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಧಾರೇಮ। ಇಙ್ಘ ತ್ವಂ, ದೇವ, ಅಮ್ಹೇ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪುಚ್ಛ। ತಸ್ಸ ತೇ ಮಯಂ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪುಟ್ಠಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿಪರಿಯಾನಿಕಥಾ

೯೧. “ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ಅಮಚ್ಚೇ ಪಾರಿಸಜ್ಜೇ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತೇ ಅನೀಕಟ್ಠೇ ದೋವಾರಿಕೇ ಮನ್ತಸ್ಸಾಜೀವಿನೋ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಅರಿಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಂ ಪುಟ್ಠಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಿಕಞ್ಹಿ ಖೋ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅಧನಾನಂ ಧನಮನುಪ್ಪದಾಸಿ। ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸುಂ – ‘ಅಯಂ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ [ಆದಿಯಸೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]? ‘ಸಚ್ಚಂ, ದೇವಾ’ತಿ। ‘ಕಿಂ ಕಾರಣಾ’ತಿ? ‘ನ ಹಿ, ದೇವ, ಜೀವಾಮೀ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧನಮನುಪ್ಪದಾಸಿ – ‘ಇಮಿನಾ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಧನೇನ ಅತ್ತನಾ ಚ ಜೀವಾಹಿ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಚ ಪೋಸೇಹಿ, ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಪೋಸೇಹಿ, ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಚ ಪಯೋಜೇಹಿ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು [ಸಮಣೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು (ಬಹೂಸು)] ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಹಿ ಸೋವಗ್ಗಿಕಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕ’ನ್ತಿ। ‘ಏವಂ, ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ।

“ಅಞ್ಞತರೋಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸುಂ – ‘ಅಯಂ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ? ‘ಸಚ್ಚಂ, ದೇವಾ’ತಿ। ‘ಕಿಂ ಕಾರಣಾ’ತಿ? ‘ನ ಹಿ, ದೇವ, ಜೀವಾಮೀ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧನಮನುಪ್ಪದಾಸಿ – ‘ಇಮಿನಾ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಧನೇನ ಅತ್ತನಾ ಚ ಜೀವಾಹಿ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಚ ಪೋಸೇಹಿ, ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಪೋಸೇಹಿ, ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಚ ಪಯೋಜೇಹಿ, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಹಿ ಸೋವಗ್ಗಿಕಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕ’ನ್ತಿ। ‘ಏವಂ, ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ ।

೯೨. “ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಾ – ‘ಯೇ ಕಿರ, ಭೋ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ತೇಸಂ ರಾಜಾ ಧನಮನುಪ್ಪದೇತೀ’ತಿ। ಸುತ್ವಾನ ತೇಸಂ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಯಂನೂನ ಮಯಮ್ಪಿ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೇಯ್ಯಾಮಾ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸುಂ – ‘ಅಯಂ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಏತದವೋಚ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ’ತಿ? ‘ಸಚ್ಚಂ, ದೇವಾ’ತಿ। ‘ಕಿಂ ಕಾರಣಾ’ತಿ? ‘ನ ಹಿ, ದೇವ, ಜೀವಾಮೀ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಸಚೇ ಖೋ ಅಹಂ ಯೋ ಯೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಧನಮನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಮಿದಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪವಡ್ಢಿಸ್ಸತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಪುರಿಸಂ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇಯ್ಯಂ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ [ಮೂಲಘಚ್ಛಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಮೂಲಛೇಜ್ಜ (ಕ॰)] ಕರೇಯ್ಯಂ, ಸೀಸಮಸ್ಸ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇಸಿ – ‘ತೇನ ಹಿ, ಭಣೇ, ಇಮಂ ಪುರಿಸಂ ದಳ್ಹಾಯ ರಜ್ಜುಯಾ ಪಚ್ಛಾಬಾಹಂ [ಪಚ್ಛಾಬಾಹುಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಗಾಳ್ಹಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಖುರಮುಣ್ಡಂ ಕರಿತ್ವಾ ಖರಸ್ಸರೇನ ಪಣವೇನ ರಥಿಕಾಯ ರಥಿಕಂ ಸಿಙ್ಘಾಟಕೇನ ಸಿಙ್ಘಾಟಕಂ ಪರಿನೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ನಗರಸ್ಸ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇಥ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ ಕರೋಥ, ಸೀಸಮಸ್ಸ ಛಿನ್ದಥಾ’ತಿ। ‘ಏವಂ, ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇ ಪುರಿಸಾ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ತಂ ಪುರಿಸಂ ದಳ್ಹಾಯ ರಜ್ಜುಯಾ ಪಚ್ಛಾಬಾಹಂ ಗಾಳ್ಹಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ

ಖುರಮುಣ್ಡಂ ಕರಿತ್ವಾ ಖರಸ್ಸರೇನ ಪಣವೇನ ರಥಿಕಾಯ ರಥಿಕಂ ಸಿಙ್ಘಾಟಕೇನ ಸಿಙ್ಘಾಟಕಂ ಪರಿನೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ನಗರಸ್ಸ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇಸುಂ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ ಅಕಂಸು, ಸೀಸಮಸ್ಸ ಛಿನ್ದಿಂಸು।

೯೩. "ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಾ - 'ಯೇ ಕಿರ, ಭೋ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ತೇ ರಾಜಾ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇತಿ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಸೀಸಾನಿ ತೇಸಂ ಛಿನ್ದತೀ'ತಿ। ಸುತ್ವಾನ ತೇಸಂ ಏತದಹೋಸಿ - 'ಯಂನೂನ ಮಯಮ್ಪಿ ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಕಾರಾಪೇಸ್ಸಾಮ [ಕಾರಾಪೇಯ್ಯಾಮ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰) ಕಾರಾಪೇಯ್ಯಾಮಾತಿ (ಕ॰ ಸೀ॰)], ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಯೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿಸ್ಸಾಮ, ತೇ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇಸ್ಸಾಮ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಸೀಸಾನಿ ತೇಸಂ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ। ತೇ ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಕಾರಾಪೇಸುಂ, ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಘಾತಮ್ಪಿ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಕಾತುಂ, ನಿಗಮಘಾತಮ್ಪಿ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಕಾತುಂ, ನಗರಘಾತಮ್ಪಿ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಕಾತುಂ, ಪನ್ಥದುಹನಮ್ಪಿ [ಪನ್ಥದೂಹನಂಪಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಕಾತುಂ। ಯೇಸಂ ತೇ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ತೇ ಸುನಿಸೇಧಂ ನಿಸೇಧೇನ್ತಿ, ಮೂಲಘಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೀಸಾನಿ ತೇಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ।

೯೪. "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಸತ್ಥಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಸತ್ಥೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

"ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸುಂ - 'ಅಯಂ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ'ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಏತದವೋಚ - 'ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ'ತಿ? 'ನ ಹಿ, ದೇವಾ'ತಿ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಅಭಾಸಿ।

೯೫. "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಸತ್ಥಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಮುಸಾವಾದೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ , ಮುಸಾವಾದೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

"ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿ। ತಮೇನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ - 'ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಪರೇಸಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೀ'ತಿ ಪೇಸುಞ್ಞಮಕಾಸಿ।

೯೬. "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಸತ್ಥಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಸತ್ಥೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಮುಸಾವಾದೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ,

ಮುಸಾವಾದೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತಾಯ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

"ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ತೇ ವಣ್ಣವನ್ತೇ ಸತ್ತೇ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಪರೇಸಂ ದಾರೇಸು ಚಾರಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು।

೯೭. "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ...ಪೇ॰... ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

೯೮. "ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಮನುಸ್ಸೇಸು ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು - ಫರುಸಾವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ। ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ದ್ವೇವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

೯೯. "ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು। ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

೧೦೦. "ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತಾಯ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

೧೦೧. "ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು। ಅಧಮ್ಮರಾಗೋ ವಿಸಮಲೋಭೋ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮೋ। ತೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ದ್ವೇವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

"ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸತಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು। ಅಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಅಸಾಮಞ್ಞತಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತಾ ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾ।

೧೦೨. "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದಿಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ದಾಲಿದ್ದಿಯೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಸತ್ಥಂ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಮುಸಾವಾದೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಮುಸಾವಾದೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತಾಯ

ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು, ಫರುಸಾ ವಾಚಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ। ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು। ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಾಸಿ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತಾಯ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು, ಅಧಮ್ಮರಾಗೋ ವಿಸಮಲೋಭೋ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮೋ। ತೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವೇಪುಲ್ಲಮಗಮಂಸು, ಅಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಅಸಾಮಞ್ಞತಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತಾ ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾ। ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವೇಪುಲ್ಲಂ ಗತೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಯುಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ವಣ್ಣೋಪಿ ಪರಿಹಾಯಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾನಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಸಮಯೋ

೧೦೩. "ಭವಿಸ್ಸತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಸಮಯೋ, ಯಂ ಇಮೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಞ್ಚವಸ್ಸಿಕಾ [ಪಞ್ಚಮಾಸಿಕಾ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಕುಮಾರಿಕಾ ಅಲಂಪತೇಯ್ಯಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇಮಾನಿ ರಸಾನಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಪ್ಪಿ ನವನೀತಂ ತೇಲಂ ಮಧು ಫಾಣಿತಂ ಲೋಣಂ। ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಕುದ್ರೂಸಕೋ ಅಗ್ಗಂ ಭೋಜನಾನಂ [ಅಗ್ಗಭೋಜನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಸಾಲಿಮಂಸೋದನೋ ಅಗ್ಗಂ ಭೋಜನಾನಂ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಕುದ್ರೂಸಕೋ ಅಗ್ಗಂ ಭೋಜನಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

"ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಅತಿಬ್ಯಾದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತಿ [ಅತಿವಿಯ ದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰), ಅತಿವ್ಯಾದಿಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಸೀ॰)]। ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಕುಸಲನ್ತಿಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕುತೋ ಪನ ಕುಸಲಸ್ಸ ಕಾರಕೋ। ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಯೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಅಸಾಮಞ್ಞಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ, ತೇ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಾಸಂಸಾ ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಪಾಸಂಸಾ ಚ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಯೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಅಸಾಮಞ್ಞಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ, ತೇ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಾಸಂಸಾ ಚ।

"ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಮಾತಾತಿ ವಾ ಮಾತುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಮಾತುಲಾನೀತಿ ವಾ ಆಚರಿಯಭರಿಯಾತಿ ವಾ ಗರೂನಂ ದಾರಾತಿ ವಾ। ಸಮ್ಭೇದಂ ಲೋಕೋ ಗಮಿಸ್ಸತಿ ಯಥಾ ಅಜೇಳಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾ [ಸೋಣಸಿಗಾಲಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]।

"ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಿಬ್ಬೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ತಿಬ್ಬೋ ಮನೋಪದೋಸೋ ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತಂ। ಮಾತುಪಿ ಪುತ್ತಮ್ಹಿ ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಮಾತರಿ; ಪಿತುಪಿ ಪುತ್ತಮ್ಹಿ ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಪಿತರಿ; ಭಾತುಪಿ ಭಗಿನಿಯಾ ಭಗಿನಿಯಾಪಿ ಭಾತರಿ ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಿಬ್ಬೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ತಿಬ್ಬೋ ಮನೋಪದೋಸೋ ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾಗವಿಕಸ್ಸ ಮಿಗಂ ದಿಸ್ವಾ ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ತಿಬ್ಬೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ತಿಬ್ಬೋ ಮನೋಪದೋಸೋ ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತಂ; ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಿಬ್ಬೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ತಿಬ್ಬೋ ಮನೋಪದೋಸೋ ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತಂ। ಮಾತುಪಿ ಪುತ್ತಮ್ಹಿ ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಮಾತರಿ; ಪಿತುಪಿ ಪುತ್ತಮ್ಹಿ ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ

ಪಿತರಿ; ಭಾತುಪಿ ಭಗಿನಿಯಾ ಭಗಿನಿಯಾಪಿ ಭಾತರಿ ತಿಬ್ಬೋ ಆಘಾತೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಿಬ್ಬೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ತಿಬ್ಬೋ ಮನೋಪದೋಸೋ ತಿಬ್ಬಂ ವಧಕಚಿತ್ತಂ।

೧೦೪. "ದಸವಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸತ್ತಾಹಂ ಸತ್ಥನ್ತರಕಪ್ಪೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ಮಿಗಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇಸಂ ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಹತ್ಥೇಸು ಪಾತುಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ತಿಣ್ಹೇನ ಸತ್ಥೇನ 'ಏಸ ಮಿಗೋ ಏಸ ಮಿಗೋ'ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸ್ಸನ್ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ - 'ಮಾ ಚ ಮಯಂ ಕಞ್ಚಿ [ಕಿಞ್ಚಿ (ಕ॰)], ಮಾ ಚ ಅಮ್ಹೇ ಕೋಚಿ, ಯಂನೂನ ಮಯಂ ತಿಣಗಹನಂ ವಾ ವನಗಹನಂ ವಾ ರುಕ್ಖಗಹನಂ ವಾ ನದೀವಿದುಗ್ಗಂ ವಾ ಪಬ್ಬತವಿಸಮಂ ವಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರಾ ಯಾಪೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ। ತೇ ತಿಣಗಹನಂ ವಾ ವನಗಹನಂ ವಾ ರುಕ್ಖಗಹನಂ ವಾ ನದೀವಿದುಗ್ಗಂ ವಾ ಪಬ್ಬತವಿಸಮಂ ವಾ [ತೇ ತಿಣಗಹನಂ ವನಗಹನಂ ರುಕ್ಖಗಹನಂ ನದೀವಿದುಗ್ಗಂ ಪಬ್ಬತವಿಸಮಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರಾ ಯಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ತಿಣಗಹನಾ ವನಗಹನಾ ರುಕ್ಖಗಹನಾ ನದೀವಿದುಗ್ಗಾ ಪಬ್ಬತವಿಸಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಲಿಙ್ಗಿತ್ವಾ ಸಭಾಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮಸ್ಸಾಸಿಸ್ಸನ್ತಿ - 'ದಿಟ್ಠಾ, ಭೋ, ಸತ್ತಾ ಜೀವಸಿ, ದಿಟ್ಠಾ, ಭೋ, ಸತ್ತಾ ಜೀವಸೀ'ತಿ।

ಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾ

೧೦೫. "ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾನಂ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ - 'ಮಯಂ ಖೋ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಏವರೂಪಂ ಆಯತಂ ಞಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತಾ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಕುಸಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। ಕಿಂ ಕುಸಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ? ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ, ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ। ತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ । ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಮಾನಾನಂ ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ।

"ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾನಂ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ - 'ಮಯಂ ಖೋ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಾಮ, ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಾಮ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಕುಸಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ। ಕಿಂ ಕುಸಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾಮ? ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಮುಸಾವಾದಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವಿರಮೇಯ್ಯಾಮ... ಅಭಿಜ್ಝಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮ... ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮ... ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮ... ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಮ - ಅಧಮ್ಮರಾಗಂ ವಿಸಮಲೋಭಂ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಂ... ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಅಸ್ಸಾಮ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ, ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ। ತೇ ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ, ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ।

"ತೇ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಮಾನಾನಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಮಾನಾನಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಅಸೀತಿವಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವೀಸತಿತಿವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ವೀಸತಿತಿವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸಛಬ್ಬಸ್ಸಸತಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರೀಸಛಬ್ಬಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ

ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದ್ವೇವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ದ್ವೇವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತ್ತಾರಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಚತ್ತಾರಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಚತ್ತಾರೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ... ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಕುಮಾರಿಕಾ ಅಲಂಪತೇಯ್ಯಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಸಙ್ಖರಾಜಉಪ್ಪತ್ತಿ

೧೦೬. "ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ತಯೋ ಆಬಾಧಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾ, ಅನಸನಂ, ಜರಾ। ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಯಂ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಇದ್ಧೋ ಚೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಫೀತೋ ಚ, ಕುಕ್ಕುಟಸಮ್ಪಾತಿಕಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ [ಗಾಮನಿಗಮಜನಪದಾ ರಾಜಧಾನಿಯೋ (ಕ॰)]। ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಯಂ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಅವೀಚಿ ಮಞ್ಞೇ ಫುಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಳವನಂ ವಾ ಸರವನಂ [ಸಾರವನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ। ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಅಯಂ ಬಾರಾಣಸೀ ಕೇತುಮತೀ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಇದ್ಧಾ ಚೇವ ಫೀತಾ ಚ ಬಹುಜನಾ ಚ ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಸುಭಿಕ್ಖಾ ಚ। ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಚತುರಾಸೀತಿನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕೇತುಮತೀರಾಜಧಾನೀಪಮುಖಾನಿ। ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಕೇತುಮತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಮಣಿರತನಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮಂ। ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸತಿ।

ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ

೧೦೭. "ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಮೇತರಹಿ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಸದೇವಕಂ ಸಮಾರಕಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಂ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇಸ್ಸತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಮೇತರಹಿ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಸದೇವಕಂ ಸಮಾರಕಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಂ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇಮಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಮೇತರಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಮಿ। ಸೋ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಂ [ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಂ (ಕ॰)] ಭಿಕ್ಖುಸಂಘಂ ಪರಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಾಹಮೇತರಹಿ ಅನೇಕಸತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಂಘಂ ಪರಿಹರಾಮಿ।

೧೦೮. "ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಯೋ ಸೋ ಯೂಪೋ ರಞ್ಞಾ ಮಹಾಪನಾದೇನ ಕಾರಾಪಿತೋ। ತಂ ಯೂಪಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝಾವಸಿತ್ವಾ ತಂ ದತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಪಣದ್ಧಿಕವಣಿಬ್ಬಕಯಾಚಕಾನಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಆತಾಪೀ ಪಹಿತತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ।

೧೦೯. "ಅತ್ತದೀಪಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹರಥ ಅತ್ತಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ, ಧಮ್ಮದೀಪಾ ಧಮ್ಮಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತದೀಪೋ ವಿಹರತಿ ಅತ್ತಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ ಧಮ್ಮದೀಪೋ ಧಮ್ಮಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತದೀಪೋ ವಿಹರತಿ ಅತ್ತಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ ಧಮ್ಮದೀಪೋ ಧಮ್ಮಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ।

ಭಿಕ್ಖುನೋಆಯುವಣ್ಣಾದಿವಡ್ಢನಕಥಾ

೧೧೦. "ಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರಥ ಸಕೇ ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ। ಗೋಚರೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚರನ್ತಾ ಸಕೇ ಪೇತ್ತಿಕೇ ವಿಸಯೇ ಆಯುನಾಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥ, ವಣ್ಣೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥ, ಸುಖೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥ, ಭೋಗೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥ, ಬಲೇನಪಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸಥ।

"ಕಿಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುಸ್ಮಿಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ, ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ, ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ, ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ। ಸೋ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಬಹುಲೀಕತತ್ತಾ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಕಪ್ಪಂ ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಯುಸ್ಮಿಂ।

"ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ।

"ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸುಖಸ್ಮಿಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ…ಪೇ॰… ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ…ಪೇ॰… ತತಿಯಂ ಝಾನಂ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ, ಸುಖಸ್ಮಿಂ।

"ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭೋಗಸ್ಮಿಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ

ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭೋಗಸ್ಮಿಂ।

"ಕಿಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬಲಸ್ಮಿಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬಲಸ್ಮಿಂ।

"ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಬಲಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಯಂ ಏವಂ ದುಪ್ಪಸಹಂ, ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರಬಲಂ। ಕುಸಲಾನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾನಹೇತು ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ತತಿಯಂ।

೪. ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತಂ

ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾ

೧೧೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪರಿವಸನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಪಾಸಾದಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ [ಪಾಸಾದಚ್ಛಾಯಾಯಂ (ಕ॰)] ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮತಿ।

೧೧೨. ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠೋ ಭಗವನ್ತಂ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತಂ ಪಾಸಾದಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ। ದಿಸ್ವಾನ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ, ಆವುಸೋ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಪಾಸಾದಾ ಓರೋಹಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮತಿ। ಆಯಾಮಾವುಸೋ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮ; ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ [ಸಮ್ಮುಖಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಸವನಾಯಾ"ತಿ। "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ ಖೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ವಾಸೇಟ್ಠಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ।

೧೧೩. ಅಥ ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಚಙ್ಕಮನ್ತಂ ಅನುಚಙ್ಕಮಿಂಸು। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ವಾಸೇಟ್ಠಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ತುಮ್ಹೇ ಖ್ವತ್ಥ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೀನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಕಚ್ಚಿ ವೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ನ ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ"ತಿ? "ತಗ್ಘ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ ಅತ್ತರೂಪಾಯ ಪರಿಭಾಸಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ, ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾ"ತಿ। "ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ ವೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ ಅತ್ತರೂಪಾಯ ಪರಿಭಾಸಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ, ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾ"ತಿ? "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಭನ್ತೇ, ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ [ಹೀನೋ ಅಞ್ಞೋ ವಣ್ಣೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಮ॰ ನಿ॰ ೨ ಮಧುರಸುತ್ತ)]। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸುಕ್ಕೋ ವಣ್ಣೋ , ಕಣ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ [ಕಣ್ಹೋ ಅಞ್ಞೋ ವಣ್ಣೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಮ॰ ನಿ॰ ೨ ಮಧುರಸುತ್ತ)]। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನೋ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ [ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ। ತೇ ತುಮ್ಹೇ ಸೇಟ್ಠಂ ವಣ್ಣಂ ಹಿತ್ವಾ ಹೀನಮತ್ಥ ವಣ್ಣಂ ಅಜ್ಝುಪಗತಾ, ಯದಿದಂ ಮುಣ್ಡಕೇ ಸಮಣಕೇ ಇಬ್ಭೇ ಕಣ್ಹೇ ಬನ್ಧುಪಾದಾಪಚ್ಚೇ। ತಯಿದಂ ನ ಸಾಧು, ತಯಿದಂ ನಪ್ಪತಿರೂಪಂ, ಯಂ ತುಮ್ಹೇ ಸೇಟ್ಠಂ ವಣ್ಣಂ ಹಿತ್ವಾ ಹೀನಮತ್ಥ ವಣ್ಣಂ ಅಜ್ಝುಪಗತಾ ಯದಿದಂ ಮುಣ್ಡಕೇ ಸಮಣಕೇ ಇಬ್ಭೇ ಕಣ್ಹೇ ಬನ್ಧುಪಾದಾಪಚ್ಚೇ'ತಿ। ಏವಂ ಖೋ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ ಅತ್ತರೂಪಾಯ ಪರಿಭಾಸಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ, ನೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯಾ"ತಿ।

೧೧೪. "ತಗ್ಘ ವೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪೋರಾಣಂ ಅಸ್ಸರನ್ತಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸುಕ್ಕೋ ವಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನೋ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ'ತಿ। ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೋ ಉತುನಿಯೋಪಿ ಗಬ್ಭಿನಿಯೋಪಿ ವಿಜಾಯಮಾನಾಪಿ ಪಾಯಮಾನಾಪಿ। ತೇ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೋನಿಜಾವ ಸಮಾನಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸುಕ್ಕೋ ವಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನೋ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ'ತಿ। ತೇ [ತೇ ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚೇವ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಮುಸಾ ಚ ಭಾಸನ್ತಿ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ।

ಚತುವಣ್ಣಸುದ್ಧಿ

೧೧೫. "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ವಣ್ಣಾ - ಖತ್ತಿಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ವೇಸ್ಸಾ, ಸುದ್ದಾ। ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಮುಸಾವಾದೀ ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಫರುಸವಾಚೋ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಯೇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಾವಜ್ಜಾ ಸಾವಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಾ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಸಙ್ಖಾತಾ ನಅಲಮರಿಯಾ ನಅಲಮರಿಯಸಙ್ಖಾತಾ ಕಣ್ಹಾ ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಖತ್ತಿಯೇಪಿ ತೇ [ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠ (ಕ॰)] ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಮುಸಾವಾದೀ ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಫರುಸವಾಚೋ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಯೇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ...ಪೇ॰... ಕಣ್ಹಾ ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ; ಸುದ್ದೇಪಿ ತೇ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ।

"ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಯೇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಅನವಜ್ಜಾ ಅನವಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಸಙ್ಖಾತಾ ಅಲಮರಿಯಾ ಅಲಮರಿಯಸಙ್ಖಾತಾ ಸುಕ್ಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಖತ್ತಿಯೇಪಿ ತೇ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು , ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಯೇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಸಙ್ಖಾತಾ ಅನವಜ್ಜಾ ಅನವಜ್ಜಸಙ್ಖಾತಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಸಙ್ಖಾತಾ ಅಲಮರಿಯಾ ಅಲಮರಿಯಸಙ್ಖಾತಾ ಸುಕ್ಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ; ಸುದ್ದೇಪಿ ತೇ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ।

೧೧೬. "ಇಮೇಸು ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತೂಸು ವಣ್ಣೇಸು ಏವಂ ಉಭಯವೋಕಿಣ್ಣೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತೇಸು ಚೇವ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥೇಸು ಚ ಯದೇತ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ವಣ್ಣೋ, ಹೀನಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವ ಸುಕ್ಕೋ ವಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇ ವಣ್ಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನೋ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪುತ್ತಾ ಓರಸಾ ಮುಖತೋ ಜಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಮ್ಮಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾದಾ'ತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ವಿಞ್ಞೂ ನಾನುಜಾನನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮೇಸಞ್ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಯೋ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ, ಸೋ ನೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ ಧಮ್ಮೇನೇವ, ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ।

೧೧೭. "ತದಮಿನಾಪೇತಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಾ ಧಮ್ಮೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

"ಜಾನಾತಿ ಖೋ [ಖೋ ಪನ (ಕ॰)], ವಾಸೇಟ್ಠ, ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ - 'ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅನನ್ತರಾ [ಅನುತ್ತರೋ (ಬಹೂಸು)] ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ'ತಿ। ಸಕ್ಯಾ ಖೋ ಪನ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ರಞ್ಞೋ ಪಸೇನದಿಸ್ಸ ಕೋಸಲಸ್ಸ ಅನುಯುತ್ತಾ [ಅನನ್ತರಾ ಅನುಯನ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಅನನ್ತರಾ ಅನುಯುತ್ತಾ (ಕ॰)] ಭವನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಕ್ಯಾ ರಞ್ಞೇ ಪಸೇನದಿಮ್ಹಿ

ಕೋಸಲೇ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಯಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸಕ್ಯಾ ರಞ್ಞೇ ಪಸೇನದಿಮ್ಹಿ ಕೋಸಲೇ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ, ಕರೋತಿ ತಂ ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ತಥಾಗತೇ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ, ನ ನಂ [ನನು (ಬಹೂಸು)] 'ಸುಜಾತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ದುಜ್ಜಾತೋಹಮಸ್ಮಿ। ಬಲವಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ದುಬ್ಬಲೋಹಮಸ್ಮಿ। ಪಾಸಾದಿಕೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ದುಬ್ಬಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ। ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ, ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖೋಹಮಸ್ಮೀ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ ನಂ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಮಾನೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಪೂಜೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಏವಂ ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ತಥಾಗತೇ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೋತಿ, ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ। ಇಮಿನಾಪಿ ಖೋ ಏತಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಾ ಧಮ್ಮೋವ ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

೧೧೮. "ತುಮ್ಹೇ ಖ್ವತ್ಥ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ನಾನಾಜಚ್ಚಾ ನಾನಾನಾಮಾ ನಾನಾಗೋತ್ತಾ ನಾನಾಕುಲಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। 'ಕೇ ತುಮ್ಹೇ'ತಿ - ಪುಟ್ಠಾ ಸಮಾನಾ 'ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾಮ್ಹಾ'ತಿ - ಪಟಿಜಾನಾಥ। ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನಸ್ಸ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ತಥಾಗತೇ ಸದ್ಧಾ ನಿವಿಟ್ಠಾ ಮೂಲಜಾತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ದಳ್ಹಾ ಅಸಂಹಾರಿಯಾ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ತಸ್ಸೇತಂ ಕಲ್ಲಂ ವಚನಾಯ - 'ಭಗವತೋಮ್ಹಿ ಪುತ್ತೋ ಓರಸೋ ಮುಖತೋ ಜಾತೋ ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ'ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೇತಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಧಿವಚನಂ 'ಧಮ್ಮಕಾಯೋ' ಇತಿಪಿ, 'ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯೋ' ಇತಿಪಿ, 'ಧಮ್ಮಭೂತೋ' ಇತಿಪಿ, 'ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ' ಇತಿಪಿ।

೧೧೯. "ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಸಂವಟ್ಟತಿ। ಸಂವಟ್ಟಮಾನೇ ಲೋಕೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸತ್ತಾ ಆಭಸ್ಸರಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ಮನೋಮಯಾ ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

"ಹೋತಿ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟತಿ। ವಿವಟ್ಟಮಾನೇ ಲೋಕೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸತ್ತಾ ಆಭಸ್ಸರಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಧ ಹೋನ್ತಿ ಮನೋಮಯಾ ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ರಸಪಥವಿಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೦. "ಏಕೋದಕೀಭೂತಂ ಖೋ ಪನ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೋತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾ । ನ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ತಾರಕರೂಪಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ , ನ ಇತ್ಥಿಪುಮಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಸತ್ತಾ ಸತ್ತಾತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ರಸಪಥವೀ ಉದಕಸ್ಮಿಂ ಸಮತನಿ [ಸಮತಾನಿ (ಬಹೂಸು)]; ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪಯಸೋ ತತ್ತಸ್ಸ [ಪಯತತ್ತಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ನಿಬ್ಬಾಯಮಾನಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸನ್ತಾನಕಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸಾ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನಾ ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ನವನೀತಂ ಏವಂವಣ್ಣಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಖುದ್ದಮಧುಂ [ಖುದ್ದಂ ಮಧುಂ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಅನೇಳಕಂ [ಅನೇಲಕಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಏವಮಸ್ಸಾದಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಲೋಲಜಾತಿಕೋ - 'ಅಮ್ಭೋ, ಕಿಮೇವಿದಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ರಸಪಥವಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಸಾಯಿ। ತಸ್ಸ ರಸಪಥವಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಸಾಯತೋ ಅಚ್ಛಾದೇಸಿ, ತಣ್ಹಾ ಚಸ್ಸ

ಓಕ್ಕಮಿ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಾ ರಸಪಥವಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಸಾಯಿಂಸು। ತೇಸಂ ರಸಪಥವಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಸಾಯತಂ ಅಚ್ಛಾದೇಸಿ, ತಣ್ಹಾ ಚ ತೇಸಂ ಓಕ್ಕಮಿ।

ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದಿಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೧. "ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ರಸಪಥವಿಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ಯತೋ ಖೋ ತೇ [ಯತೋ ಖೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ರಸಪಥವಿಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ಅಥ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಸಯಂಪಭಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಸು ಪಾತುಭೂತೇಸು ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ತಾರಕರೂಪಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ನಕ್ಖತ್ತೇಸು ತಾರಕರೂಪೇಸು ಪಾತುಭೂತೇಸು ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ರತ್ತಿನ್ದಿವೇಸು ಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇಸು ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸೇಸು ಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇಸು ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ , ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪುನ ವಿವಟ್ಟೋ ಹೋತಿ।

೧೨೨. "ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ರಸಪಥವಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ [ತಬ್ಭಕ್ಖಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಯಥಾ ಯಥಾ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ರಸಪಥವಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು, ತಥಾ ತಥಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ (ರಸಪಥವಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ) [( ) ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ಖರತ್ತಞ್ಚೇವ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ವಣ್ಣವೇವಣ್ಣತಾ [ವಣ್ಣವೇವಜ್ಜತಾ (ಟೀಕಾ)] ಚ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ, ತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸತ್ತೇ ಅತಿಮಞ್ಞನ್ತಿ – 'ಮಯಮೇತೇಹಿ ವಣ್ಣವನ್ತತರಾ, ಅಮ್ಹೇಹೇತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣತರಾ'ತಿ। ತೇಸಂ ವಣ್ಣಾತಿಮಾನಪಚ್ಚಯಾ ಮಾನಾತಿಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ರಸಪಥವೀ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ರಸಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನುತ್ಥುನಿಂಸು – 'ಅಹೋ ರಸಂ, ಅಹೋ ರಸ'ನ್ತಿ! ತದೇತರಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಞ್ಚಿದೇವ ಸುರಸಂ [ಸಾಧುರಸಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಲಭಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು – 'ಅಹೋ ರಸಂ, ಅಹೋ ರಸ'ನ್ತಿ! ತದೇವ ಪೋರಾಣಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಅಕ್ಖರಂ ಅನುಸರನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನನ್ತಿ।

ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೩. "ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ರಸಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಅಹಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ಏವಮೇವ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನೋ ರಸಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ನವನೀತಂ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಖುದ್ದಮಧುಂ ಅನೇಳಕಂ, ಏವಮಸ್ಸಾದೋ ಅಹೋಸಿ।

"ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ತೇ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಯಥಾ ಯಥಾ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು, ತಥಾ ತಥಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಖರತ್ತಞ್ಚೇವ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ವಣ್ಣವೇವಣ್ಣತಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ, ತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸತ್ತೇ ಅತಿಮಞ್ಞನ್ತಿ – 'ಮಯಮೇತೇಹಿ ವಣ್ಣವನ್ತತರಾ, ಅಮ್ಹೇಹೇತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣತರಾ'ತಿ। ತೇಸಂ ವಣ್ಣಾತಿಮಾನಪಚ್ಚಯಾ ಮಾನಾತಿಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ।

ಪದಾಲತಾಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೪. “ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಪದಾಲತಾ [ಸದ್ದಾಲತಾ (ಸೀ॰)] ಪಾತುರಹೋಸಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಕಲಮ್ಬುಕಾ [ಕಲಮ್ಬಕಾ (ಸ್ಯಾ॰)], ಏವಮೇವ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸಾ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನಾ ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ನವನೀತಂ ಏವಂವಣ್ಣಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಖುದ್ದಮಧುಂ ಅನೇಳಕಂ, ಏವಮಸ್ಸಾದಾ ಅಹೋಸಿ।

“ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಪದಾಲತಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ತೇ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಯಥಾ ಯಥಾ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಪದಾಲತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು, ತಥಾ ತಥಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಖರತ್ತಞ್ಚೇವ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ವಣ್ಣವೇವಣ್ಣತಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಿದಂ ಸತ್ತಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ, ತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸತ್ತೇ ಅತಿಮಞ್ಞನ್ತಿ – ‘ಮಯಮೇತೇಹಿ ವಣ್ಣವನ್ತತರಾ, ಅಮ್ಹೇಹೇತೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣತರಾ’ತಿ। ತೇಸಂ ವಣ್ಣಾತಿಮಾನಪಚ್ಚಯಾ ಮಾನಾತಿಮಾನಜಾತಿಕಾನಂ ಪದಾಲತಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿ।

“ಪದಾಲತಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನುತ್ಥುನಿಂಸು – ‘ಅಹು ವತ ನೋ, ಅಹಾಯಿ ವತ ನೋ ಪದಾಲತಾ’ತಿ! ತದೇತರಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಕೇನಚಿ [ಕೇನಚಿದೇವ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ ಫುಟ್ಠಾ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಅಹು ವತ ನೋ, ಅಹಾಯಿ ವತ ನೋ’ತಿ! ತದೇವ ಪೋರಾಣಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಅಕ್ಖರಂ ಅನುಸರನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನನ್ತಿ।

ಅಕಟ್ಠಪಾಕಸಾಲಿಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೫. “ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ಪದಾಲತಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಅಕಟ್ಠಪಾಕೋ ಸಾಲಿ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಅಕಣೋ ಅಥುಸೋ ಸುದ್ಧೋ ಸುಗನ್ಧೋ ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲೋ। ಯಂ ತಂ ಸಾಯಂ ಸಾಯಮಾಸಾಯ ಆಹರನ್ತಿ, ಪಾತೋ ತಂ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕಂ ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ। ಯಂ ತಂ ಪಾತೋ ಪಾತರಾಸಾಯ ಆಹರನ್ತಿ, ಸಾಯಂ ತಂ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕಂ ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ; ನಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಅಕಟ್ಠಪಾಕಂ ಸಾಲಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೋ

೧೨೬. “ಯಥಾ ಯಥಾ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಅಕಟ್ಠಪಾಕಂ ಸಾಲಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಂಸು, ತಥಾ ತಥಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಖರತ್ತಞ್ಚೇವ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ವಣ್ಣವೇವಣ್ಣತಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಇತ್ಥಿಯಾ ಚ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ। ಇತ್ಥೀ ಚ ಪುರಿಸಂ ಅತಿವೇಲಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತಿ ಪುರಿಸೋ ಚ ಇತ್ಥಿಂ। ತೇಸಂ ಅತಿವೇಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತಂ ಸಾರಾಗೋ ಉದಪಾದಿ, ಪರಿಳಾಹೋ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ। ತೇ ಪರಿಳಾಹಪಚ್ಚಯಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿಂಸು।

“ಯೇ ಖೋ ಪನ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸತ್ತಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೇ, ಅಞ್ಞೇ ಪಂಸುಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಸೇಟ್ಠಿಂ ಖಿಪನ್ತಿ , ಅಞ್ಞೇ ಗೋಮಯಂ ಖಿಪನ್ತಿ – ‘ನಸ್ಸ ಅಸುಚಿ [ವಸಲಿ (ಸ್ಯಾ॰), ವಸಲೀ (ಕ॰)], ನಸ್ಸ ಅಸುಚೀ’ತಿ। ‘ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಸತ್ತೋ ಸತ್ತಸ್ಸ ಏವರೂಪಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ! ತದೇತರಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಜನಪದೇಸು ವಧುಯಾ ನಿಬ್ಬುಯ್ಹಮಾನಾಯ [ನಿವಯ್ಹಮಾನಾಯ, ನಿಗ್ಗಯ್ಹಮಾನಾಯ (ಕ॰)] ಅಞ್ಞೇ ಪಂಸುಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಸೇಟ್ಠಿಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಗೋಮಯಂ ಖಿಪನ್ತಿ। ತದೇವ ಪೋರಾಣಂ ಅಗ್ಗಞ್ಞಂ ಅಕ್ಖರಂ ಅನುಸರನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನನ್ತಿ।

ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಚಾರೋ

೧೨೭. “ಅಧಮ್ಮಸಮ್ಮತಂ ಖೋ ಪನ [ಅಧಮ್ಮಸಮ್ಮತಂ ತಂ ಖೋ ಪನ (ಸ್ಯಾ॰), ಅಧಮ್ಮಸಮ್ಮತಂ ಖೋ ಪನ ತಂ (?)], ವಾಸೇಟ್ಠ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೋತಿ, ತದೇತರಹಿ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮತಂ। ಯೇ ಖೋ ಪನ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸತ್ತಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ, ತೇ ಮಾಸಮ್ಪಿ ದ್ವೇಮಾಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭನ್ತಿ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪವಿಸಿತುಂ। ಯತೋ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಅತಿವೇಲಂ ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು। ಅಥ ಅಗಾರಾನಿ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಕಾತುಂ ತಸ್ಸೇವ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ। ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಅಲಸಜಾತಿಕಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - ‘ಅಮ್ಭೋ, ಕಿಮೇವಾಹಂ ವಿಹಞ್ಞಾಮಿ ಸಾಲಿಂ ಆಹರನ್ತೋ ಸಾಯಂ ಸಾಯಮಾಸಾಯ ಪಾತೋ ಪಾತರಾಸಾಯ! ಯಂನೂನಾಹಂ ಸಾಲಿಂ ಆಹರೇಯ್ಯಂ ಸಕಿಂದೇವ [ಸಕಿಂದೇವ (ಕ॰)] ಸಾಯಪಾತರಾಸಾಯಾ’ತಿ !

“ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತೋ ಸಾಲಿಂ ಆಹಾಸಿ ಸಕಿಂದೇವ ಸಾಯಪಾತರಾಸಾಯ। ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಯೇನ ಸೋ ಸತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಂ ಸತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಏಹಿ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಸಾಲಾಹಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ‘ಅಲಂ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಆಹತೋ [ಆಹಟೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮೇ ಸಾಲಿ ಸಕಿಂದೇವ ಸಾಯಪಾತರಾಸಾಯಾ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಾಲಿಂ ಆಹಾಸಿ ಸಕಿಂದೇವ ದ್ವೀಹಾಯ। ‘ಏವಮ್ಪಿ ಕಿರ, ಭೋ, ಸಾಧೂ’ತಿ।

“ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಯೇನ ಸೋ ಸತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಂ ಸತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಏಹಿ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಸಾಲಾಹಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ‘ಅಲಂ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಆಹತೋ ಮೇ ಸಾಲಿ ಸಕಿಂದೇವ ದ್ವೀಹಾಯಾ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಾಲಿಂ ಆಹಾಸಿ ಸಕಿಂದೇವ ಚತೂಹಾಯ, ‘ಏವಮ್ಪಿ ಕಿರ, ಭೋ, ಸಾಧೂ’ತಿ।

“ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಯೇನ ಸೋ ಸತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಂ ಸತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಏಹಿ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಸಾಲಾಹಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ‘ಅಲಂ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಆಹತೋ ಮೇ ಸಾಲಿ ಸಕಿದೇವ ಚತೂಹಾಯಾ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಾಲಿಂ ಆಹಾಸಿ ಸಕಿದೇವ ಅಟ್ಠಾಹಾಯ, ‘ಏವಮ್ಪಿ ಕಿರ, ಭೋ, ಸಾಧೂ’ತಿ।

“ಯತೋ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಸಾಲಿಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ಅಥ ಕಣೋಪಿ ತಣ್ಡುಲಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿ, ಥುಸೋಪಿ ತಣ್ಡುಲಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿ; ಲೂನಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ , ಅಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಾ ಸಾಲಯೋ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಸಾಲಿವಿಭಾಗೋ

೧೨೮. “ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು, ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನುತ್ಥುನಿಂಸು - ‘ಪಾಪಕಾ ವತ, ಭೋ, ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತೇಸು ಪಾತುಭೂತಾ। ಮಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮನೋಮಯಾ ಅಹುಮ್ಹಾ ಪೀತಿಭಕ್ಖಾ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರಾ ಸುಭಟ್ಠಾಯಿನೋ, ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಮ್ಹಾ। ತೇಸಂ ನೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ದೀಘಸ್ಸ ಅದ್ಧುನೋ ಅಚ್ಚಯೇನ ರಸಪಥವೀ ಉದಕಸ್ಮಿಂ ಸಮತನಿ। ಸಾ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನಾ ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇ ಮಯಂ ರಸಪಥವಿಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಮ್ಹ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ, ತೇಸಂ ನೋ ರಸಪಥವಿಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಆಲುಪ್ಪಕಾರಕಂ ಉಪಕ್ಕಮತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಯಂಪಭಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಸಯಂಪಭಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪಾತುರಹೇಸುಂ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಸು

ಪಾತುಭೂತೇಸು ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ತಾರಕರೂಪಾನಿ ಪಾತುರಹೇಸುಂ, ನಕ್ಖತ್ತೇಸು ತಾರಕರೂಪೇಸು ಪಾತುಭೂತೇಸು ರತ್ತಿನ್ದಿವಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು, ರತ್ತಿನ್ದಿವೇಸು ಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇಸು ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ಮಾಸಡ್ಢಮಾಸೇಸು ಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇಸು ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ತೇ ಮಯಂ ರಸಪಥವಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಮ್ಹಾ। ತೇಸಂ ನೋ ಪಾಪಕಾನಂಯೇವ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭಾವಾ ರಸಪಥವೀ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ರಸಪಥವಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನೋ ರಸಸಮ್ಪನ್ನೋ। ತೇ ಮಯಂ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಮ್ಹ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ತೇ ಮಯಂ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಮ್ಹಾ। ತೇಸಂ ನೋ ಪಾಪಕಾನಂಯೇವ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭಾವಾ ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಭೂಮಿಪಪ್ಪಟಕೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಪದಾಲತಾ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸಾ ಅಹೋಸಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗನ್ಧಸಮ್ಪನ್ನಾ ರಸಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇ ಮಯಂ ಪದಾಲತಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಮ್ಹ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ। ತೇ ಮಯಂ ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಮ್ಹಾ। ತೇಸಂ ನೋ ಪಾಪಕಾನಂಯೇವ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭಾವಾ ಪದಾಲತಾ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಪದಾಲತಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಅಕಟ್ಠಪಾಕೋ ಸಾಲಿ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಅಕಣೋ ಅಥುಸೋ ಸುದ್ಧೋ ಸುಗನ್ಧೋ ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲೋ। ಯಂ ತಂ ಸಾಯಂ ಸಾಯಮಾಸಾಯ ಆಹರಾಮ, ಪಾತೋ ತಂ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕಂ ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ। ಯಂ ತಂ ಪಾತೋ ಪಾತರಾಸಾಯ ಆಹರಾಮ, ಸಾಯಂ ತಂ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕಂ ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ। ನಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತೇ ಮಯಂ ಅಕಟ್ಠಪಾಕಂ ಸಾಲಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ತಂಭಕ್ಖಾ ತದಾಹಾರಾ ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಮ್ಹಾ। ತೇಸಂ ನೋ ಪಾಪಕಾನಂಯೇವ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭಾವಾ ಕಣೋಪಿ ತಣ್ಡುಲಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿ, ಥುಸೋಪಿ ತಣ್ಡುಲಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿ, ಲೂನಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಟಿವಿರೂಳ್ಹಂ, ಅಪದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಾ ಸಾಲಯೋ ಠಿತಾ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಸಾಲಿಂ ವಿಭಜೇಯ್ಯಾಮ, ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ! ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಸಾಲಿಂ ವಿಭಜಿಂಸು, ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಸುಂ।

೧೨೯. "ಅಥ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅಞ್ಞತರೋ ಸತ್ತೋ ಲೋಲಜಾತಿಕೋ ಸಕಂ ಭಾಗಂ ಪರಿರಕ್ಖನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಂ [ಅಞ್ಞಸ್ಸ (?)] ಭಾಗಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಗಹೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚುಂ - 'ಪಾಪಕಂ ವತ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಕರೋಸಿ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಸಕಂ ಭಾಗಂ ಪರಿರಕ್ಖನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಾಗಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಸಿ। ಮಾಸ್ಸು, ಭೋ ಸತ್ತ, ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಮಕಾಸೀ'ತಿ। 'ಏವಂ, ಭೋ'ತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೋ ಸತ್ತೋ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೋ ಸತ್ತೋ…ಪೇ॰… ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೋ ಸತ್ತೋ ಸಕಂ ಭಾಗಂ ಪರಿರಕ್ಖನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಾಗಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ। ತಮೇನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಗಹೇತ್ವಾ ಏತದವೋಚುಂ - 'ಪಾಪಕಂ ವತ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಕರೋಸಿ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಸಕಂ ಭಾಗಂ ಪರಿರಕ್ಖನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಾಗಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಸಿ। ಮಾಸ್ಸು, ಭೋ ಸತ್ತ, ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಮಕಾಸೀ'ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಪಾಣಿನಾ ಪಹರಿಂಸು, ಅಞ್ಞೇ ಲೇಡ್ಡುನಾ ಪಹರಿಂಸು, ಅಞ್ಞೇ ದಣ್ಡೇನ ಪಹರಿಂಸು। ತದಗ್ಗೇ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಗರಹಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಮುಸಾವಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದಣ್ಡಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಮಹಾಸಮ್ಮತರಾಜಾ

೧೩೦. "ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು, ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನುತ್ಥುನಿಂಸು - 'ಪಾಪಕಾ ವತ ಭೋ ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತೇಸು ಪಾತುಭೂತಾ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಗರಹಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಮುಸಾವಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ದಣ್ಡಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಏಕಂ ಸತ್ತಂ ಸಮ್ಮನ್ನೇಯ್ಯಾಮ, ಯೋ ನೋ ಸಮ್ಮಾ ಖೀಯಿತಬ್ಬಂ ಖೀಯೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಮಾ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಗರಹೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಮಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯ। ಮಯಂ ಪನಸ್ಸ ಸಾಲೀನಂ ಭಾಗಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ।

‘‘ಅಥ ಖೋ ತೇ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾ ಯೋ ನೇಸಂ ಸತ್ತೋ ಅಭಿರೂಪತರೋ ಚ ದಸ್ಸನೀಯತರೋ ಚ ಪಾಸಾದಿಕತರೋ ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖತರೋ ಚ ತಂ ಸತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತದವೋಚುಂ – ‘ಏಹಿ, ಭೋ ಸತ್ತ, ಸಮ್ಮಾ ಖೀಯಿತಬ್ಬಂ ಖೀಯ, ಸಮ್ಮಾ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಗರಹ, ಸಮ್ಮಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಹಿ। ಮಯಂ ಪನ ತೇ ಸಾಲೀನಂ ಭಾಗಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ‘ಏವಂ, ಭೋ’ತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೋ ಸತ್ತೋ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಖೀಯಿತಬ್ಬಂ ಖೀಯಿ, ಸಮ್ಮಾ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಗರಹಿ, ಸಮ್ಮಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ತೇ ಪನಸ್ಸ ಸಾಲೀನಂ ಭಾಗಂ ಅನುಪ್ಪದಂಸು।

೧೩೧. ‘‘ಮಹಾಜನಸಮ್ಮತೋತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ, ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ’ ತ್ವೇವ ಪಠಮಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಖೇತ್ತಾನಂ ಅಧಿಪತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಖತ್ತಿಯೋ, ಖತ್ತಿಯೋ’ ತ್ವೇವ ದುತಿಯಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಧಮ್ಮೇನ ಪರೇ ರಞ್ಜೇತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ರಾಜಾ, ರಾಜಾ’ ತ್ವೇವ ತತಿಯಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಪೋರಾಣೇನ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನ ಅಕ್ಖರೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸತ್ತಾನಂ, ಅನಞ್ಞೇಸಂ। ಸದಿಸಾನಂಯೇವ, ನೋ ಅಸದಿಸಾನಂ। ಧಮ್ಮೇನೇವ, ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಣ್ಡಲಂ

೧೩೨. ‘‘ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂಯೇವ [ತೇಸಂ ಯೇವ ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠ ಸತ್ತಾನಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಪಾಪಕಾ ವತ, ಭೋ, ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತೇಸು ಪಾತುಭೂತಾ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಗರಹಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಮುಸಾವಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ದಣ್ಡಾದಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಪಬ್ಬಾಜನಂ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಯಂನೂನ ಮಯಂ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ವಾಹೇಯ್ಯಾಮಾ’ತಿ। ತೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ವಾಹೇಸುಂ । ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ವಾಹೇನ್ತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ’ ತ್ವೇವ ಪಠಮಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ತೇ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟಿಯೋ ಕರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತಿ ವೀತಙ್ಗಾರಾ ವೀತಧೂಮಾ ಪನ್ನಮುಸಲಾ ಸಾಯಂ ಸಾಯಮಾಸಾಯ ಪಾತೋ ಪಾತರಾಸಾಯ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಓಸರನ್ತಿ ಘಾಸಮೇಸಮಾನಾ [ಘಾಸಮೇಸನಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)]। ತೇ ಘಾಸಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪುನದೇವ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತಿ। ತಮೇನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಇಮೇ ಖೋ, ಭೋ, ಸತ್ತಾ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟಿಯೋ ಕರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತಿ, ವೀತಙ್ಗಾರಾ ವೀತಧೂಮಾ ಪನ್ನಮುಸಲಾ ಸಾಯಂ ಸಾಯಮಾಸಾಯ ಪಾತೋ ಪಾತರಾಸಾಯ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಓಸರನ್ತಿ ಘಾಸಮೇಸಮಾನಾ। ತೇ ಘಾಸಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪುನದೇವ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತೀ’ತಿ, ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಖೋ [ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತಿ ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಖೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಖೋ (ಕ॰)], ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಝಾಯಕಾ, ಝಾಯಕಾ’ ತ್ವೇವ ದುತಿಯಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ತೇಸಂಯೇವ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ತಂ ಝಾನಂ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣಮಾನಾ [ಅನಭಿಸಂಭೂನಮಾನಾ (ಕತ್ಥಚಿ)] ಗಾಮಸಾಮನ್ತಂ ನಿಗಮಸಾಮನ್ತಂ ಓಸರಿತ್ವಾ ಗನ್ಥೇ ಕರೋನ್ತಾ ಅಚ್ಛನ್ತಿ। ತಮೇನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಇಮೇ ಖೋ, ಭೋ, ಸತ್ತಾ ಅರಞ್ಞಾಯತನೇ ಪಣ್ಣಕುಟೀಸು ತಂ ಝಾನಂ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣಮಾನಾ ಗಾಮಸಾಮನ್ತಂ ನಿಗಮಸಾಮನ್ತಂ ಓಸರಿತ್ವಾ ಗನ್ಥೇ ಕರೋನ್ತಾ ಅಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ದಾನಿಮೇ ಝಾಯನ್ತೀ’ತಿ। ನ ದಾನಿಮೇ [ನ ದಾನಿಮೇ ಝಾಯನ್ತೀ ನ ದಾನಿಮೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ‘ಅಜ್ಝಾಯಕಾ ಅಜ್ಝಾಯಕಾ’ ತ್ವೇವ ತತಿಯಂ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಹೀನಸಮ್ಮತಂ ಖೋ ಪನ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೋತಿ, ತದೇತರಹಿ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತಂ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಪೋರಾಣೇನ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನ ಅಕ್ಖರೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸತ್ತಾನಂ , ಅನಞ್ಞೇಸಂ ಸದಿಸಾನಂಯೇವ ನೋ ಅಸದಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೇನೇವ , ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

ವೇಸ್ಸಮಣ್ಡಲಂ

೧೩೩. "ತೇಸಂಯೇವ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ಏಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವಿಸುಕಮ್ಮನ್ತೇ [ವಿಸ್ಸುತಕಮ್ಮನ್ತೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ವಿಸ್ಸುಕಮ್ಮನ್ತೇ (ಕ॰ ಸೀ॰), ವಿಸುಂ ಕಮ್ಮನ್ತೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಯೋಜೇಸುಂ। ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವಿಸುಕಮ್ಮನ್ತೇ ಪಯೋಜೇನ್ತೀತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, 'ವೇಸ್ಸಾ, ವೇಸ್ಸಾ' ತ್ವೇವ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ವೇಸ್ಸಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಪೋರಾಣೇನ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನ ಅಕ್ಖರೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ ತೇಸಞ್ಞೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಅನಞ್ಞೇಸಂ ಸದಿಸಾನಂಯೇವ , ನೋ ಅಸದಿಸಾನಂ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

ಸುದ್ದಮಣ್ಡಲಂ

೧೩೪. "ತೇಸಞ್ಞೇವ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸತ್ತಾನಂ ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಅವಸೇಸಾ ತೇ ಲುದ್ದಾಚಾರಾ ಖುದ್ದಾಚಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ಲುದ್ದಾಚಾರಾ ಖುದ್ದಾಚಾರಾತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, 'ಸುದ್ದಾ, ಸುದ್ದಾ' ತ್ವೇವ ಅಕ್ಖರಂ ಉಪನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಇತಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ಸುದ್ದಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಪೋರಾಣೇನ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇನ ಅಕ್ಖರೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಅನಞ್ಞೇಸಂ, ಸದಿಸಾನಂಯೇವ ನೋ ಅಸದಿಸಾನಂ, ಧಮ್ಮೇನೇವ, ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

೧೩೫. "ಅಹು ಖೋ ಸೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಮಯೋ, ಯಂ ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಸಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ - 'ಸಮಣೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಪೇ॰... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹಮಾನೋ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ - 'ಸಮಣೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತೂಹಿ ಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಸಮಣಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಹೋಸಿ, ತೇಸಂಯೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಅನಞ್ಞೇಸಂ, ಸದಿಸಾನಂಯೇವ ನೋ ಅಸದಿಸಾನಂ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

ದುಚ್ಚರಿತಾದಿಕಥಾ

೧೩೬. "ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ [ಇದಂ ಪದಂ ಸೀ॰ ಇಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

"ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ [ಇದಂ ಪದಂ ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ

ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

೧೩೭. "ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ದ್ವಯಕಾರೀ, ವಾಚಾಯ ದ್ವಯಕಾರೀ, ಮನಸಾ ದ್ವಯಕಾರೀ, ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕೋ ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು [ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕೋ ವಿಮಿಸ್ಸಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ ವಿಮಿಸ್ಸಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು (ಸ್ಯಾ॰), ವೀತಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕೋ ವೀತಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹೋತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ದ್ವಯಕಾರೀ , ವಾಚಾಯ ದ್ವಯಕಾರೀ, ಮನಸಾ ದ್ವಯಕಾರೀ, ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕೋ ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನೋ ವಿಮಿಸ್ಸದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹೋತಿ।

ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಭಾವನಾ

೧೩೮. "ಖತ್ತಿಯೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ಸಂವುತೋ ವಾಚಾಯ ಸಂವುತೋ ಮನಸಾ ಸಂವುತೋ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಮನ್ವಾಯ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ [ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ (ಕ॰)]। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ...ಪೇ॰... ವೇಸ್ಸೋಪಿ ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠ... ಸುದ್ದೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ ... ಸಮಣೋಪಿ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಕಾಯೇನ ಸಂವುತೋ ವಾಚಾಯ ಸಂವುತೋ ಮನಸಾ ಸಂವುತೋ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಮನ್ವಾಯ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

೧೩೯. "ಇಮೇಸಞ್ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಚತುನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ಯೋ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ ಸೋ ನೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ ಧಮ್ಮೇನೇವ। ನೋ ಅಧಮ್ಮೇನ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ।

೧೪೦. "ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಪೇಸಾ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಸನಙ್ಕುಮಾರೇನ ಗಾಥಾ ಭಾಸಿತಾ –

'ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ಯೇ ಗೋತ್ತಪಟಿಸಾರಿನೋ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮಾನುಸೇ'ತಿ॥

"ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸನಙ್ಕುಮಾರೇನ ಗಾಥಾ ಸುಗೀತಾ, ನೋ ದುಗ್ಗೀತಾ। ಸುಭಾಸಿತಾ, ನೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ। ಅತ್ಥಸಂಹಿತಾ, ನೋ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ। ಅನುಮತಾ ಮಯಾ। ಅಹಮ್ಪಿ, ವಾಸೇಟ್ಠ, ಏವಂ ವದಾಮಿ –

'ಖತ್ತಿಯೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಜನೇತಸ್ಮಿಂ, ಯೇ ಗೋತ್ತಪಟಿಸಾರಿನೋ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮಾನುಸೇ'ತಿ॥

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ವಾಸೇಟ್ಠಭಾರದ್ವಾಜಾ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಅಗ್ಗಞ್ಞಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತಂ

ಸಾರಿಪುತ್ತಸೀಹನಾದೋ

೧೪೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ನಾಳನ್ದಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೇ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಿ, ನ ಚಾಹು ನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಚೇತರಹಿ ವಿಜ್ಜತಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಯದಿದಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ"ನ್ತಿ।

೧೪೨. "ಉಳಾರಾ ಖೋ ತೇ ಅಯಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಆಸಭೀ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾ, ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ, ಸೀಹನಾದೋ ನದಿತೋ - 'ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಿ; ನ ಚಾಹು ನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಚೇತರಹಿ ವಿಜ್ಜತಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಯದಿದಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ'ನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇ [ಕಿಂ ನು (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಕಿಂ ನು ಖೋ ತೇ (ಸ್ಯಾ॰)], ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯೇ ತೇ ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತಾ - 'ಏವಂಸೀಲಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ ಇತಿಪಿ, ಏವಂಧಮ್ಮಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ ಇತಿಪಿ , ಏವಂಪಞ್ಞಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ ಇತಿಪಿ, ಏವಂವಿಹಾರೀ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ ಇತಿಪಿ, ಏವಂವಿಮುತ್ತಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುಂ ಇತಿಪೀ'"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ಕಿಂ ಪನ ತೇ [ಕಿಂ ಪನ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ , ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತಾ, `ಏವಂಸೀಲಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತಿಪಿ, ಏವಂಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಏವಂಪಞ್ಞಾ... ಏವಂವಿಹಾರೀ... ಏವಂವಿಮುತ್ತಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತಿಪೀ'"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ಕಿಂ ಪನ ತೇ [ಕಿಂ ಪನ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅಹಂ ಏತರಹಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ವಿದಿತೋ - 'ಏವಂಸೀಲೋ ಭಗವಾ ಇತಿಪಿ, ಏವಂಧಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ಏವಂಪಞ್ಞೋ ... ಏವಂವಿಹಾರೀ... ಏವಂವಿಮುತ್ತೋ ಭಗವಾ ಇತಿಪೀ'"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ಏತ್ಥ ಚ ಹಿ ತೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಅರಹನ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಕಿಂ ಚರಹಿ ತೇ ಅಯಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಉಳಾರಾ ಆಸಭೀ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾ, ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ, ಸೀಹನಾದೋ ನದಿತೋ - 'ಏವಂಪಸನ್ನೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಿ, ನ ಚಾಹು ನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಚೇತರಹಿ ವಿಜ್ಜತಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಯದಿದಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ'"ನ್ತಿ?

೧೪೩. "ನ ಖೋ ಮೇ [ನ ಖೋ ಪನೇತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಭನ್ತೇ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಅರಹನ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಅಪಿ ಚ, ಮೇ [ಮೇ ಭನ್ತೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ ವಿದಿತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ , ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಂ ನಗರಂ ದಳ್ಹುದ್ಧಾಪಂ [ದಳ್ಹುದ್ದಾಪಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ದಳ್ಹಪಾಕಾರತೋರಣಂ ಏಕದ್ವಾರಂ। ತತ್ರಸ್ಸ ದೋವಾರಿಕೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ ಅಞ್ಞಾತಾನಂ ನಿವಾರೇತಾ, ಞಾತಾನಂ ಪವೇಸೇತಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥಂ ಅನುಕ್ಕಮಮಾನೋ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ ಪಾಕಾರಸನ್ಧಿಂ ವಾ ಪಾಕಾರವಿವರಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಬಿಳಾರನಿಕ್ಖಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ। ತಸ್ಸ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಯೇ ಖೋ ಕೇಚಿ ಓಳಾರಿಕಾ ಪಾಣಾ ಇಮಂ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ ವಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಇಮಿನಾವ ದ್ವಾರೇನ ಪವಿಸನ್ತಿ ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ ವಾ'ತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ

ವಿದಿತೋ। ಯೇ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ, ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿಂಸು। ಯೇಪಿ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ, ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಭಗವಾಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಏತರಹಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

೧೪೪. "ಇಧಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಉತ್ತರುತ್ತರಂ ಪಣೀತಪಣೀತಂ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ। ಯಥಾ ಯಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ ಉತ್ತರುತ್ತರಂ ಪಣೀತಪಣೀತಂ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ, ತಥಾ ತಥಾಹಂ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಇಧೇಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಟ್ಠಮಗಮಂ; ಸತ್ಥರಿ ಪಸೀದಿಂ - 'ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ'ತಿ।

ಕುಸಲಧಮ್ಮದೇಸನಾ

೧೪೫. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ತತ್ರಿಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ತಂ ಭಗವಾ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನಾತಿ, ತಂ ಭಗವತೋ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನತೋ ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥಿ, ಯದಭಿಜಾನಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಅಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು।

ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾ

೧೪೬. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸು। ಛಯಿಮಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಚಕ್ಖು ಚೇವ ರೂಪಾ [ರೂಪಾನಿ (ಕ॰)] ಚ, ಸೋತಞ್ಚೇವ ಸದ್ದಾ ಚ, ಘಾನಞ್ಚೇವ ಗನ್ಧಾ ಚ, ಜಿವ್ಹಾ ಚೇವ ರಸಾ ಚ, ಕಾಯೋ ಚೇವ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಚ, ಮನೋ ಚೇವ ಧಮ್ಮಾ ಚ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸು। ತಂ ಭಗವಾ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನಾತಿ, ತಂ ಭಗವತೋ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನತೋ ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥಿ, ಯದಭಿಜಾನಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಅಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಆಯತನಪಣ್ಣತ್ತೀಸು।

ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿದೇಸನಾ

೧೪೭. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀಸು। ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ। ಇಧ , ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ; ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ; ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ; ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ; ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ; ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ; ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ; ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ; ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀಸು।

ಆದೇಸನವಿಧಾದೇಸನಾ

೧೪೮. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದೇಸನವಿಧಾಸು। ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಆದೇಸನವಿಧಾ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ - ‘ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ’ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ, ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಆದೇಸನವಿಧಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ - ‘ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ’ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ, ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಆದೇಸನವಿಧಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ, ನಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ - ‘ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ’ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ, ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಆದೇಸನವಿಧಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ, ನಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ನಾಪಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ [ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸಮಾಧಿಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೬೧ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ - ‘ಯಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಭೋತೋ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾ। ತಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಇಮಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ’ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ, ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾ ಆದೇಸನವಿಧಾ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಆದೇಸನವಿಧಾಸು।

ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿದೇಸನಾ

೧೪೯. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತೀಸು। ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ ಪಧಾನಮನ್ವಾಯ ಅನುಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಸಮ್ಮಾಮನಸಿಕಾರಮನ್ವಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ತಚಪರಿಯನ್ತಂ ಪೂರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಅಸುಚಿನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ - ‘ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ ನಖಾ ದನ್ತಾ ತಚೋ ಮಂಸಂ ನ್ಹಾರು ಅಟ್ಠಿ

ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ವಕ್ಕಂ ಹದಯಂ ಯಕನಂ ಕಿಲೋಮಕಂ ಪಿಹಕಂ ಪಪ್ಫಾಸಂ ಅನ್ತಂ ಅನ್ತಗುಣಂ ಉದರಿಯಂ ಕರೀಸಂ ಪಿತ್ತಂ ಸೇಮ್ಹಂ ಪುಬ್ಬೋ ಲೋಹಿತಂ ಸೇದೋ ಮೇದೋ ಅಸ್ಸು ವಸಾ ಖೇಳೋ ಸಿಙ್ಘಾನಿಕಾ ಲಸಿಕಾ ಮುತ್ತ'ನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ , ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ...ಪೇ॰... ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ತಚಪರಿಯನ್ತಂ ಪೂರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಅಸುಚಿನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ - 'ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ...ಪೇ॰... ಲಸಿಕಾ ಮುತ್ತ'ನ್ತಿ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ...ಪೇ॰... ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ತಚಪರಿಯನ್ತಂ ಪೂರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಅಸುಚಿನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ - 'ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ...ಪೇ॰... ಲಸಿಕಾ ಮುತ್ತ'ನ್ತಿ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಸೋತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತೋ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಇಧ ಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ ಪರಲೋಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ...ಪೇ॰... ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ತಚಪರಿಯನ್ತಂ ಪೂರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಅಸುಚಿನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ - 'ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ...ಪೇ॰... ಲಸಿಕಾ ಮುತ್ತ'ನ್ತಿ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಟ್ಠಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಸೋತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತೋ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಇಧ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ ಪರಲೋಕೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾ ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ದಸ್ಸನಸಮಾಪತ್ತೀಸು।

ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿದೇಸನಾ

೧೫೦. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸು। ಸತ್ತಿಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ। ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ಕಾಯಸಕ್ಖಿ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತೀಸು।

ಪಧಾನದೇಸನಾ

೧೫೧. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪಧಾನೇಸು। ಸತ್ತಿಮೇ, ಭನ್ತೇ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಧಾನೇಸು।

ಪಟಿಪದಾದೇಸನಾ

೧೫೨. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪಟಿಪದಾಸು। ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾತಿ। ತತ್ರ, ಭನ್ತೇ, ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪದಾ ಉಭಯೇನೇವ ಹೀನಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ ದುಕ್ಖತ್ತಾ ಚ ದನ್ಧತ್ತಾ ಚ। ತತ್ರ, ಭನ್ತೇ, ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಅಯಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ,

ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖತ್ತಾ ಹೀನಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ । ತತ್ರ, ಭನ್ತೇ, ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಸುಖಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಅಯಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧತ್ತಾ ಹೀನಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। ತತ್ರ, ಭನ್ತೇ, ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಸುಖಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಅಯಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪದಾ ಉಭಯೇನೇವ ಪಣೀತಾ ಅಕ್ಖಾಯತಿ ಸುಖತ್ತಾ ಚ ಖಿಪ್ಪತ್ತಾ ಚ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಪದಾಸು।

ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರಾದಿದೇಸನಾ

೧೫೩. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಚೇವ ಮುಸಾವಾದುಪಸಞ್ಹಿತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ ನ ಚ ವೇಭೂತಿಯಂ ನ ಚ ಪೇಸುಣಿಯಂ ನ ಚ ಸಾರಮ್ಭಜಂ ಜಯಾಪೇಕ್ಖೋ; ಮನ್ತಾ ಮನ್ತಾ ಚ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ ನಿಧಾನವತಿಂ ಕಾಲೇನ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಸ್ಸಸಮಾಚಾರೇ।

"ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪುರಿಸಸೀಲಸಮಾಚಾರೇ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಚ್ಚೋ ಚಸ್ಸ ಸದ್ಧೋ ಚ, ನ ಚ ಕುಹಕೋ, ನ ಚ ಲಪಕೋ, ನ ಚ ನೇಮಿತ್ತಿಕೋ, ನ ಚ ನಿಪ್ಪೇಸಿಕೋ, ನ ಚ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನಕೋ [ಜಿಜಿಗಿಂಸನಕೋ (ಸ್ಯಾ॰), ನಿಜಿಗಿಂಸಿತಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ, ಸಮಕಾರೀ, ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಅತನ್ದಿತೋ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಝಾಯೀ, ಸತಿಮಾ, ಕಲ್ಯಾಣಪಟಿಭಾನೋ, ಗತಿಮಾ, ಧಿತಿಮಾ, ಮತಿಮಾ, ನ ಚ ಕಾಮೇಸು ಗಿದ್ಧೋ, ಸತೋ ಚ ನಿಪಕೋ ಚ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುರಿಸಸೀಲಸಮಾಚಾರೇ।

ಅನುಸಾಸನವಿಧಾದೇಸನಾ

೧೫೪. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅನುಸಾಸನವಿಧಾಸು। ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ ಭನ್ತೇ ಅನುಸಾಸನವಿಧಾ - ಜಾನಾತಿ , ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ'ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ'ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅನುಸಾಸನವಿಧಾಸು।

ಪರಪುಗ್ಗಲವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದೇಸನಾ

೧೫೫. "ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪರಪುಗ್ಗಲವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ'ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - 'ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ

ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - ‘ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ’ತಿ। ಜಾನಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ - ‘ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪರಪುಗ್ಗಲವಿಮುತ್ತಿಞಾಣೇ।

ಸಸ್ಸತವಾದದೇಸನಾ

೧೫೬. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಸಸ್ಸತವಾದೇಸು। ತಯೋಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಸ್ಸತವಾದಾ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ‘ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ’ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅತೀತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ - ಸಂವಟ್ಟಿ ವಾ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿ ವಾತಿ। ಅನಾಗತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ - ಸಂವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ವಾ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ವಾತಿ। ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ವಞ್ಝೋ ಕೂಟಟ್ಠೋ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತೋ। ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಿ ಸಂಸರನ್ತಿ ಚವನ್ತಿ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿತ್ವೇವ ಸಸ್ಸತಿಸಮ’ನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸಸ್ಸತವಾದೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಏಕಮ್ಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ದ್ವೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ತೀಣಿಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ಪಞ್ಚಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ದಸಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ, ‘ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ’ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅತೀತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ ಸಂವಟ್ಟಿ ವಾ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿ ವಾತಿ । ಅನಾಗತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ ಸಂವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ವಾ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ವಾತಿ। ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ವಞ್ಝೋ ಕೂಟಟ್ಠೋ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತೋ। ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಿ ಸಂಸರನ್ತಿ ಚವನ್ತಿ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿತ್ವೇವ ಸಸ್ಸತಿಸಮ’ನ್ತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸಸ್ಸತವಾದೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ದಸಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಾನಿ, ‘ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ

ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ’ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅತೀತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ ಸಂವಟ್ಟಿಪಿ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿಪೀತಿ; ಅನಾಗತಂಪಾಹಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಜಾನಾಮಿ ಸಂವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿಪಿ ಲೋಕೋ ವಿವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿಪೀತಿ। ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ವಞ್ಝೋ ಕೂಟಟ್ಠೋ ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತೋ। ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಿ ಸಂಸರನ್ತಿ ಚವನ್ತಿ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿತ್ವೇವ ಸಸ್ಸತಿಸಮ’ನ್ತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸಸ್ಸತವಾದೋ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಸ್ಸತವಾದೇಸು।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣದೇಸನಾ

೧೫೭. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ, ‘ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ’ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸನ್ತಿ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಾ [ಸತ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰)], ಯೇಸಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣನಾಯ ವಾ ಸಙ್ಖಾನೇನ ವಾ ಆಯು ಸಙ್ಖಾತುಂ। ಅಪಿ ಚ, ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಭಿನಿವುಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ [ಅಭಿನಿವುತ್ಥಪುಬ್ಬೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಹೋತಿ ಯದಿ ವಾ ರೂಪೀಸು ಯದಿ ವಾ ಅರೂಪೀಸು ಯದಿ ವಾ ಸಞ್ಞೀಸು ಯದಿ ವಾ ಅಸಞ್ಞೀಸು ಯದಿ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀಸು। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇ।

ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣದೇಸನಾ

೧೫೮. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣೇ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ - ‘ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾ’ತಿ। ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣೇ।

ಇದ್ಧಿವಿಧದೇಸನಾ

೧೪೯. “ಅಪರಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು। ದ್ವೇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿವಿಧಾಯೋ - ಅತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಸಾಸವಾ ಸಉಪಧಿಕಾ, ‘ನೋ ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಅನಾಸವಾ ಅನುಪಧಿಕಾ ‘ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಕತಮಾ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಸಾಸವಾ ಸಉಪಧಿಕಾ, ‘ನೋ ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ? ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಆತಪ್ಪಮನ್ವಾಯ…ಪೇ॰… ತಥಾರೂಪಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಫುಸತಿ, ಯಥಾಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತಿ, ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಹೋತಿ; ಆವಿಭಾವಂ ತಿರೋಭಾವಂ ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ ತಿರೋಪಾಕಾರಂ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಕಾಸೇ। ಪಥವಿಯಾಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉದಕೇ। ಉದಕೇಪಿ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನೇ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಥವಿಯಂ। ಆಕಾಸೇಪಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಕಮತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ। ಇಮೇಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೇ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ ಪಾಣಿನಾ ಪರಾಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ। ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ। ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಸಾಸವಾ ಸಉಪಧಿಕಾ, ‘ನೋ ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ಕತಮಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಅನಾಸವಾ ಅನುಪಧಿಕಾ, ‘ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ? ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - ‘ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - ‘ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ, ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - ‘ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - ‘ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ, ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - ‘ಪಟಿಕೂಲಞ್ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಞ್ಚ ತದುಭಯಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ’ತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿ ಅನಾಸವಾ ಅನುಪಧಿಕಾ ‘ಅರಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು । ತಂ ಭಗವಾ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನಾತಿ, ತಂ ಭಗವತೋ ಅಸೇಸಮಭಿಜಾನತೋ ಉತ್ತರಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥಿ, ಯದಭಿಜಾನಂ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಅಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಸು।

ಅಞ್ಞಥಾಸತ್ಥುಗುಣದಸ್ಸನಂ

೧೬೦. “ಯಂ ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಸದ್ಧೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನ ಥಾಮವತಾ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಪುರಿಸವೀರಿಯೇನ ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೇನ ಪುರಿಸಧೋರಯ್ಹೇನ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ತಂ ಭಗವತಾ। ನ ಚ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ಹೀನಂ ಗಮ್ಮಂ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಂ ಅನರಿಯಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ನ ಚ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ಅನರಿಯಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ। ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಭಗವಾ ಝಾನಾನಂ ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನಂ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ।

ಅನುಯೋಗದಾನಪ್ಪಕಾರೋ

೧೬೧. “ಸಚೇ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ - ‘ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ‘ನೋ’ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ। ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ‘ನೋ’ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ । ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅತ್ಥೇತರಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ‘ನೋ’ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ।

“ಸಚೇ ಪನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ - ‘ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಭಗವತಾ ಸಮಸಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ‘ಏವ’ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ। ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅಞ್ಞೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಭಗವತಾ ಸಮಸಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, “ಏವ”ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ । ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಅತ್ಥೇತರಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಭಗವತಾ ಸಮಸಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ’ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ ಭನ್ತೇ ‘ನೋ’ತಿ ವದೇಯ್ಯಂ।

“ಸಚೇ ಪನ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ - ‘ಕಿಂ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಏಕಚ್ಚಂ ಅಬ್ಭನುಜಾನಾತಿ , ಏಕಚ್ಚಂ ನ ಅಬ್ಭನುಜಾನಾತೀ’ತಿ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಂ - ‘ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ, ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ - “ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಮಯಾ ಸಮಸಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ”ನ್ತಿ। ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ, ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ - “ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಮಯಾ ಸಮಸಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ”ನ್ತಿ। ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ - “ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ”’ತಿ।

“ಕಚ್ಚಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋ ವುತ್ತವಾದೀ ಚೇವ ಭಗವತೋ ಹೋಮಿ, ನ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಾಮಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೋಮಿ, ನ ಚ ಕೋಚಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾದಾನುವಾದೋ [ವಾದಾನುಪಾತೋ (ಸೀ॰)] ಗಾರಯ್ಹಂ ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿ? “ತಗ್ಘ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋ ವುತ್ತವಾದೀ ಚೇವ ಮೇ ಹೋಸಿ, ನ ಚ ಮಂ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಸಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೋಸಿ, ನ ಚ ಕೋಚಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾದಾನುವಾದೋ ಗಾರಯ್ಹಂ ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿ।

ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಂ

೧೬೨. ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಆಯಸ್ಮಾ ಉದಾಯೀ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಸಲ್ಲೇಖತಾ। ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ತಥಾಗತೋ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ, ಅಥ ಚ ಪನ ನೇವತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತಿ! ಏಕಮೇಕಞ್ಚೇಪಿ ಇತೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅತ್ತನಿ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯುಂ, ತೇ ತಾವತಕೇನೇವ ಪಟಾಕಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯುಂ। ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಸಲ್ಲೇಖತಾ। ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ತಥಾಗತೋ ಏವಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ। ಅಥ ಚ ಪನ ನೇವತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ!

“ಪಸ್ಸ ಖೋ ತ್ವಂ, ಉದಾಯಿ, ‘ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಸಲ್ಲೇಖತಾ। ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ತಥಾಗತೋ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ, ಅಥ ಚ ಪನ ನೇವತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತಿ’! ಏಕಮೇಕಞ್ಚೇಪಿ ಇತೋ, ಉದಾಯಿ, ಧಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅತ್ತನಿ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯುಂ, ತೇ ತಾವತಕೇನೇವ ಪಟಾಕಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯುಂ। ಪಸ್ಸ ಖೋ ತ್ವಂ, ಉದಾಯಿ, ‘ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಸಲ್ಲೇಖತಾ। ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ತಥಾಗತೋ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ, ಅಥ ಚ ಪನ ನೇವತ್ತಾನಂ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತೀ’”ತಿ!

೧೬೩. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - “ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಸಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ। ಯೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮೋಘಪುರಿಸಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ತಥಾಗತೇ ಕಙ್ಖಾ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ, ತೇಸಮಿಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಸುತ್ವಾ ತಥಾಗತೇ ಕಙ್ಖಾ

ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ, ಸಾ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಇತಿ ಹಿದಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸಮ್ಪಸಾದಂ ಪವೇದೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಂ ತ್ವೇವ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ।

ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತಂ

೧೬೪. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ವೇಧಞ್ಞಾ ನಾಮ ಸಕ್ಯಾ, ತೇಸಂ ಅಮ್ಬವನೇ ಪಾಸಾದೇ।

ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ [ನಾಥಪುತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಪಾವಾಯಂ ಅಧುನಾಕಾಲಙ್ಕತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಭಿನ್ನಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಕಲಹಜಾತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ – ''ನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಸಿ, ಅಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಮಿ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಿಸ್ಸಸಿ? ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೋ ತ್ವಮಸಿ, ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ। ಸಹಿತಂ ಮೇ, ಅಸಹಿತಂ ತೇ। ಪುರೇವಚನೀಯಂ ಪಚ್ಛಾ ಅವಚ, ಪಚ್ಛಾವಚನೀಯಂ ಪುರೇ ಅವಚ। ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ತೇ ವಿಪರಾವತ್ತಂ, ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ, ನಿಗ್ಗಹಿತೋ ತ್ವಮಸಿ, ಚರ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾಯ, ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ ವಾ ಸಚೇ ಪಹೋಸೀ''ತಿ। ವಧೋಯೇವ ಖೋ [ವಧೋಯೇವೇಕೋ (ಕ॰)] ಮಞ್ಞೇ ನಿಗಣ್ಠೇಸು ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸು ವತ್ತತಿ [ಅನುವತ್ತತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]। ಯೇಪಿ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ , ತೇಪಿ [ತೇ ತೇಸು (ಕ॰)] ನಿಗಣ್ಠೇಸು ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ನರೂಪಾ [ನಿಬ್ಬಿನ್ದರೂಪಾ (ಕ॰)] ವಿರತ್ತರೂಪಾ ಪಟಿವಾನರೂಪಾ, ಯಥಾ ತಂ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ।

೧೬೫. ಅಥ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಪಾವಾಯಂ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೋ [ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಯೇನ ಸಾಮಗಾಮೋ, ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ – ''ನಿಗಣ್ಠೋ, ಭನ್ತೇ, ನಾಟಪುತ್ತೋ ಪಾವಾಯಂ ಅಧುನಾಕಾಲಙ್ಕತೋ। ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಭಿನ್ನಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ…ಪೇ॰… ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ''ತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಚುನ್ದಂ ಸಮಣುದ್ದೇಸಂ ಏತದವೋಚ – ''ಅತ್ಥಿ ಖೋ ಇದಂ, ಆವುಸೋ ಚುನ್ದ, ಕಥಾಪಾಭತಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ। ಆಯಾಮಾವುಸೋ ಚುನ್ದ, ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ [ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಮಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]। ''ಏವಂ, ಭನ್ತೇ''ತಿ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಆನನ್ದೋ ಚುನ್ದೋ ಚ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ''ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಏವಮಾಹ, 'ನಿಗಣ್ಠೋ, ಭನ್ತೇ, ನಾಟಪುತ್ತೋ ಪಾವಾಯಂ ಅಧುನಾಕಾಲಙ್ಕತೋ, ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಭಿನ್ನಾ ನಿಗಣ್ಠಾ…ಪೇ॰… ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ'''ತಿ।

ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯೋ

೧೬೬. ''ಏವಂ ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ। ಇಧ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದುರಕ್ಖಾತೋ ದುಪ್ಪವೇದಿತೋ

ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರತಿ ನ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ನ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ತಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ – 'ತಸ್ಸ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಲಾಭಾ, ತಸ್ಸ ತೇ ಸುಲದ್ಧಂ, ಸತ್ಥಾ ಚ ತೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದುರಕ್ಖಾತೋ ದುಪ್ಪವೇದಿತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ತ್ವಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರಸಿ, ನ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ನ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ತಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತಸೀ'ತಿ। ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತತ್ಥ ಗಾರಯ್ಹೋ, ಧಮ್ಮೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಾರಯ್ಹೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತತ್ಥ ಏವಂ ಪಾಸಂಸೋ। ಯೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏವರೂಪಂ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – 'ಏತಾಯಸ್ಮಾ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತು, ಯಥಾ ತೇ ಸತ್ಥಾರಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ'ತಿ। ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪೇತಿ [ಸಮಾದಾಪೇತಿ (ಸೀ॰ ಟ್ಠ॰)], ಯಞ್ಚ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪಿತೋ [ಸಮಾದಾಪಿತೋ (ಸೀ॰ ಟ್ಠ॰)] ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಹುಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಏವಂ ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ।

೧೬೭. "ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದುರಕ್ಖಾತೋ ದುಪ್ಪವೇದಿತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರತಿ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ – 'ತಸ್ಸ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಅಲಾಭಾ, ತಸ್ಸ ತೇ ದುಲ್ಲದ್ಧಂ, ಸತ್ಥಾ ಚ ತೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ , ಧಮ್ಮೋ ಚ ದುರಕ್ಖಾತೋ ದುಪ್ಪವೇದಿತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ತ್ವಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರಸಿ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವತ್ತಸೀ'ತಿ। ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತತ್ಥ ಗಾರಯ್ಹೋ, ಧಮ್ಮೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಾರಯ್ಹೋ, ಸಾವಕೋಪಿ ತತ್ಥ ಏವಂ ಗಾರಯ್ಹೋ। ಯೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏವರೂಪಂ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – 'ಅದ್ಧಾಯಸ್ಮಾ ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಞಾಯಮಾರಾಧೇಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಯೋ ಚ ಪಸಂಸತಿ, ಯಞ್ಚ ಪಸಂಸತಿ, ಯೋ ಚ ಪಸಂಸಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಹುಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯೋ

೧೬೮. "ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರತಿ, ನ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ನ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ತಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ – 'ತಸ್ಸ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಅಲಾಭಾ, ತಸ್ಸ ತೇ ದುಲ್ಲದ್ಧಂ, ಸತ್ಥಾ ಚ ತೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ತ್ವಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರಸಿ, ನ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ನ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ತಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತಸೀ'ತಿ। ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತತ್ಥ ಪಾಸಂಸೋ, ಧಮ್ಮೋಪಿ ತತ್ಥ ಪಾಸಂಸೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತತ್ಥ ಏವಂ ಗಾರಯ್ಹೋ। ಯೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏವರೂಪಂ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – 'ಏತಾಯಸ್ಮಾ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತು ಯಥಾ ತೇ ಸತ್ಥಾರಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ'ತಿ। ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಞ್ಚ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೋ ಚ ಸಮಾದಪಿತೋ ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಏವಞ್ಹೇತಂ , ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೇ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ।

೧೬೯. “ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಸಾವಕೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರತಿ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - ‘ತಸ್ಸ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಲಾಭಾ, ತಸ್ಸ ತೇ ಸುಲದ್ಧಂ, ಸತ್ಥಾ ಚ ತೇ [ಸತ್ಥಾ ಚ ತೇ ಅರಹಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ , ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ತ್ವಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಹರಸಿ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ, ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವತ್ತಸೀ’ತಿ। ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತತ್ಥ ಪಾಸಂಸೋ, ಧಮ್ಮೋಪಿ ತತ್ಥ ಪಾಸಂಸೋ, ಸಾವಕೋಪಿ ತತ್ಥ ಏವಂ ಪಾಸಂಸೋ। ಯೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏವರೂಪಂ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಅದ್ಧಾಯಸ್ಮಾ ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಞಾಯಮಾರಾಧೇಸ್ಸತೀ’ತಿ। ಯೋ ಚ ಪಸಂಸತಿ, ಯಞ್ಚ ಪಸಂಸತಿ, ಯೋ ಚ ಪಸಂಸಿತೋ [ಪಸತ್ಥೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೇ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ।

ಸಾವಕಾನುತಪ್ಪಸತ್ಥು

೧೭೦. “ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಅವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ ಚಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಸಾವಕಾ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ನ ಚ ತೇಸಂ ಕೇವಲಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಆವಿಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ। ಅಥ ನೇಸಂ ಸತ್ಥುನೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಅನುತಪ್ಪೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಚ ನೋ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಅವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ ಚಮ್ಹ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ನ ಚ ನೋ ಕೇವಲಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಆವಿಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ। ಅಥ ನೋ ಸತ್ಥುನೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತೀತಿ। ಏವರೂಪೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಅನುತಪ್ಪೋ ಹೋತಿ।

ಸಾವಕಾನನುತಪ್ಪಸತ್ಥು

೧೭೧. “ಇಧ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ ಚಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಸಾವಕಾ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ಕೇವಲಞ್ಚ ತೇಸಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಆವಿಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ। ಅಥ ನೇಸಂ ಸತ್ಥುನೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಅನನುತಪ್ಪೋ ಹೋತಿ । ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಚ ನೋ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ ಚಮ್ಹ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ಕೇವಲಞ್ಚ ನೋ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಆವಿಕತಂ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ । ಅಥ ನೋ ಸತ್ಥುನೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತೀತಿ। ಏವರೂಪೋ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಅನನುತಪ್ಪೋ ಹೋತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಅಪರಿಪೂರಾದಿಕಥಾ

೧೭೨. "ಏತೇಹಿ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

"ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತೇಹಿ ಚೇವ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

೧೭೩. "ಏತೇಹಿ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ , ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ ವಿಸಾರದಾ ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ। ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

"ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತೇಹಿ ಚೇವ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಥೇರಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ ವಿಸಾರದಾ ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ। ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

೧೭೪. "ಏತೇಹಿ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಥೇರಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ ವಿಸಾರದಾ ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ। ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ನವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ನವಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಥೇರಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ , ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ನವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ…ಪೇ॰… ನವಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಾ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಾ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಿಯೋ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಿಯೋ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನಿಯೋ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನಿಯೋ, ನೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಞ್ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ, ನೋ ಚ ಖೋ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

"ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತೇಹಿ ಚೇವ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಥೇರಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ ವಿಸಾರದಾ ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ। ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ

ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ನವಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಥೇರಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ನವಾ ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಉಪಾಸಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ । ಉಪಾಸಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ...ಪೇ॰... ಉಪಾಸಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಿಯೋ...ಪೇ॰... ಉಪಾಸಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಸಾವಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನಿಯೋ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಞ್ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ, ಲಾಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಞ್ಚ ಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಞ್ಚ। ಏವಂ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪರಿಪೂರಂ ಹೋತಿ ತೇನಙ್ಗೇನ।

೧೭೫. "ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ವಿಞ್ಞಾಪಿತತ್ಥಾ ಚ ಮೇ ಸಾವಕಾ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ಕೇವಲಞ್ಚ ತೇಸಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಆವಿಕತಂ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಪದಕತಂ ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ। ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸತ್ಥಾ ಥೇರೋ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ।

"ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಯತ್ತಾ ವಿನೀತಾ ವಿಸಾರದಾ ಪತ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ। ಅಲಂ ಸಮಕ್ಖಾತುಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ , ಏತರಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ನವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವಕಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ನವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಾವಿಕಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಉಪಾಸಕಾ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಉಪಾಸಕಾ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಾವಿಕಾ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಿಯೋ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಾವಿಕಾ ಗಿಹಿನಿಯೋ ಓದಾತವಸನಾ ಕಾಮಭೋಗಿನಿಯೋ...ಪೇ॰... ಏತರಹಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ, ಚುನ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಬಾಹುಜಞ್ಞಂ ಪುಥುಭೂತಂ ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ।

೧೭೬. "ಯಾವತಾ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸತ್ಥಾರೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಸತ್ಥಾರಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ಯಥರಿವಾಹಂ। ಯಾವತಾ ಖೋ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ ವಾ ಗಣೋ ವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ; ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಂ ಸಂಘಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ಯಥರಿವಾಯಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ। ಯಂ ಖೋ ತಂ, ಚುನ್ದ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಂ ಕೇವಲಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ'ನ್ತಿ। ಇದಮೇವ ತಂ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ'ನ್ತಿ।

"ಉದಕೋ [ಉದ್ದಕೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಸುದಂ, ಚುನ್ದ, ರಾಮಪುತ್ತೋ ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ - 'ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ? ಖುರಸ್ಸ ಸಾಧುನಿಸಿತಸ್ಸ ತಲಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಾರಞ್ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ - 'ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಯಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ಉದಕೇನ ರಾಮಪುತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಂ ಹೀನಂ ಗಮ್ಮಂ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಂ ಅನರಿಯಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ ಖುರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ। ಯಞ್ಚ ತಂ [ಯಞ್ಚೇತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಚುನ್ದ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ, ಇದಮೇವ ತಂ [ಇದಮೇವೇತಂ (ಕ॰)] ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಪಸ್ಸಂ ನ

ಪಸ್ಸತೀತಿ? ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಂ ಕೇವಲಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ, ಇತಿ ಹೇತಂ ಪಸ್ಸತಿ [ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ, ಇತಿ ಹೇತಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]। ಇದಮೇತ್ಥ ಅಪಕಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಏವಂ ತಂ ಪರಿಸುದ್ಧತರಂ ಅಸ್ಸಾತಿ, ಇತಿ ಹೇತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ [ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]। ಇದಮೇತ್ಥ ಉಪಕಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಏವಂ ತಂ ಪರಿಪೂರಂ [ಪರಿಸುದ್ಧತರಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰), ಪರಿಪೂರತರಂ (?)] ಅಸ್ಸಾತಿ, ಇತಿ ಹೇತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಚುನ್ದ - 'ಪಸ್ಸಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಯಂ ಖೋ ತಂ, ಚುನ್ದ, ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ'ನ್ತಿ। ಇದಮೇವ ತಂ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನೋ ವದೇಯ್ಯ - 'ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಂ ಕೇವಲಂ ಪರಿಪೂರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ'ನ್ತಿ।

ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ

೧೭೭. ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ವೋ ಮಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ದೇಸಿತಾ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಚ ತೇ, ಚುನ್ದ , ಧಮ್ಮಾ ಮಯಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ದೇಸಿತಾ, ಯತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ? ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ , ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಇಮೇ ಖೋ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಧಮ್ಮಾ ಮಯಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ದೇಸಿತಾ। ಯತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಅತ್ಥೇನ ಅತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬವಿಧಿ

೧೭೮. "ತೇಸಞ್ಚ ವೋ, ಚುನ್ದ, ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾನಂ ಅವಿವದಮಾನಾನಂ ಸಿಕ್ಖತಂ [ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ (ಬಹೂಸು)] ಅಞ್ಞತರೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಙ್ಘೇ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ತತ್ರ ಚೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅಯಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಞ್ಚೇವ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಂ, ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - 'ಇಮಸ್ಸ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಏತಾನಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಕತಮಾನಿ ಓಪಾಯಿಕತರಾನಿ, ಇಮೇಸಞ್ಚ [ಇಮೇಸಂ ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰), ಇಮೇಸಂ (ಸೀ॰)] ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಅಯಂ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಏಸೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಕತಮೋ ಓಪಾಯಿಕತರೋ'ತಿ ? ಸೋ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಇಮಸ್ಸ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಇಮಾನೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಓಪಾಯಿಕತರಾನಿ, ಯಾ ಚೇವ [ಯಞ್ಚೇವ (ಸೀ॰ ಕ॰), ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಏತಾನಿ; ಇಮೇಸಞ್ಚ [ಇಮೇದಂ (ಸಬ್ಬತ್ಥ)] ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ಓಪಾಯಿಕತರೋ, ಯಾ ಚೇವ [ಯಞ್ಚೇವ (ಸೀ॰ ಕ॰), ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಏಸೋ'ತಿ। ಸೋ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ, ಅನುಸ್ಸಾದೇತ್ವಾ ಅನಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸ್ವೇವ ಸಾಧುಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಸ್ಸ ತೇಸಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ನಿಸನ್ತಿಯಾ।

೧೭೯. "ಅಪರೋಪಿ ಚೇ, ಚುನ್ದ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಙ್ಘೇ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ತತ್ರ ಚೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅಯಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಞ್ಹಿ ಖೋ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಸಮ್ಮಾ ರೋಪೇತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಂ, ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - 'ಇಮೇಸಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಅಯಂ ವಾ

ಅತ್ಥೋ ಏಸೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಕತಮೋ ಓಪಾಯಿಕತರೋ'ತಿ? ಸೋ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಇಮೇಸಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ ಓಪಾಯಿಕತರೋ, ಯಾ ಚೇವ ಏಸೋ'ತಿ। ಸೋ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ, ಅನುಸ್ಸಾದೇತ್ವಾ ಅನಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸ್ವೇವ ಸಾಧುಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಸನ್ತಿಯಾ।

೧೮೦. "ಅಪರೋಪಿ ಚೇ, ಚುನ್ದ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಙ್ಘೇ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ತತ್ರ ಚೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅಯಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಞ್ಹಿ ಖೋ ಸಮ್ಮಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಂ; ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - 'ಇಮಸ್ಸ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಏತಾನಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಕತಮಾನಿ ಓಪಾಯಿಕತರಾನೀ'ತಿ? ಸೋ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಇಮಸ್ಸ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಇಮಾನೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಓಪಯಿಕತರಾನಿ, ಯಾನಿ ಚೇವ ಏತಾನೀ'ತಿ । ಸೋ ನೇವ ಉಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ನ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ; ಅನುಸ್ಸಾದೇತ್ವಾ ಅನಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸ್ವೇವ ಸಾಧುಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ತೇಸಞ್ಞೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ನಿಸನ್ತಿಯಾ।

೧೮೧. "ಅಪರೋಪಿ ಚೇ, ಚುನ್ದ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಙ್ಘೇ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ತತ್ರ ಚೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅಯಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸಮ್ಮಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚ ಸಮ್ಮಾ ರೋಪೇತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ 'ಸಾಧೂ'ತಿ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ ಅನುಮೋದಿತಬ್ಬಂ; ತಸ್ಸ 'ಸಾಧೂ'ತಿ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - 'ಲಾಭಾ ನೋ ಆವುಸೋ, ಸುಲದ್ಧಂ ನೋ ಆವುಸೋ, ಯೇ ಮಯಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ತಾದಿಸಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ ಪಸ್ಸಾಮ ಏವಂ ಅತ್ಥುಪೇತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನುಪೇತ'ನ್ತಿ।

ಪಚ್ಚಯಾನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಂ

೧೮೨. "ನ ವೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂಯೇವ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ನ ಪನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂಯೇವ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಚೇವಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ; ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಞ್ಚ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ। ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಚುನ್ದ, ಯಂ ವೋ ಮಯಾ ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಅಲಂ ವೋ ತಂ - ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪ [ಸಿರಿಂಸಪ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಯಾವದೇವ ಹಿರಿಕೋಪೀನಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ। ಯೋ ವೋ ಮಯಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಅಲಂ ವೋ ಸೋ ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಯಾಪನಾಯ ವಿಹಿಂಸೂಪರತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ, ಇತಿ ಪುರಾಣಞ್ಚ ವೇದನಂ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ನವಞ್ಚ ವೇದನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನವಜ್ಜತಾ ಚ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚ [ಚಾತಿ (ಬಹೂಸು)]। ಯಂ ವೋ ಮಯಾ ಸೇನಾಸನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಅಲಂ ವೋ ತಂ ಯಾವದೇವ ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಯಾವದೇವ ಉತುಪರಿಸ್ಸಯವಿನೋದನ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮತ್ಥಂ। ಯೋ ವೋ ಮಯಾ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಅಲಂ ವೋ ಸೋ ಯಾವದೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಬಾಧಿಕಾನಂ ವೇದನಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಪರಮತಾಯ [ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಪರಮತಾಯಾತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰), ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಪರಮತಾಯ (?)]।

ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ

೧೮೩. "ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ - 'ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೀ'ತಿ। ಏವಂವಾದಿನೋ [ವದಮಾನಾ (ಸ್ಯಾ॰)], ಚುನ್ದ,

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಕತಮೋ ಸೋ , ಆವುಸೋ, ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ? ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಹಿ ಬಹೂ ಅನೇಕವಿಹಿತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಾ’ತಿ।

“ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಚುನ್ದ, ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಹೀನಾ ಗಮ್ಮಾ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಾ ಅನರಿಯಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ನ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ನ ವಿರಾಗಾಯ ನ ನಿರೋಧಾಯ ನ ಉಪಸಮಾಯ ನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ನ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ?

“ಇಧ, ಚುನ್ದ, ಏಕಚ್ಚೋ ಬಾಲೋ ಪಾಣೇ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸುಖೇತಿ ಪೀಣೇತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸುಖೇತಿ ಪೀಣೇತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮುಸಾ ಭಣಿತ್ವಾ ಭಣಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸುಖೇತಿ ಪೀಣೇತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ಪರಿಚಾರೇತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಹೀನಾ ಗಮ್ಮಾ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಾ ಅನರಿಯಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ನ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ನ ವಿರಾಗಾಯ ನ ನಿರೋಧಾಯ ನ ಉಪಸಮಾಯ ನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ನ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘‘ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅನುಯುತ್ತಾ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೀ’ತಿ। ತೇ ವೋ [ತೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ‘ಮಾಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ। ನ ತೇ ವೋ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನಾ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯುಂ ಅಸತಾ ಅಭೂತೇನ।

೧೮೪. “ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಚುನ್ದ, ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ?

“ಇಧ , ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ…ಪೇ॰… ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ…ಪೇ॰… ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – “ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅನುಯುತ್ತಾ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೀ’ತಿ। ತೇ ವೋ ‘ಏವಂ’ ತಿಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ। ಸಮ್ಮಾ ತೇ ವೋ ವದಮಾನಾ ವದೇಯ್ಯುಂ, ನ ತೇ ವೋ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯುಂ ಅಸತಾ ಅಭೂತೇನ।

ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಾನಿಸಂಸೋ

೧೮೫. “ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಇಮೇ ಪನಾವುಸೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅನುಯುತ್ತಾನಂ ವಿಹರತಂ ಕತಿ ಫಲಾನಿ ಕತಾನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ’ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅನುಯುತ್ತಾನಂ ವಿಹರತಂ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಫಲಂ, ಪಠಮೋ ಆನಿಸಂಸೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಫಲಂ, ದುತಿಯೋ ಆನಿಸಂಸೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಇದಂ ತತಿಯಂ ಫಲಂ, ತತಿಯೋ ಆನಿಸಂಸೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಫಲಂ ಚತುತ್ಥೋ ಆನಿಸಂಸೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅನುಯುತ್ತಾನಂ ವಿಹರತಂ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ”ತಿ।

ಖೀಣಾಸವಅಭಬ್ಬಠಾನಂ

೧೮೬. “ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಅಟ್ಠಿತಧಮ್ಮಾ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೀ’ತಿ। ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾ ದೇಸಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಯಾವಜೀವಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ, ಇನ್ದಖೀಲೋ ವಾ ಅಯೋಖೀಲೋ ವಾ ಗಮ್ಭೀರನೇಮೋ ಸುನಿಖಾತೋ ಅಚಲೋ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾ ದೇಸಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಯಾವಜೀವಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯಾ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅಭಬ್ಬೋ ಸೋ ನವ ಠಾನಾನಿ ಅಜ್ಝಾಚರಿತುಂ। ಅಭಬ್ಬೋ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಆಗಾರಿಕಭೂತೋ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗನ್ತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ದೋಸಾಗತಿಂ ಗನ್ತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗನ್ತುಂ; ಅಭಬ್ಬೋ

ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಯಾಗತಿಂ ಗನ್ತುಂ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅಭಬ್ಬೋ ಸೋ ಇಮಾನಿ ನವ ಠಾನಾನಿ ಅಜ್ಝಾಚರಿತು"ನ್ತಿ।

ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣಂ

೧೮೭. "ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ - 'ಅತೀತಂ ಖೋ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅತೀರಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅನಾಗತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಅತೀರಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ತಯಿದಂ ಕಿಂಸು ತಯಿದಂ ಕಥಂಸೂ'ತಿ? ತೇ ಚ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕೇನ ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ಯಥರಿವ ಬಾಲಾ ಅಬ್ಯತ್ತಾ। ಅತೀತಂ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸತಾನುಸಾರಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ; ಸೋ ಯಾವತಕಂ ಆಕಙ್ಖತಿ ತಾವತಕಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಅನಾಗತಞ್ಚ ಖೋ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಜಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ - 'ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ'ತಿ। 'ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ಅನಾಗತಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ…ಪೇ॰… ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ।

೧೮೮. "ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತಥಾಗತೋ ಕಾಲವಾದೀ [ಕಾಲವಾದೀ ಸಚ್ಚವಾದೀ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭೂತವಾದೀ ಅತ್ಥವಾದೀ ಧಮ್ಮವಾದೀ ವಿನಯವಾದೀ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಞ್ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಮಾರಕಸ್ಸ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಸ್ಸ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ, ಸಬ್ಬಂ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಾಸತಿ ಲಪತಿ ನಿದ್ದಿಸತಿ। ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾವಾದೀ, ಚುನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ಇತಿ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ, ಚುನ್ದ, ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತೀ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಬ್ಯಾಕತಟ್ಠಾನಂ

೧೮೯. "ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ - 'ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ - 'ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ - "ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"'ನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ, ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಏತಮ್ಪಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ – “ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ”’ನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ, ಹೋತಿ ಚ ನ ಚ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಖೋ ಏತಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ – “ಹೋತಿ ಚ ನ ಚ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ”’ನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ, ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಏತಮ್ಪಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ – “ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ”’ನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಅಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ನ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ನ ಧಮ್ಮಸಂಹಿತಂ ನ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಂ ನ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ನ ವಿರಾಗಾಯ ನ ನಿರೋಧಾಯ ನ ಉಪಸಮಾಯ ನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ನ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಗವತಾ ಅಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ।

ಬ್ಯಾಕತಟ್ಠಾನಂ

೧೯೦. “ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಿಂ ಪನಾವುಸೋ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ।

“ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಚುನ್ದ, ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – ‘ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ? ಏವಂವಾದಿನೋ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಮಸ್ಸು ವಚನೀಯಾ – ‘ಏತಞ್ಹಿ, ಆವುಸೋ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಏತಂ ಧಮ್ಮಸಂಹಿತಂ, ಏತಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಂ ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಗವತಾ ಬ್ಯಾಕತ’ನ್ತಿ।

ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ

೧೯೧. “ಯೇಪಿ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ತೇಪಿ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ [ತತ್ಥ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಿ? ಯೇಪಿ ತೇ, ಚುನ್ದ,

ಅಪರನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ತೇಪಿ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಿ? ಕತಮೇ ಚ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ಯೇ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ। (ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಿ) [(ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ) ಸಬ್ಬತ್ಥ]? ಸನ್ತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – 'ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ಸನ್ತಿ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – 'ಅಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ…ಪೇ॰… ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ನೇವ ಸಸ್ಸತೋ ನಾಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಸಯಂಕತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಪರಂಕತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಸಯಂಕತೋ ಚ ಪರಂಕತೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಅಸಯಂಕಾರೋ ಅಪರಂಕಾರೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಅಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಸ್ಸತಞ್ಚ ಅಸಸ್ಸತಞ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ನೇವಸಸ್ಸತಂ ನಾಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಪರಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಯಂಕತಞ್ಚ ಪರಂಕತಞ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಅಸಯಂಕಾರಂ ಅಪರಂಕಾರಂ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ।

೧೯೨. "ತತ್ರ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – 'ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇದಂ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತಿ – "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ? ಯಞ್ಚ ಖೋ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು – 'ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಞ್ಞಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಹೇತ್ಥ, ಚುನ್ದ, ಸನ್ತೇಕೇ ಸತ್ತಾ। ಇಮಾಯಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಕುತೋ ಭಿಯ್ಯೋ। ಅಥ ಖೋ ಅಹಮೇವ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೧೯೩. "ತತ್ರ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – 'ಅಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಪೇ॰… ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ನೇವಸಸ್ಸತೋ ನಾಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಸಯಂಕತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಪರಂಕತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಸಯಂಕತೋ ಚ ಪರಂಕತೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಅಸಯಂಕಾರೋ ಅಪರಂಕಾರೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ… ಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಅಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಸ್ಸತಞ್ಚ ಅಸಸ್ಸತಞ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ನೇವಸಸ್ಸತಂ ನಾಸಸ್ಸತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಪರಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಸಯಂಕತಞ್ಚ ಪರಂಕತಞ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಂ… ಅಸಯಂಕಾರಂ ಅಪರಂಕಾರಂ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – 'ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇದಂ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತಿ – "ಅಸಯಂಕಾರಂ ಅಪರಂಕಾರಂ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖದುಕ್ಖ"'ನ್ತಿ? ಯಞ್ಚ ಖೋ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು – 'ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಞ್ಞಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಹೇತ್ಥ, ಚುನ್ದ, ಸನ್ತೇಕೇ ಸತ್ತಾ। ಇಮಾಯಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಕುತೋ ಭಿಯ್ಯೋ। ಅಥ ಖೋ ಅಹಮೇವ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಇಮೇ ಖೋ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ಯೇ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ । ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ [ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ (ಸೀ॰ ಕ॰)]?

ಅಪರನ್ತಸಹಗತದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ

೧೯೪. "ಕತಮೇ ಚ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಅಪರನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ಯೇ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ। (ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀ) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ

ದಿಸ್ಸತಿ]? ಸನ್ತಿ, ಚುನ್ದ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ಸನ್ತಿ ಪನ, ಚುನ್ದ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಅರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ರೂಪೀ ಚ ಅರೂಪೀ ಚ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ನೇವರೂಪೀ ನಾರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಅಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಅತ್ತಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ನ ಹೋತಿ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ತತ್ರ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇದಂ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತಿ – “ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ”’ತಿ? ಯಞ್ಚ ಖೋ ತೇ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಞ್ಞಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಹೇತ್ಥ, ಚುನ್ದ, ಸನ್ತೇಕೇ ಸತ್ತಾ। ಇಮಾಯಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಕುತೋ ಭಿಯ್ಯೋ। ಅಥ ಖೋ ಅಹಮೇವ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೧೯೫. “ತತ್ರ, ಚುನ್ದ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಅರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ರೂಪೀ ಚ ಅರೂಪೀ ಚ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ನೇವರೂಪೀನಾರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಅಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ… ಅತ್ತಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ನ ಹೋತಿ ಪರಂ ಮರಣಾ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇದಂ, ಆವುಸೋ, ವುಚ್ಚತಿ – “ಅತ್ತಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ನ ಹೋತಿ ಪರಂ ಮರಣಾ”’ತಿ? ಯಞ್ಚ ಖೋ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ’ನ್ತಿ। ತಂ ತೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಞ್ಞಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಹೇತ್ಥ, ಚುನ್ದ, ಸನ್ತೇಕೇ ಸತ್ತಾ। ಇಮಾಯಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಚುನ್ದ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಕುತೋ ಭಿಯ್ಯೋ। ಅಥ ಖೋ ಅಹಮೇವ ತತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ ಯದಿದಂ ಅಧಿಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಇಮೇ ಖೋ ತೇ, ಚುನ್ದ, ಅಪರನ್ತಸಹಗತಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾ, ಯೇ ವೋ ಮಯಾ ಬ್ಯಾಕತಾ , ಯಥಾ ತೇ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಿಂ ವೋ ಅಹಂ ತೇ ತಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ [ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ (ಸೀ॰ ಕ॰)]?

೧೯೬. “ಇಮೇಸಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಇಮೇಸಞ್ಚ ಅಪರನ್ತಸಹಗತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಏವಂ ಮಯಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ದೇಸಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಇಮೇಸಞ್ಚ ಚುನ್ದ, ಪುಬ್ಬನ್ತಸಹಗತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಇಮೇಸಞ್ಚ ಅಪರನ್ತಸಹಗತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ। ಏವಂ ಮಯಾ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ದೇಸಿತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ”ತಿ।

೧೯೭. ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪವಾಣೋ ಭಗವತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಬೀಜಯಮಾನೋ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪವಾಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – “ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇ! ಪಾಸಾದಿಕೋ ವತಾಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ; ಸುಪಾಸಾದಿಕೋ ವತಾಯಂ ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ, ಕೋ ನಾಮಾಯಂ ಭನ್ತೇ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ”ತಿ? “ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಉಪವಾಣ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ‘ಪಾಸಾದಿಕೋ’ ತ್ವೇವ ನಂ ಧಾರೇಹೀ”ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪವಾಣೋ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದೀತಿ।

ಪಾಸಾದಿಕಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ

ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ

೧೯೮. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ। "ಭದ್ದನ್ತೇ"ತಿ [ಭದನ್ತೇತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

೧೯೯. "ದ್ವತ್ತಿಂಸಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇವ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾ। ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಭವನ್ತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಮಣಿರತನಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮಂ। ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ [ವಿವಟಚ್ಛದೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰), ವಿವತ್ತಚ್ಛದೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]।

೨೦೦. "ಕತಮಾನಿ ಚ ತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇವ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾ? ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ।

"ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಹೋತಿ, ಇದಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಾನಿ ಸನೇಮಿಕಾನಿ ಸನಾಭಿಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನಿ [ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನಿ ಸುವಿಭತ್ತನ್ತರಾನಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಾನಿ ಸನೇಮಿಕಾನಿ ಸನಾಭಿಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನಿ, ಇದಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಆಯತಪಣ್ಹಿ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ಹೋತಿ… ಮುದುತಲುನಹತ್ಥಪಾದೋ ಹೋತಿ… ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ ಹೋತಿ… ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ ಹೋತಿ… ಏಣಿಜಙ್ಘೋ ಹೋತಿ… ಠಿತಕೋವ ಅನೋನಮನ್ತೋ ಉಭೋಹಿ ಪಾಣಿತಲೇಹಿ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ… ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ ಹೋತಿ… ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ… ಸುಖುಮಚ್ಛವಿ ಹೋತಿ, ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ಕಾಯೇ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ… ಏಕೇಕಲೋಮೋ ಹೋತಿ, ಏಕೇಕಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಜಾತಾನಿ… ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಜಾತಾನಿ ನೀಲಾನಿ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಾನಿ ಕುಣ್ಡಲಾವಟ್ಟಾನಿ [ಕುಣ್ಡಲಾವತ್ತಾನಿ (ಬಹೂಸು)] ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಕಜಾತಾನಿ [ದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತಕಜಾತಾನಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] … ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ ಹೋತಿ… ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ ಹೋತಿ… ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ಹೋತಿ… ಚಿತನ್ತರಂಸೋ [ಪಿತನ್ತರಂಸೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಹೋತಿ… ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಹೋತಿ, ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಕಾಯೋ ತಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ ತಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಕಾಯೋ… ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೋತಿ… ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ ಹೋತಿ… ಸೀಹಹನು ಹೋತಿ…

ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ ಹೋತಿ … ಸಮದನ್ತೋ ಹೋತಿ… ಅವಿರಳದನ್ತೋ ಹೋತಿ… ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ ಹೋತಿ… ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ ಹೋತಿ… ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ ಕರವೀಕಭಾಣೀ… ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತೋ ಹೋತಿ… ಗೋಪಖುಮೋ ಹೋತಿ… ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಹೋತಿ, ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲಸನ್ನಿಭಾ। ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಹೋತಿ, ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲಸನ್ನಿಭಾ, ಇದಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಹೋತಿ। ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಹೋತಿ, ಇದಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ।

"ಇಮಾನಿ ಖೋ ತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇವ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾ। ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ।

"ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಇಸಯೋ ಧಾರೇನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ತೇ ಜಾನನ್ತಿ - 'ಇಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತೀ'ತಿ।

(೧) ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದತಾಲಕ್ಖಣಂ

೨೦೧. "ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಅವತ್ಥಿತಸಮಾದಾನೋ ಕಾಯಸುಚರಿತೇ ವಚೀಸುಚರಿತೇ ಮನೋಸುಚರಿತೇ ದಾನಸಂವಿಭಾಗೇ ಸೀಲಸಮಾದಾನೇ ಉಪೋಸಥುಪವಾಸೇ ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ ಸಾಮಞ್ಞತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತಾಯ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾಯ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ಚ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು । ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ವಿಪುಲತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಅಞ್ಞೇ ದೇವೇ ದಸಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಆಯುನಾ ದಿಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಸುಖೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಯಸೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ರೂಪೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ರಸೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇಹಿ। ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಸಮಂ ಪಾದಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಸಮಂ ಉದ್ಧರತಿ, ಸಮಂ ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹಿ ಪಾದತಲೇಹಿ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ।

೨೦೨. "ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಭವನ್ತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಮಣಿರತನಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮಂ। ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅಖಿಲಮನಿಮಿತ್ತಮಕಣ್ಟಕಂ ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ಖೇಮಂ ಸಿವಂ ನಿರಬ್ಬುದಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ । ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ [ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಹೋತಿ ಕೇನಚಿ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ। "ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ ಹೋತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಹಿ ವಾ ಬಾಹಿರೇಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇಹಿ ರಾಗೇನ ವಾ ದೋಸೇನ ವಾ ಮೋಹೇನ ವಾ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೧೦೩. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ಸಚ್ಚೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ದಮೇ ಚ ಸಂಯಮೇ,
ಸೋಚೇಯ್ಯಸೀಲಾಲಯುಪೋಸಥೇಸು ಚ।
ದಾನೇ ಅಹಿಂಸಾಯ ಅಸಾಹಸೇ ರತೋ,
ದಳ್ಹಂ ಸಮಾದಾಯ ಸಮತ್ತಮಾಚರಿ [ಸಮನ್ತಮಾಚರಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]॥

“ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದಿವಂ ಸಮಕ್ಕಮಿ [ಅಪಕ್ಕಮಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)],
ಸುಖಞ್ಚ ಖಿಡ್ಡಾರತಿಯೋ ಚ ಅನ್ವಭಿ [ಅಂನ್ವಭಿ (ಟೀಕಾ)]।
ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಪುನರಾಗತೋ ಇಧ,
ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಫುಸೀ ವಸುನ್ಧರಂ॥

“ಬ್ಯಾಕಂಸು ವೇಯ್ಯಞ್ಜನಿಕಾ ಸಮಾಗತಾ,
ಸಮಪ್ಪತಿಟ್ಠಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ ಖಮ್ಭನಾ।
ಗಿಹಿಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ಪುನ [ಪನ (ಸ್ಯಾ॰)],
ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ತದತ್ಥಜೋತಕಂ॥

“ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ ಹೋತಿ ಅಗಾರಮಾವಸಂ,
ಪರಾಭಿಭೂ ಸತ್ತುಭಿ ನಪ್ಪಮದ್ದನೋ।
ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನಿಧ ಹೋತಿ ಕೇನಚಿ,
ಅಕ್ಖಮ್ಭಿಯೋ ತಸ್ಸ ಫಲೇನ ಕಮ್ಮುನೋ॥

“ಸಚೇ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ,
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಛನ್ದಾಭಿರತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಅಗ್ಗೋ ನ ಸೋ ಗಚ್ಛತಿ ಜಾತು ಖಮ್ಭನಂ,
ನರುತ್ತಮೋ ಏಸ ಹಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಾ”ತಿ॥

(೨) ಪಾದತಲಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ

೧೦೪. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಸುಖಾವಹೋ ಅಹೋಸಿ, ಉಬ್ಬೇಗಉತ್ತಾಸಭಯಂ ಅಪನುದಿತಾ, ಧಮ್ಮಿಕಞ್ಚ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿಧಾತಾ, ಸಪರಿವಾರಞ್ಚ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ವಿಪುಲತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಾನಿ ಸನೇಮಿಕಾನಿ ಸನಾಭಿಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನಿ ಸುವಿಭತ್ತನ್ತರಾನಿ।

“ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ; ಮಹಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿವಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ

ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ। ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ; ಮಹಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿವಾರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೦೫. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಪುರೇ ಪುರತ್ಥಾ ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತಿಸು,
ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಬಹುನಂ ಸುಖಾವಹೋ।
ಉಬ್ಬೇಗಉತ್ತಾಸಭಯಾಪನೂದನೋ,
ಗುತ್ತೀಸು ರಕ್ಖಾವರಣೇಸು ಉಸ್ಸುಕೋ॥

"ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದಿವಂ ಸಮಕ್ಕಮಿ,
ಸುಖಞ್ಚ ಖಿಡ್ಡಾರತಿಯೋ ಚ ಅನ್ವಭಿ।
ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಪುನರಾಗತೋ ಇಧ,
ಚಕ್ಕಾನಿ ಪಾದೇಸು ದುವೇಸು ವಿನ್ದತಿ॥

"ಸಮನ್ತನೇಮೀನಿ ಸಹಸ್ಸರಾನಿ ಚ,
ಬ್ಯಾಕಂಸು ವೇಯ್ಯಞ್ಜನಿಕಾ ಸಮಾಗತಾ।
ದಿಸ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಂ,
ಪರಿವಾರವಾ ಹೇಸ್ಸತಿ ಸತ್ತುಮದ್ದನೋ॥

ತಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಕಾನಿ ಸಮನ್ತನೇಮಿನಿ,
ಸಚೇ ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ।
ವತ್ತೇತಿ ಚಕ್ಕಂ ಪಥವಿಂ ಪಸಾಸತಿ,
ತಸ್ಸಾನುಯನ್ತಾಧ [ತಸ್ಸಾನುಯುತ್ತಾ ಇಧ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ತಸ್ಸಾನುಯನ್ತಾ ಇಧ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಭವನ್ತಿ ಖತ್ತಿಯಾ॥

"ಮಹಾಯಸಂ ಸಂಪರಿವಾರಯನ್ತಿ ನಂ,
ಸಚೇ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ।
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಛನ್ದಾಭಿರತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ,
ದೇವಾಮನುಸ್ಸಾಸುರಸಕ್ಕರಕ್ಖಸಾ [ಸತ್ತರಕ್ಖಸಾ (ಕ॰) ಸೀ॰ ಸ್ಯಾಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ]॥

"ಗನ್ಧಬ್ಬನಾಗಾ ವಿಹಗಾ ಚತುಪ್ಪದಾ,
ಅನುತ್ತರಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತಂ।
ಮಹಾಯಸಂ ಸಂಪರಿವಾರಯನ್ತಿ ನ"ನ್ತಿ॥

(೩-೫) ಆಯತಪಣ್ಹಿತಾದಿತಿಲಕ್ಖಣಂ

೧೦೬. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ ನಿಹಿತದಣ್ಡೋ ನಿಹಿತಸತ್ಥೋ ಲಜ್ಜೀ ದಯಾಪನ್ನೋ, ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ವಿಹಾಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ವಿಪುಲತ್ತಾ... ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಆಯತಪಣ್ಹಿ ಚ ಹೋತಿ, ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ಚ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ ಚ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ದೀಘಾಯುಕೋ ಹೋತಿ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ದೀಘಮಾಯುಂ ಪಾಲೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಅನ್ತರಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ ಕೇನಚಿ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನ । ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ದೀಘಾಯುಕೋ ಹೋತಿ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ದೀಘಮಾಯುಂ ಪಾಲೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಅನ್ತರಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇಹಿ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೧೦೭. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ಮಾರಣವಧಭಯತ್ತನೋ [ಮರಣವಧಭಯತ್ತನೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰), ಮರಣವಧಭಯಮತ್ತನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿದಿತ್ವಾ,
ಪಟಿವಿರತೋ ಪರಂ ಮಾರಣಾಯಹೋಸಿ।
ತೇನ ಸುಚರಿತೇನ ಸಗ್ಗಮಗಮಾ [ತೇನ ಸೋ ಸುಚರಿತೇನ ಸಗ್ಗಮಗಮಾಸಿ (ಸ್ಯಾ॰)],
ಸುಕತಫಲವಿಪಾಕಮನುಭೋಸಿ॥

“ಚವಿಯ ಪುನರಿಧಾಗತೋ ಸಮಾನೋ,
ಪಟಿಲಭತಿ ಇಧ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ।
ಭವತಿ ವಿಪುಲದೀಘಪಾಸಣ್ಹಿಕೋ,
ಬ್ರಹ್ಮಾವ ಸುಜು ಸುಭೋ ಸುಜಾತಗತ್ತೋ॥

“ಸುಭುಜೋ ಸುಸು ಸುಸಣ್ಠಿತೋ ಸುಜಾತೋ,
ಮುದುತಲುನಙ್ಗುಲಿಯಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ।
ದೀಘಾ ತೀಭಿ ಪುರಿಸವರಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇಹಿ,
ಚಿರಯಪನಾಯ [ಚಿರಯಾಪನಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕುಮಾರಮಾದಿಸನ್ತಿ॥

“ಭವತಿ ಯದಿ ಗಿಹೀ ಚಿರಂ ಯಪೇತಿ,
ಚಿರತರಂ ಪಬ್ಬಜತಿ ಯದಿ ತತೋ ಹಿ।
ಯಾಪಯತಿ ಚ ವಸಿದ್ಧಿಭಾವನಾಯ,
ಇತಿ ದೀಘಾಯುಕತಾಯ ತಂ ನಿಮಿತ್ತ”ನ್ತಿ॥

(೬) ಸತ್ತುಸ್ಸದತಾಲಕ್ಖಣಂ

೧೦೮. “ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ದಾತಾ ಅಹೋಸಿ ಪಣೀತಾನಂ ರಸಿತಾನಂ ಖಾದನೀಯಾನಂ ಭೋಜನೀಯಾನಂ ಸಾಯನೀಯಾನಂ ಲೇಹನೀಯಾನಂ ಪಾನಾನಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಸ್ಸದಾ ಹೋನ್ತಿ; ಉಭೋಸು ಹತ್ಥೇಸು ಉಸ್ಸದಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಭೋಸು ಪಾದೇಸು ಉಸ್ಸದಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಭೋಸು ಅಂಸಕೂಟೇಸು ಉಸ್ಸದಾ ಹೋನ್ತಿ, ಖನ್ಧೇ ಉಸ್ಸದೋ ಹೋತಿ।

“ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಪಣೀತಾನಂ ರಸಿತಾನಂ ಖಾದನೀಯಾನಂ ಭೋಜನೀಯಾನಂ ಸಾಯನೀಯಾನಂ ಲೇಹನೀಯಾನಂ ಪಾನಾನಂ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಪಣೀತಾನಂ ರಸಿತಾನಂ ಖಾದನೀಯಾನಂ ಭೋಜನೀಯಾನಂ ಸಾಯನೀಯಾನಂ ಲೇಹನೀಯಾನಂ ಪಾನಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೧೦೯. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

“ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಮಥ ಲೇಯ್ಯ ಸಾಯಿಯಂ,
ಉತ್ತಮಗ್ಗರಸದಾಯಕೋ ಅಹು।
ತೇನ ಸೋ ಸುಚರಿತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ,
ನನ್ದನೇ ಚಿರಮಭಿಪ್ಪಮೋದತಿ॥

“ಸತ್ತ ಚುಸ್ಸದೇ ಇಧಾಧಿಗಚ್ಛತಿ,
ಹತ್ಥಪಾದಮುದುತಞ್ಚ ವಿನ್ದತಿ।
ಆಹು ಬ್ಯಞ್ಜನನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಾ,
ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜರಸಲಾಭಿತಾಯ ನಂ॥

“ಯಂ ಗಿಹಿಸ್ಸಪಿ [ನ ತಂ ಗಿಹಿಸ್ಸಾಪಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ತದತ್ಥಜೋತಕಂ,
ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ಚ ತದಾಧಿಗಚ್ಛತಿ।
ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜರಸಲಾಭಿರುತ್ತಮಂ,
ಆಹು ಸಬ್ಬಗಿಹಿಬನ್ಧನಚ್ಛಿದ”ನ್ತಿ॥

(೭-೮) ಕರಚರಣಮುದುಜಾಲತಾಲಕ್ಖಣಾನಿ

೧೧೦. “ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಜನಂ ಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಅಹೋಸಿ – ದಾನೇನ ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜೇನ [ಪಿಯವಾಚೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಸಮಾನತ್ತತಾಯ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಮುದುತಲುನಹತ್ಥಪಾದೋ ಚ ಹೋತಿ ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ ಚ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಸುಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನೋ ಹೋತಿ, ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ

ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಸುಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನೋ ಹೋತಿ, ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೧೧೧. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ದಾನಮ್ಪಿ ಚತ್ಥಚರಿಯತಞ್ಚ [ದಾನಮ್ಪಿ ಚ ಅತ್ಥಚರಿಯತಮ್ಪಿ ಚ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)],
ಪಿಯವಾದಿತಞ್ಚ ಸಮಾನತ್ತತಞ್ಚ [ಪಿಯವದತಞ್ಚ ಸಮಾನಛನ್ದತಞ್ಚ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]।
ಕರಿಯಚರಿಯಸುಸಙ್ಗಹಂ ಬಹೂನಂ,
ಅನವಮತೇನ ಗುಣೇನ ಯಾತಿ ಸಗ್ಗಂ॥

"ಚವಿಯ ಪುನರಿಧಾಗತೋ ಸಮಾನೋ,
ಕರಚರಣಮುದುತಞ್ಚ ಜಾಲಿನೋ ಚ।
ಅತಿರುಚಿರಸುವಗ್ಗುದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ,
ಪಟಿಲಭತಿ ದಹರೋ ಸುಸು ಕುಮಾರೋ॥

"ಭವತಿ ಪರಿಜನಸ್ಸವೋ ವಿಧೇಯ್ಯೋ,
ಮಹಿಮಂ ಆವಸಿತೋ ಸುಸಙ್ಗಹಿತೋ।
ಪಿಯವದೂ ಹಿತಸುಖತಂ ಜಿಗೀಸಮಾನೋ [ಜಿಗಿಂ ಸಮಾನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)],
ಅಭಿರುಚಿತಾನಿ ಗುಣಾನಿ ಆಚರತಿ॥

"ಯದಿ ಚ ಜಹತಿ ಸಬ್ಬಕಾಮಭೋಗಂ,
ಕಥಯತಿ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಜಿನೋ ಜನಸ್ಸ।
ವಚನಪಟಿಕರಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ,
ಸುತ್ವಾನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಮಾಚರನ್ತೀ"ತಿ॥

(೯-೧೦) ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮತಾಲಕ್ಖಣಾನಿ

೧೧೨. "ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ [ಸಮಾನೋ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅತ್ಥೂಪಸಂಹಿತಂ ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಅಹೋಸಿ, ಬಹುಜನಂ ನಿದಂಸೇಸಿ, ಪಾಣೀನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಧಮ್ಮಯಾಗೀ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ ಚ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ಚ।

"ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಗ್ಗೋ ಚ ಹೋತಿ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ ಕಾಮಭೋಗೀನಂ। ರಾಜಾ

ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಗ್ಗೋ ಚ ಹೋತಿ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೧೩. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅತ್ಥಧಮ್ಮಸಹಿತಂ [ಅತ್ಥಧಮ್ಮಸಂಹಿತಂ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಅತ್ಥಧಮ್ಮುಪಸಂಹಿತಂ (ಕ॰)] ಪುರೇ ಗಿರಂ,
ಏರಯಂ ಬಹುಜನಂ ನಿದಂಸಯಿ।
ಪಾಣಿನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಅಹು,
ಧಮ್ಮಯಾಗಮಯಜೀ [ಧಮ್ಮಯಾಗಂ ಅಸ್ಸಜಿ (ಕ॰)] ಅಮಚ್ಛರೀ॥

"ತೇನ ಸೋ ಸುಚರಿತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ,
ಸುಗ್ಗತಿಂ ವಜತಿ ತತ್ಥ ಮೋದತಿ।
ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಚ ದುವೇ ಇಧಾಗತೋ,
ಉತ್ತಮಪ್ಪಮುಖತಾಯ [ಉತ್ತಮಸುಖತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰), ಉತ್ತಮಪಮುಕ್ಖತಾಯ (ಕ॰)] ವಿನ್ದತಿ॥

"ಉಬ್ಭಮುಪ್ಪತಿತಲೋಮವಾ ಸಸೋ,
ಪಾದಗಣ್ಠಿರಹು ಸಾಧುಸಣ್ಠಿತಾ।
ಮಂಸಲೋಹಿತಾಚಿತಾ ತಚೋತ್ಥತಾ,
ಉಪರಿಚರಣಸೋಭನಾ [ಉಪರಿಜಾನುಸೋಭನಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಉಪರಿ ಚ ಪನ ಸೋಭನಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅಹು॥

"ಗೇಹಮಾವಸತಿ ಚೇ ತಥಾವಿಧೋ,
ಅಗ್ಗತಂ ವಜತಿ ಕಾಮಭೋಗಿನಂ।
ತೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ,
ಜಮ್ಬುದೀಪಮಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತಿ॥

"ಪಬ್ಬಜಮ್ಪಿ ಚ ಅನೋಮನಿಕ್ಕಮೋ,
ಅಗ್ಗತಂ ವಜತಿ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನಂ।
ತೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ,
ಸಬ್ಬಲೋಕಮಭಿಭುಯ್ಯ ವಿಹರತೀ"ತಿ॥

(೧೧) ಏಣಿಜಙ್ಘಲಕ್ಖಣಂ

೨೧೪. "ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವಾಚೇತಾ ಅಹೋಸಿ ಸಿಪ್ಪಂ ವಾ ವಿಜ್ಜಂ ವಾ ಚರಣಂ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ವಾ - 'ಕಿಂ ತಿಮೇ ಖಿಪ್ಪಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯುಂ, ಖಿಪ್ಪಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚಿರಂ ಕಿಲಿಸ್ಸೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಏಣಿಜಙ್ಘೋ ಹೋತಿ।

"ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಯಾನಿ ತಾನಿ ರಾಜಾರಹಾನಿ ರಾಜಙ್ಗಾನಿ ರಾಜೂಪಭೋಗಾನಿ ರಾಜಾನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ತಾನಿ ಖಿಪ್ಪಂ

ಪಟಿಲಭತಿ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಮಣಾರಹಾನಿ ಸಮಣಙ್ಗಾನಿ ಸಮಣೂಪಭೋಗಾನಿ ಸಮಣಾನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ, ತಾನಿ ಖಿಪ್ಪಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತೀ"ತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೧೫. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಸಿಪ್ಪೇಸು ವಿಜ್ಜಾಚರಣೇಸು ಕಮ್ಮೇಸು [ಕಮ್ಮಸು (ಸೀ॰ ಪೀ॰)],
ಕಥಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯುಂ [ವಿಜಾನೇಯ್ಯ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ವಿಜಾನೇಯ್ಯು (ಸ್ಯಾ॰)] ಲಹುನ್ತಿ ಇಚ್ಛತಿ।
ಯದೂಪಘಾತಾಯ ನ ಹೋತಿ ಕಸ್ಸಚಿ,
ವಾಚೇತಿ ಖಿಪ್ಪಂ ನ ಚಿರಂ ಕಿಲಿಸ್ಸತಿ॥

"ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕುಸಲಂ ಸುಖುದ್ರಯಂ [ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ (ಕ॰)],
ಜಙ್ಘಾ ಮನುಞ್ಞಾ ಲಭತೇ ಸುಸಣ್ಠಿತಾ।
ವಟ್ಟಾ ಸುಜಾತಾ ಅನುಪುಬ್ಬಮುಗ್ಗತಾ,
ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಾ ಸುಖುಮತ್ತಚೋತ್ಥತಾ॥

"ಏಣೇಯ್ಯಜಙ್ಘೋತಿ ತಮಾಹು ಪುಗ್ಗಲಂ,
ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಖಿಪ್ಪಮಿಧಾಹು [ಖಿಪ್ಪಮಿದಾಹು (?)] ಲಕ್ಖಣಂ।
ಗೇಹಾನುಲೋಮಾನಿ ಯದಾಭಿಕಙ್ಖತಿ,
ಅಪಬ್ಬಜಂ ಖಿಪ್ಪಮಿಧಾಧಿಗಚ್ಛತಿ [ಖಿಪ್ಪಮಿದಾಧಿಗಚ್ಛತಿ (?)]॥

"ಸಚೇ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ,
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಛನ್ದಾಭಿರತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಅನುಚ್ಛವಿಕಸ್ಸ ಯದಾನುಲೋಮಿಕಂ,
ತಂ ವಿನ್ದತಿ ಖಿಪ್ಪಮನೋಮವಿಕ್ಕಮೋ [ನಿಕ್ಕಮೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)]"ತಿ॥

(೧೨) ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಲಕ್ಖಣಂ

೨೧೬. "ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತಾ ಅಹೋಸಿ - "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಅಕುಸಲಂ, ಕಿಂ ಸಾವಜ್ಜಂ, ಕಿಂ ಅನವಜ್ಜಂ, ಕಿಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ಮೇ ಕರೀಯಮಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಸ್ಸ, ಕಿಂ ವಾ ಪನ ಮೇ ಕರೀಯಮಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸುಖುಮಚ್ಛವಿ ಹೋತಿ, ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ಕಾಯೇ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ।

"ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ನಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಕೋಚಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಸದಿಸೋ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ ವಾ ಕಾಮಭೋಗೀನಂ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ

ಹಾಸಪಞ್ಞೋ [ಹಾಸುಪಞ್ಞೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಜವನಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ, ನಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಕೋಚಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಸದಿಸೋ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ ವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೧೭. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ಪುರೇ ಪುರತ್ಥಾ ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತಿಸು,
ಅಞ್ಞಾತುಕಾಮೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತಾ ಅಹು।
ಸುಸ್ಸೂಸಿತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಉಪಾಸಿತಾ,
ಅತ್ಥನ್ತರೋ ಅತ್ಥಕಥಂ ನಿಸಾಮಯಿ॥

"ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಗತೇನ [ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಕತೇನ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಕಮ್ಮುನಾ,
ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸುಖುಮಚ್ಛವೀ ಅಹು।
ಬ್ಯಾಕಂಸು ಉಪ್ಪಾದನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಾ,
ಸುಖುಮಾನಿ ಅತ್ಥಾನಿ ಅವೇಚ್ಚ ದಕ್ಖಿತಿ॥

"ಸಚೇ ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ,
ವತ್ತೇತಿ ಚಕ್ಕಂ ಪಥವಿಂ ಪಸಾಸತಿ।
ಅತ್ಥಾನುಸಿಟ್ಠೀಸು ಪರಿಗ್ಗಹೇಸು ಚ,
ನ ತೇನ ಸೇಯ್ಯೋ ಸದಿಸೋ ಚ ವಿಜ್ಜತಿ॥

"ಸಚೇ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮುಪೇತಿ ತಾದಿಸೋ,
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಛನ್ದಾಭಿರತೋ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಪಞ್ಞಾವಿಸಿಟ್ಠಂ ಲಭತೇ ಅನುತ್ತರಂ,
ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ॥

(೧೩) ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಲಕ್ಖಣಂ

೨೧೮. "ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಅಕ್ಕೋಧನೋ ಅಹೋಸಿ ಅನುಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಬಹುಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ನಾಭಿಸಜ್ಜಿ ನ ಕುಪ್ಪಿ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿ ನ ಪತಿತ್ಥೀಯಿ, ನ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ದಾತಾ ಚ ಅಹೋಸಿ ಸುಖುಮಾನಂ ಮುದುಕಾನಂ ಅತ್ಥರಣಾನಂ ಪಾವುರಣಾನಂ [ಪಾಪುರಣಾನಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಖೋಮಸುಖುಮಾನಂ ಕಪ್ಪಾಸಿಕಸುಖುಮಾನಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಸುಖುಮಾನಂ ಕಮ್ಬಲಸುಖುಮಾನಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ।

"ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಸುಖುಮಾನಂ ಮುದುಕಾನಂ ಅತ್ಥರಣಾನಂ ಪಾವುರಣಾನಂ ಖೋಮಸುಖುಮಾನಂ ಕಪ್ಪಾಸಿಕಸುಖುಮಾನಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಸುಖುಮಾನಂ ಕಮ್ಬಲಸುಖುಮಾನಂ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಸುಖುಮಾನಂ ಮುದುಕಾನಂ ಅತ್ಥರಣಾನಂ ಪಾವುರಣಾನಂ ಖೋಮಸುಖುಮಾನಂ

ಕಪ್ಪಾಸಿಕಸುಖುಮಾನಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಸುಖುಮಾನಂ ಕಮ್ಬಲಸುಖುಮಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೦೯. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅಕ್ಕೋಧಞ್ಚ ಅಧಿಟ್ಠಹಿ ಅದಾಸಿ [ಅದಾಸಿ ಚ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)],
ದಾನಞ್ಚ ವತ್ಥಾನಿ ಸುಖುಮಾನಿ ಸುಚ್ಛವೀನಿ।
ಪುರಿಮತರಭವೇ ಠಿತೋ ಅಭಿವಿಸ್ಸಜಿ,
ಮಹಿಮಿವ ಸುರೋ ಅಭಿವಸ್ಸಂ॥

"ತಂ ಕತ್ವಾನ ಇತೋ ಚುತೋ ದಿಬ್ಬಂ,
ಉಪಪಜ್ಜಿ [ಉಪಪಜ್ಜ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸುಕತಫಲವಿಪಾಕಮನುಭುತ್ವಾ।
ಕನಕತನುಸನ್ನಿಭೋ ಇಧಾಭಿಭವತಿ,
ಸುರವರತರೋರಿವ ಇನ್ದೋ॥

"ಗೇಹಞ್ಚಾವಸತಿ ನರೋ ಅಪಬ್ಬಜ್ಜ,
ಮಿಚ್ಛಂ ಮಹತಿಮಹಿಂ ಅನುಸಾಸತಿ [ಪಸಾಸತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]।
ಪಸಯ್ಹ ಸಹಿಧ ಸತ್ತರತನಂ [ಪಸಯ್ಹ ಅಭಿವಸನ-ವರತರಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)],
ಪಟಿಲಭತಿ ವಿಮಲ [ವಿಪುಲ (ಸ್ಯಾ॰), ವಿಪುಲಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಂ ಸುಚಿಞ್ಚ॥

"ಲಾಭೀ ಅಚ್ಛಾದನವತ್ಥಮೋಕ್ಖಪಾವುರಣಾನಂ,
ಭವತಿ ಯದಿ ಅನಾಗಾರಿಯತಂ ಉಪೇತಿ।
ಸಹಿತೋ [ಸುಹಿತ (ಸ್ಯಾ॰), ಸ ಹಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಪುರಿಮಕತಫಲಂ ಅನುಭವತಿ,
ನ ಭವತಿ ಕತಸ್ಸ ಪನಾಸೋ"ತಿ॥

(೧೪) ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹಲಕ್ಖಣಂ

೨೧೦. ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಚಿರಪ್ಪನಟ್ಠೇ ಸುಚಿರಪ್ಪವಾಸಿನೋ ಞಾತಿಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಸಖಿನೋ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ। ಮಾತರಮ್ಪಿ ಪುತ್ತೇನ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ಮಾತರಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಪಿತರಮ್ಪಿ ಪುತ್ತೇನ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಿತರಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಭಾತರಮ್ಪಿ ಭಾತರಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಭಾತರಮ್ಪಿ ಭಗಿನಿಯಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಭಗಿನಿಮ್ಪಿ ಭಾತರಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಭಗಿನಿಮ್ಪಿ ಭಗಿನಿಯಾ ಸಮಾನೇತಾ ಅಹೋಸಿ, ಸಮಙ್ಗೀಕತ್ವಾ [ಸಮಗ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಚ ಅಬ್ಭನುಮೋದಿತಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ - ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ ಹೋತಿ।

"ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಪಹೂತಪುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಪಹೂತಪುತ್ತೋ ಹೋತಿ,

ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೧. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಪುರೇ ಪುರತ್ಥಾ ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತಿಸು,
ಚಿರಪ್ಪನಟ್ಠೇ ಸುಚಿರಪ್ಪವಾಸಿನೋ।
ಞಾತೀ ಸುಹಜ್ಜೇ ಸಖಿನೋ ಸಮಾನಯಿ,
ಸಮಙ್ಗಿಕತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತಾ ಅಹು॥

"ಸೋ ತೇನ [ಸ ತೇನ (ಕ॰)] ಕಮ್ಮೇನ ದಿವಂ ಸಮಕ್ಕಮಿ,
ಸುಖಞ್ಚ ಖಿಡ್ಡಾರತಿಯೋ ಚ ಅನ್ವಭಿ।
ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಪುನರಾಗತೋ ಇಧ,
ಕೋಸೋಹಿತಂ ವಿನ್ದತಿ ವತ್ಥಛಾದಿಯಂ॥

"ಪಹೂತಪುತ್ತೋ ಭವತೀ ತಥಾವಿಧೋ,
ಪರೋಸಹಸ್ಸಞ್ಚ [ಪರೋಸಹಸ್ಸಸ್ಸ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಭವನ್ತಿ ಅತ್ರಜಾ।
ಸೂರಾ ಚ ವೀರಾ ಚ [ಸೂರಾ ಚ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ (ಕ॰)] ಅಮಿತ್ತತಾಪನಾ,
ಗಿಹಿಸ್ಸ ಪೀತಿಂಜನನಾ ಪಿಯಂವದಾ॥

"ಬಹೂತರಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಇರಿಯತೋ,
ಭವನ್ತಿ ಪುತ್ತಾ ವಚನಾನುಸಾರಿನೋ।
ಗಿಹಿಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ಪುನ,
ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಜಾಯತಿ ತದತ್ಥಜೋತಕ"ನ್ತಿ॥

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

(೧೫-೧೬) ಪರಿಮಣ್ಡಲಅನೋನಮಜಣ್ಣುಪರಿಮಸನಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೨೨. "ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹಂ [ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಾಹಕಂ (ಕ॰)] ಸಮೇಕ್ಖಮಾನೋ [ಸಮಪೇಕ್ಖಮಾನೋ (ಕ॰)] ಸಮಂ ಜಾನಾತಿ ಸಾಮಂ ಜಾನಾತಿ, ಪುರಿಸಂ ಜಾನಾತಿ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತಿ - 'ಅಯಮಿದಮರಹತಿ ಅಯಮಿದಮರಹತೀ'ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪುರಿಸವಿಸೇಸಕರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ನಿಗ್ರೋಧ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ಠಿತಕೋಯೇವ ಚ ಅನೋನಮನ್ತೋ ಉಭೋಹಿ ಪಾಣಿತಲೇಹಿ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ।

"ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ ? ಅಡ್ಢೋ ಹೋತಿ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ ಪಹೂತಜಾತರೂಪರಜತೋ ಪಹೂತವಿತ್ತೂಪಕರಣೋ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರೋ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ...ಪೇ॰... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ

ಲಭತಿ? ಅಡ್ಢೋ ಹೋತಿ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಧನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ ಹಿರಿಧನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ ಸುತಧನಂ ಚಾಗಧನಂ ಪಞ್ಞಾಧನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೩. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ತುಲಿಯ ಪಟಿವಿಚಯ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾ,
ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹನಂ [ಮಹಾಜನಂ ಸಙ್ಗಾಹಕಂ (ಕ॰)] ಸಮೇಕ್ಖಮಾನೋ।
ಅಯಮಿದಮರಹತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ,
ಪುರಿಸವಿಸೇಸಕರೋ ಪುರೇ ಅಹೋಸಿ॥

"ಮಹಿಞ್ಚ ಪನ [ಸಮಾ ಚ ಪನ (ಸ್ಯಾ॰), ಸ ಹಿ ಚ ಪನ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಠಿತೋ ಅನೋನಮನ್ತೋ,
ಫುಸತಿ ಕರೇಹಿ ಉಭೋಹಿ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ।
ಮಹಿರುಹಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಅಹೋಸಿ,
ಸುಚರಿತಕಮ್ಮವಿಪಾಕಸೇಸಕೇನ॥

"ಬಹುವಿವಿಧನಿಮಿತ್ತಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ,
ಅತಿನಿಪುಣಾ ಮನುಜಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು।
ಬಹುವಿವಿಧಾ ಗಿಹೀನಂ ಅರಹಾನಿ,
ಪಟಿಲಭತಿ ದಹರೋ ಸುಸು ಕುಮಾರೋ॥

"ಇಧ ಚ ಮಹೀಪತಿಸ್ಸ ಕಾಮಭೋಗೀ,
ಗಿಹಿಪತಿರೂಪಕಾ ಬಹೂ ಭವನ್ತಿ।
ಯದಿ ಚ ಜಹತಿ ಸಬ್ಬಕಾಮಭೋಗಂ,
ಲಭತಿ ಅನುತ್ತರಂ ಉತ್ತಮಧನಗ್ಗ"ನ್ತಿ॥

(೧೭-೧೯) ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯಾದಿತಿಲಕ್ಖಣಂ

೨೨೪. "ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ ಹಿತಕಾಮೋ ಫಾಸುಕಾಮೋ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮೋ - 'ಕಿನ್ತಿಮೇ ಸದ್ಧಾಯ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಸೀಲೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಸುತೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ [ಸುತೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಬುದ್ಧಿಯಾ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಚಾಗೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಧಮ್ಮೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಪಞ್ಞಾಯ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಧನಧಞ್ಞೇನ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಖೇತ್ತವತ್ಥುನಾ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಪುತ್ತದಾರೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಞಾತೀಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಮಿತ್ತೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ, ಬನ್ಧವೇಹಿ ವಡ್ಢೇಯ್ಯು'ನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ಚ ಹೋತಿ ಚಿತನ್ತರಂಸೋ ಚ ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಚ।

"ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ಧನಧಞ್ಞೇನ ಖೇತ್ತವತ್ಥುನಾ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದೇಹಿ

ಪುತ್ತದಾರೇಹಿ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸೇಹಿ ಞಾತೀಹಿ ಮಿತ್ತೇಹಿ ಬನ್ಧವೇಹಿ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಸೀಲೇನ ಸುತೇನ ಚಾಗೇನ ಪಞ್ಞಾಯ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೫. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ಸದ್ಧಾಯ ಸೀಲೇನ ಸುತೇನ ಬುದ್ಧಿಯಾ,
ಚಾಗೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಬಹೂಹಿ ಸಾಧುಹಿ।
ಧನೇನ ಧಞ್ಞೇನ ಚ ಖೇತ್ತವತ್ಥುನಾ,
ಪುತ್ತೇಹಿ ದಾರೇಹಿ ಚತುಪ್ಪದೇಹಿ ಚ॥

"ಞಾತೀಹಿ ಮಿತ್ತೇಹಿ ಚ ಬನ್ಧವೇಹಿ ಚ,
ಬಲೇನ ವಣ್ಣೇನ ಸುಖೇನ ಚೂಭಯಂ।
ಕಥಂ ನ ಹಾಯೇಯ್ಯುಂ ಪರೇತಿ ಇಚ್ಛತಿ,
ಅತ್ಥಸ್ಸ ಮಿದ್ಧೀ ಚ [ಇದಂ ಸಮಿದ್ಧಞ್ಚ (ಕ॰), ಅದ್ಧಂ ಸಮಿದ್ಧಞ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪನಾಭಿಕಙ್ಖತಿ॥

"ಸ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಸುಸಣ್ಠಿತೋ ಅಹು,
ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಚ ಚಿತನ್ತರಂಸೋ।
ಪುಬ್ಬೇ ಸುಚಿಣ್ಣೇನ ಕತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ,
ಅಹಾನಿಯಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಮಸ್ಸ ತಂ॥

"ಗಿಹೀಪಿ ಧಞ್ಞೇನ ಧನೇನ ವಡ್ಢತಿ,
ಪುತ್ತೇಹಿ ದಾರೇಹಿ ಚತುಪ್ಪದೇಹಿ ಚ।
ಅಕಿಞ್ಚನೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅನುತ್ತರಂ,
ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ಅಸಹಾನಧಮ್ಮತ"ನ್ತಿ [ಸಮ್ಬೋಧಿಮಹಾನಧಮ್ಮತನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ]॥

(೨೦) ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿತಾಲಕ್ಖಣಂ

೨೨೬. "ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಸತ್ತಾನಂ ಅವಿಹೇಠಕಜಾತಿಕೋ ಅಹೋಸಿ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಗ್ಗಾಸ್ಸ ರಸಹರಣೀಯೋ ಗೀವಾಯ ಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಮಾಭಿವಾಹಿನಿಯೋ [ಸಮವಾಹರಸಹರಣಿಯೋ (ಸ್ಯಾ॰)]।

"ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ...ಪೇ॰... ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋ, ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ... ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ

ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋ ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಧಾನಕ್ಖಮಾಯ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೭. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ನ ಪಾಣಿದಣ್ಡೇಹಿ ಪನಾಥ ಲೇಡ್ಡುನಾ,
ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಮರಣವಧೇನ [ಮಾರಣವಧೇನ (ಕ॰)] ವಾ ಪನ।
ಉಬ್ಬಾಧನಾಯ ಪರಿತಜ್ಜನಾಯ ವಾ,
ನ ಹೇಠಯೀ ಜನತಮಹೇಠಕೋ ಅಹು॥

"ತೇನೇವ ಸೋ ಸುಗತಿಮುಪೇಚ್ಚ ಮೋದತಿ,
ಸುಖಪ್ಫಲಂ ಕರಿಯ ಸುಖಾನಿ ವಿನ್ದತಿ।
ಸಮೋಜಸಾ [ಸಮ್ಪಜ್ಜಸಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಪಾಮುಞ್ಜಸಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಸಾಮಞ್ಞ ಸಾ (ಕ॰)] ರಸಹರಣೀ ಸುಸಣ್ಠಿತಾ,
ಇಧಾಗತೋ ಲಭತಿ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಿತಂ॥

"ತೇನಾಹು ನಂ ಅತಿನಿಪುಣಾ ವಿಚಕ್ಖಣಾ,
ಅಯಂ ನರೋ ಸುಖಬಹುಲೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಗಿಹಿಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ಪುನ [ಪನ (ಸ್ಯಾ॰)],
ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ತದತ್ಥಜೋತಕ"ನ್ತಿ॥

(೨೧-೨೨) ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತಗೋಪಖುಮಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೨೮. "ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ನ ಚ ವಿಸಟಂ, ನ ಚ ವಿಸಾಚಿ [ನ ಚ ವಿಸಾಚಿತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ನ ಚ ವಿಸಾವಿ (ಸ್ಯಾ॰)], ನ ಚ ಪನ ವಿಚೇಯ್ಯ ಪೇಕ್ಖಿತಾ, ಉಜುಂ ತಥಾ ಪಸಟಮುಜುಮನೋ, ಪಿಯಚಕ್ಖುನಾ ಬಹುಜನಂ ಉದಿಕ್ಖಿತಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ ಗೋಪಖುಮೋ ಚ।

"ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಪಿಯದಸ್ಸನೋ ಹೋತಿ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ, ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾನಂ ನೇಗಮಜಾನಪದಾನಂ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ಅನೀಕಟ್ಠಾನಂ ದೋವಾರಿಕಾನಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಭೋಗಿಯಾನಂ ಕುಮಾರಾನಂ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಪಿಯದಸ್ಸನೋ ಹೋತಿ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ, ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸುರಾನಂ ನಾಗಾನಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ"। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೯. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ನ ಚ ವಿಸಟಂ ನ ಚ ವಿಸಾಚಿ [ವಿಸಾಚಿತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ವಿಸಾವಿ (ಸ್ಯಾ॰)], ನ ಚ ಪನ ವಿಚೇಯ್ಯಪೇಕ್ಖಿತಾ।
ಉಜುಂ ತಥಾ ಪಸಟಮುಜುಮನೋ, ಪಿಯಚಕ್ಖುನಾ ಬಹುಜನಂ ಉದಿಕ್ಖಿತಾ॥

“ಸುಗತೀಸು ಸೋ ಫಲವಿಪಾಕಂ,
ಅನುಭವತಿ ತತ್ಥ ಮೋದತಿ।
ಇಧ ಚ ಪನ ಭವತಿ ಗೋಪಖುಮೋ,
ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತನಯನೋ ಸುದಸ್ಸನೋ॥

“ಅಭಿಯೋಗಿನೋ ಚ ನಿಪುಣಾ,
ಬಹೂ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಾ।
ಸುಖುಮನಯನಕುಸಲಾ ಮನುಜಾ,
ಪಿಯದಸ್ಸನೋತಿ ಅಭಿನಿದ್ದಿಸನ್ತಿ ನಂ॥

“ಪಿಯದಸ್ಸನೋ ಗಿಹೀಪಿ ಸನ್ತೋ ಚ,
ಭವತಿ ಬಹುಜನಪಿಯಾಯಿತೋ।
ಯದಿ ಚ ನ ಭವತಿ ಗಿಹೀ ಸಮಣೋ ಹೋತಿ,
ಪಿಯೋ ಬಹೂನಂ ಸೋಕನಾಸನೋ”ತಿ॥

(೧೩) ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಲಕ್ಖಣಂ

೨೨೦. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಬಹುಜನಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಅಹೋಸಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಬಹುಜನಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಕಾಯಸುಚರಿತೇ ವಚೀಸುಚರಿತೇ ಮನೋಸುಚರಿತೇ ದಾನಸಂವಿಭಾಗೇ ಸೀಲಸಮಾದಾನೇ ಉಪೋಸಥುಪವಾಸೇ ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ ಸಾಮಞ್ಞತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತಾಯ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾಯ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ಚ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ - ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಹೋತಿ।

“ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಸ್ಸ ಜನೋ ಅನ್ವಾಯಿಕೋ ಹೋತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಸ್ಸ ಜನೋ ಅನ್ವಾಯಿಕೋ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೧. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಸುಚರಿತೇಸು ಅಹು,
ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಭಿರತೋ।
ಅನ್ವಾಯಿಕೋ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಅಹು,
ಸಗ್ಗೇಸು ವೇದಯಿತ್ಥ ಪುಞ್ಞಫಲಂ॥

“ವೇದಿತ್ವಾ ಸೋ ಸುಚರಿತಸ್ಸ ಫಲಂ,

ಉಣ್ಣೀಸಸೀಸತ್ತಮಿಧಙ್ಗಗಮಾ।
ಬ್ಯಾಕಂಸು ಬ್ಯಞ್ಜನನಿಮಿತ್ತಧರಾ,
ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಬಹುಜನಂ ಹೇಸ್ಸತಿ॥

“ಪಟಿಭೋಗಿಯಾ ಮನುಜೇಸು ಇಧ,
ಪುಬ್ಬೇವ ತಸ್ಸ ಅಭಿಹರನ್ತಿ ತದಾ।
ಯದಿ ಖತ್ತಿಯೋ ಭವತಿ ಭೂಮಿಪತಿ,
ಪಟಿಹಾರಕಂ ಬಹುಜನೇ ಲಭತಿ॥

“ಅಥ ಚೇಪಿ ಪಬ್ಬಜತಿ ಸೋ ಮನುಜೋ,
ಧಮ್ಮೇಸು ಹೋತಿ ಪಗುಣೋ ವಿಸವೀ।
ತಸ್ಸಾನುಸಾಸನಿಗುಣಾಭಿರತೋ,
ಅನ್ವಾಯಿಕೋ ಬಹುಜನೋ ಭವತೀ”ತಿ॥

(೧೪-೧೫) ಏಕೇಕಲೋಮತಾಉಣ್ಣಾಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೨೧. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಮುಸಾವಾದಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಚ್ಚವಾದೀ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ ಥೇತೋ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸ । ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಏಕೇಕಲೋಮೋ ಚ ಹೋತಿ, ಉಣ್ಣಾ ಚ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಹೋತಿ ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲಸನ್ನಿಭಾ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಸ್ಸ ಜನೋ ಉಪವತ್ತತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಮಹಾಸ್ಸ ಜನೋ ಉಪವತ್ತತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೨೨. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

“ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿಞ್ಞೋ ಪುರಿಮಾಸು ಜಾತಿಸು,
ಅದ್ವೇಜ್ಝವಾಚೋ ಅಲಿಕಂ ವಿವಜ್ಜಯಿ।
ನ ಸೋ ವಿಸಂವಾದಯಿತಾಪಿ ಕಸ್ಸಚಿ,
ಭೂತೇನ ತಚ್ಛೇನ ತಥೇನ ಭಾಸಯಿ [ತೋಸಯಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]॥

“ಸೇತಾ ಸುಸುಕ್ಕಾ ಮುದುತೂಲಸನ್ನಿಭಾ,
ಉಣ್ಣಾ ಸುಜಾತಾ [ಉಣ್ಣಾಸ್ಸ ಜಾತಾ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಭಮುಕನ್ತರೇ ಅಹು।
ನ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ದುವೇ ಅಜಾಯಿಸುಂ,

ಏಕೇಕಲೋಮೂಪಚಿತಙ್ಗವಾ ಅಹು॥

“ತಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ ಬಹವೋ ಸಮಾಗತಾ,
ಬ್ಯಾಕಂಸು ಉಪ್ಪಾದನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಾ।
ಉಣ್ಣಾ ಚ ಲೋಮಾ ಚ ಯಥಾ ಸುಸಣ್ಠಿತಾ,
ಉಪವತ್ತತೀ ಈದಿಸಕಂ ಬಹುಜ್ಜನೋ॥

“ಗಿಹಿಮ್ಪಿ ಸನ್ತಂ ಉಪವತ್ತತೀ ಜನೋ,
ಬಹು ಪುರತ್ಥಾಪಕತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ।
ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಅನುತ್ತರಂ,
ಬುದ್ಧಮ್ಪಿ ಸನ್ತಂ ಉಪವತ್ತತಿ ಜನೋ”ತಿ॥

(೧೬-೧೭) ಚತ್ತಾಲೀಸಅವಿರಳದನ್ತಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೩೪. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಪಿಸುಣಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ। ಇತೋ ಸುತ್ವಾ ನ ಅಮುತ್ರ ಅಕ್ಖಾತಾ ಇಮೇಸಂ ಭೇದಾಯ, ಅಮುತ್ರ ವಾ ಸುತ್ವಾ ನ ಇಮೇಸಂ ಅಕ್ಖಾತಾ ಅಮೂಸಂ ಭೇದಾಯ , ಇತಿ ಭಿನ್ನಾನಂ ವಾ ಸನ್ಧಾತಾ, ಸಹಿತಾನಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪದಾತಾ, ಸಮಗ್ಗಾರಾಮೋ ಸಮಗ್ಗರತೋ ಸಮಗ್ಗನನ್ದೀ ಸಮಗ್ಗಕರಣಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ ಅವಿರಳದನ್ತೋ ಚ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಭೇಜ್ಜಪರಿಸೋ ಹೋತಿ, ಅಭೇಜ್ಜಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿಸಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ … ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಭೇಜ್ಜಪರಿಸೋ ಹೋತಿ, ಅಭೇಜ್ಜಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿಸಾ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೩೫. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

“ವೇಭೂತಿಯಂ ಸಹಿತಭೇದಕಾರಿಂ,
ಭೇದಪ್ಪವಡ್ಢನವಿವಾದಕಾರಿಂ।
ಕಲಹಪ್ಪವಡ್ಢನಆಕಿಚ್ಚಕಾರಿಂ,
ಸಹಿತಾನಂ ಭೇದಜನನಿಂ ನ ಭಣಿ॥

“ಅವಿವಾದವಡ್ಢನಕರಿಂ ಸುಗಿರಂ,
ಭಿನ್ನಾನುಸನ್ಧಿಜನನಿಂ ಅಭಣಿ।
ಕಲಹಂ ಜನಸ್ಸ ಪನುದೀ ಸಮಙ್ಗೀ,

ಸಹಿತೇಹಿ ನನ್ದತಿ ಪಮೋದತಿ ಚ॥

“ಸುಗತೀಸು ಸೋ ಫಲವಿಪಾಕಂ,
ಅನುಭವತಿ ತತ್ಥ ಮೋದತಿ।
ದನ್ತಾ ಇಧ ಹೋನ್ತಿ ಅವಿರಳಾ ಸಹಿತಾ,
ಚತುರೋ ದಸಸ್ಸ ಮುಖಜಾ ಸುಸಣ್ಠಿತಾ॥

“ಯದಿ ಖತ್ತಿಯೋ ಭವತಿ ಭೂಮಿಪತಿ,
ಅವಿಭೇದಿಯಾಸ್ಸ ಪರಿಸಾ ಭವತಿ।
ಸಮಣೋ ಚ ಹೋತಿ ವಿರಜೋ ವಿಮಲೋ,
ಪರಿಸಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಅನುಗತಾ ಅಚಲಾ”ತಿ॥

(೨೮-೨೯) ಪಹೂತಜಿವ್ಹಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೩೯. “ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಫರುಸಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ನೇಲಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ಪೇಮನೀಯಾ ಹದಯಙ್ಗಮಾ ಪೋರೀ ಬಹುಜನಕನ್ತಾ ಬಹುಜನಮನಾಪಾ, ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ ಚ ಹೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋ ಚ ಕರವೀಕಭಾಣೀ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಆದೇಯ್ಯವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಆದಿಯನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಆದೇಯ್ಯವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಆದಿಯನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೪೦. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

“ಅಕ್ಕೋಸಭಣ್ಡನವಿಹೇಸಕಾರಿಂ,
ಉಬ್ಬಾಧಿಕಂ [ಉಬ್ಬಾಧಕರಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಬಹುಜನಪ್ಪಮದ್ದನಂ।
ಅಬಾಳ್ಹಂ ಗಿರಂ ಸೋ ನ ಭಣಿ ಫರುಸಂ,
ಮಧುರಂ ಭಣಿ ಸುಸಂಹಿತಂ [ಸುಸಹಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಖಿಲಂ॥

“ಮನಸೋ ಪಿಯಾ ಹದಯಗಾಮಿನಿಯೋ,
ವಾಚಾ ಸೋ ಏರಯತಿ ಕಣ್ಣಸುಖಾ।
ವಾಚಾಸುಚಿಣ್ಣಫಲಮನುಭವಿ,
ಸಗ್ಗೇಸು ವೇದಯಥ [ವೇದಯತಿ (?) ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಪುಞ್ಞಫಲಂ॥

“ವೇದಿತ್ವಾ ಸೋ ಸುಚರಿತಸ್ಸ ಫಲಂ,
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರತ್ತಮಿಧಮಜ್ಝಗಮಾ।
ಜಿವ್ಹಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ವಿಪುಲಾ ಪುಥುಲಾ,
ಆದೇಯ್ಯವಾಕ್ಯವಚನೋ ಭವತಿ॥

“ಗಿಹಿನೋಪಿ ಇಜ್ಝತಿ ಯಥಾ ಭಣತೋ,
ಅಥ ಚೇ ಪಬ್ಬಜತಿ ಸೋ ಮನುಜೋ।
ಆದಿಯನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನಂ ಜನತಾ,
ಬಹುನೋ ಬಹುಂ ಸುಭಣಿತಂ ಭಣತೋ”ತಿ॥

(೨೦) ಸೀಹಹನುಲಕ್ಖಣಂ

೧೩೮. “ಯಮ್ಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ ಕಾಲವಾದೀ ಭೂತವಾದೀ ಅತ್ಥವಾದೀ ಧಮ್ಮವಾದೀ ವಿನಯವಾದೀ, ನಿಧಾನವತಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಅಹೋಸಿ ಕಾಲೇನ ಸಾಪದೇಸಂ ಪರಿಯನ್ತವತಿಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸೀಹಹನು ಹೋತಿ।

“ಸೋ ತೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ ಹೋತಿ ಕೇನಚಿ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇನ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ… ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಅಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ ಹೋತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಹಿ ವಾ ಬಾಹಿರೇಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೇಹಿ, ರಾಗೇನ ವಾ ದೋಸೇನ ವಾ ಮೋಹೇನ ವಾ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೧೩೯. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

“ನ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ನ ಮುದ್ಧತಂ [ಬುದ್ಧತನ್ತಿ (ಕ॰)],
ಅವಿಕಿಣ್ಣವಚನಬ್ಯಪ್ಪಥೋ ಅಹೋಸಿ।
ಅಹಿತಮಪಿ ಚ ಅಪನುದಿ,
ಹಿತಮಪಿ ಚ ಬಹುಜನಸುಖಞ್ಚ ಅಭಣಿ॥

“ತಂ ಕತ್ವಾ ಇತೋ ಚುತೋ ದಿವಮುಪಪಜ್ಜಿ,
ಸುಕತಫಲವಿಪಾಕಮನುಭೋಸಿ।
ಚವಿಯ ಪುನರಿಧಾಗತೋ ಸಮಾನೋ,
ದ್ವಿದುಗಮವರತರಹನುತ್ತಮಲತ್ಥ॥

“ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಸುದುಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ,
ಮನುಜಿನ್ದೋ ಮನುಜಾಧಿಪತಿ ಮಹಾನುಭಾವೋ।

ತಿದಿವಪುರವರಸಮೋ ಭವತಿ,
ಸುರವರತರೋರಿವ ಇನ್ದೋ॥

“ಗನ್ಧಬ್ಬಾಸುರಯಕ್ಖರಕ್ಖಸೇಭಿ [ಸುರಸಕ್ಕರಕ್ಖಸೇಭಿ (ಸ್ಯಾ॰)],
ಸುರೇಹಿ ನ ಹಿ ಭವತಿ ಸುಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ।
ತಥತ್ತೋ ಯದಿ ಭವತಿ ತಥಾವಿಧೋ,
ಇಧ ದಿಸಾ ಚ ಪಟಿದಿಸಾ ಚ ವಿದಿಸಾ ಚಾ”ತಿ॥

(೩೧-೩೨) ಸಮದನ್ತಸುಸುಕ್ಕದಾಠಾಲಕ್ಖಣಾನಿ

೨೪೦. “ಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿಂ ಪುರಿಮಂ ಭವಂ ಪುರಿಮಂ ನಿಕೇತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಸಮಾನೋ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ತುಲಾಕೂಟ ಕಂಸಕೂಟ ಮಾನಕೂಟ ಉಕ್ಕೋಟನ ವಞ್ಚನ ನಿಕತಿ ಸಾಚಿಯೋಗ ಛೇದನ ವಧ ಬನ್ಧನ ವಿಪರಾಮೋಸ ಆಲೋಪ ಸಹಸಾಕಾರಾ [ಸಾಹಸಾಕಾರಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿವಿರತೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಟತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ವಿಪುಲತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಅಞ್ಞೇ ದೇವೇ ದಸಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಧಿಗಣ್ಹಾತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಆಯುನಾ ದಿಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಸುಖೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಯಸೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ರೂಪೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ರಸೇಹಿ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇಹಿ। ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇತ್ಥತ್ತಂ ಆಗತೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸಮದನ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ ಚ।

“ಸೋ ತೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚಕ್ಕರತನಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಮಣಿರತನಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಮೇವ ಸತ್ತಮಂ। ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸೂರಾ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ ಪರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಅಖಿಲಮನಿಮಿತ್ತಮಕಣ್ಟಕಂ ಇದ್ಧಂ ಫೀತಂ ಖೇಮಂ ಸಿವಂ ನಿರಬ್ಬುದಂ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ ಸುಚಿಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿವಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ನೇಗಮಜಾನಪದಾ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತಾ ಅನೀಕಟ್ಠಾ ದೋವಾರಿಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ರಾಜಾನೋ ಭೋಗಿಯಾ ಕುಮಾರಾ। ರಾಜಾ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ।

“ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಕಿಂ ಲಭತಿ? ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ, ಸುಚಿಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪರಿವಾರಾ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಸುರಾ ನಾಗಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। ಬುದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ ಇದಂ ಲಭತಿ”। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

೨೪೧. ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಞ್ಚ ಅವಸ್ಸಜಿ ಸಮೇನ ವುತ್ತಿಂ,
ಸುಚಿನಾ ಸೋ ಜನಯಿತ್ಥ ಧಮ್ಮಿಕೇನ।
ಅಹಿತಮಪಿ ಚ ಅಪನುದಿ,

ಹಿತಮಪಿ ಚ ಬಹುಜನಸುಖಞ್ಚ ಅಚರಿ॥

“ಸಗ್ಗೇ ವೇದಯತಿ ನರೋ ಸುಖಪ್ಫಲಾನಿ,
ಕರಿತ್ವಾ ನಿಪುಣೇಭಿ ವಿದೂಹಿ ಸಬ್ಭಿ।
ವಣ್ಣಿತಾನಿ ತಿದಿವಪುರವರಸಮೋ,
ಅಭಿರಮತಿ ರತಿಖಿಡ್ಡಾಸಮಙ್ಗೀ॥

“ಲದ್ಧಾನಂ ಮಾನುಸಕಂ ಭವಂ ತತೋ,
ಚವಿತ್ವಾನ ಸುಕತಫಲವಿಪಾಕಂ।
ಸೇಸಕೇನ ಪಟಿಲಭತಿ ಲಪನಜಂ,
ಸಮಮಪಿ ಸುಚಿಸುಸುಕ್ಕಂ [ಲದ್ಧಾನ ಮನುಸ್ಸಕಂ ಭವಂ ತತೋ ಚವಿಯ, ಪುನ ಸುಕತಫಲವಿಪಾಕಸೇಸಕೇನ। ಪಟಿಲಭತಿ ಲಪನಜಂ ಸಮಮಪಿ, ಸುಚಿ ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಸುಸುಕ್ಕಂ (ಸ್ಯಾ॰)]॥

“ತಂ ವೇಯ್ಯಞ್ಜನಿಕಾ ಸಮಾಗತಾ ಬಹವೋ,
ಬ್ಯಾಕಂಸು ನಿಪುಣಸಮ್ಮತಾ ಮನುಜಾ।
ಸುಚಿಜನಪರಿವಾರಗಣೋ ಭವತಿ,
ದಿಜಸಮಸುಕ್ಕಸುಚಿಸೋಭನದನ್ತೋ॥

“ರಞ್ಞೋ ಹೋತಿ ಬಹುಜನೋ,
ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ ಮಹತಿಂ ಮಹಿಂ ಅನುಸಾಸತೋ।
ಪಸಯ್ಹ ನ ಚ ಜನಪದತುದನಂ,
ಹಿತಮಪಿ ಚ ಬಹುಜನಸುಖಞ್ಚ ಚರನ್ತಿ॥

“ಅಥ ಚೇ ಪಬ್ಬಜತಿ ಭವತಿ ವಿಪಾಪೋ,
ಸಮಣೋ ಸಮಿತರಜೋ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ।
ವಿಗತದರಥಕಿಲಮಥೋ,
ಇಮಮಪಿ ಚ ಪರಮಪಿ ಚ [ಇಮಮ್ಹಿ ಚ ಪರಮ್ಹಿ ಚ (ಪೀ॰), ಪರಂಪಿ ಪರಮಂಪಿ ಚ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಕಂ॥

“ತಸ್ಸೋವಾದಕರಾ ಬಹುಗಿಹೀ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ,
ಅಸುಚಿಂ ಗರಹಿತಂ ಧುನನ್ತಿ ಪಾಪಂ।
ಸ ಹಿ ಸುಚಿಭಿ ಪರಿವುತೋ ಭವತಿ,
ಮಲಖಿಲಕಲಿಕಿಲೇಸೇ ಪನುದೇಹೀ”ತಿ [ತಸ್ಸೋವಾದಕರಾ ಬಹುಗಿಹೀ ಚ, ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ಅಸುಚಿವಿಗರಹಿತ। ಪನುದಿಪಾಪಸ್ಸ ಹಿ ಸುಚಿಭಿಪರಿವುತೋ, ಭವತಿ ಮಲಖಿಲಕಕಿಲೇಸೇ ಪನುದೇತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]॥

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತಂ

೨೪೨. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋ [ಸಿಗಾಲಕೋ (ಸೀ॰)] ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಉಟ್ಠಾಯ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲವತ್ಥೋ ಅಲ್ಲಕೇಸೋ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಪುಥುದಿಸಾ [ಪುಥುದ್ದಿಸಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ನಮಸ್ಸತಿ – ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ದಿಸಂ ಉಪರಿಮಂ ದಿಸಂ।

೨೪೩. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲವತ್ಥಂ ಅಲ್ಲಕೇಸಂ ಪಞ್ಜಲಿಕಂ ಪುಥುದಿಸಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಂ – ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ದಿಸಂ ಉಪರಿಮಂ ದಿಸಂ। ದಿಸ್ವಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಕಿಂ ನು ಖೋ ತ್ವಂ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಉಟ್ಠಾಯ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲವತ್ಥೋ ಅಲ್ಲಕೇಸೋ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಪುಥುದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಸಿ – ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ದಿಸಂ ಉಪರಿಮಂ ದಿಸ"ನ್ತಿ? "ಪಿತಾ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೋ ಏವಂ ಅವಚ – 'ದಿಸಾ, ತಾತ, ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸೀ'ತಿ। ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಿತುವಚನಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮಾನೇನ್ತೋ ಪೂಜೇನ್ತೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಉಟ್ಠಾಯ ರಾಜಗಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲವತ್ಥೋ ಅಲ್ಲಕೇಸೋ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಪುಥುದಿಸಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ – ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ದಿಸಂ ಉಪರಿಮಂ ದಿಸ"ನ್ತಿ।

ಛ ದಿಸಾ

೨೪೪. "ನ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಏವಂ ಛ ದಿಸಾ [ಛದ್ದಿಸಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ। "ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಛ ದಿಸಾ [ಛದ್ದಿಸಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ? ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು, ಯಥಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಛ ದಿಸಾ [ಛದ್ದಿಸಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ।

"ತೇನ ಹಿ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ ಸುಣೋಹಿ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕರೋಹಿ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

"ಯತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಚತೂಹಿ ಚ ಠಾನೇಹಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಛ ಚ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಾನಿ ನ ಸೇವತಿ, ಸೋ ಏವಂ ಚುದ್ದಸ ಪಾಪಕಾಪಗತೋ ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದೀ [ಪಟಿಚ್ಛಾದೀ ಹೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಭೋಲೋಕವಿಜಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಯಞ್ಚೇವ ಲೋಕೋ ಆರದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪರೋ ಚ ಲೋಕೋ। ಸೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

ಚತ್ತಾರೋಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ

೨೪೫. "ಕತಮಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ? ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ, ಮುಸಾವಾದೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೋ। ಇಮಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ [ಇದಂ ವತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು] ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ –

“ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಮುಸಾವಾದೋ ಚ ವುಚ್ಚತಿ।
ಪರದಾರಗಮನಞ್ಚೇವ, ನಪ್ಪಸಂಸನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ”ತಿ॥

ಚತುಟ್ಠಾನಂ

೨೪೬. “ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ? ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಯತೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ನೇವ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ; ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತೀ”ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ –

“ಛನ್ದಾ ದೋಸಾ ಭಯಾ ಮೋಹಾ, ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಅತಿವತ್ತತಿ।
ನಿಹೀಯತಿ ಯಸೋ ತಸ್ಸ [ತಸ್ಸ ಯೇಸೋ (ಬಹೂಸು, ವಿನಯೇಪಿ)], ಕಾಳಪಕ್ಖೇವ ಚನ್ದಿಮಾ॥

“ಛನ್ದಾ ದೋಸಾ ಭಯಾ ಮೋಹಾ, ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ।
ಆಪೂರತಿ ಯಸೋ ತಸ್ಸ [ತಸ್ಸ ಯೇಸೋ (ಬಹೂಸು, ವಿನಯೇಪಿ)], ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇವ [ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇವ (ಕ॰)] ಚನ್ದಿಮಾ”ತಿ॥

ಛ ಅಪಾಯಮುಖಾನಿ

೨೪೭. “ಕತಮಾನಿ ಛ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಾನಿ ನ ಸೇವತಿ? ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ, ವಿಕಾಲವಿಸಿಖಾಚರಿಯಾನುಯೋಗೋ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ, ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣಂ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ, ಜೂತಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೋ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ, ಪಾಪಮಿತ್ತಾನುಯೋಗೋ ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ, ಆಲಸ್ಯಾನುಯೋಗೋ [ಆಲಸಾನುಯೋಗೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಭೋಗಾನಂ ಅಪಾಯಮುಖಂ।

ಸುರಾಮೇರಯಸ್ಸ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೪೮. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ಧನಜಾನಿ [ಧನಞ್ಜಾನಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಕಲಹಪ್ಪವಡ್ಢನೀ, ರೋಗಾನಂ ಆಯತನಂ, ಅಕಿತ್ತಿಸಞ್ಜನನೀ, ಕೋಪೀನನಿದಂಸನೀ , ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲಿಕರಣೀತ್ವೇವ ಛಟ್ಠಂ ಪದಂ ಭವತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ।

ವಿಕಾಲಚರಿಯಾಯ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೪೯. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ವಿಕಾಲವಿಸಿಖಾಚರಿಯಾನುಯೋಗೇ। ಅತ್ತಾಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತೋ ಅರಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ, ಪುತ್ತದಾರೋಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತೋ ಅರಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ, ಸಾಪತೇಯ್ಯಂಪಿಸ್ಸ ಅಗುತ್ತಂ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಕಿಯೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಾಪಕೇಸು ಠಾನೇಸು [ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು (ಸ್ಯಾ॰)], ಅಭೂತವಚನಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ರೂಹತಿ, ಬಹೂನಞ್ಚ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನಂ ಪುರಕ್ಖತೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ವಿಕಾಲವಿಸಿಖಾಚರಿಯಾನುಯೋಗೇ।

ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣಸ್ಸ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೫೦. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣೇ। ಕ್ವ [ಕುವಂ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನಚ್ಚಂ, ಕ್ವ ಗೀತಂ, ಕ್ವ ವಾದಿತಂ, ಕ್ವ ಅಕ್ಖಾನಂ, ಕ್ವ ಪಾಣಿಸ್ಸರಂ, ಕ್ವ ಕುಮ್ಭಥುನನ್ತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣೇ।

ಜೂತಪ್ಪಮಾದಸ್ಸ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೫೧. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ಜೂತಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ। ಜಯಂ ವೇರಂ ಪಸವತಿ, ಜಿನೋ ವಿತ್ತಮನುಸೋಚತಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ಧನಜಾನಿ, ಸಭಾಗತಸ್ಸ [ಸಭಾಯೇ ತಸ್ಸ (ಕ॰)] ವಚನಂ ನ ರೂಹತಿ, ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಭೂತೋ ಹೋತಿ, ಆವಾಹವಿವಾಹಕಾನಂ ಅಪತ್ಥಿತೋ ಹೋತಿ - ‘ಅಕ್ಖಧುತ್ತೋ ಅಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಲಂ ದಾರಭರಣಾಯಾ’ತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ಜೂತಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ।

ಪಾಪಮಿತ್ತತಾಯ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೫೨. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ಪಾಪಮಿತ್ತಾನುಯೋಗೇ। ಯೇ ಧುತ್ತಾ, ಯೇ ಸೋಣ್ಡಾ, ಯೇ ಪಿಪಾಸಾ, ಯೇ ನೇಕತಿಕಾ, ಯೇ ವಞ್ಚನಿಕಾ, ಯೇ ಸಾಹಸಿಕಾ। ತ್ಯಾಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ತೇ ಸಹಾಯಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ಪಾಪಮಿತ್ತಾನುಯೋಗೇ।

ಆಲಸ್ಯಸ್ಸ ಛ ಆದೀನವಾ

೨೫೩. “ಛ ಖೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಆದೀನವಾ ಆಲಸ್ಯಾನುಯೋಗೇ। ಅತಿಸೀತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅತಿಉಣ್ಹನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅತಿಸಾಯನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅತಿಪಾತೋತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅತಿಛಾತೋಸ್ಮೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅತಿಧಾತೋಸ್ಮೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಕಿಚ್ಚಾಪದೇಸಬಹುಲಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ಭೋಗಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ಭೋಗಾ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಛ ಆದೀನವಾ ಆಲಸ್ಯಾನುಯೋಗೇ”ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ -

“ಹೋತಿ ಪಾನಸಖಾ ನಾಮ,
ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಿಯಸಮ್ಮಿಯೋ।
ಯೋ ಚ ಅತ್ಥೇಸು ಜಾತೇಸು,
ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ ಸೋ ಸಖಾ॥

“ಉಸ್ಸೂರಸೇಯ್ಯಾ ಪರದಾರಸೇವನಾ,
ವೇರಪ್ಪಸವೋ [ವೇರಪ್ಪಸಙ್ಗೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಚ ಅನತ್ಥತಾ ಚ।
ಪಾಪಾ ಚ ಮಿತ್ತಾ ಸುಕದರಿಯತಾ ಚ,
ಏತೇ ಛ ಠಾನಾ ಪುರಿಸಂ ಧಂಸಯನ್ತಿ॥

“ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಪಾಪಸಖೋ,
ಪಾಪಆಚಾರಗೋಚರೋ।
ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಮ್ಹಾ ಚ,

ಉಭಯಾ ಧಂಸತೇ ನರೋ॥

“ಅಕ್ಖಿತ್ಥಿಯೋ ವಾರುಣೀ ನಚ್ಚಗೀತಂ,
ದಿವಾ ಸೋಪ್ಪಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾ ಅಕಾಲೇ।
ಪಾಪಾ ಚ ಮಿತ್ತಾ ಸುಕದರಿಯತಾ ಚ,
ಏತೇ ಛ ಠಾನಾ ಪುರಿಸಂ ಧಂಸಯನ್ತಿ॥

“ಅಕ್ಖೇಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಸುರಂ ಪಿವನ್ತಿ,
ಯನ್ತಿತ್ಥಿಯೋ ಪಾಣಸಮಾ ಪರೇಸಂ।
ನಿಹೀನಸೇವೀ ನ ಚ ವುದ್ಧಸೇವೀ [ವುದ್ಧಿಸೇವೀ (ಸ್ಯಾ॰), ಬುದ್ಧಿಸೇವೀ (ಕ॰)],
ನಿಹೀಯತೇ ಕಾಳಪಕ್ಖೇವ ಚನ್ದೋ॥

“ಯೋ ವಾರುಣೀ ಅದ್ಧನೋ ಅಕಿಞ್ಚನೋ,
ಪಿಪಾಸೋ ಪಿವಂ ಪಪಾಗತೋ [ಪಿಪಾಸೋಸಿ ಅತ್ಥಪಾಗತೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಪಿಪಾಸೋಪಿ ಸಮಪ್ಪಪಾಗತೋ (ಕ॰)]।
ಉದಕಮಿವ ಇಣಂ ವಿಗಾಹತಿ,
ಅಕುಲಂ [ಆಕುಲಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಕಾಹಿತಿ ಖಿಪ್ಪಮತ್ತನೋ॥

“ನ ದಿವಾ ಸೋಪ್ಪಸೀಲೇನ, ರತ್ತಿಮುಟ್ಠಾನದೇಸ್ಸಿನಾ [ರತ್ತಿನುಟ್ಠಾನದಸ್ಸಿನಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ರತ್ತಿನುಟ್ಠಾನಸೀಲಿನಾ (?)]।
ನಿಚ್ಚಂ ಮತ್ತೇನ ಸೋಣ್ಡೇನ, ಸಕ್ಕಾ ಆವಸಿತುಂ ಘರಂ॥

“ಅತಿಸೀತಂ ಅತಿಉಣ್ಹಂ, ಅತಿಸಾಯಮಿದಂ ಅಹು।
ಇತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಅತ್ಥಾ ಅಚ್ಚೇನ್ತಿ ಮಾಣವೇ॥

“ಯೋಧ ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ, ತಿಣಾ ಭಿಯ್ಯೋ ನ ಮಞ್ಞತಿ।
ಕರಂ ಪುರಿಸಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಸೋ ಸುಖಂ [ಸುಖಾ (ಸಬ್ಬತ್ಥ) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ನ ವಿಹಾಯತೀ”ತಿ॥

ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕಾ

೨೫೪. “ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅಮಿತ್ತಾ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ವಚೀಪರಮೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅನುಪ್ಪಿಯಭಾಣೀ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಪಾಯಸಹಾಯೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೫೫. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪೇನ ಬಹುಮಿಚ್ಛತಿ ।
ಭಯಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಸೇವತಿ ಅತ್ಥಕಾರಣಾ॥

“ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೫೬. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ವಚೀಪರಮೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತೀತೇನ ಪಟಿಸನ್ಥರತಿ [ಪಟಿಸನ್ಧರತಿ (ಕ॰)], ಅನಾಗತೇನ ಪಟಿಸನ್ಥರತಿ, ನಿರತ್ಥಕೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚೇಸು ಬ್ಯಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ವಚೀಪರಮೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೫೭. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅನುಪ್ಪಿಯಭಾಣೀ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಾಪಕಂಪಿಸ್ಸ [ಪಾಪಕಮ್ಮಂಪಿಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನುಜಾನಾತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಂಪಿಸ್ಸ ಅನುಜಾನಾತಿ, ಸಮ್ಮುಖಾಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ, ಪರಮ್ಮುಖಾಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನುಪ್ಪಿಯಭಾಣೀ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೫೮. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅಪಾಯಸಹಾಯೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । ಸುರಾಮೇರಯ ಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ, ವಿಕಾಲ ವಿಸಿಖಾ ಚರಿಯಾನುಯೋಗೇ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ, ಸಮಜ್ಜಾಭಿಚರಣೇ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ, ಜೂತಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇ ಸಹಾಯೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಪಾಯಸಹಾಯೋ ಅಮಿತ್ತೋ ಮಿತ್ತಪತಿರೂಪಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ।

೨೫೯. ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ –

“ಅಞ್ಞದತ್ಥುಹರೋ ಮಿತ್ತೋ, ಯೋ ಚ ಮಿತ್ತೋ ವಚೀಪರೋ [ವಚೀಪರಮೋ (ಸ್ಯಾ॰)]।
ಅನುಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಯೋ ಆಹ, ಅಪಾಯೇಸು ಚ ಯೋ ಸಖಾ॥

ಏತೇ ಅಮಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ, ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಭಯಂ ಯಥಾ”ತಿ॥

ಸುಹದಮಿತ್ತೋ

೨೬೦. “ಚತ್ತಾರೋಮೇ , ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಮಿತ್ತಾ ಸುಹದಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಉಪಕಾರೋ [ಉಪಕಾರಕೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೬೧. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಉಪಕಾರೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಮತ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ, ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ರಕ್ಖತಿ, ಭೀತಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸು ತದ್ದಿಗುಣಂ ಭೋಗಂ ಅನುಪ್ಪದೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಉಪಕಾರೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೬೨. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಪರಿಗೂಹತಿ, ಆಪದಾಸು ನ ವಿಜಹತಿ, ಜೀವಿತಂಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೬೩. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇತಿ, ಅಸ್ಸುತಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೬೪. “ಚತೂಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಭವೇನಸ್ಸ ನ ನನ್ದತಿ, ಭವೇನಸ್ಸ ನನ್ದತಿ, ಅವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ನಿವಾರೇತಿ, ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಂ ಪಸಂಸತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಮಿತ್ತೋ ಸುಹದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ।

೨೬೫. ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ –

“ಉಪಕಾರೋ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ, ಸುಖೇ ದುಕ್ಖೇ [ಸುಖದುಕ್ಖೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಚ ಯೋ ಸಖಾ [ಯೋ ಚ ಮಿತ್ತೋ ಸುಖೇ ದುಕ್ಖೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]।
ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ, ಯೋ ಚ ಮಿತ್ತಾನುಕಮ್ಪಕೋ॥

“ಏತೇಪಿ ಮಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ, ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಯಿರುಪಾಸೇಯ್ಯ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ವ ಓರಸಂ।
ಪಣ್ಡಿತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಜಲಂ ಅಗ್ಗೀವ ಭಾಸತಿ॥

“ಭೋಗೇ ಸಂಹರಮಾನಸ್ಸ, ಭಮರಸ್ಸೇವ ಇರೀಯತೋ।
ಭೋಗಾ ಸನ್ನಿಚಯಂ ಯನ್ತಿ, ವಮ್ಮಿಕೋವುಪಚೀಯತಿ॥

“ಏವಂ ಭೋಗೇ ಸಮಾಹತ್ವಾ [ಸಮಾಹರಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)], ಅಲಮತ್ತೋ ಕುಲೇ ಗಿಹೀ।
ಚತುಧಾ ವಿಭಜೇ ಭೋಗೇ, ಸ ವೇ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತಿ॥

“ಏಕೇನ ಭೋಗೇ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ದ್ವೀಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಪಯೋಜಯೇ।
ಚತುತ್ಥಞ್ಚ ನಿಧಾಪೇಯ್ಯ, ಆಪದಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ॥

ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಣ್ಡಂ

೨೬೬. “ಕಥಞ್ಚ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಛದ್ದಿಸಾಪಟಿಚ್ಛಾದೀ ಹೋತಿ? ಛ ಇಮಾ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ದಿಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಆಚರಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಪುತ್ತದಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಉಪರಿಮಾ ದಿಸಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೬೭. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ – ಭತೋ ನೇ [ನೇಸಂ (ಬಹೂಸು)] ಭರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಚ್ಚಂ ನೇಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕುಲವಂಸಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮಿ, ಅಥ ವಾ ಪನ ಪೇತಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತಾನಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅನುಪ್ಪದಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇನ್ತಿ, ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಪತಿರೂಪೇನ ದಾರೇನ ಸಂಯೋಜೇನ್ತಿ, ಸಮಯೇ ದಾಯಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾದೇನ್ತಿ [ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತಿ (ಕ॰ ಸೀ॰)]। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತೇನ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ।

೨೬೮. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿನಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಆಚರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ - ಉಟ್ಠಾನೇನ ಉಪಟ್ಠಾನೇನ ಸುಸ್ಸೂಸಾಯ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಿಪ್ಪಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ [ಸಿಪ್ಪಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ (ಸ್ಯಾ॰), ಸಿಪ್ಪಉಗ್ಗಹಣೇನ (ಕ॰)]। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿನಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಆಚರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ - ಸುವಿನೀತಂ ವಿನೇನ್ತಿ, ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಸ್ಸುತಂ ಸಮಕ್ಖಾಯಿನೋ ಭವನ್ತಿ, ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಸು ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಿ [ಪಟಿವೇದೇನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰)], ದಿಸಾಸು ಪರಿತ್ತಾಣಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿನಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಆಚರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ।

೨೬೯. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಭರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ - ಸಮ್ಮಾನನಾಯ ಅನವಮಾನನಾಯ [ಅವಿಮಾನನಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಅನತಿಚರಿಯಾಯ ಇಸ್ಸರಿಯವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಅಲಙ್ಕಾರಾನುಪ್ಪದಾನೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಭರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ - ಸುಸಂವಿಹಿತಕಮ್ಮನ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ [ಸುಸಙ್ಗಹಿತಪರಿಜನಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಚ, ಅನತಿಚಾರಿನೀ ಚ, ಸಮ್ಭತಞ್ಚ ಅನುರಕ್ಖತಿ, ದಕ್ಖಾ ಚ ಹೋತಿ ಅನಲಸಾ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಭರಿಯಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸಾಮಿಕಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ।

೨೭೦. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ - ದಾನೇನ ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜೇನ [ಪಿಯವಜ್ಜೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಸಮಾನತ್ತತಾಯ ಅವಿಸಂವಾದನತಾಯ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ - ಪಮತ್ತಂ ರಕ್ಖನ್ತಿ, ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ರಕ್ಖನ್ತಿ, ಭೀತಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋನ್ತಿ, ಆಪದಾಸು ನ ವಿಜಹನ್ತಿ, ಅಪರಪಜಾ ಚಸ್ಸ ಪಟಿಪೂಜೇನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ।

೨೭೧. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಅಯ್ಯಿರಕೇನ [ಅಯಿರಕೇನ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ - ಯಥಾಬಲಂ ಕಮ್ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನ ಭತ್ತವೇತನಾನುಪ್ಪದಾನೇನ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನೇನ ಅಚ್ಛರಿಯಾನಂ ರಸಾನಂ ಸಂವಿಭಾಗೇನ ಸಮಯೇ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಯ್ಯಿರಕೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಯ್ಯಿರಕಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ - ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿನೋ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ನಿಪಾತಿನೋ ಚ, ದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋ ಚ, ಸುಕತಕಮ್ಮಕರಾ ಚ, ಕಿತ್ತಿವಣ್ಣಹರಾ ಚ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಯ್ಯಿರಕೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಯ್ಯಿರಕಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ।

೨೭೨. “ಪಞ್ಚಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉಪರಿಮಾ ದಿಸಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ - ಮೇತ್ತೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಮೇತ್ತೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಮೇತ್ತೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಅನಾವಟದ್ವಾರತಾಯ ಆಮಿಸಾನುಪ್ಪದಾನೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉಪರಿಮಾ ದಿಸಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಛಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ - ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿವೇಸೇನ್ತಿ, ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಮನಸಾ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ, ಅಸ್ಸುತಂ ಸಾವೇನ್ತಿ, ಸುತಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇನ್ತಿ, ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿಪುತ್ತ, ಪಞ್ಚಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಉಪರಿಮಾ

ದಿಸಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇಹಿ ಛಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಏಸಾ ಉಪರಿಮಾ ದಿಸಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ ಖೇಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಾ"ತಿ।

೨೭೩. ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ -

"ಮಾತಾಪಿತಾ ದಿಸಾ ಪುಬ್ಬಾ, ಆಚರಿಯಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ।
ಪುತ್ತದಾರಾ ದಿಸಾ ಪಚ್ಛಾ, ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಾ ಚ ಉತ್ತರಾ॥

"ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ ಹೇಟ್ಠಾ, ಉದ್ಧಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ।
ಏತಾ ದಿಸಾ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಅಲಮತ್ತೋ ಕುಲೇ ಗಿಹೀ॥

"ಪಣ್ಡಿತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸಣ್ಹೋ ಚ ಪಟಿಭಾನವಾ।
ನಿವಾತವುತ್ತಿ ಅತ್ಥದ್ಧೋ, ತಾದಿಸೋ ಲಭತೇ ಯಸಂ॥

"ಉಟ್ಠಾನಕೋ ಅನಲಸೋ, ಆಪದಾಸು ನ ವೇಧತಿ।
ಅಚ್ಛಿನ್ನವುತ್ತಿ ಮೇಧಾವೀ, ತಾದಿಸೋ ಲಭತೇ ಯಸಂ॥

"ಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಮಿತ್ತಕರೋ, ವದಞ್ಞೂ ವೀತಮಚ್ಛರೋ।
ನೇತಾ ವಿನೇತಾ ಅನುನೇತಾ, ತಾದಿಸೋ ಲಭತೇ ಯಸಂ॥

"ದಾನಞ್ಚ ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜಞ್ಚ, ಅತ್ಥಚರಿಯಾ ಚ ಯಾ ಇಧ।
ಸಮಾನತ್ತತಾ ಚ ಧಮ್ಮೇಸು, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಥಾರಹಂ।
ಏತೇ ಖೋ ಸಙ್ಗಹಾ ಲೋಕೇ, ರಥಸ್ಸಾಣೀವ ಯಾಯತೋ॥

"ಏತೇ ಚ ಸಙ್ಗಹಾ ನಾಸ್ಸು, ನ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಕಾರಣಾ।
ಲಭೇಥ ಮಾನಂ ಪೂಜಂ ವಾ, ಪಿತಾ ವಾ ಪುತ್ತಕಾರಣಾ॥

"ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಙ್ಗಹಾ [ಸಙ್ಗಹೇ (ಕ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಇಚ್ಛಿತಪಾಠೋ] ಏತೇ, ಸಮ್ಮಪೇಕ್ಖನ್ತಿ [ಸಮವೇಕ್ಖನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಪಣ್ಡಿತಾ।
ತಸ್ಮಾ ಮಹತ್ತಂ ಪಪ್ಪೋನ್ತಿ, ಪಾಸಂಸಾ ಚ ಭವನ್ತಿ ತೇ"ತಿ॥

೨೭೪. ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ಸಿಙ್ಗಾಲಕೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ! ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ! ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಾ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ 'ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ'ತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಗವತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಏಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಂಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭಗವಾ ಧಾರೇತು, ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ"ನ್ತಿ।

ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತಂ [ಸಿಙ್ಗಾಲೋವಾದಸುತ್ತನ್ತಂ (ಪೀ॰)] ನಿಟ್ಠಿತಂ ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತಂ

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ

೨೭೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ। ಅಥ ಖೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾ [ಮಹಾರಾಜಾನೋ (ಕ॰)] ಮಹತಿಯಾ ಚ ಯಕ್ಖಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ ನಾಗಸೇನಾಯ ಚತುದ್ದಿಸಂ ರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಗುಮ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಓವರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಂ ಪಬ್ಬತಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ [ಗಿಜ್ಝಕೂಟಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇಪಿ ಖೋ ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು।

೨೭೬. ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಪಸನ್ನಾ। ಸನ್ತಿ ಹಿ , ಭನ್ತೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಪಸನ್ನಾ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ನೀಚಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ನೀಚಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಪಸನ್ನಾ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾಯೇವ ಭಗವತೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಭಗವಾ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾಯೇವ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ ಮುಸಾವಾದಾ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ । ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಿಯಂ ಅಮನಾಪಂ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ [ಮನುಸ್ಸರಾಹಸೇಯ್ಯಕಾನಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ। ತತ್ಥ ಸನ್ತಿ ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ನಿವಾಸಿನೋ, ಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭಗವತೋ ಪಾವಚನೇ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ। ತೇಸಂ ಪಸಾದಾಯ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾ"ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ।

ಅಥ ಖೋ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಭಗವತೋ ಅಧಿವಾಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ ಅಭಾಸಿ –

೨೭೭. "ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಚ [ಇಮೇ ಚಕಾರಾ ಪೋರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ನಮತ್ಥು, ಚಕ್ಖುಮನ್ತಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ।

ಸಿಖಿಸ್ಸಪಿ ಚ [ಇಮೇ ಚಕಾರಾ ಪೋರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ನಮತ್ಥು, ಸಬ್ಬಭೂತಾನುಕಮ್ಪಿನೋ॥

"ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಚ [ಇಮೇ ಚಕಾರಾ ಪೋರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ನಮತ್ಥು, ನ್ಹಾತಕಸ್ಸ ತಪಸ್ಸಿನೋ।

ನಮತ್ಥು ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ, ಮಾರಸೇನಾಪಮದ್ದಿನೋ॥

“ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ।
ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಚ [ಇಮೇ ಚಕಾರಾ ಪೋರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ] ನಮತ್ಥು, ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಿ॥

“ಅಙ್ಗೀರಸಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಸಕ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ।
ಯೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ [ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰), ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ (?)],
ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ॥

“ಯೇ ಚಾಪಿ ನಿಬ್ಬುತಾ ಲೋಕೇ, ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸುಂ।
ತೇ ಜನಾ ಅಪಿಸುಣಾಥ [ಅಪಿಸುಣಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ಮಹನ್ತಾ ವೀತಸಾರದಾ॥

“ಹಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಯಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

೨೭೮. “ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ [ಸುರಿಯೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ಆದಿಚ್ಚೋ ಮಣ್ಡಲೀ ಮಹಾ।

ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ, ಸಂವರೀಪಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, ‘ದಿವಸೋ’ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

“ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ।
ಏವಂ ತಂ ತತ್ಥ ಜಾನನ್ತಿ, ‘ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ’॥

“ಇತೋ ‘ಸಾ ಪುರಿಮಾ ದಿಸಾ’, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

“ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪತಿ [ಆಧಿಪತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ], ‘ಧತರಟ್ಠೋ’ತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಗನ್ಧಬ್ಬೇಹಿ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

“ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

“ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“‘ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।

ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ’॥

೧೭೯. “ಯೇನ ಪೇತಾ ಪವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಪಿಸುಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ ಲುದ್ದಾ [ಲುದ್ಧಾ (ಪೀ॰ ಕ॰)], ಚೋರಾ ನೇಕತಿಕಾ ಜನಾ॥

“ಇತೋ ‘ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ’, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

“ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾನಂ ಅಧಿಪತಿ, ‘ವಿರೂಳ್ಹೋ’ ಇತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಕುಮ್ಭಣ್ಡೇಹಿ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

“ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

“ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“‘ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ’॥

೧೮೦. “ಯತ್ಥ ಚೋಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ, ಆದಿಚ್ಚೋ ಮಣ್ಡಲೀ ಮಹಾ।

ಯಸ್ಸ ಚೋಗ್ಗಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ, ದಿವಸೋಪಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
ಯಸ್ಸ ಚೋಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, ‘ಸಂವರೀ’ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

“ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ।
ಏವಂ ತಂ ತತ್ಥ ಜಾನನ್ತಿ, ‘ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ’॥

“ಇತೋ ‘ಸಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ’, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

“ನಾಗಾನಞ್ಚ ಅಧಿಪತಿ, ‘ವಿರೂಪಕ್ಖೋ’ತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ನಾಗೇಹೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

“ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।

ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

“ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“‘ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ’॥

೨೮೧. “ಯೇನ ಉತ್ತರಕುರುವ್ಹೋ [ಉತ್ತರಕುರೂ ರಮ್ಮಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ಮಹಾನೇರು ಸುದಸ್ಸನೋ।

ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ಜಾಯನ್ತಿ, ಅಮಮಾ ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ॥

“ನ ತೇ ಬೀಜಂ ಪವಪನ್ತಿ, ನಪಿ ನೀಯನ್ತಿ ನಙ್ಗಲಾ।
ಅಕಟ್ಠಪಾಕಿಮಂ ಸಾಲಿಂ, ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಮಾನುಸಾ॥

“ಅಕಣಂ ಅಥುಸಂ ಸುದ್ಧಂ, ಸುಗನ್ಧಂ ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲಂ।
ತುಣ್ಡಿಕೀರೇ ಪಚಿತ್ವಾನ, ತತೋ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಭೋಜನಂ॥

“ಗಾವಿಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಪಸುಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

“ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ವಾಹನಂ [ಇತ್ಥೀ-ವಾಹನಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಇತ್ಥೀಂ ವಾಹನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಪುರಿಸಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

“ಕುಮಾರಿಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಕುಮಾರಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

“ತೇ ಯಾನೇ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ,
ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತಿ [ಅನುಪರಿಯನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]।
ಪಚಾರಾ ತಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ॥

“ಹತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಸ್ಸಯಾನಂ, ದಿಬ್ಬಂ ಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ।
ಪಾಸಾದಾ ಸಿವಿಕಾ ಚೇವ, ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ॥

“ತಸ್ಸ ಚ ನಗರಾ ಅಹು,
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಸುಮಾಪಿತಾ।

ಆಟಾನಾಟಾ ಕುಸಿನಾಟಾ ಪರಕುಸಿನಾಟಾ,
ನಾಟಸುರಿಯಾ [ನಾಟಪುರಿಯಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ನಾಟಪರಿಯಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪರಕುಸಿಟನಾಟಾ॥

“ಉತ್ತರೇನ ಕಸಿವನ್ತೋ [ಕಪಿವನ್ತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ)],
ಜನೋಘಮಪರೇನ ಚ।
ನವನವುತಿಯೋ ಅಮ್ಬರಅಮ್ಬರವತಿಯೋ,
ಆಳಕಮನ್ದಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ॥

“ಕುವೇರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ, ಮಾರಿಸ, ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ವಿಸಾಣಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ।
ತಸ್ಮಾ ಕುವೇರೋ ಮಹಾರಾಜಾ, ‘ವೇಸ್ಸವಣೋ’ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

“ಪಚ್ಚೇಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ತತೋಲಾ ತತ್ತಲಾ ತತೋತಲಾ।
ಓಜಸಿ ತೇಜಸಿ ತತೋಜಸೀ, ಸೂರೋ ರಾಜಾ ಅರಿಟ್ಠೋ ನೇಮಿ॥

“ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಧರಣೀ ನಾಮ, ಯತೋ ಮೇಘಾ ಪವಸ್ಸನ್ತಿ।
ವಸ್ಸಾ ಯತೋ ಪತಾಯನ್ತಿ, ಸಭಾಪಿ ತತ್ಥ ಸಾಲವತೀ [ಭಗಲವತೀ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ನಾಮ॥

“ಯತ್ಥ ಯಕ್ಖಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಫಲಾ ರುಕ್ಖಾ।
ನಾನಾ ದಿಜಗಣಾ ಯುತಾ, ಮಯೂರಕೋಞ್ಚಾಭಿರುದಾ।
ಕೋಕಿಲಾದೀಹಿ ವಗ್ಗುಹಿ॥

“ಜೀವಞ್ಜೀವಕಸದ್ದೇತ್ಥ, ಅಥೋ ಓಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಾ।
ಕುಕ್ಕುಟಕಾ [ಕುಕುತ್ಥಕಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಕುಳೀರಕಾ, ವನೇ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ॥

“ಸುಕಸಾಳಿಕಸದ್ದೇತ್ಥ, ದಣ್ಡಮಾಣವಕಾನಿ ಚ।
ಸೋಭತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಾ, ಕುವೇರನಳಿನೀ ಸದಾ॥

“ಇತೋ ‘ಸಾ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ’, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

“ಯಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಅಧಿಪತಿ, ‘ಕುವೇರೋ’ ಇತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಯಕ್ಖೇಹೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

“ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

“ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

“ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।

కుసలేన సమేక్ఖసి, అమనుస్సాపి తం వన్దన్తి।
సుతం నేతం అభిణ్హసో, తస్మా ఏవం వదేమసే॥

‘‘జినం వన్దథ గోతమం, జినం వన్దామ గోతమం।
విజ్జాచరణసమ్పన్నం, బుద్ధం వన్దామ గోతమ’’న్తి॥

‘‘అయం ఖో సా, మారిస, ఆటానాటియా రక్ఖా భిక్ఖూనం భిక్ఖునీనం ఉపాసకానం ఉపాసికానం గుత్తియా రక్ఖాయ అవిహింసాయ ఫాసువిహారాయ।

౨౮౨. ‘‘యస్స కస్సచి, మారిస, భిక్ఖుస్స వా భిక్ఖునియా వా ఉపాసకస్స వా ఉపాసికాయ వా అయం ఆటానాటియా రక్ఖా సుగ్గహితా భవిస్సతి సమత్తా పరియాపుతా [పరియాపుటా (క॰)]। తం చే అమనుస్సో యక్ఖో వా యక్ఖినీ వా యక్ఖపోతకో వా యక్ఖపోతికా వా యక్ఖమహామత్తో వా యక్ఖపారిసజ్జో వా యక్ఖపచారో వా, గన్ధబ్బో వా గన్ధబ్బీ వా గన్ధబ్బపోతకో వా గన్ధబ్బపోతికా వా గన్ధబ్బమహామత్తో వా గన్ధబ్బపారిసజ్జో వా గన్ధబ్బపచారో వా, కుమ్భణ్డో వా కుమ్భణ్డీ వా కుమ్భణ్డపోతకో వా కుమ్భణ్డపోతికా వా కుమ్భణ్డమహామత్తో వా కుమ్భణ్డపారిసజ్జో వా కుమ్భణ్డపచారో వా, నాగో వా నాగీ వా నాగపోతకో వా నాగపోతికా వా నాగమహామత్తో వా నాగపారిసజ్జో వా నాగపచారో వా, పదుట్ఠచిత్తో భిక్ఖుం వా భిక్ఖునిం వా ఉపాసకం వా ఉపాసికం వా గచ్ఛన్తం వా అనుగచ్ఛేయ్య, ఠితం వా ఉపతిట్ఠేయ్య, నిసిన్నం వా ఉపనిసీదేయ్య, నిపన్నం వా ఉపనిపజ్జేయ్య। న మే సో, మారిస, అమనుస్సో లభేయ్య గామేసు వా నిగమేసు వా సక్కారం వా గరుకారం వా। న మే సో, మారిస, అమనుస్సో లభేయ్య ఆళకమన్దాయ నామ రాజధానియా వత్థుం వా వాసం వా। న మే సో, మారిస, అమనుస్సో లభేయ్య యక్ఖానం సమితిం గన్తుం। అపిస్సు నం, మారిస, అమనుస్సా అనావయ్హమ్పి నం కరేయ్యుం అవివయ్హం। అపిస్సు నం, మారిస, అమనుస్సా అత్తాహిపి పరిపుణ్ణాహి పరిభాసాహి పరిభాసేయ్యుం। అపిస్సు నం, మారిస, అమనుస్సా రిత్తంపిస్స పత్తం సీసే నిక్కుజ్జేయ్యుం। అపిస్సు నం, మారిస, అమనుస్సా సత్తధాపిస్స ముద్ధం ఫాలేయ్యుం।

‘‘సన్తి హి, మారిస, అమనుస్సా చణ్డా రుద్ధా [రుద్దా (సీ॰ పీ॰)] రభసా, తే నేవ మహారాజానం ఆదియన్తి, న మహారాజానం పురిసకానం ఆదియన్తి, న మహారాజానం పురిసకానం పురిసకానం ఆదియన్తి। తే ఖో తే, మారిస, అమనుస్సా మహారాజానం అవరుద్ధా నామ వుచ్చన్తి। సేయ్యథాపి, మారిస, రఞ్ఞో మాగధస్స విజితే మహాచోరా। తే నేవ రఞ్ఞో మాగధస్స ఆదియన్తి, న రఞ్ఞో మాగధస్స పురిసకానం ఆదియన్తి, న రఞ్ఞో మాగధస్స పురిసకానం పురిసకానం ఆదియన్తి। తే ఖో తే, మారిస, మహాచోరా రఞ్ఞో మాగధస్స అవరుద్ధా నామ వుచ్చన్తి। ఏవమేవ ఖో, మారిస, సన్తి అమనుస్సా చణ్డా రుద్ధా రభసా, తే నేవ మహారాజానం ఆదియన్తి, న మహారాజానం పురిసకానం ఆదియన్తి, న మహారాజానం పురిసకానం పురిసకానం ఆదియన్తి। తే ఖో తే, మారిస, అమనుస్సా మహారాజానం అవరుద్ధా నామ వుచ్చన్తి। యో హి కోచి, మారిస, అమనుస్సో యక్ఖో వా యక్ఖినీ వా…పే॰… గన్ధబ్బో వా గన్ధబ్బీ వా … కుమ్భణ్డో వా కుమ్భణ్డీ వా… నాగో వా నాగీ వా నాగపోతకో వా నాగపోతికా వా నాగమహామత్తో వా నాగపారిసజ్జో వా నాగపచారో వా పదుట్ఠచిత్తో భిక్ఖుం వా భిక్ఖునిం వా ఉపాసకం వా ఉపాసికం వా గచ్ఛన్తం వా అనుగచ్ఛేయ్య, ఠితం వా ఉపతిట్ఠేయ్య, నిసిన్నం వా ఉపనిసీదేయ్య, నిపన్నం వా ఉపనిపజ్జేయ్య। ఇమేసం యక్ఖానం మహాయక్ఖానం సేనాపతీనం మహాసేనాపతీనం ఉజ్ఝాపేతబ్బం విక్కన్దితబ్బం

ವಿರವಿತಬ್ಬಂ – ‘ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಆವಿಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ನ ಮುಞ್ಚತೀ’ತಿ।

೨೮೩. “ಕತಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾಯಕ್ಖಾನಂ ಸೇನಾಪತೀನಂ ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ?

“ಇನ್ದೋ ಸೋಮೋ ವರುಣೋ ಚ, ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಪಜಾಪತಿ।
ಚನ್ದನೋ ಕಾಮಸೇಟ್ಠೋ ಚ, ಕಿನ್ನುಘಣ್ಡು ನಿಘಣ್ಡು ಚ॥

“ಪನಾದೋ ಓಪಮಞ್ಞೋ ಚ, ದೇವಸೂತೋ ಚ ಮಾತಲಿ।
ಚಿತ್ತಸೇನೋ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬೋ, ನಳೋ ರಾಜಾ ಜನೇಸಭೋ [ಜನೋಸಭೋ (ಸ್ಯಾ॰)]॥

“ಸಾತಾಗಿರೋ ಹೇಮವತೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಕರತಿಯೋ ಗುಳೋ।
ಸಿವಕೋ ಮುಚಲಿನ್ದೋ ಚ, ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತೋ ಯುಗನ್ಧರೋ॥

“ಗೋಪಾಲೋ ಸುಪ್ಪರೋಧೋ ಚ [ಸುಪ್ಪಗೇಧೋ ಚ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ಹಿರಿ ನೇತ್ತಿ [ಹಿರೀ ನೇತ್ತೀ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಚ ಮನ್ದಿಯೋ।
ಪಞ್ಚಾಲಚಣ್ಡೋ ಆಳವಕೋ, ಪಜ್ಜುನ್ನೋ ಸುಮನೋ ಸುಮುಖೋ।
ದಧಿಮುಖೋ ಮಣಿ ಮಾಣಿವರೋ [ಮಣಿ ಮಾನಿಚರೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ದೀಘೋ, ಅಥೋ ಸೇರೀಸಕೋ ಸಹ॥

“ಇಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾಯಕ್ಖಾನಂ ಸೇನಾಪತೀನಂ ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬಂ ವಿಕ್ಕನ್ದಿತಬ್ಬಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ – ‘ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಆವಿಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ನ ಮುಞ್ಚತೀ’ತಿ।

“ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ, ಮಾರಿಸ, ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ। ಹನ್ದ ಚ ದಾನಿ ಮಯಂ, ಮಾರಿಸ, ಗಚ್ಛಾಮ ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ ಮಯಂ ಬಹುಕರಣೀಯಾ”ತಿ। “ಯಸ್ಸದಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ”ತಿ।

೨೮೪. ಅಥ ಖೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ತೇಪಿ ಖೋ ಯಕ್ಖಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು । ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸೂತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ದುತಿಯಭಾಣವಾರೋ

೨೮೫. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – “ಇಮಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರತ್ತಿಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಯಕ್ಖಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸೇನಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಚ

ನಾಗಸೇನಾಯ ಚತುದ್ದಿಸಂ ರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಗುಮ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಓವರಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಂ ಪಬ್ಬತಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ ಯೇನಾಹಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನಾಹಂ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು।

೨೮೬. "ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇಸ್ಸವಣೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಮಂ ಏತದವೋಚ - 'ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ...ಪೇ॰... ಸನ್ತಿ ಹಿ , ಭನ್ತೇ ನೀಚಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಪಸನ್ನಾ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾಯೇವ ಭಗವತೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಭಗವಾ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ... ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಯಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾಯೇವ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ... ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ। ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಿಯಂ ಅಮನಾಪಂ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ। ತತ್ಥ ಸನ್ತಿ ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ನಿವಾಸಿನೋ, ಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭಗವತೋ ಪಾವಚನೇ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ, ತೇಸಂ ಪಸಾದಾಯ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾ'ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಸಿಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇಸ್ಸವಣೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಮೇ ಅಧಿವಾಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ ಅಭಾಸಿ -

೨೮೭. 'ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಚ ನಮತ್ಥು, ಚಕ್ಖುಮನ್ತಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ।

ಸಿಖಿಸ್ಸಪಿ ಚ ನಮತ್ಥು, ಸಬ್ಬಭೂತಾನುಕಮ್ಪಿನೋ॥

'ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಚ ನಮತ್ಥು, ನ್ಹಾತಕಸ್ಸ ತಪಸ್ಸಿನೋ।
ನಮತ್ಥು ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ, ಮಾರಸೇನಾಪಮದ್ದಿನೋ॥

'ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ।
ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಚ ನಮತ್ಥು, ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಿ॥

'ಅಙ್ಗೀರಸಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಸಕ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ।
ಯೋ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ॥

'ಯೇ ಚಾಪಿ ನಿಬ್ಬುತಾ ಲೋಕೇ, ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸುಂ।
ತೇ ಜನಾ ಅಪಿಸುಣಾಥ, ಮಹನ್ತಾ ವೀತಸಾರದಾ॥

'ಹಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಯಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

೨೮೮. 'ಯತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ, ಆದಿಚ್ಚೋ ಮಣ್ಡಲೀ ಮಹಾ।

ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ, ಸಂವರೀಪಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
ಯಸ್ಸ ಚುಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, "ದಿವಸೋ"ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

'ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ।
ಏವಂ ತಂ ತತ್ಥ ಜಾನನ್ತಿ, "ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ"॥

'ಇತೋ "ಸಾ ಪುರಿಮಾ ದಿಸಾ", ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

'ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪತಿ, "ಧತರಟ್ಠೋ"ತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಗನ್ಧಬ್ಬೇಹಿ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

'ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

'ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

'ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

"ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ"॥

೨೮೯. 'ಯೇನ ಪೇತಾ ಪವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಪಿಸುಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಮಂಸಿಕಾ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ ಲುದ್ದಾ, ಚೋರಾ ನೇಕತಿಕಾ ಜನಾ॥

'ಇತೋ "ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ", ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

'ಕುಮ್ಭಣ್ಡಾನಂ ಅಧಿಪತಿ, "ವಿರೂಳ್ಹೋ" ಇತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಕುಮ್ಭಣ್ಡೇಹಿ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

'ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

'ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

‘ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ”॥

೨೯೦. ‘ಯತ್ಥ ಚೋಗ್ಗಚ್ಛತಿ ಸೂರಿಯೋ, ಆದಿಚ್ಚೋ ಮಣ್ಡಲೀ ಮಹಾ।

ಯಸ್ಸ ಚೋಗ್ಗಚ್ಛಮಾನಸ್ಸ, ದಿವಸೋಪಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
ಯಸ್ಸ ಚೋಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, “ಸಂವರೀ”ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

‘ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ।
ಏವಂ ತಂ ತತ್ಥ ಜಾನನ್ತಿ, ಸಮುದ್ದೋ ಸರಿತೋದಕೋ॥

‘ಇತೋ “ಸಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ”, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

‘ನಾಗಾನಞ್ಚ ಅಧಿಪತಿ, “ವಿರೂಪಕ್ಖೋ”ತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ನಾಗೇಹೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

‘ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

‘ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

‘ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ”॥

೨೯೧. ‘ಯೇನ ಉತ್ತರಕುರುವ್ಹೋ, ಮಹಾನೇರು ಸುದಸ್ಸನೋ।

ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ಜಾಯನ್ತಿ, ಅಮಮಾ ಅಪರಿಗ್ಗಹಾ॥

‘ನ ತೇ ಬೀಜಂ ಪವಪನ್ತಿ, ನಾಪಿ ನೀಯನ್ತಿ ನಙ್ಗಲಾ।
ಅಕಟ್ಠಪಾಕಿಮಂ ಸಾಲಿಂ, ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಮಾನುಸಾ॥

‘ಅಕಣಂ ಅಥುಸಂ ಸುದ್ಧಂ, ಸುಗನ್ಧಂ ತಣ್ಡುಲಪ್ಫಲಂ।
ತುಣ್ಡಿಕೀರೇ ಪಚಿತ್ವಾನ, ತತೋ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಭೋಜನಂ॥

‘ಗಾವಿಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಪಸುಂ ಏಕಖುರಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

‘ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಪುರಿಸಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

‘ಕುಮಾರಿಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ।
ಕುಮಾರಂ ವಾಹನಂ ಕತ್ವಾ, ಅನುಯನ್ತಿ ದಿಸೋದಿಸಂ॥

‘ತೇ ಯಾನೇ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ,
ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತಿ।
ಪಚಾರಾ ತಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ॥

‘ಹತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಸ್ಸಯಾನಂ,
ದಿಬ್ಬಂ ಯಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ।
ಪಾಸಾದಾ ಸಿವಿಕಾ ಚೇವ,
ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ॥

‘ತಸ್ಸ ಚ ನಗರಾ ಅಹು,
ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಸುಮಾಪಿತಾ।
ಆಟಾನಾಟಾ ಕುಸಿನಾಟಾ ಪರಕುಸಿನಾಟಾ,
ನಾಟಸುರಿಯಾ ಪರಕುಸಿಟನಾಟಾ॥

‘ಉತ್ತರೇನ ಕಸಿವನ್ತೋ,
ಜನೋಘಮಪರೇನ ಚ।
ನವನವುತಿಯೋ ಅಮ್ಬರಅಮ್ಬರವತಿಯೋ,
ಆಳಕಮನ್ದಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ॥

‘ಕುವೇರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ, ಮಾರಿಸ, ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ವಿಸಾಣಾ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ।
ತಸ್ಮಾ ಕುವೇರೋ ಮಹಾರಾಜಾ, ‘‘ವೇಸ್ಸವಣೋ’’ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

‘ಪಚ್ಚೇಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ತತೋಲಾ ತತ್ತಲಾ ತತೋತಲಾ।
ಓಜಸಿ ತೇಜಸಿ ತತೋಜಸೀ, ಸೂರೋ ರಾಜಾ ಅರಿಟ್ಠೋ ನೇಮಿ॥

‘ರಹದೋಪಿ ತತ್ಥ ಧರಣೀ ನಾಮ, ಯತೋ ಮೇಘಾ ಪವಸ್ಸನ್ತಿ।
ವಸ್ಸಾ ಯತೋ ಪತಾಯನ್ತಿ, ಸಭಾಪಿ ತತ್ಥ ಸಾಲವತೀ ನಾಮ॥

‘ಯತ್ಥ ಯಕ್ಖಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚಫಲಾ ರುಕ್ಖಾ।
ನಾನಾ ದಿಜಗಣಾ ಯುತಾ, ಮಯೂರಕೋಞ್ಚಾಭಿರುದಾ।
ಕೋಕಿಲಾದೀಹಿ ವಗ್ಗುಹಿ॥

‘ಜೀವಞ್ಜೀವಕಸದ್ದೇತ್ಥ, ಅಥೋ ಓಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಾ।
ಕುಕ್ಕುಟಕಾ ಕುಳೀರಕಾ, ವನೇ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಕಾ॥

‘ಸುಕಸಾಳಿಕ ಸದ್ದೇತ್ಥ, ದಣ್ಡಮಾಣವಕಾನಿ ಚ।
ಸೋಭತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಾ, ಕುವೇರನಳಿನೀ ಸದಾ॥

‘ಇತೋ “ಸಾ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ”, ಇತಿ ನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀ ಜನೋ।
ಯಂ ದಿಸಂ ಅಭಿಪಾಲೇತಿ, ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ॥

‘ಯಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಅಧಿಪತಿ, “ಕುವೇರೋ” ಇತಿ ನಾಮಸೋ।
ರಮತೀ ನಚ್ಚಗೀತೇಹಿ, ಯಕ್ಖೇಹೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

‘ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಏಕನಾಮಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಅಸೀತಿ ದಸ ಏಕೋ ಚ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾ॥

‘ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಬುದ್ಧಂ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಂ।
ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹನ್ತಂ ವೀತಸಾರದಂ॥

‘ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಕುಸಲೇನ ಸಮೇಕ್ಖಸಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ವನ್ದನ್ತಿ।
ಸುತಂ ನೇತಂ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದೇಮಸೇ॥

“ಜಿನಂ ವನ್ದಥ ಗೋತಮಂ, ಜಿನಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮಂ।
ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಾಮ ಗೋತಮ”ನ್ತಿ॥

೨೯೨. ‘ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ, ಮಾರಿಸ , ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಮಾರಿಸ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಾ ಅಯಂ ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಮತ್ತಾ ಪರಿಯಾಪುತಾ ತಂ ಚೇ ಅಮನುಸ್ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಯಕ್ಖಿನೀ ವಾ…ಪೇ॰… ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ಗನ್ಧಬ್ಬೀ ವಾ…ಪೇ॰… ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ ವಾ ಕುಮ್ಭಣ್ಡೀ ವಾ…ಪೇ॰… ನಾಗೋ ವಾ ನಾಗೀ ವಾ ನಾಗಪೋತಕೋ ವಾ ನಾಗಪೋತಿಕಾ ವಾ ನಾಗಮಹಾಮತ್ತೋ ವಾ ನಾಗಪಾರಿಸಜ್ಜೋ ವಾ ನಾಗಪಚಾರೋ ವಾ, ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಾ ಅನುಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಠಿತಂ ವಾ ಉಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ಉಪನಿಸೀದೇಯ್ಯ, ನಿಪನ್ನಂ ವಾ ಉಪನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ನ ಮೇ ಸೋ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಲಭೇಯ್ಯ ಗಾಮೇಸು ವಾ ನಿಗಮೇಸು ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ವಾ ಗರುಕಾರಂ ವಾ। ನ ಮೇ ಸೋ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಲಭೇಯ್ಯ ಆಳಕಮನ್ದಾಯ ನಾಮ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ವತ್ಥುಂ ವಾ ವಾಸಂ ವಾ। ನ ಮೇ ಸೋ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಲಭೇಯ್ಯ ಯಕ್ಖಾನಂ ಸಮಿತಿಂ ಗನ್ತುಂ। ಅಪಿಸ್ಸು ನಂ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಅನಾವಯ್ಹಮ್ಪಿ ನಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ ಅವಿವಯ್ಹಂ। ಅಪಿಸ್ಸು ನಂ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತಾಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾಹಿ ಪರಿಭಾಸಾಹಿ

ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯುಂ। ಅಪಿಸ್ಸು ನಂ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ರಿತ್ತಂಪಿಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಸೀಸೇ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಅಪಿಸ್ಸು ನಂ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಸತ್ತಧಾಪಿಸ್ಸ ಮುದ್ಧಂ ಫಾಲೇಯ್ಯುಂ। ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಚಣ್ಡಾ ರುದ್ಧಾ ರಭಸಾ, ತೇ ನೇವ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ। ತೇ ಖೋ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಅವರುದ್ಧಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಮಾರಿಸ, ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ವಿಜಿತೇ ಮಹಾಚೋರಾ। ತೇ ನೇವ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ। ತೇ ಖೋ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಮಹಾಚೋರಾ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಅವರುದ್ಧಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಾರಿಸ, ಸನ್ತಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಚಣ್ಡಾ ರುದ್ಧಾ ರಭಸಾ, ತೇ ನೇವ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ, ನ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಪುರಿಸಕಾನಂ ಆದಿಯನ್ತಿ। ತೇ ಖೋ ತೇ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಅವರುದ್ಧಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ, ಮಾರಿಸ, ಅಮನುಸ್ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಯಕ್ಖಿನೀ ವಾ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ಗನ್ಧಬ್ಬೀ ವಾ...ಪೇ॰... ಕುಮ್ಭಣ್ಡೋ ವಾ ಕುಮ್ಭಣ್ಡೀ ವಾ...ಪೇ॰... ನಾಗೋ ವಾ ನಾಗೀ ವಾ... ಪೇ॰... ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಾ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಠಿತಂ ವಾ ಉಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ಉಪನಿಸೀದೇಯ್ಯ, ನಿಪನ್ನಂ ವಾ ಉಪನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾಯಕ್ಖಾನಂ ಸೇನಾಪತೀನಂ ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬಂ ವಿಕ್ಕನ್ದಿತಬ್ಬಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ - 'ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಆವಿಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ನ ಮುಞ್ಚತೀ'ತಿ।

೨೯೩. 'ಕತಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾಯಕ್ಖಾನಂ ಸೇನಾಪತೀನಂ ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ?

'ಇನ್ದೋ ಸೋಮೋ ವರುಣೋ ಚ, ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಪಜಾಪತಿ।
ಚನ್ದನೋ ಕಾಮಸೇಟ್ಠೋ ಚ, ಕಿನ್ನುಘಣ್ಡು ನಿಘಣ್ಡು ಚ॥

'ಪನಾದೋ ಓಪಮಞ್ಞೋ ಚ, ದೇವಸೂತೋ ಚ ಮಾತಲಿ।
ಚಿತ್ತಸೇನೋ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬೋ, ನಳೋ ರಾಜಾ ಜನೇಸಭೋ॥

'ಸಾತಾಗಿರೋ ಹೇವಮತೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಕರತಿಯೋ ಗುಳೋ।
ಸಿವಕೋ ಮುಚಲಿನ್ದೋ ಚ, ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತೋ ಯುಗನ್ಧರೋ॥

'ಗೋಪಾಲೋ ಸುಪ್ಪರೋಧೋ ಚ, ಹಿರಿ ನೇತ್ತಿ ಚ ಮನ್ದಿಯೋ।
ಪಞ್ಚಾಲಚಣ್ಡೋ ಆಳವಕೋ, ಪಜ್ಜುನ್ನೋ ಸುಮನೋ ಸುಮುಖೋ।
ದಧಿಮುಖೋ ಮಣಿ ಮಾಣಿವರೋ ದೀಘೋ, ಅಥೋ ಸೇರೀಸಕೋ ಸಹ॥

'ಇಮೇಸಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಮಹಾಯಕ್ಖಾನಂ ಸೇನಾಪತೀನಂ ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬಂ ವಿಕ್ಕನ್ದಿತಬ್ಬಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ - "ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಆವಿಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ವಿಹಿಂಸತಿ, ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ ನ ಮುಞ್ಚತೀ"ತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಮಾರಿಸ, ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ। ಹನ್ದ ಚ ದಾನಿ ಮಯಂ, ಮಾರಿಸ, ಗಚ್ಛಾಮ, ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ ಮಯಂ ಬಹುಕರಣೀಯಾ'"ತಿ। '"ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ'"ತಿ।

೨೯೪. “ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ತೇಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಕ್ಖಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಮಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನಾಹಂ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ತತ್ಥೇವನ್ತರಧಾಯಿಂಸು।

೨೯೫. “ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಥ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ। ಪರಿಯಾಪುಣಾಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ। ಧಾರೇಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಟಾನಾಟಿಯಂ ರಕ್ಖಂ। ಅತ್ಥಸಂಹಿತಾ [ಅತ್ಥಸಂಹಿತಾಯಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಟಾನಾಟಿಯಾ ರಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ ಗುತ್ತಿಯಾ ರಕ್ಖಾಯ ಅವಿಹಿಂಸಾಯ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾ”ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಆಟಾನಾಟಿಯಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ನವಮಂ।

೧೦. ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತಂ

೨೯೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಮಲ್ಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಯೇನ ಪಾವಾ ನಾಮ ಮಲ್ಲಾನಂ ನಗರಂ ತದವಸರಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಪಾವಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಮ್ಬವನೇ।

ಉಬ್ಭತಕನವಸನ್ಧಾಗಾರಂ

೨೯೭. ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ಉಬ್ಭತಕಂ ನಾಮ ನವಂ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ [ಸನ್ಥಾಗಾರಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸಣ್ಠಾಗಾರಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅಚಿರಕಾರಿತಂ ಹೋತಿ ಅನಜ್ಝಾವುಟ್ಠಂ [ಅನಜ್ಝಾವುತ್ಥಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ। ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ - “ಭಗವಾ ಕಿರ ಮಲ್ಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಪಾವಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾವಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಮ್ಬವನೇ”ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ - “ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಪಾವೇಯ್ಯಕಾನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ಉಬ್ಭತಕಂ ನಾಮ ನವಂ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಅಚಿರಕಾರಿತಂ ಹೋತಿ ಅನಜ್ಝಾವುಟ್ಠಂ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ। ತಞ್ಚ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತು, ಭಗವತಾ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತದಸ್ಸ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಖೋ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ।

೨೯೮. ಅಥ ಖೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಭಗವತೋ ಅಧಿವಾಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಯೇನ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ [ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಸನ್ಥತಂ (ಕ॰)] ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉದಕಮಣಿಕಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತೇಲಪದೀಪಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಾ ಖೋ ತೇ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ - “ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಸನ್ಥತಂ [ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಸನ್ಥತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)], ಭನ್ತೇ, ಸನ್ಧಾಗಾರಂ, ಭಗವತೋ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ, ಉದಕಮಣಿಕೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ, ತೇಲಪದೀಪೋ ಆರೋಪಿತೋ। ಯಸ್ಸದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ”ತಿ।

೨೯೯. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಥಮ್ಭಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಖೋ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದಿ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ। ಪಾವೇಯ್ಯಕಾಪಿ ಖೋ ಮಲ್ಲಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಾಭಿಮುಖಾ ನಿಸೀದಿಂಸು ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಾವೇಯ್ಯಕೇ ಮಲ್ಲೇ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ - “ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಖೋ, ವಾಸೇಟ್ಠಾ, ರತ್ತಿ। ಯಸ್ಸದಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ”ತಿ। “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಖೋ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

೩೦೦. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ಪಾವೇಯ್ಯಕೇಸು ಮಲ್ಲೇಸು ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಂಘಂ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – "ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ [ವಿಗತಥೀನಮಿದ್ಧೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ। ಪಟಿಭಾತು ತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮೀಕಥಾ। ಪಿಟ್ಠಿ ಮೇ ಆಗಿಲಾಯತಿ। ತಮಹಂ ಆಯಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ [ಆಯಮೇಯ್ಯಾಮೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ ಪಾದೇ ಪಾದಂ ಅಚ್ಚಾಧಾಯ, ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ।

ಭಿನ್ನನಿಗಣ್ಠವತ್ಥು

೩೦೧. ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ಪಾವಾಯಂ ಅಧುನಾಕಾಲಙ್ಕತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಭಿನ್ನಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ [ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಕಲಹಜಾತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ [ವಿಚರನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] – "ನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಸಿ, ಅಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಮಿ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಿಸ್ಸಸಿ! ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೋ ತ್ವಮಸಿ, ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ। ಸಹಿತಂ ಮೇ, ಅಸಹಿತಂ ತೇ। ಪುರೇವಚನೀಯಂ ಪಚ್ಛಾ ಅವಚ, ಪಚ್ಛಾವಚನೀಯಂ ಪುರೇ ಅವಚ। ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ತೇ ವಿಪರಾವತ್ತಂ, ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ, ನಿಗ್ಗಹಿತೋ ತ್ವಮಸಿ, ಚರ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾಯ, ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ ವಾ ಸಚೇ ಪಹೋಸೀ"ತಿ। ವಧೋಯೇವ ಖೋ ಮಞ್ಞೇ ನಿಗಣ್ಠೇಸು ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸು ವತ್ತತಿ। ಯೇಪಿ [ಯೇಪಿ ತೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ , ತೇಪಿ ನಿಗಣ್ಠೇಸು ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ನರೂಪಾ ವಿರತ್ತರೂಪಾ ಪಟಿವಾನರೂಪಾ, ಯಥಾ ತಂ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ।

೩೦೨. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – "ನಿಗಣ್ಠೋ, ಆವುಸೋ, ನಾಟಪುತ್ತೋ ಪಾವಾಯಂ ಅಧುನಾಕಾಲಙ್ಕತೋ, ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾಯ ಭಿನ್ನಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ…ಪೇ॰… ಭಿನ್ನಥೂಪೇ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ"। "ಏವಞ್ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಹೋತಿ ದುರಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೇ ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ। ಅಯಂ ಖೋ ಪನಾವುಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ [ಅಸ್ಮಾಕಂ (ಪೀ॰)] ಭಗವತಾ [ಭಗವತೋ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

"ಕತಮೋ ಚಾವುಸೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಾ [ಭಗವತೋ (ಕ॰ ಸೀ॰)] ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಸುಪ್ಪವೇದಿತೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಉಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೋ; ಯತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ?

ಏಕಕಂ

೩೦೩. "ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ , ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೋ

ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ? ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ , ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ದುಕಂ

೩೦೪. "ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ದ್ವೇ [ದ್ವೇ ಧಮ್ಮೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ]?

"ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ।

"ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಭವತಣ್ಹಾ ಚ।

"ಭವದಿಟ್ಠಿ ಚ ವಿಭವದಿಟ್ಠಿ ಚ।

"ಅಹಿರಿಕಞ್ಚ [ಅಹಿರೀಕಞ್ಚ (ಕತ್ಥಚಿ)] ಅನೋತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ।

"ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ।

"ದೋವಚಸ್ಸತಾ ಚ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ ಚ।

"ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಚ।

"ಆಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ ಚ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ ಚ।

"ಸಮಾಪತ್ತಿಕುಸಲತಾ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ ಚ।

"ಧಾತುಕುಸಲತಾ ಚ ಮನಸಿಕಾರಕುಸಲತಾ ಚ।

"ಆಯತನಕುಸಲತಾ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲತಾ ಚ।

"ಠಾನಕುಸಲತಾ ಚ ಅಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾ ಚ।

"ಅಜ್ಜವಞ್ಚ ಲಜ್ಜವಞ್ಚ।

"ಖನ್ತಿ ಚ ಸೋರಚ್ಚಞ್ಚ।

"ಸಾಖಲ್ಯಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಚ।

“ಅವಿಹಿಂಸಾ ಚ ಸೋಚೇಯ್ಯಞ್ಚ।

“ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಞ್ಚ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ।

“ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ।

“ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಚ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಚ।

“ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಚ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಚ।

“ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲಞ್ಚ [ಪಟಿಸನ್ಧಾನಬಲಞ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭಾವನಾಬಲಞ್ಚ।

“ಸತಿಬಲಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಬಲಞ್ಚ।

“ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ।

“ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ।

“ಪಗ್ಗಹೋ ಚ ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಚ।

“ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ ಚ।

“ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ ಚ।

“ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಚ।

“ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಖೋ ಪನ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಚ ಪಧಾನಂ।

“ಸಂವೇಗೋ ಚ ಸಂವೇಜನೀಯೇಸು ಠಾನೇಸು ಸಂವಿಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನಂ।

“ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಚ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿವಾನಿತಾ ಚ ಪಧಾನಸ್ಮಿಂ।

“ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚ।

“ಖಯೇಞಾಣಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇಞಾಣಂ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ತಿಕಂ

೩೦೫. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ?

“ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

“ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

“ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ - ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ।

“ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ - ಕಾಯಸುಚರಿತಂ, ವಚೀಸುಚರಿತಂ , ಮನೋಸುಚರಿತಂ।

“ತಯೋ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ - ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ।

“ತಯೋ ಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ, ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ।

“ತಯೋ ಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಾ - ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।

“ತಯೋ ಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಾ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಾ - ಕಾಮಸಞ್ಞಾ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ, ವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಕುಸಲಸಞ್ಞಾ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ, ಅವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಅಕುಸಲಧಾತುಯೋ - ಕಾಮಧಾತು, ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು, ವಿಹಿಂಸಾಧಾತು।

“ತಿಸ್ಸೋ ಕುಸಲಧಾತುಯೋ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು, ಅಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು, ಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತು।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ - ಕಾಮಧಾತು, ರೂಪಧಾತು, ಅರೂಪಧಾತು।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ - ರೂಪಧಾತು, ಅರೂಪಧಾತು, ನಿರೋಧಧಾತು।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ - ಹೀನಧಾತು, ಮಜ್ಝಿಮಧಾತು, ಪಣೀತಧಾತು।

“ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ - ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ಭವತಣ್ಹಾ, ವಿಭವತಣ್ಹಾ।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ - ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಅರೂಪತಣ್ಹಾ।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ - ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಅರೂಪತಣ್ಹಾ, ನಿರೋಧತಣ್ಹಾ।

“ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ - ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ।

“ತಯೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ।

“ತಯೋ ಭವಾ - ಕಾಮಭವೋ, ರೂಪಭವೋ, ಅರೂಪಭವೋ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಏಸನಾ - ಕಾಮೇಸನಾ, ಭವೇಸನಾ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ।

“ತಿಸ್ಸೋ ವಿಧಾ - ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಿಧಾ, ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಿಧಾ, ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಿಧಾ।

“ತಯೋ ಅದ್ಧಾ - ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ, ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅದ್ಧಾ।

“ತಯೋ ಅನ್ತಾ - ಸಕ್ಕಾಯೋ ಅನ್ತೋ, ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋ ಅನ್ತೋ, ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧೋ ಅನ್ತೋ।

“ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ - ಸುಖಾ ವೇದನಾ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ।

“ತಿಸ್ಸೋ ದುಕ್ಖತಾ - ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ, ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ, ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾ।

“ತಯೋ ರಾಸೀ - ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತೋ ರಾಸಿ, ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯತೋ ರಾಸಿ, ಅನಿಯತೋ ರಾಸಿ।

“ತಯೋ ತಮಾ [ತಿಸ್ಸೋ ಕಙ್ಖಾ (ಬಹೂಸು) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] - ಅತೀತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ, ಅನಾಗತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ, ಏತರಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ।

“ತೀಣಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖೇಯ್ಯಾನಿ - ಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಆವುಸೋ ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ - ‘ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ’ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಆವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ - ‘ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ’ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರೋ, ಆವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ, ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಯಂ ತಥಾಗತೋ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ - ‘ಮಾ ಮೇ ಇದಂ ಪರೋ ಅಞ್ಞಾಸೀ’ತಿ।

“ತಯೋ ಕಿಞ್ಚನಾ - ರಾಗೋ ಕಿಞ್ಚನಂ, ದೋಸೋ ಕಿಞ್ಚನಂ, ಮೋಹೋ ಕಿಞ್ಚನಂ।

“ತಯೋ ಅಗ್ಗೀ - ರಾಗಗ್ಗಿ, ದೋಸಗ್ಗಿ, ಮೋಹಗ್ಗಿ।

“ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಅಗ್ಗೀ - ಆಹುನೇಯ್ಯಗ್ಗಿ, ಗಹಪತಗ್ಗಿ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಗ್ಗಿ।

“ತಿವಿಧೇನ ರೂಪಸಙ್ಗಹೋ - ಸನಿದಸ್ಸನಸಪ್ಪಟಿಘಂ ರೂಪಂ [ಸನಿದಸ್ಸನಸಪ್ಪಟಿಘರೂಪಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಏವಮಿತರದ್ವಯೇಪಿ], ಅನಿದಸ್ಸನಸಪ್ಪಟಿಘಂ ರೂಪಂ, ಅನಿದಸ್ಸನಅಪ್ಪಟಿಘಂ ರೂಪಂ।

“ತಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾ - ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ , ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ।

“ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ - ಸೇಕ್ಖೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ನೇವಸೇಕ್ಖೋನಾಸೇಕ್ಖೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

“ತಯೋ ಥೇರಾ - ಜಾತಿಥೇರೋ, ಧಮ್ಮಥೇರೋ, ಸಮ್ಮುತಿಥೇರೋ [ಸಮ್ಮತಿಥೇರೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।

“ತೀಣಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ - ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು, ಸೀಲಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು, ಭಾವನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು।

“ತೀಣಿ ಚೋದನಾವತ್ಥೂನಿ - ದಿಟ್ಠೇನ, ಸುತೇನ, ಪರಿಸಙ್ಕಾಯ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿಯೋ [ಕಾಮುಪ್ಪತ್ತಿಯೋ (ಸೀ॰), ಕಾಮುಪಪತ್ತಿಯೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] - ಸನ್ತಾವುಸೋ ಸತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಮಾ, ತೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇಸು ಕಾಮೇಸು ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿ। ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಿತಕಾಮಾ, ತೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಕಾಮೇಸು ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮಾನರತೀ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿ। ಸನ್ತಾವುಸೋ ಸತ್ತಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತಕಾಮಾ, ತೇ ಪರನಿಮ್ಮಿತೇಸು ಕಾಮೇಸು ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಕಾಮೂಪಪತ್ತಿ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಸುಖೂಪಪತ್ತಿಯೋ [ಸುಖುಪಪತ್ತಿಯೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] - ಸನ್ತಾವುಸೋ ಸತ್ತಾ [ಸತ್ತಾ ಸುಖಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಸುಖೂಪಪತ್ತಿ। ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸುಖೇನ ಅಭಿಸನ್ನಾ ಪರಿಸನ್ನಾ ಪರಿಪೂರಾ ಪರಿಪ್ಫುಟಾ। ತೇ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇನ್ತಿ - ‘ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ’ನ್ತಿ , ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಸುಖೂಪಪತ್ತಿ। ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸುಖೇನ ಅಭಿಸನ್ನಾ ಪರಿಸನ್ನಾ ಪರಿಪೂರಾ ಪರಿಪ್ಫುಟಾ। ತೇ ಸನ್ತಂಯೇವ ತುಸಿತಾ [ಸನ್ತುಸಿತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಸುಖಂ [ಚಿತ್ತಸುಖಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಸುಖೂಪಪತ್ತಿ ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾ - ಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ, ನೇವಸೇಕ್ಖಾನಾಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ।

“ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾ - ಚಿನ್ತಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ, ಸುತಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ, ಭಾವನಾಮಯಾ ಪಞ್ಞಾ।

“ತೀಣಾವುಧಾನಿ - ಸುತಾವುಧಂ, ಪವಿವೇಕಾವುಧಂ, ಪಞ್ಞಾವುಧಂ।

“ತೀಣಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ - ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ।

“ತೀಣಿ ಚಕ್ಖೂನಿ - ಮಂಸಚಕ್ಖು, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು।

“ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಭಾವನಾ - ಕಾಯಭಾವನಾ, ಚಿತ್ತಭಾವನಾ, ಪಞ್ಞಾಭಾವನಾ।

“ತೀಣಿ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ - ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಪಟಿಪದಾನುತ್ತರಿಯಂ, ವಿಮುತ್ತಾನುತ್ತರಿಯಂ।

“ತಯೋ ಸಮಾಧೀ - ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ।

“ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಸಮಾಧೀ - ಸುಞ್ಞತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ಸಮಾಧಿ।

“ತೀಣಿ ಸೋಚೇಯ್ಯಾನಿ - ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ।

“ತೀಣಿ ಮೋನೇಯ್ಯಾನಿ - ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ।

“ತೀಣಿ ಕೋಸಲ್ಲಾನಿ - ಆಯಕೋಸಲ್ಲಂ, ಅಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ, ಉಪಾಯಕೋಸಲ್ಲಂ।

“ತಯೋ ಮದಾ - ಆರೋಗ್ಯಮದೋ, ಯೋಬ್ಬನಮದೋ, ಜೀವಿತಮದೋ।

“ತೀಣಿ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಾನಿ - ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ, ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ।

“ತೀಣಿ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ - ಅತೀತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - ‘ಏವಂ ಅಹೋಸಿ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ’ನ್ತಿ; ಅನಾಗತಂ ವಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - ‘ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನ’ನ್ತಿ; ಏತರಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - ‘ಏವಂ ಹೋತಿ ಏತರಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನ’ನ್ತಿ।

“ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ - ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತೇಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ, ಆಸವಾನಂ ಖಯೇಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ।

“ತಯೋ ವಿಹಾರಾ - ದಿಬ್ಬೋ ವಿಹಾರೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಹಾರೋ, ಅರಿಯೋ ವಿಹಾರೋ।

“ತೀಣಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ - ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ಚತುಕ್ಕಂ

೩೦೬. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ?

“ಚತ್ತಾರೋ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ...ಪೇ॰... ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಇದ್ಧಿಪಾದಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ। ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ। ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ। ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ।

“ಚತ್ತಾರಿ **ಝಾನಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ [ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ [ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ - ‘ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ’ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ [ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ, ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ [ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

೩೦೭. “ಚತಸ್ಸೋ **ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ**। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ, ಆವುಸೋ , ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ದಿವಾಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿಂ, ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ತಥಾ ದಿವಾ। ಇತಿ ವಿವಟೇನ ಚೇತಸಾ ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೇನ ಸಪ್ಪಭಾಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ, ಆವುಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿದಿತಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವಿದಿತಾ ಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವಿದಿತಾ ವಿತಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಯಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಕತಮಾ ಚಾವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇತಿ ರೂಪಂ, ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ, ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ಇತಿ ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ಇತಿ ಸಞ್ಞಾ… ಇತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ… ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ, ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ಅಯಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

೩೦೮. “ಚತಸ್ಸೋ **ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ [ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ತಥಾ ದುತಿಯಂ। ತಥಾ ತತಿಯಂ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ

ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ।

"ಚತ್ತಾರೋ **ಆರುಪ್ಪಾ**। [ಅರೂಪಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ 'ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ'ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ'ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ'ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಅಪಸ್ಸೇನಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ವಿನೋದೇತಿ।

೩೦೯. "ಚತ್ತಾರೋ **ಅರಿಯವಂಸಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಚೀವರೇನ, ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ, ನ ಚ ಚೀವರಹೇತು ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಚೀವರಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ಚೀವರಂ ಅಗಧಿತೋ [ಅಗಥಿತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ; ತಾಯ ಚ ಪನ ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ - 'ಭಿಕ್ಖು ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ, ಇತರೀತರಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ, ನ ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಹೇತು ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ; ತಾಯ ಚ ಪನ ಇತರೀತರಪಿಣ್ಡಪಾತಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ , ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ - 'ಭಿಕ್ಖು ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಸೇನಾಸನೇನ, ಇತರೀತರಸೇನಾಸನಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ, ನ ಚ ಸೇನಾಸನಹೇತು ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಸೇನಾಸನಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ಸೇನಾಸನಂ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ; ತಾಯ ಚ ಪನ ಇತರೀತರಸೇನಾಸನಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ - 'ಭಿಕ್ಖು ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಹಾನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಹಾನರತೋ, ಭಾವನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಭಾವನಾರತೋ; ತಾಯ ಚ ಪನ ಪಹಾನಾರಾಮತಾಯ ಪಹಾನರತಿಯಾ ಭಾವನಾರಾಮತಾಯ ಭಾವನಾರತಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ - 'ಭಿಕ್ಖು ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ'।

೩೧೦. "ಚತ್ತಾರಿ **ಪಧಾನಾನಿ**। ಸಂವರಪಧಾನಂ ಪಹಾನಪಧಾನಂ ಭಾವನಾಪಧಾನಂ [ಭಾವನಾಪ್ಪಧಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನುರಕ್ಖಣಾಪಧಾನಂ [ಅನುರಕ್ಖನಾಪ್ಪಧಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಕತಮಞ್ಚಾವುಸೋ, ಸಂವರಪಧಾನಂ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ

ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಸಂವರಪಧಾನಂ।

"ಕತಮಞ್ಚಾವುಸೋ, ಪಹಾನಪಧಾನಂ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕರೋತಿ [ಬ್ಯನ್ತೀ ಕರೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ...ಪೇ॰... ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ... ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಪಹಾನಪಧಾನಂ।

"ಕತಮಞ್ಚಾವುಸೋ , ಭಾವನಾಪಧಾನಂ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ। ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ... ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ... ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ... ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ... ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಭಾವನಾಪಧಾನಂ।

"ಕತಮಞ್ಚಾವುಸೋ, ಅನುರಕ್ಖಣಾಪಧಾನಂ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಭದ್ರಕಂ [ಭದ್ದಕಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುರಕ್ಖತಿ - ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಂ, ಪುಳುವಕಸಞ್ಞಂ [ಪುಳವಕಸಞ್ಞಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ವಿನೀಲಕಸಞ್ಞಂ, ವಿಚ್ಛಿದ್ದಕಸಞ್ಞಂ, ಉದ್ಧುಮಾತಕಸಞ್ಞಂ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಅನುರಕ್ಖಣಾಪಧಾನಂ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಞಾಣಾನಿ** – ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ, ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣಂ, ಪರಿಯೇ [ಪರಿಚ್ಚೇ (ಸೀ॰ ಕ॰), ಪರಿಚ್ಛೇದೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰) ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಞಾಣಂ, ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಞಾಣಂ [ಸಮ್ಮತಿಞಾಣಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।

"ಅಪರಾನಿಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಾನಿ - ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಞಾಣಂ।

೩೧೧. "ಚತ್ತಾರಿ **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ** – ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - 'ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ, ಭಗವಾ'ತಿ। ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - 'ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ [ಓಪನಯಿಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ'ತಿ। ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - 'ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ, ಏಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ

ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ'ತಿ। ಅರಿಯಕನ್ತೇಹಿ ಸೀಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಖಣ್ಡೇಹಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದೇಹಿ ಅಸಬಲೇಹಿ ಅಕಮ್ಮಾಸೇಹಿ ಭುಜಿಸ್ಸೇಹಿ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥೇಹಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠೇಹಿ ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕೇಹಿ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ** – ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ, ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ।

"ಚತಸ್ಸೋ **ಧಾತುಯೋ** – ಪಥವೀಧಾತು, ಆಪೋಧಾತು, ತೇಜೋಧಾತು, ವಾಯೋಧಾತು।

"ಚತ್ತಾರೋ **ಆಹಾರಾ** – ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾ, ಫಸ್ಸೋ ದುತಿಯೋ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ತತಿಯಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಂ।

"ಚತಸ್ಸೋ **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ**। ರೂಪೂಪಾಯಂ ವಾ, ಆವುಸೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ [ರೂಪಾರಮಣಂ (?)] ರೂಪಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ನನ್ದೂಪಸೇಚನಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ವೇದನೂಪಾಯಂ ವಾ ಆವುಸೋ... ಪೇ॰... ಸಞ್ಞೂಪಾಯಂ ವಾ, ಆವುಸೋ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಖಾರೂಪಾಯಂ ವಾ, ಆವುಸೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ಸಙ್ಖಾರಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ನನ್ದೂಪಸೇಚನಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಅಗತಿಗಮನಾನಿ** – ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ದೋಸಾಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ।

"ಚತ್ತಾರೋ **ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದಾ** – ಚೀವರಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ; ಪಿಣ್ಡಪಾತಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ; ಸೇನಾಸನಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ; ಇತಿಭವಾಭವಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ಚತಸ್ಸೋ **ಪಟಿಪದಾ** – ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ।

"ಅಪರಾಪಿ ಚತಸ್ಸೋ **ಪಟಿಪದಾ** – ಅಕ್ಖಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ಖಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ದಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ಸಮಾ ಪಟಿಪದಾ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಧಮ್ಮಪದಾನಿ** – ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಧಮ್ಮಪದಂ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಧಮ್ಮಪದಂ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಧಮ್ಮಪದಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಧಮ್ಮಪದಂ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಿ** – ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಆಯತಿಞ್ಚ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನದುಕ್ಖಂ ಆಯತಿಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖಂ ಆಯತಿಂ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖಞ್ಚೇವ ಆಯತಿಞ್ಚ ಸುಖವಿಪಾಕಂ।

"ಚತ್ತಾರೋ **ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ** – ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಬಲಾನಿ** – ವೀರಿಯಬಲಂ, ಸತಿಬಲಂ, ಸಮಾಧಿಬಲಂ, ಪಞ್ಞಾಬಲಂ।

"ಚತ್ತಾರಿ **ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ** – ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಚಾಗಾಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಉಪಸಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ।

೩೧೨. “ಚತ್ತಾರಿ **ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ** – [ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ಠಪನೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ।

“ಚತ್ತಾರಿ **ಕಮ್ಮಾನಿ** – ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕಣ್ಹಂ ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಂ; ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಕಮ್ಮಂ ಸುಕ್ಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ; ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಂ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ; ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಕಮ್ಮಂ ಅಕಣ್ಹಅಸುಕ್ಕಂ ಅಕಣ್ಹಅಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ** – ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ ಸತಿಯಾ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯೋ; ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತೋ ಚಕ್ಖುನಾ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯೋ; ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಕಾಯೇನ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಾ; ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯೋ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಓಘಾ** – ಕಾಮೋಘೋ, ಭವೋಘೋ, ದಿಟ್ಠೋಘೋ, ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಯೋಗಾ** – ಕಾಮಯೋಗೋ, ಭವಯೋಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ವಿಸಞ್ಞೋಗಾ** – ಕಾಮಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ, ಭವಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗವಿಸಞ್ಞೋಗೋ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಗನ್ಥಾ** – ಅಭಿಜ್ಝಾ ಕಾಯಗನ್ಥೋ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಕಾಯಗನ್ಥೋ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಕಾಯಗನ್ಥೋ, ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸೋ ಕಾಯಗನ್ಥೋ।

“ಚತ್ತಾರಿ **ಉಪಾದಾನಾನಿ** – ಕಾಮುಪಾದಾನಂ [ಕಾಮೂಪಾದಾನಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಏವಮಿತರೇಸುಪಿ], ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ, ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ, ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಂ।

“ಚತಸ್ಸೋ **ಯೋನಿಯೋ** – ಅಣ್ಡಜಯೋನಿ, ಜಲಾಬುಜಯೋನಿ, ಸಂಸೇದಜಯೋನಿ, ಓಪಪಾತಿಕಯೋನಿ।

“ಚತಸ್ಸೋ **ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಾ**। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೇ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಯೇವ ಕಮತಿ, ನೋ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೇ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಯೇವ ಕಮತಿ, ನೋ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೇ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾ ಚೇವ ಕಮತಿ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾ ಚ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ, ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೇ ನೇವ ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾ ಕಮತಿ, ನೋ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾ।

೩೧೩. “ಚತಸ್ಸೋ **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಯೋ**। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ದಕ್ಖಿಣಾ ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ನೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ದಕ್ಖಿಣಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ನೋ ದಾಯಕತೋ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ದಕ್ಖಿಣಾ ನೇವ ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ನೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ದಕ್ಖಿಣಾ ದಾಯಕತೋ ಚೇವ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ಚ।

“ಚತ್ತಾರಿ **ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಿ –** ದಾನಂ, ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜಂ [ಪಿಯವಜ್ಜಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)], ಅತ್ಥಚರಿಯಾ, ಸಮಾನತ್ತತಾ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಅನರಿಯವೋಹಾರಾ –** ಮುಸಾವಾದೋ, ಪಿಸುಣಾವಾಚಾ, ಫರುಸಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ।

“ಚತ್ತಾರೋ **ಅರಿಯವೋಹಾರಾ –** ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ [ವೇರಮಣಿ (ಕ॰)], ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣೀ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಅನರಿಯವೋಹಾರಾ –** ಅದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ, ಅಸ್ಸುತೇ ಸುತವಾದಿತಾ, ಅಮುತೇ ಮುತವಾದಿತಾ, ಅವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತವಾದಿತಾ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಅರಿಯವೋಹಾರಾ –** ಅದಿಟ್ಠೇ ಅದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ, ಅಸ್ಸುತೇ ಅಸ್ಸುತವಾದಿತಾ, ಅಮುತೇ ಅಮುತವಾದಿತಾ, ಅವಿಞ್ಞಾತೇ ಅವಿಞ್ಞಾತವಾದಿತಾ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಅನರಿಯವೋಹಾರಾ –** ದಿಟ್ಠೇ ಅದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ, ಸುತೇ ಅಸ್ಸುತವಾದಿತಾ, ಮುತೇ ಅಮುತವಾದಿತಾ, ವಿಞ್ಞಾತೇ ಅವಿಞ್ಞಾತವಾದಿತಾ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಅರಿಯವೋಹಾರಾ –** ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ, ಸುತೇ ಸುತವಾದಿತಾ, ಮುತೇ ಮುತವಾದಿತಾ, ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತವಾದಿತಾ।

೩೧೪. “ಚತ್ತಾರೋ **ಪುಗ್ಗಲಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಪರನ್ತಪೋ ಚ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ನ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ನ ಪರನ್ತಪೋ ನ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಸೋ ಅನತ್ತನ್ತಪೋ ಅಪರನ್ತಪೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತೀಭೂತೋ [ಸೀತಿಭೂತೋ (ಕ॰)] ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಪುಗ್ಗಲಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ। ಇಧಾವುಸೋ , ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚೇವ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪರಹಿತಾಯ ಚ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಪುಗ್ಗಲಾ –** ತಮೋ ತಮಪರಾಯನೋ, ತಮೋ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ, ಜೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ, ಜೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ।

“ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ **ಪುಗ್ಗಲಾ** – ಸಮಣಮಚಲೋ, ಸಮಣಪದುಮೋ, ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ, ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ **ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ** ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಪಞ್ಚಕಂ

೩೧೫. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ?

“**ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ**। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ।

“**ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**। ರೂಪುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ [ರೂಪೂಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಏವಮಿತರೇಸುಪಿ] ವೇದನುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಞ್ಞುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಙ್ಖಾರುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಞ್ಞಾಣುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ।

“ಪಞ್ಚ **ಕಾಮಗುಣಾ**। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಞ್ಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ , ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಸದ್ದಾ… ಘಾನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಗನ್ಧಾ… ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರಸಾ… ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಞ್ಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ।

“ಪಞ್ಚ **ಗತಿಯೋ** – ನಿರಯೋ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೋ, ಮನುಸ್ಸಾ, ದೇವಾ।

“ಪಞ್ಚ **ಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ** – ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯಂ, ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಂ।

“ಪಞ್ಚ **ನೀವರಣಾನಿ** – ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ, ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ, ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಂ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಂ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಂ।

“ಪಞ್ಚ **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಞ್ಞೋಜನಾನಿ** – ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ, ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ।

“ಪಞ್ಚ **ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಞ್ಞೋಜನಾನಿ** – ರೂಪರಾಗೋ, ಅರೂಪರಾಗೋ, ಮಾನೋ, ಉದ್ಧಚ್ಚಂ, ಅವಿಜ್ಜಾ।

“ಪಞ್ಚ **ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ** – ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣೀ, ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವೇರಮಣೀ।

೩೧೬. “ಪಞ್ಚ **ಅಭಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿ**। ಅಭಬ್ಬೋ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ। ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯಿತುಂ [ಆದಾತುಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ

ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತುಂ। ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತುಂ। ಅಭಬ್ಬೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಆಗಾರಿಕಭೂತೋ।

“ಪಞ್ಚ **ಬ್ಯಸನಾನಿ –** ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ, ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ, ರೋಗಬ್ಯಸನಂ, ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ, ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ। ನಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ ಭೋಗಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ ರೋಗಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೀಲಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಹೇತು ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ।

“ಪಞ್ಚ **ಸಮ್ಪದಾ –** ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾ, ಭೋಗಸಮ್ಪದಾ, ಆರೋಗ್ಯಸಮ್ಪದಾ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ನಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಭೋಗಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಆರೋಗ್ಯಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ, ಆವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ।

“ಪಞ್ಚ **ಆದೀನವಾ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ।** ಇಧಾವುಸೋ , ದುಸ್ಸೀಲೋ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಪಮಾದಾಧಿಕರಣಂ ಮಹತಿಂ ಭೋಗಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಆದೀನವೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಆದೀನವೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ದುಸ್ಸೀಲೋ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಯಞ್ಞದೇವ ಪರಿಸಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಯದಿ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಂ ಯದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸಂ ಯದಿ ಗಹಪತಿಪರಿಸಂ ಯದಿ ಸಮಣಪರಿಸಂ, ಅವಿಸಾರದೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಆದೀನವೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ದುಸ್ಸೀಲೋ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಆದೀನವೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ದುಸ್ಸೀಲೋ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಆದೀನವೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ।

“ಪಞ್ಚ **ಆನಿಸಂಸಾ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ।** ಇಧಾವುಸೋ, ಸೀಲವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಪ್ಪಮಾದಾಧಿಕರಣಂ ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಸೀಲವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಯಞ್ಞದೇವ ಪರಿಸಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಯದಿ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಂ ಯದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸಂ ಯದಿ ಗಹಪತಿಪರಿಸಂ ಯದಿ ಸಮಣಪರಿಸಂ, ವಿಸಾರದೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಅಮಙ್ಕುಭೂತೋ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಸೀಲವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಸೀಲವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ।

“ಚೋದಕೇನ , ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪರಂ ಚೋದೇತುಕಾಮೇನ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪರೋ ಚೋದೇತಬ್ಬೋ। ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ಅಕಾಲೇನ, ಭೂತೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ಅಭೂತೇನ, ಸಣ್ಹೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ಫರುಸೇನ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೇನ, ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ [ಮೇತ್ತಾಚಿತ್ತೇನ (ಕತ್ಥಚಿ)] ವಕ್ಖಾಮಿ ನೋ ದೋಸನ್ತರೇನಾತಿ।

ಚೋದಕೇನ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪರಂ ಚೋದೇತುಕಾಮೇನ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪರೋ ಚೋದೇತಬ್ಬೋ।

೩೦೭. "ಪಞ್ಚ **ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸದ್ದಹತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಂ – 'ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ, ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ'ತಿ। ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋ, ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಧಾನಕ್ಖಮಾಯ। ಅಸಠೋ ಹೋತಿ ಅಮಾಯಾವೀ, ಯಥಾಭೂತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆವಿಕತ್ತಾ ಸತ್ಥರಿ ವಾ ವಿಞ್ಞೂಸು ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು। ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ।

೩೦೮. "ಪಞ್ಚ **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ** – ಅವಿಹಾ, ಅತಪ್ಪಾ, ಸುದಸ್ಸಾ, ಸುದಸ್ಸೀ, ಅಕನಿಟ್ಠಾ।

"ಪಞ್ಚ **ಅನಾಗಾಮಿನೋ** – ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಉದ್ಧಂಸೋತೋಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ।

೩೦೯. "ಪಞ್ಚ **ಚೇತೋಖಿಲಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ, ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ… ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ… ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಆಹತಚಿತ್ತೋ ಖಿಲಜಾತೋ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಆಹತಚಿತ್ತೋ ಖಿಲಜಾತೋ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ, ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ, ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ।

೩೧೦. "ಪಞ್ಚ **ಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಮೇಸು ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ ಅವಿಗತಚ್ಛನ್ದೋ ಅವಿಗತಪೇಮೋ ಅವಿಗತಪಿಪಾಸೋ ಅವಿಗತಪರಿಳಾಹೋ ಅವಿಗತತಣ್ಹೋ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಮೇಸು ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ ಅವಿಗತಚ್ಛನ್ದೋ ಅವಿಗತಪೇಮೋ ಅವಿಗತಪಿಪಾಸೋ ಅವಿಗತಪರಿಳಾಹೋ ಅವಿಗತತಣ್ಹೋ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಚೇತಸೋ ವಿನಿಬನ್ಧೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ರೂಪೇ ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾವದತ್ಥಂ ಉದರಾವದೇಹಕಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸೇಯ್ಯಸುಖಂ ಪಸ್ಸಸುಖಂ ಮಿದ್ಧಸುಖಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ – 'ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ವಾ ವತೇನ ವಾ ತಪೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾ'ತಿ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ – 'ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ವಾ ವತೇನ ವಾ ತಪೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾ'ತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಚೇತಸೋ ವಿನಿಬನ್ಧೋ।

“**ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** – ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಘಾನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಜಿವ್ಹಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ।

“ಅಪರಾನಿಪಿ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** – ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ।

“ಅಪರಾನಿಪಿ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** – ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ।

೩೨೧. “ಪಞ್ಚ **ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ** [ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] **ಧಾತುಯೋ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಾಮೇಸು ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಾಮೇಹಿ। ಯೇ ಚ ಕಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ [ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ, ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ। ಯೇ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ, ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಹೇಸಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ವಿಹೇಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅವಿಹೇಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅವಿಹೇಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ವಿಹೇಸಾಯ। ಯೇ ಚ ವಿಹೇಸಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ, ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ವಿಹೇಸಾಯ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ರೂಪೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ರೂಪೇಸು ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅರೂಪಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅರೂಪೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ರೂಪೇಹಿ। ಯೇ ಚ ರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ, ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸಕ್ಕಾಯೇನ। ಯೇ ಚ ಸಕ್ಕಾಯಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ, ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

೩೨೨. “ಪಞ್ಚ **ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ। ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ।

ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ…ಪೇ॰… ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖತಿ…ಪೇ॰… ಅಪಿ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ ಸುಮನಸಿಕತಂ ಸೂಪಧಾರಿತಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯ। ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ ಸುಮನಸಿಕತಂ ಸೂಪಧಾರಿತಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯ ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ , ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

"ಪಞ್ಚ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಸಞ್ಞಾ** – ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ [ಸಙ್ಗೀತಿಯಪಞ್ಚಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।

ಛಕ್ಕಂ

೩೨೩. "ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಛ?

"ಛ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ** – ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ಸೋತಾಯತನಂ, ಘಾನಾಯತನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ, ಕಾಯಾಯತನಂ, ಮನಾಯತನಂ।

"ಛ **ಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ** – ರೂಪಾಯತನಂ, ಸದ್ದಾಯತನಂ, ಗನ್ಧಾಯತನಂ, ರಸಾಯತನಂ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ, ಧಮ್ಮಾಯತನಂ।

"ಛ **ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯಾ** – ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಘಾನವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ।

"ಛ **ಫಸ್ಸಕಾಯಾ** – ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಘಾನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಜಿವ್ಹಾಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ।

“ಛ **ವೇದನಾಕಾಯಾ** – ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ, ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ, ಘಾನಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ, ಜಿವ್ಹಾಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ, ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ, ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ।

“ಛ **ಸಞ್ಞಾಕಾಯಾ** – ರೂಪಸಞ್ಞಾ, ಸದ್ದಸಞ್ಞಾ, ಗನ್ಧಸಞ್ಞಾ, ರಸಸಞ್ಞಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಞ್ಞಾ, ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾ।

“ಛ **ಸಞ್ಚೇತನಾಕಾಯಾ** – ರೂಪಸಞ್ಚೇತನಾ, ಸದ್ದಸಞ್ಚೇತನಾ, ಗನ್ಧಸಞ್ಚೇತನಾ, ರಸಸಞ್ಚೇತನಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಞ್ಚೇತನಾ, ಧಮ್ಮಸಞ್ಚೇತನಾ।

“ಛ **ತಣ್ಹಾಕಾಯಾ** – ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಸದ್ದತಣ್ಹಾ, ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ, ರಸತಣ್ಹಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ, ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ।

೩೨೪. “ಛ **ಅಗಾರವಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಅಪ್ಪಮಾದೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇ [ಪಟಿಸನ್ಧಾರೇ (ಕ॰)] ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ।

“ಛ **ಗಾರವಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಧಮ್ಮೇ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಸಙ್ಘೇ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಅಪ್ಪಮಾದೇ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ; ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ।

“ಛ **ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾ** । ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ; ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ… ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ… ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ… ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ। ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ।

“ಛ **ದೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾ**। ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ದೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ।

“ಛ **ಉಪೇಕ್ಖೂಪವಿಚಾರಾ**। ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯಂ [ಉಪೇಕ್ಖಾಠಾನಿಯಂ (ಕ॰)] ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ।

“ಛ **ಸಾರಣೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಆವಿ [ಆವೀ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಚೇವ ರಹೋ ಚ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ ಪಿಯಕರಣೋ ಗರುಕರಣೋ ಸಙ್ಗಹಾಯ ಅವಿವಾದಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯೇ ತೇ ಲಾಭಾ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಧಮ್ಮಲದ್ಧಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಮತ್ತಮ್ಪಿ, ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಲಾಭೇಹಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ ಹೋತಿ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ

ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾನಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ, ತಥಾರೂಪೇಸು ಸೀಲೇಸು ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಅರಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ, ತಥಾರೂಪಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ ಪಿಯಕರಣೋ ಗರುಕರಣೋ ಸಙ್ಗಹಾಯ ಅವಿವಾದಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

೩೨೫. ಛ **ವಿವಾದಮೂಲಾನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ, ಸೋ ಸತ್ಥರಿಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಧಮ್ಮೇಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘೇಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಿಕ್ಖಾಯಪಿ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ [ಪರಿಪೂರೀಕಾರೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಹೋತಿ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸೋ ಸಙ್ಘೇ ವಿವಾದಂ ಜನೇತಿ। ಯೋ ಹೋತಿ ವಿವಾದೋ ಬಹುಜನಅಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಅಸುಖಾಯ ಅನತ್ಥಾಯ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಏವರೂಪಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ವಿವಾದಮೂಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥ। ತತ್ರ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ವಾಯಮೇಯ್ಯಾಥ। ಏವರೂಪಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ವಿವಾದಮೂಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥ। ತತ್ರ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನವಸ್ಸವಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನವಸ್ಸವೋ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಮಕ್ಖೀ ಹೋತಿ ಪಳಾಸೀ…ಪೇ॰… ಇಸ್ಸುಕೀ ಹೋತಿ ಮಚ್ಛರೀ…ಪೇ॰… ಸಠೋ ಹೋತಿ ಮಾಯಾವೀ… ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ… ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ…ಪೇ॰… ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ ಹೋತಿ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ, ಸೋ ಸತ್ಥರಿಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಧಮ್ಮೇಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘೇಪಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಿಕ್ಖಾಯಪಿ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ , ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸೋ ಸಙ್ಘೇ ವಿವಾದಂ ಜನೇತಿ। ಯೋ ಹೋತಿ ವಿವಾದೋ ಬಹುಜನಅಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಅಸುಖಾಯ ಅನತ್ಥಾಯ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಏವರೂಪಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ವಿವಾದಮೂಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥ। ತತ್ರ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ವಾಯಮೇಯ್ಯಾಥ। ಏವರೂಪಂ ಚೇ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ವಿವಾದಮೂಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥ। ತತ್ರ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ತಸ್ಸೇವ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನವಸ್ಸವಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಪಾಪಕಸ್ಸ ವಿವಾದಮೂಲಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನವಸ್ಸವೋ ಹೋತಿ।

“ಛ **ಧಾತುಯೋ** – ಪಥವೀಧಾತು, ಆಪೋಧಾತು, ತೇಜೋಧಾತು, ವಾಯೋಧಾತು, ಆಕಾಸಧಾತು, ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು।

೩೨೬. “ಛ **ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಮೇತ್ತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ, ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’, ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ, ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಮೇತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ। ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಮೇತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಕರುಣಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ವಿಹೇಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ, ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಕರುಣಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ, ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ವಿಹೇಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಹೇಸಾಯ, ಯದಿದಂ ಕರುಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಮುದಿತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಅರತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ, ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ “ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಮುದಿತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ, ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ಅರತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅರತಿಯಾ, ಯದಿದಂ ಮುದಿತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಉಪೇಕ್ಖಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ರಾಗೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ, ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ರಾಗೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ರಾಗಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ’ತಿ। ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ, ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ

ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ, ಯದಿದಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ'ತಿ।

"ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಅಸ್ಮೀತಿ ಖೋ ಮೇ ವಿಗತಂ [ವಿಘಾತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ವಿಗತೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಙ್ಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ'ತಿ। ಸೋ 'ಮಾ ಹೇವಂ' ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ 'ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ವಿಗತೇ [ವಿಘಾತೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅಸಮನುಪಸ್ಸತೋ, ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಙ್ಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಙ್ಕಥಾಸಲ್ಲಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತೋ'ತಿ।

೩೧೭. "ಛ **ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ** – ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಲಾಭಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಅನುಸ್ಸತಾನುತ್ತರಿಯಂ।

"ಛ **ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ** - ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಸ್ಸತಿ, ಸಙ್ಘಾನುಸ್ಸತಿ, ಸೀಲಾನುಸ್ಸತಿ, ಚಾಗಾನುಸ್ಸತಿ, ದೇವತಾನುಸ್ಸತಿ।

೩೧೮. "ಛ **ಸತತವಿಹಾರಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ [ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ।

೩೧೯. **"ಛಳಾಭಿಜಾತಿಯೋ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಕಣ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಸುಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಸುಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಕಣ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ। ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಸಮಾನೋ ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ।

"ಛ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ** ಸಞ್ಞಾ [ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸಞ್ಞಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] - ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಅನಿಚ್ಚೇ, ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ ದುಕ್ಖೇ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ, ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ।

"ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ಸತ್ತಕಂ

೩೨೦. "ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಸತ್ತ?

"ಸತ್ತ **ಅರಿಯಧನಾನಿ** – ಸದ್ಧಾಧನಂ, ಸೀಲಧನಂ, ಹಿರಿಧನಂ, ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ, ಸುತಧನಂ, ಚಾಗಧನಂ, ಪಞ್ಞಾಧನಂ।

“ಸತ್ತ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ** – ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ , ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ।

“ಸತ್ತ **ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ** – ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ।

“ಸತ್ತ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ** – ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಅಹಿರಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಕುಸೀತೋ ಹೋತಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಹೋತಿ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

“ಸತ್ತ **ಸದ್ಧಮ್ಮಾ** – ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಹಿರಿಮಾ ಹೋತಿ, ಓತ್ತಪ್ಪೀ ಹೋತಿ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ।

“ಸತ್ತ **ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಾ** – ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಞ್ಞೂ ಚ ಅತ್ತಞ್ಞೂ ಚ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಚ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಚ ಪರಿಸಞ್ಞೂ ಚ ಪುಗ್ಗಲಞ್ಞೂ ಚ।

೩೩೦. “ಸತ್ತ **ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿಯಾ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿಯಾ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಇಚ್ಛಾವಿನಯೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಇಚ್ಛಾವಿನಯೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ । ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ।

“ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ – ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ, ಆದೀನವಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ, ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ।

“ಸತ್ತ ಬಲಾನಿ – ಸದ್ಧಾಬಲಂ, ವೀರಿಯಬಲಂ, ಹಿರಿಬಲಂ, ಓತ್ತಪ್ಪಬಲಂ, ಸತಿಬಲಂ, ಸಮಾಧಿಬಲಂ, ಪಞ್ಞಾಬಲಂ।

೩೩೧. “ಸತ್ತ **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ**। ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ , ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸತ್ತ **ಪುಗ್ಗಲಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ** – ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ , ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ, ಕಾಯಸಕ್ಖಿ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ, ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ, ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ।

“ಸತ್ತ **ಅನುಸಯಾ** – ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ, ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ, ದಿಟ್ಠಾನುಸಯೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯೋ, ಮಾನಾನುಸಯೋ, ಭವರಾಗಾನುಸಯೋ, ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ।

“ಸತ್ತ **ಸಞ್ಞೋಜನಾನಿ** – ಅನುನಯಸಞ್ಞೋಜನಂ [ಕಾಮಸಞ್ಞೋಜನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ಪಟಿಘಸಞ್ಞೋಜನಂ, ದಿಟ್ಠಿಸಞ್ಞೋಜನಂ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಞ್ಞೋಜನಂ, ಮಾನಸಞ್ಞೋಜನಂ, ಭವರಾಗಸಞ್ಞೋಜನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಞ್ಞೋಜನಂ।

“ಸತ್ತ **ಅಧಿಕರಣಸಮಥಾ** – ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಂ ಸಮಥಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ, ಸತಿವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ, ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ, ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ, ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ, ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ, ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ದುತಿಯಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಅಟ್ಠಕಂ

೩೩೩. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ?

“ಅಟ್ಠ **ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ** – ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ, ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ।

“ಅಟ್ಠ **ಸಮ್ಮತ್ತಾ** – ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ।

“ಅಟ್ಠ **ಪುಗ್ಗಲಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ** – ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಅನಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಅರಹಾ, ಅರಹತ್ತಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ।

೩೩೪. “ಅಟ್ಠ **ಕುಸೀತವತ್ಥೂನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಮೇ ಕಾತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿಂ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಮಗ್ಗೋ ಖೋ ಮೇ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ತತಿಯಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿಂ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನಾಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಅಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಗರುಕೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಮಾಸಾಚಿತಂ ಮಞ್ಞೇ , ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ; ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ [ಗಿಲಾನವುಟ್ಠಿತೋ (ಸದ್ದನೀತಿ) ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೬ ನಕುಲಪಿತುಸುತ್ತಟೀಕಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ] ಹೋತಿ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ದುಬ್ಬಲೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ! ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

೩೩೫. “ಅಟ್ಠ **ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಮೇ ಕಾತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತೇನ ನ ಸುಕರಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ

ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ, ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ'ತಿ! ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ, ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿಂ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಮಗ್ಗೋ ಖೋ ಮೇ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ನ ಸುಕರಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ। ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ... ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ತತಿಯಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿಂ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ । ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನಾಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಲಹುಕೋ ಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಅಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಬಲವಾ ಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ, ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಮೇ ಆಬಾಧೋ ಪವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ... ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ, ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಮೇ ಆಬಾಧೋ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ! ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

೩೩೬. "ಅಟ್ಠ **ದಾನವತ್ಥೂನಿ**। ಆಸಜ್ಜ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಭಯಾ ದಾನಂ ದೇತಿ, 'ಅದಾಸಿ ಮೇ'ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ, 'ದಸ್ಸತಿ ಮೇ'ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ, 'ಸಾಹು ದಾನ'ನ್ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ, 'ಅಹಂ ಪಚಾಮಿ, ಇಮೇ ನ ಪಚನ್ತಿ, ನಾರಹಾಮಿ ಪಚನ್ತೋ ಅಪಚನ್ತಾನಂ ದಾನಂ ನ ದಾತು'ನ್ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ, 'ಇದಂ ಮೇ ದಾನಂ ದದತೋ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತೀ'ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ। ಚಿತ್ತಾಲಙ್ಕಾರ-ಚಿತ್ತಪರಿಕ್ಖಾರತ್ಥಂ ದಾನಂ ದೇತಿ।

೩೩೭. “ಅಟ್ಠ **ದಾನೂಪಪತ್ತಿಯೋ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ದಾನಂ ದೇತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ಯಂ ದೇತಿ ತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ [ಪಚ್ಚಾಸಿಂಸತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ಸೋ ಪಸ್ಸತಿ ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಂ ವಾ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಂ ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಂ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಂ ಪರಿಚಾರಯಮಾನಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾನಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾನಂ ವಾ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾನಂ ವಾ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ! ಸೋ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಹತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೀನೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತಂ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ । ತಞ್ಚ ಖೋ ಸೀಲವತೋ ವದಾಮಿ ನೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ। ಇಜ್ಝತಾವುಸೋ, ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ದಾನಂ ದೇತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ಯಂ ದೇತಿ ತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತಸ್ಸ ಸುತಂ ಹೋತಿ - ‘ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ [ಚಾತುಮ್ಮಹಾರಾಜಿಕಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ದೇವಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಸುಖಬಹುಲಾ”ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ! ಸೋ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಹತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೀನೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತಂ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸೀಲವತೋ ವದಾಮಿ ನೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ। ಇಜ್ಝತಾವುಸೋ, ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ದಾನಂ ದೇತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ಯಂ ದೇತಿ ತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತಸ್ಸ ಸುತಂ ಹೋತಿ - ‘ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವಾ…ಪೇ॰… ಯಾಮಾ ದೇವಾ…ಪೇ॰… ತುಸಿತಾ ದೇವಾ …ಪೇ॰… ನಿಮ್ಮಾನರತೀ ದೇವಾ…ಪೇ॰… ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ ದೇವಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಸುಖಬಹುಲಾ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ! ಸೋ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಹತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೀನೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತಂ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸೀಲವತೋ ವದಾಮಿ ನೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ। ಇಜ್ಝತಾವುಸೋ, ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ದಾನಂ ದೇತಿ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ಯಂ ದೇತಿ ತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತಸ್ಸ ಸುತಂ ಹೋತಿ - ‘ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ದೇವಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ಸುಖಬಹುಲಾ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ! ಸೋ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಹತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೀನೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಉತ್ತರಿ ಅಭಾವಿತಂ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಸೀಲವತೋ ವದಾಮಿ ನೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ; ವೀತರಾಗಸ್ಸ ನೋ ಸರಾಗಸ್ಸ। ಇಜ್ಝತಾವುಸೋ, ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧಿ ವೀತರಾಗತ್ತಾ।

“ಅಟ್ಠ **ಪರಿಸಾ** – ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸಾ, ಗಹಪತಿಪರಿಸಾ, ಸಮಣಪರಿಸಾ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಪರಿಸಾ, ತಾವತಿಂಸಪರಿಸಾ, ಮಾರಪರಿಸಾ, ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಾ ।

“ಅಟ್ಠ **ಲೋಕಧಮ್ಮಾ** – ಲಾಭೋ ಚ, ಅಲಾಭೋ ಚ, ಯಸೋ ಚ, ಅಯಸೋ ಚ, ನಿನ್ದಾ ಚ, ಪಸಂಸಾ ಚ, ಸುಖಞ್ಚ, ದುಕ್ಖಞ್ಚ।

೩೩೮. “ಅಟ್ಠ **ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ**। ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ - ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತತಿಯಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ನೀಲಾನಿ ನೀಲವಣ್ಣಾನಿ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಾನಿ ನೀಲನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಉಮಾಪುಪ್ಫಂ ನೀಲಂ ನೀಲವಣ್ಣಂ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಂ ನೀಲನಿಭಾಸಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ನೀಲಂ ನೀಲವಣ್ಣಂ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಂ ನೀಲನಿಭಾಸಂ। ಏವಮೇವ [ಏವಮೇವಂ (ಕ॰)] ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ನೀಲಾನಿ ನೀಲವಣ್ಣಾನಿ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಾನಿ ನೀಲನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪೀತಾನಿ ಪೀತವಣ್ಣಾನಿ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಪೀತನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಂ [ಕಣ್ಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಪೀತಂ ಪೀತವಣ್ಣಂ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಂ ಪೀತನಿಭಾಸಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಪೀತಂ ಪೀತವಣ್ಣಂ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಂ ಪೀತನಿಭಾಸಂ। ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪೀತಾನಿ ಪೀತವಣ್ಣಾನಿ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಪೀತನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಂ ಲೋಹಿತಕಂ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಂ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಂ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಲೋಹಿತಕಂ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಂ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಂ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಂ। ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಓದಾತಾನಿ ಓದಾತವಣ್ಣಾನಿ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಓದಾತನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಓಸಧಿತಾರಕಾ ಓದಾತಾ ಓದಾತವಣ್ಣಾ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾ ಓದಾತನಿಭಾಸಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಓದಾತಂ ಓದಾತವಣ್ಣಂ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಂ ಓದಾತನಿಭಾಸಂ। ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಓದಾತಾನಿ ಓದಾತವಣ್ಣಾನಿ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಓದಾತನಿಭಾಸಾನಿ , ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

೩೩೯. “ಅಟ್ಠ **ವಿಮೋಕ್ಖಾ**। ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸುಭನ್ತೇವ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತ ನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ನವಕಂ

೩೪೦. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ; ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ನವ?

“ನವ **ಆಘಾತವತ್ಥೂನಿ**। ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಮನಾಪಸ್ಸ ಅನತ್ಥಂ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ…ಪೇ॰… ಅನತ್ಥಂ ಚರತೀತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ…ಪೇ॰… ಅನತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಂ ಚರತೀತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ।

“ನವ **ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ**। ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರಿ [ಅಚರೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಏವಂ “ಚರತಿ ಚರಿಸ್ಸತಿ” ಪದೇಸುಪಿ], ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಮನಾಪಸ್ಸ ಅನತ್ಥಂ ಅಚರಿ…ಪೇ॰… ಅನತ್ಥಂ ಚರತಿ…ಪೇ॰… ಅನತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಚರಿ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಂ ಚರತಿ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ।

೩೪೧. “ನವ **ಸತ್ತಾವಾಸಾ**। ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ , ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಅಸಞ್ಞಿನೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ [ಅಸಞ್ಞಿಸತ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ , ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ [ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸನ್ತಮೇತಂ ಪಣೀತಮೇತನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ನವಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

೩೪೨. “ನವ **ಅಕ್ಖಣಾ ಅಸಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ**। ಇಧಾವುಸೋ , ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿಯತಿ ಓಪಸಮಿಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ ಸುಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿಯತಿ ಓಪಸಮಿಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ ಸುಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಸುರಕಾಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಞ್ಞತರಂ ದೀಘಾಯುಕಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ ಮಿಲಕ್ಖೇಸು [ಮಿಲಕ್ಖಕೇಸು (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಮಿಲಕ್ಖೂಸು (ಕ॰)] ಅವಿಞ್ಞಾತಾರೇಸು, ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ ಗತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - ‘ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ [ಸುಕಟ ದುಕ್ಕಟಾನಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ’ತಿ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಜಳೋ ಏಳಮೂಗೋ, ನಪ್ಪಟಿಬಲೋ ಸುಭಾಸಿತದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಮತ್ಥಮಞ್ಞಾತುಂ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ನ [ಕತ್ಥಚಿ ನಕಾರೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ] ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ನ ದೇಸಿಯತಿ ಓಪಸಮಿಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ ಸುಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಞ್ಞವಾ ಅಜಳೋ ಅನೇಳಮೂಗೋ, ಪಟಿಬಲೋ ಸುಭಾಸಿತ-ದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಮತ್ಥಮಞ್ಞಾತುಂ। ಅಯಂ ನವಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

೩೪೩. “ನವ **ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ…ಪೇ॰… ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ…ಪೇ॰… ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ …ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ…ಪೇ॰… ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

೩೪೪. “ನವ **ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧಾ**। ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪೀತಿ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ರೂಪಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

ದಸಕಂ

೩೪೫. “ಅತ್ಥಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇ ದಸ?

“ದಸ **ನಾಥಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ, ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ। ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಾತ್ಥಾ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಾ [ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ [ಧತಾ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ, ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಚೋ ಹೋತಿ ಸೋವಚಸ್ಸಕರಣೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖಮೋ ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿಂ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಚೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಂಕರಣೀಯಾನಿ, ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ಅನಲಸೋ ತತ್ರುಪಾಯಾಯ ವೀಮಂಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಲಂ ಕಾತುಂ ಅಲಂ ಸಂವಿಧಾತುಂ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ…ಪೇ॰… ಅಲಂ ಸಂವಿಧಾತುಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರೋ, ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಭಿವಿನಯೇ ಉಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ [ಉಳಾರಪಾಮುಜ್ಜೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಓಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಉಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ [ಉಳಾರಪಾಮುಜ್ಜೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಓಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇಹಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ । ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ, ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ, ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

೩೪೬. ದಸ **ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ**। ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ಅದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಆಪೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ತೇಜೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ವಾಯೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ನೀಲಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ಪೀತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ಲೋಹಿತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ಓದಾತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ಆಕಾಸಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ… ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ಅದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ।

೩೪೭. “ದಸ **ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ –** ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ, ಮುಸಾವಾದೋ, ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ, ಫರುಸಾ ವಾಚಾ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ, ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ।

“ದಸ **ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ –** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣೀ, ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣೀ, ಅನಭಿಜ್ಝಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ।

೩೪೮. “ದಸ **ಅರಿಯವಾಸಾ**। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏಕಾರಕ್ಖೋ, ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ, ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ, ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ, ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ, ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಾರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ವಿನೋದೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ನುನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಪಣುನ್ನಾನಿ ಚತ್ತಾನಿ ವನ್ತಾನಿ ಮುತ್ತಾನಿ

ಪಹೀನಾನಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಭವೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಮೋಹಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ‘ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ‘ದೋಸೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ‘ಮೋಹೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

“ದಸ **ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ –** ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಅಸೇಕ್ಖಂ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ।

“ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ವಿವದಿತಬ್ಬಂ, ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ, ತದಸ್ಸ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ”ನ್ತಿ।

೩೪೯. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – ‘ಸಾಧು ಸಾಧು, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸಾಧು ಖೋ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಙ್ಗೀತಿಪರಿಯಾಯಂ ಅಭಾಸೀ’ತಿ। ಇದಮವೋಚಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಸಮನುಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಅಹೋಸಿ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ದಸಮಂ।

೧೧. ದಸುತ್ತರಸುತ್ತಂ

೩೫೦. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಚಮ್ಪಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಗಗ್ಗರಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ। ತತ್ರ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಆವುಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ! "ಆವುಸೋ"ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಏತದವೋಚ -

"ದಸುತ್ತರಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾ।
ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯ, ಸಬ್ಬಗನ್ಥಪ್ಪಮೋಚನಂ"॥

ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ

೩೫೧. "ಏಕೋ, ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕಾರೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹಾನಭಾಗಿಯೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ।

(ಕ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಬಹುಕಾರೋ?** ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕಾರೋ।

(ಖ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಭಾವೇತಬ್ಬೋ?** ಕಾಯಗತಾಸತಿ ಸಾತಸಹಗತಾ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ।

(ಗ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ?** ಫಸ್ಸೋ ಸಾಸವೋ ಉಪಾದಾನಿಯೋ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।

(ಘ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಪಹಾತಬ್ಬೋ?** ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ।

(ಙ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಹಾನಭಾಗಿಯೋ?** ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹಾನಭಾಗಿಯೋ।

(ಚ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ?** ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ।

(ಛ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ?** ಆನನ್ತರಿಕೋ ಚೇತೋಸಮಾಧಿ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ।

(ಜ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ?** ಅಕುಪ್ಪಂ ಞಾಣಂ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ।

(ಝ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ?** ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।

(ಞ) "ಕತಮೋ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ?** ಅಕುಪ್ಪಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ। ಅಯಂ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ।

"ಇತಿ ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೨. “ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ , ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಭವತಣ್ಹಾ ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ದೋವಚಸ್ಸತಾ ಚ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಯೋ ಚ ಹೇತು ಯೋ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾಯ, ಯೋ ಚ ಹೇತು ಯೋ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ದ್ವೇ ಞಾಣಾನಿ - ಖಯೇ ಞಾಣಂ, ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ - ಸಙ್ಖತಾ ಚ ಧಾತು ಅಸಙ್ಖತಾ ಚ ಧಾತು। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚ। ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ವೀಸತಿ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೩. “ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ, ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ…ಪೇ॰… ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ತಯೋ ಸಮಾಧೀ - ಸವಿತಕ್ಕೋ ಸವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕೋ ವಿಚಾರಮತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕೋ ಅವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ - ಸುಖಾ ವೇದನಾ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ತಿಸ್ಸೋ ತಣ್ಹಾ - ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ಭವತಣ್ಹಾ, ವಿಭವತಣ್ಹಾ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ತಿಸ್ಸೋ ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ - ಕಾಮಾನಮೇತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಯದಿದಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ, ರೂಪಾನಮೇತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಯದಿದಂ ಅರೂಪಂ, ಯಂ ಖೋ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಭೂತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ, ನಿರೋಧೋ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ತೀಣಿ ಞಾಣಾನಿ - ಅತೀತಂಸೇ ಞಾಣಂ, ಅನಾಗತಂಸೇ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂಸೇ ಞಾಣಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ - ಕಾಮಧಾತು, ರೂಪಧಾತು, ಅರೂಪಧಾತು। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ - ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತೇ ಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ, ಆಸವಾನಂ ಖಯೇ ಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜಾ। ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ತಿಂಸ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೪. “ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ…ಪೇ॰… ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಚತ್ತಾರಿ ಚಕ್ಕಾನಿ - ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ, ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ [ಸಪ್ಪುರಿಸುಪಸ್ಸಯೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಾ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ವೇದನಾಸು…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ - ಕಬಳೀಕಾರೋ [ಕವಳೀಕಾರೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಆಹಾರೋ ಓಳಾರಿಕೋ ವಾ ಸುಖುಮೋ ವಾ, ಫಸ್ಸೋ ದುತಿಯೋ, ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ತತಿಯಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಂ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ - ಕಾಮೋಘೋ, ಭವೋಘೋ, ದಿಟ್ಠೋಘೋ, ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ - ಕಾಮಯೋಗೋ, ಭವಯೋಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ವಿಸಞ್ಞೋಗಾ - ಕಾಮಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ, ಭವಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗವಿಸಂಯೋಗೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಚತ್ತಾರೋ ಸಮಾಧೀ - ಹಾನಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧಿ, ಠಿತಿಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧಿ, ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧಿ, ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೋ ಸಮಾಧಿ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಾನಿ - ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ, ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣಂ, ಪರಿಯೇ ಞಾಣಂ, ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಞಾಣಂ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ - ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಂ [ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ [ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ - ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ, ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ । ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೀಸಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೫. “ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಪಞ್ಚ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಸದ್ದಹತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಂ - ‘ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ’ತಿ। ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕೋ ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಾತಿಸೀತಾಯ ನಾಚ್ಚುಣ್ಹಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಧಾನಕ್ಖಮಾಯ। ಅಸಠೋ ಹೋತಿ ಅಮಾಯಾವೀ ಯಥಾಭೂತಮತ್ತಾನಂ ಆವೀಕತ್ತಾ ಸತ್ಥರಿ ವಾ ವಿಞ್ಞೂಸು ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು। ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ, ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ

ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ - ಪೀತಿಫರಣತಾ, ಸುಖಫರಣತಾ, ಚೇತೋಫರಣತಾ , ಆಲೋಕಫರಣತಾ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನಿಮಿತ್ತಂ [ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಿಮಿತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ [ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] - ರೂಪುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ, ವೇದನುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಞ್ಞಾಣುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ - ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ, ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ, ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಂ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಂ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಂ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ಪಞ್ಚ ಚೇತೋಖಿಲಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ। ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಸಮ್ಪಸೀದತಿ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ । ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ। ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮೇ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಘೇ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ...ಪೇ॰... ಸಿಕ್ಖಾಯ ಕಙ್ಖತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ...ಪೇ॰... ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಆಹತಚಿತ್ತೋ ಖಿಲಜಾತೋ, ಯೋ ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕುಪಿತೋ ಹೋತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಆಹತಚಿತ್ತೋ ಖಿಲಜಾತೋ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮತಿ ಆತಪ್ಪಾಯ ಅನುಯೋಗಾಯ ಸಾತಚ್ಚಾಯ ಪಧಾನಾಯ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಚೇತೋಖಿಲೋ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ - ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಾಮೇಸು ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಾಮೇಹಿ। ಯೇ ಚ ಕಾಮಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ। ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಕಾಮಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅಬ್ಯಾಪಾದಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ। ಯೇ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ। ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಹೇಸಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ವಿಹೇಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅವಿಹೇಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅವಿಹೇಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ । ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ವಿಹೇಸಾಯ। ಯೇ ಚ ವಿಹೇಸಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ। ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ವಿಹೇಸಾಯ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ರೂಪೇ ಮನಸಿಕರೋತೋ ರೂಪೇಸು ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅರೂಪಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅರೂಪೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ರೂಪೇಹಿ। ಯೇ ಚ ರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ। ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ರೂಪಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನ ಪಸೀದತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ಪಸೀದತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸುಗತಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಸುವುಟ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸಕ್ಕಾಯೇನ। ಯೇ ಚ ಸಕ್ಕಾಯಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ವಿಘಾತಾ ಪರಿಳಾಹಾ, ಮುತ್ತೋ ಸೋ ತೇಹಿ। ನ ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಇದಮಕ್ಖಾತಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ಪಞ್ಚ ಞಾಣಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ – ‘ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ ಚೇವ ಆಯತಿಞ್ಚ ಸುಖವಿಪಾಕೋ’ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ‘ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಅರಿಯೋ ನಿರಾಮಿಸೋ’ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ‘ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಅಕಾಪುರಿಸಸೇವಿತೋ’ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ‘ಅಯಂ ಸಮಾಧಿ ಸನ್ತೋ ಪಣೀತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಲದ್ಧೋ ಏಕೋದಿಭಾವಾಧಿಗತೋ, ನ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತಗತೋ’ತಿ [ನ ಚ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹ ವಾರಿತವತೋತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ನ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿವಾವತೋ (ಕ॰), ನ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿಯಾಧಿಗತೋ (?)] ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ‘ಸೋ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಇಮಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸತೋವ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮಿ ಸತೋ ವುಟ್ಠಹಾಮೀ’ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನಿ – ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ। ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ [ಭಿಕ್ಖು (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ। ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ

ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ದುತಿಯಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ, ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋತಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ತತಿಯಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋತಿ। ಅಪಿ ಚ ಖೋ, ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖತಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ , ಆವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪರೇಸಂ ದೇಸೇತಿ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋತಿ, ನಾಪಿ ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖತಿ; ಅಪಿ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ ಸುಮನಸಿಕತಂ ಸೂಪಧಾರಿತಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯ। ಯಥಾ ಯಥಾ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ ಸುಮನಸಿಕತಂ ಸೂಪಧಾರಿತಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯ ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಂ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ - ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ , ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೋ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಞಾಸ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ಛ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೭. "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ…ಪೇ॰… ಛ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಛ ಸಾರಣೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ, ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ ಪಿಯಕರಣೋ ಗರುಕರಣೋ ಸಙ್ಗಹಾಯ ಅವಿವಾದಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯೇ ತೇ ಲಾಭಾ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಧಮ್ಮಲದ್ಧಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಮತ್ತಮ್ಪಿ, ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಲಾಭೇಹಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ ಹೋತಿ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀ, ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾನಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ, ತಥಾರೂಪೇಸು ಸೀಲೇಸು ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ, ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ…ಪೇ॰… ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಅರಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ, ತಥಾರೂಪಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿ ಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ, ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯೋ ಪಿಯಕರಣೋ ಗರುಕರಣೋ, ಸಙ್ಗಹಾಯ ಅವಿವಾದಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಏಕೀಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಛ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ - ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಸ್ಸತಿ, ಸಙ್ಘಾನುಸ್ಸತಿ, ಸೀಲಾನುಸ್ಸತಿ, ಚಾಗಾನುಸ್ಸತಿ, ದೇವತಾನುಸ್ಸತಿ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ - ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ಸೋತಾಯತನಂ, ಘಾನಾಯತನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ, ಕಾಯಾಯತನಂ, ಮನಾಯತನಂ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಛ ತಣ್ಹಾಕಾಯಾ - ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಸದ್ದತಣ್ಹಾ, ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ, ರಸತಣ್ಹಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ, ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ಛ ಅಗಾರವಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ। ಧಮ್ಮೇ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘೇ… ಸಿಕ್ಖಾಯ… ಅಪ್ಪಮಾದೇ… ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಛ ಗಾರವಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ ಧಮ್ಮೇ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘೇ… ಸಿಕ್ಖಾಯ… ಅಪ್ಪಮಾದೇ… ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇ ಸಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಛ ನಿಸ್ಸರಣಿಯಾ ಧಾತುಯೋ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಮೇತ್ತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ, ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ। ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಆವುಸೋ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಮೇತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಯಾನೀಕತಾಯ ವತ್ಥುಕತಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಚಿತಾಯ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯ। ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಕರುಣಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ವಿಹೇಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ - ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ, ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಹೇಸಾಯ, ಯದಿದಂ ಕರುಣಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಮುದಿತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ...ಪೇ॰... ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಅರತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ - ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ ಅರತಿಯಾ, ಯದಿದಂ ಮುದಿತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಉಪೇಕ್ಖಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ...ಪೇ॰... ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ರಾಗೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ - ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ರಾಗಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಹಿ ಖೋ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭಾವಿತಾ...ಪೇ॰... ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ’ತಿ। ಸೋ - ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಅಸ್ಮೀತಿ ಖೋ ಮೇ ವಿಗತಂ, ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ’ತಿ। ಸೋ - ‘ಮಾ ಹೇವಂ’ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ ‘ಮಾಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ, ನ ಹಿ ಸಾಧು ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆವುಸೋ, ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ವಿಗತೇ ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅಸಮನುಪಸ್ಸತೋ। ಅಥ ಚ ಪನಸ್ಸ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೇತಂ, ಆವುಸೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾಟೋ’ತಿ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ಛ ಸತತವಿಹಾರಾ। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಛ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ - ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸವನಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಲಾಭಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಪಾರಿಚರಿಯಾನುತ್ತರಿಯಂ, ಅನುಸ್ಸತಾನುತ್ತರಿಯಂ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ - ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತಿ , ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಹೋತಿ। ಆವಿಭಾವಂ ತಿರೋಭಾವಂ। ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ ತಿರೋಪಾಕಾರಂ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಕಾಸೇ । ಪಥವಿಯಾಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉದಕೇ। ಉದಕೇಪಿ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನೇ ಗಚ್ಛತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಥವಿಯಂ। ಆಕಾಸೇಪಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಕಮತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ। ಇಮೇಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೇ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ ಪಾಣಿನಾ ಪರಾಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ। ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ।

“ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ವಿಸುದ್ಧಾಯ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯ ಉಭೋ ಸದ್ದೇ ಸುಣಾತಿ ದಿಬ್ಬೇ ಚ ಮಾನುಸೇ ಚ, ಯೇ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ಚ।

“ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ [ಜಾನಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ಸರಾಗಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸರಾಗಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ ...ಪೇ॰... ಅವಿಮುತ್ತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಮುತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

“ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ...ಪೇ॰... ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ।

“ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ ...ಪೇ॰...

“ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇಮೇ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ಸಟ್ಠಿ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೭. “ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ - ಸದ್ಧಾಧನಂ, ಸೀಲಧನಂ, ಹಿರಿಧನಂ, ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ, ಸುತಧನಂ, ಚಾಗಧನಂ, ಪಞ್ಞಾಧನಂ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ - ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ । ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ - ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ , ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ...ಪೇ॰... ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

“ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೀ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಸತ್ತಾನುಸಯಾ - ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ, ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ, ದಿಟ್ಠಾನುಸಯೋ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನುಸಯೋ, ಮಾನಾನುಸಯೋ, ಭವರಾಗಾನುಸಯೋ , ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ಸತ್ತ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಅಹಿರಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಕುಸೀತೋ ಹೋತಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಹೋತಿ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಹಿರಿಮಾ [ಹಿರಿಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಹೋತಿ, ಓತ್ತಪ್ಪೀ ಹೋತಿ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಸತ್ತ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಞ್ಞೂ ಚ ಅತ್ತಞ್ಞೂ ಚ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಚ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಚ ಪರಿಸಞ್ಞೂ ಚ ಪುಗ್ಗಲಞ್ಞೂ ಚ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ - ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ, ಆದೀನವಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ, ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಸತ್ತ ನಿದ್ದಸವತ್ಥೂನಿ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿಯಾ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಧಮ್ಮನಿಸನ್ತಿಯಾ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಇಚ್ಛಾವಿನಯೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಇಚ್ಛಾವಿನಯೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಪಟಿವೇಧೇ ಅವಿಗತಪೇಮೋ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಇ) “ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ಸತ್ತ ಖೀಣಾಸವಬಲಾನಿ - ಇಧಾವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬಲಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ಬಲಂ ಆಗಮ್ಮ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ - ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಂಪಾವುಸೋ...ಪೇ॰... ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿವೇಕನಿನ್ನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಿವೇಕಪೋಣಂ ವಿವೇಕಪಬ್ಭಾರಂ ವಿವೇಕಟ್ಠಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಂ ಬ್ಯನ್ತೀಭೂತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸವಟ್ಠಾನಿಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। ಯಂಪಾವುಸೋ...ಪೇ॰... ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸುಭಾವಿತಾ । ಯಂಪಾವುಸೋ...ಪೇ॰... ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಭಾವಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುಭಾವಿತಾನಿ। ಯಂಪಾವುಸೋ...ಪೇ॰... ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಭಾವಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸುಭಾವಿತಾ। ಯಂಪಾವುಸೋ...ಪೇ॰... ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ ಸುಭಾವಿತೋ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ ಸುಭಾವಿತೋ, ಇದಮ್ಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬಲಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ಬಲಂ ಆಗಮ್ಮ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ - ‘ಖೀಣಾ ಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ। ಇಮೇ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿಮೇ ಸತ್ತತಿ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೮. “ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ...ಪೇ॰... ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ಅಟ್ಠ ಹೇತೂ ಅಟ್ಠ ಪಚ್ಚಯಾ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥಾರಂ [ಸತ್ಥಾರಂ ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತಿಬ್ಬಂ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಪೇಮಞ್ಚ ಗಾರವೋ ಚ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಹೇತು ಪಠಮೋ

ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ । ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ತಂ ಖೋ ಪನ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ , ಯತ್ಥಸ್ಸ ತಿಬ್ಬಂ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ ಪೇಮಞ್ಚ ಗಾರವೋ ಚ। ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛತಿ ಪರಿಪಞ್ಹತಿ – ‘ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಥಂ? ಇಮಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ’ತಿ? ತಸ್ಸ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅವಿವಟಞ್ಚೇವ ವಿವರನ್ತಿ, ಅನುತ್ತಾನೀಕತಞ್ಚ ಉತ್ತಾನೀ [ಅನುತ್ತಾನಿಕತಞ್ಚ ಉತ್ತಾನಿಂ (ಕ॰)] ಕರೋನ್ತಿ, ಅನೇಕವಿಹಿತೇಸು ಚ ಕಙ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಂ ಪಟಿವಿನೋದೇನ್ತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಹೇತು ದುತಿಯೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ, ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ತಂ ಖೋ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವಯೇನ ವೂಪಕಾಸೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ – ಕಾಯವೂಪಕಾಸೇನ ಚ ಚಿತ್ತವೂಪಕಾಸೇನ ಚ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಹೇತು ತತಿಯೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಹೇತು ಚತುತ್ಥೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ। ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಾತ್ಥಾ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಹೇತು ಪಞ್ಚಮೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ, ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಹೇತು ಛಟ್ಠೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ಹೇತು ಸತ್ತಮೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು, ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ – ‘ಇತಿ ರೂಪಂ ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ; ಇತಿ ವೇದನಾ ಇತಿ ವೇದನಾಯ ಸಮುದಯೋ ಇತಿ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ; ಇತಿ ಸಞ್ಞಾ ಇತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಮುದಯೋ ಇತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ; ಇತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಇತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮುದಯೋ ಇತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ; ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ’ತಿ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ

ಹೇತು ಅಟ್ಠಮೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) "ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) "ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ - ಲಾಭೋ ಚ, ಅಲಾಭೋ ಚ, ಯಸೋ ಚ, ಅಯಸೋ ಚ, ನಿನ್ದಾ ಚ, ಪಸಂಸಾ ಚ, ಸುಖಞ್ಚ, ದುಕ್ಖಞ್ಚ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) "ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ಅಟ್ಠ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ - ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ, ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ, ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) "ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ಅಟ್ಠ ಕುಸೀತವತ್ಥೂನಿ। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಮೇ ಕಾತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ । ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿಂ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಮಗ್ಗೋ ಖೋ ಮೇ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ತತಿಯಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿಂ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನಾಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಕಿಲನ್ತೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಅಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ , ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಗರುಕೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಮಾಸಾಚಿತಂ ಮಞ್ಞೇ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ...ಪೇ॰... ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ ಅತ್ಥಿ ಕಪ್ಪೋ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನಾವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಿಲಾನಾವುಟ್ಠಿತೋ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ದುಬ್ಬಲೋ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ನಿಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ। ಸೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಕುಸೀತವತ್ಥು। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ। ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಮೇ ಕಾತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಕರೋನ್ತೇನ ನ ಸುಕರಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ’ತಿ। ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿಂ, ಕಮ್ಮಂ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಮಗ್ಗೋ ಖೋ ಮೇ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ನ ಸುಕರಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ತತಿಯಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮಗ್ಗೋ ಗತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಾಸಿಂ, ಮಗ್ಗಂ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ನಾಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ , ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಲಹುಕೋ ಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಲಭತಿ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಅಲತ್ಥಂ ಲೂಖಸ್ಸ ವಾ ಪಣೀತಸ್ಸ ವಾ ಭೋಜನಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾರಿಪೂರಿಂ। ತಸ್ಸ ಮೇ ಕಾಯೋ ಬಲವಾ ಕಮ್ಮಞ್ಞೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಆಬಾಧೋ ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಮೇ ಆಬಾಧೋ ಪವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ

ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಅಹಂ ಖೋ ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ, ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಮೇ ಆಬಾಧೋ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತೇಯ್ಯ, ಹನ್ದಾಹಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಾಮಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ’ತಿ। ಸೋ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಆರಮ್ಭವತ್ಥು। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ಅಟ್ಠ ಅಕ್ಖಣಾ ಅಸಮಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ। ಇಧಾವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿಯತಿ ಓಪಸಮಿಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ ಸುಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ। ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ದೇಸಿಯತಿ ಓಪಸಮಿಕೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಿಕೋ ಸಮ್ಬೋಧಗಾಮೀ ಸುಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ, ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಞ್ಞತರಂ ದೀಘಾಯುಕಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಉಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ ಮಿಲಕ್ಖೇಸು ಅವಿಞ್ಞಾತಾರೇಸು, ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ ಗತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - ‘ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ’ತಿ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ , ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಜಳೋ ಏಳಮೂಗೋ, ನಪ್ಪಟಿಬಲೋ ಸುಭಾಸಿತದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಮತ್ಥಮಞ್ಞಾತುಂ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ।

“ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಞ್ಞವಾ ಅಜಳೋ ಅನೇಳಮೂಗೋ, ಪಟಿಬಲೋ ಸುಭಾಸಿತದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಮತ್ಥಮಞ್ಞಾತುಂ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ಅಕ್ಖಣೋ ಅಸಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ಅಟ್ಠ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕಾ - ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಮಹಿಚ್ಛಸ್ಸ। ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ। ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮಸ್ಸ। ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಕುಸೀತಸ್ಸ। ಉಪಟ್ಠಿತಸತಿಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ। ಸಮಾಹಿತಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸ । ಪಞ್ಞವತೋ [ಪಞ್ಞಾವತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞಸ್ಸ। ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಪಞ್ಚಾರಾಮಸ್ಸಾತಿ [ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಾರಾಮಸ್ಸ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚರತಿನೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಪಞ್ಚಾರಾಮಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚರತಿನೋತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰) ಅಙ್ಗುತ್ತರೇಪಿ ತಥೇವ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾ ಪನ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ಅಟ್ಠ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ - ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ , ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ - ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪಠಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ - ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ದುತಿಯಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪರಿತ್ತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತತಿಯಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ನೀಲಾನಿ ನೀಲವಣ್ಣಾನಿ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಾನಿ ನೀಲನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಉಮಾಪುಪ್ಫಂ ನೀಲಂ ನೀಲವಣ್ಣಂ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಂ ನೀಲನಿಭಾಸಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ನೀಲಂ ನೀಲವಣ್ಣಂ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಂ ನೀಲನಿಭಾಸಂ, ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ನೀಲಾನಿ ನೀಲವಣ್ಣಾನಿ ನೀಲನಿದಸ್ಸನಾನಿ ನೀಲನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪೀತಾನಿ ಪೀತವಣ್ಣಾನಿ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಪೀತನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಂ ಪೀತಂ ಪೀತವಣ್ಣಂ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಂ ಪೀತನಿಭಾಸಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಪೀತಂ ಪೀತವಣ್ಣಂ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಂ ಪೀತನಿಭಾಸಂ , ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಪೀತಾನಿ ಪೀತವಣ್ಣಾನಿ ಪೀತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಪೀತನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಛಟ್ಠಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಂ ಲೋಹಿತಕಂ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಂ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಂ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಲೋಹಿತಕಂ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಂ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಂ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಂ, ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ

ಪಸ್ಸತಿ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಲೋಹಿತಕವಣ್ಣಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಲೋಹಿತಕನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಸತ್ತಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಓದಾತಾನಿ ಓದಾತವಣ್ಣಾನಿ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಓದಾತನಿಭಾಸಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಓಸಧಿತಾರಕಾ ಓದಾತಾ ಓದಾತವಣ್ಣಾ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾ ಓದಾತನಿಭಾಸಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾ ವಾ ಪನ ತಂ ವತ್ಥಂ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಓದಾತಂ ಓದಾತವಣ್ಣಂ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಂ ಓದಾತನಿಭಾಸಂ, ಏವಮೇವ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಓದಾತಾನಿ ಓದಾತವಣ್ಣಾನಿ ಓದಾತನಿದಸ್ಸನಾನಿ ಓದಾತನಿಭಾಸಾನಿ, ‘ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಅಟ್ಠಮಂ ಅಭಿಭಾಯತನಂ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ - ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸುಭನ್ತೇವ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ।

“ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ಅಸೀತಿ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ನವ ಧಮ್ಮಾ

೩೫೯. “ನವ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ…ಪೇ॰… ನವ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ನವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋತೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತಿ,

ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಂ ಪಸ್ಸಂ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತಿ, ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) "ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ನವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ - ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನ - ವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ಪಞ್ಞಾವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ, ವಿಮುತ್ತಿವಿಸುದ್ಧಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) "ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ - ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ , ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಅಸಞ್ಞಿನೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ 'ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ'ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ'ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ'ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ।

"ಸನ್ತಾವುಸೋ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ನವಮೋ ಸತ್ತಾವಾಸೋ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) "ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ನವ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ - ತಣ್ಹಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪರಿಯೇಸನಾ, ಪರಿಯೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭೋ, ಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಛನ್ದರಾಗೋ , ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ, ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಪರಿಗ್ಗಹಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಆರಕ್ಖೋ, ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣಂ [ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ದಣ್ಡಾದಾನಸತ್ಥಾದಾನಕಲಹವಿಗ್ಗಹವಿವಾದತುವಂತುವಂಪೇಸುಞ್ಞಮುಸಾವಾದಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ನವ ಆಘಾತವತ್ಥೂನಿ - ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ, ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ, ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಮನಾಪಸ್ಸ ಅನತ್ಥಂ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ...ಪೇ॰... ‘ಅನತ್ಥಂ ಚರತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ...ಪೇ॰... ‘ಅನತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ; ‘ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಚರೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ...ಪೇ॰... ‘ಅತ್ಥಂ ಚರತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ...ಪೇ॰... ‘ಅತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ನವ ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾ - ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಮನಾಪಸ್ಸ ಅನತ್ಥಂ ಅಚರಿ...ಪೇ॰... ಅನತ್ಥಂ ಚರತಿ...ಪೇ॰... ಅನತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ; ‘ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಚರಿ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಂ ಚರತಿ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ’ತಿ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೇತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ನವ ನಾನತ್ತಾ - ಧಾತುನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಂ, ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದನಾನಾನತ್ತಂ, ವೇದನಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ, ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತಂ, ಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಛನ್ದನಾನತ್ತಂ, ಛನ್ದನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತಂ, ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಂ, ಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಲಾಭನಾನತ್ತಂ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ನವ ಸಞ್ಞಾ - ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ, ಮರಣಸಞ್ಞಾ, ಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾ , ಸಬ್ಬಲೋಕೇಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಾ [ಅನಭಿರತಸಞ್ಞಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ನವ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ...ಪೇ॰... ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ...ಪೇ॰... ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ...ಪೇ॰... ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ...ಪೇ॰... ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) “ಕತಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ನವ ಅನುಪುಬ್ಬನಿರೋಧಾ - ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪೀತಿ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ರೂಪಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚ ನಿರುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮೇ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಇತಿ ಇಮೇ ನವುತಿ ಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ।

ದಸ ಧಮ್ಮಾ

೩೬೦. “ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ…ಪೇ॰… ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

(ಕ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಬಹುಕಾರಾ?** ದಸ ನಾಥಕರಣಾಧಮ್ಮಾ - ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು, ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ …ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ, ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಸ್ಸುತೋ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಚೋ ಹೋತಿ ಸೋವಚಸ್ಸಕರಣೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಖಮೋ ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ ಅನುಸಾಸನಿಂ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಅನುಸಾಸನಿಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಂಕರಣೀಯಾನಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ಅನಲಸೋ ತತ್ರುಪಾಯಾಯ ವೀಮಂಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಲಂ ಕಾತುಂ, ಅಲಂ ಸಂವಿಧಾತುಂ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಅಲಂ ಸಂವಿಧಾತುಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರೋ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಅಭಿವಿನಯೇ ಉಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಉಳಾರಪಾಮೋಜ್ಜೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇಹಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು …ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ, ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಯಂಪಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ನಾಥಕರಣೋ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಕಾರಾ।

(ಖ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಭಾವೇತಬ್ಬಾ?** ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ - ಪಥವೀಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ಅದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಆಪೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ...ಪೇ॰... ತೇಜೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ವಾಯೋಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ನೀಲಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ಪೀತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ಲೋಹಿತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ಓದಾತಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ಆಕಾಸಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ... ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣಮೇಕೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ಅದ್ವಯಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ । ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

(ಗ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ದಸಾಯತನಾನಿ - ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ರೂಪಾಯತನಂ, ಸೋತಾಯತನಂ, ಸದ್ದಾಯತನಂ, ಘಾನಾಯತನಂ, ಗನ್ಧಾಯತನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ, ರಸಾಯತನಂ, ಕಾಯಾಯತನಂ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಘ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಪಹಾತಬ್ಬಾ?** ದಸ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ - ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ, ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ, ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ, ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ, ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಂ, ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

(ಙ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ?** ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ - ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ, ಮುಸಾವಾದೋ, ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ, ಫರುಸಾ ವಾಚಾ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ, ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ।

(ಚ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ?** ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ - ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣೀ, ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣೀ, ಅನಭಿಜ್ಝಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ।

(ಛ) “ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ?** ದಸ ಅರಿಯವಾಸಾ - ಇಧಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏಕಾರಕ್ಖೋ, ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ, ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ, ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ, ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ, ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು **ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ** ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ

ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಾರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ವಿನೋದೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ನುನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಪಣುನ್ನಾನಿ ಚತ್ತಾನಿ ವನ್ತಾನಿ ಮುತ್ತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಭವೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು **ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪಾ** ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಮೋಹಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು 'ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। 'ದೋಸೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ...ಪೇ॰... ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। 'ಮೋಹೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ...ಪೇ॰... ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾ।

(ಜ) "ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ?** ದಸ ಸಞ್ಞಾ - ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ, ಮರಣಸಞ್ಞಾ, ಆಹಾರೇಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾ, ಸಬ್ಬಲೋಕೇಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ, ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ।

(ಝ) "ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ?** ದಸ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಿ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತಿ। ಯೇ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ತೇ ಚಸ್ಸ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ

ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾವಾಚಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ… ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋ… ಸಮ್ಮಾಆಜೀವಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ… ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ… ಸಮ್ಮಾಸತಿಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ… ಸಮ್ಮಾಞಾಣಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತಿ। ಯೇ ಚ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ತೇ ಚಸ್ಸ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ।

(ಞ) "ಕತಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ?** ದಸ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ - ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಅಸೇಕ್ಖಂ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ। ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಇತಿ ಇಮೇ ಸತಧಮ್ಮಾ ಭೂತಾ ತಚ್ಛಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿ। ಇದಮವೋಚಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।

ದಸುತ್ತರಸುತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಏಕಾದಸಮಂ।

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗೋ [ಪಾಟಿಕವಗ್ಗೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)] ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಪಾಥಿಕೋ ಚ [ಪಾಟಿಕಞ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಉದುಮ್ಬರಂ [ಪಾಟಿಕೋದುಮ್ಬರೀಚೇವ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಅಗ್ಗಞ್ಞಕಂ।
ಸಮ್ಪಸಾದನಪಾಸಾದಂ [ಸಮ್ಪಸಾದಞ್ಚ ಪಾಸಾದಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ॥

ಸಿಙ್ಗಾಲಾಟಾನಾಟಿಯಕಂ , ಸಙ್ಗೀತಿ ಚ ದಸುತ್ತರಂ।
ಏಕಾದಸಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ, ಪಾಥಿಕವಗ್ಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ಪಾಥಿಕವಗ್ಗಪಾಳಿ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತೀಹಿ ವಗ್ಗೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಸಕಲೋ

ದೀಘನಿಕಾಯೋ ಸಮತ್ತೋ।